2-249
26-5

... quę relatiu[illegible] casu[illegible] [illegible] solet [illegible]
[illegible] sal ... sunt. [illegible] [illegible]
[illegible] existimo depo[illegible] [illegible]
[illegible] principa[illegible]
[illegible] noi[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] latin[illegible] ... sic docuimus. [illegible]
[illegible] in recto nomine subi[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
... uni[illegible] [illegible]
... casus. [illegible] principium personarum [illegible]
... plurimis. [illegible] declinare.
... [illegible] ipsum [illegible]
[illegible] principium [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] disce[illegible] [illegible]
declinatio [illegible]
[illegible] ad nomin[illegible] [illegible] relat[illegible] [illegible]
boni bonum bono [illegible]
[illegible]
[illegible] ... modum in [illegible] principi[illegible]
[illegible] semel [illegible] ... Et si dicendum [illegible]
[illegible] ... ab eo quia ad [illegible]
[illegible] casu [illegible]
[illegible]
[illegible] accusati[illegible] [illegible]
[illegible] partes [illegible] [illegible]

pronominis casus: obtinebit personae itaque pronom[en] [illegible]
quia pro [illegible] nominis personae id est casum [illegible] ubi
subiectae erant id est persona. Oportere iudico
antequam de singulorum constructione pronominum dicam
disserere de eorum proprietatibus, ex quibus manifestum
eadem fiat docissimum constructionis. Omnium igitur pro[nominum]
precipua demonstratione signi[ficatio] [illegible] pronominisque
parte, in principio personarum, in fine casuum decet
modo. Apud graecos alia sunt demonstratiuorum pronominum ab[soluta]
Alia discretiua. Absoluta dicuntur quae non egent [illegible]
one personae, quae [illegible] id est idem [illegible]
illos sunt. Discretiua sunt quae egent adiunctione
personarum, quae [illegible] uocantur. Nec
aliam inferre personam quomodo in comparatiuis nominibus nec
ad alias ea fieri personas. Absoluta uero eorum id est
tiua per se proferuntur. Apud nos autem pronomina eadem et ab[so]
luta et discretiua sunt. ut uidit me. uel uid[it]
[illegible] Nominatiuus tantum primae et secundae personae pro[nomina]
[illegible] quibus ipse magis absolutam personam significat [illegible]
discretiuam ut ego dico. ille autem non. Accid[it]
relatio tertiae personae. per quam praedicta nomina [illegible]
pronominatur id est pro pronomine significatur [illegible] corrupti per quae
[illegible] nauibus appulit. ipse reliquit clas[sem]
[illegible] Et sciendum quod demonstratiua pronomina
nunquam [illegible] praedictorum nominum loco quomodo relatiua. Sunt
quae perfecti demonstrantur non possunt accipiuntur
Relatiua uero praedictorum quod [illegible] nouum sed quae iterum [illegible]
[illegible] non possunt [illegible] quae enim [illegible] reliquit [illegible]
ponat iterum [illegible] non colligit duas orationes
[illegible] sed quasi principium facit alterius orationis. Por[illegible]
autem pro nomine et addunt alias perfecti personas [illegible]
dicam [illegible] adequam [illegible] forte [illegible]

argumentum

114 [illegible] 335
[Universidad de Zaragoza] Biblioteca

Heas filius et Ypolito mediolanensi salutem
plurimam dicit. Querebaris mecum nocte preterita
quod amori operam dares nec debilitatum ac uictum
animum soluere posses. Dixisti te nec uirginem nec nuptam
nec induam amare sed mulierem quamuis pulcram nec tamen
tamen quibusdam uitiis propter causam sese substinentem id tamen moles-
tum esse agebas. libenter quod amorem huius uelle te postgnare
Sed inter modum quoque uestire quod fieri liber amore uacuus
posses nam et simplices sacerdotes consulueris nemine tamen
remedia quae tibi uidentur efficacia protulisse dicebas. Rogas
igitur me magnis quoque precibus eflagitasti egritudini tue
ut aliquas afferrem medellas. [illegible] ostenderem tibi quod posses
ardentes amoris flammas effugere. Parebo desiderio
tuo salubresque probo tibi remedia si ea aptare uolueris

ñ uidetur media cl'paz in a st'bi. Si tu obedientis ego
ti p[er]sonã sustepis q[ua]m ius arbitror quos [con]sulu isti
sacerdotes sat[is] t' effecisse si p[re]cepta tenuisses que
illi dederunt. Sz t' iusta fuerunt fortasse q[uonia]m ia
Nas cũ dicent fuge illaz michil t' sibi loqueris
michil de ea audias durũ uerbũ iniusũ ẽ. Sz t
febricitãs q[uo]q[ue] inuit[us] audit frigida poc[u]la sibi
negari si tñ sanari uult q[uo]d medicor mandant
diligent obseruet. Tu ig[itur] nimis r[e]spolite si uis amorẽ
euadere lib[e]r q[ua]n[to] citius p[ro]pera ut q[uo]q[ue] p[re]cipiã facias
nosti to[ta]l[iter] tuũ te ẽẽ mãrẽ ĩa q[uo]d ĩfirmitate
detentũ p[ro]p[ter] sanitatẽ durã p[er] asp[er]a c[uius] p[ro]fici
ma sub[j]e[c]tum da ne p[ro]pe egrot[us] ẽ ni [pro]polite omis
q[ui] amat ac nedũ egrot[us] s[ed] mẽte ecia captus
at[que] ĩsan[us] p[er] omnes de amore ĩ q[ue] illicito.

.naz deũ colere et amare parẽtes uxorẽ et libẽs ĩ tuis
ẽ nõ in ea sanitatis q[uo]d nõ egritudinis. Sz tu amo
rẽ illicitũ seq[ue]ris q[uo]d tu eẽ amorẽ de q[uo] iã loq[ui]m[ur] cõis
vetes putarũt illũ ceuenẽ vulcano q[uo]q[ue] natũ
puerũ cecũ alatũ sagitas ĩ manib[us] h[ab]ẽtez quib[us]
uiros ac mulieres feriens ardorẽ dilectionis
ĩfudet. Sz p[er] o[mn]ia ligilus legimus nũc cio q[uo]d sit amor
duris ĩ cotib[us] illũ ĩ smarag aut radope aut ext[remi]
mi garamãtes ñ gen[er]is n[ost]ri puerũ ñ sanguinis
edũt. Sz error h[ic] mortalis popli fuit q[uo]d uitatẽ
attingere nõ potuit. Amor ut ĩ tragedus t[ame]n q[ue] de
nec[essit]a michil aliut ẽ ñ uis q[ue]dã magna ĩ me[n]t[e]
blãdius q[ue] animi calor q[ue] iuuẽta gignit ĩ uẽtu
ocio[sitas] nutrit leta fortune bona inter h[ic] mẽtẽ h[omi]nis

cui' iudicium omne putet stultum elevat animum exti
guit. Nam qui cum mulierem diligis non iter habet ea unus
q' g' peius est quam viventem non vivere quam sensum habentem
non sentire quam oculis preditum non videre. Eidem clamat
in alium mutari virum non loqui non facere quam ante so
lebat. Hinc parmeno apud terentium dicit boni
q' q' h' morbi est. Adeo homines immutatos ex a
more ut ne cognoscas eundem esse imputat comicus mor
bum esse amorem non male putat. Nam et apud macrobi
us luxuriam quod vel mater amoris est vel filia
deterrimi morbi partem et poetas dicit h' morbus
plerumque iuvenes agreditur sed viros quamquam senes quoque
vexat tanto quam periculosior et risu dignior quanto
persona que capta est etate aut sciencia censetur

persuasior. Cum ergo et sponte captus sis amoris fumis
Scias te morbosum esse. Si morbosus es liberari studeas
quia morbum patitur qui curari non velit. Bene ut morbus
... maior est
gravior est de sanitate cura. Quam infirmitas mag
na est tanto cure diligencia magna. Cogita ... polite
quam testatum est tibi michil te stimas q' q' t' eveniat
leve est. Solum super amica angeris es. Non parem
tes non necessarios non bene factores magnificas. So
lus animus in amica est. Illam amas illam permones
illam somnias de illa cogitas de illa loqueris de illa
suspiras. Nichil agis quin memoriam eius ha
beas. Et stulticiam amenciam morbum quod deterrimum
an non est perfecta cura quis non sanari h' morbo velit.

Ceterum ad salutem tuam hec sunt necessaria: et polite
quod si feceris sanus eris: si neglexeris sepelieris in
morbo tuo: nec te quisquam iuvare poterit. Cogita primo
mundum quod remote a preceptis dei recessisti: qui cum ex
toto corde debes deum diligere: creaturam amasti
et in eam omnem tuam dilectionem et oblectamentum posu
isti: sicut enim factus es ydolatra alterum: nam qui cre
aturam deo preponit ydolatra est: negabis te ydola
tram esse: quoniam preponis creatori creaturam. Et
si unum fatimus plus tuam amicam diligis quam deum: Nam
quod deus mandat non ligis preceptos contempnis: quod vult amica
summa cum diligentia curas adimplere. Et hec neque est
preferre mulierem deo: Heu quam magnum est malum quam

quod periculosum quod detestabile creaturam sic amare: ut deum
postponas: deus cum esses nichil aliquid esse fecit non te lapi
dem non te serpentem non te gentilem non Judeum sed hominem christianum
fecit. Et posses scire divina carne indutam et in qua iacere
in celum et per se quod deus cum ad celum primum parentes tuos et ce
teri homines paradisum amisissent nasci pro te voluit
flere hostiam capi cedi vituperari crucifigi mori sic suo
te pretioso redemit sanguine: quam magna igitur iu
do est iniquitas inhumanitas feritas hunc qui tanta pro
mulierculam
te fecit propter vile relinquere hec satis te certos quod ista
nos movere debet: ut omnibus amoribus illicitis deo so
li serviret sed cogita utique quod agis nunc et polite pulc
tudo videret amica tua non non vetusta. Credis ne tu

q[uia] ipsa semp[er] p[er]manet pulcra. Res et forma sui
quasi ut in tragediis: mulier que hodie formo
sa est cras difformis erit. Sed tu bona p[er]petua
pro inmutabilia p[ro] caducis transitoriis mutabilibus
que p[er]mutas (sic ut putas) spectabili forma mu
lier leve bonum est. Si nichil enim forma muli
eris et non moribus sit adiuncta. Castitas est (ut legi
apud poetas: non non etiam apud sacram scripturam) que pul
cram feminam laudat non forma. Tu non casti
tatem sequeris: sed solum formam amas. forma enim
est uti flos agri decidit. Rosa mane rubea
sero languescit: Si nichil formosius est virtute atque
honestate: si his intueris multo tibi formosior
videbitur quam tua amica sit. Et enim non lucifer

non vesperus tam decorus est quam ipsa facies honestatis quam
quicumque relinquit propter mulierem existima oro quam sit delirus (*marg.:* stultus)
pro amens. Ceterum considera ut tecum non mulier utitur.
Sed quam amas mulier non sola tua est. cum plures
eam mulierem habent. non ipsa te solum amat sed alios
quam amat. Sed tu in ista vis facere. Cogita te iam esse
in vespere iam senem iam morti proximum vis necari
iuvenibus contendere vis cum robustis pugnare. Sed tu
in eo prelio quo vis ibi victor succumbes. magna res
est virum senem a iuvenibus extorquere mulierem. Si tamen
es potes ~~prees~~ ut extorqueas quam vicisti cum pluribus hominibus
sit ut vinceris succumbat. Sed certe mulier non vi
rorum expoliatrix virorum rapina. Gemma
mors patrimonii devoratrix honoris pernicies:
pabulum diaboli: ianua mortis: inferni supple
mentum:

Cogita mi ꝯpolite: ꝙ mala ꝑ mulieres illas euenerūt
·Cū salomone: cū olofernes: duꝫ sapsõn: ꝑ mulierē
decepti fuerūt: nō te credas sic fortē ēē: ut nō illudaris.
Cũ quãto uiris illis doctiores ĩcautior ĩprudẽcior
tãto tẽꝑe loco sermone ĩ q° potes decipi. Nichil ē muli
eris amor: q cū pãrito ē. nō ē ĩ muliere stabilitas. Que
nūc te amat cras aliū amabit. Et una tecū amabit ali
os ꝙ tu hūc amorē ee estimes q ĩ ptes diuisus ē. Nulla
mulier tã fixe aliquē amauit q ueniẽte nouo ꝓco nouis ꝓ
ul' ꝑ aliis ul' muneribꝰ nō mutauerit amorē. Mulier est
aĩal ĩꝑfectū uariū fallax mltis morbis passionibusq; sub
iectū sine fide sine timore sine cõstãcia sine pietate. De
his loquor mulieribꝰ q̄ turpes admittūt amores
nunq; hec stabiles sūt. Nãq; ut semel a recto tramite re
cesserūt: iãq; se libãs arbitrãtur ut q̄cumq; uellūt uagentur:
n̄ aplius ul' amici ul' mariti timorē hñt. Credo equidẽ
illã coeundi fetidã uoluptatē ẽ quã semo eqrā

stus es parū placẽ. Nãq; nedū amicicia ꝑ aridos sunt
in humecatio illa incepta cõspurcada uoluptas gstere potest.
q̄ moꝝ penitudo cõsequitur. An nõ magnares est amonicio
illa acitacio siue cõmunicacio q̄dã q̄ p̄ peccatū euestigio me
tẽ hominis cruciat: q̄ mieꝰ ē ip̄o: q̄ tociẽs amouit ꝰ nõ
q̄esiuit: q̄ penitꝰ nõ emẽdat: q̄ correctꝰ nõ efficit̃ melior: q̄ ille
actꝰ carnalis opotet in carnis interitū. Utinã solã carnē
interiꝰ meret: z nõ occideret aĩã. Sit duo cū ĩ fice eccūt uir
atq; femina q̄ duo uasa testea in iudet: q̄ ille cõfricet̃
donec rūpãt z ad nichilū redigãt. Sed tñ nõ tantu sĩ uisu
sermoneq; ferlitã oblectaris: q̄ cõspectio ĩ uisu ẽ tã pulcra:
ut nõ inuenias aliq̄ pulcrius: pulcritudo q̄ debemꝰ q̄rere
ĩ celo ē: Cui nlla potest res mũdana cõparari. Zn illis
hominis ꝑfectio ē: mũdana sẽp diminuata sũt. Illa
ꝑpetua: h̄ caduca illa firma: h̄ fluxa: hinc q̄ tu mirares
formã paululũ q̄ febe cupiet ẽ. Sicut si mēbris ipse actu
affuerit: seniꝰ nõ dedit q̄ illã te ne rẽ sua plenãq;.

faciez rugosaz cutemque reddat: fiet illa quam numquam miraris me

mbra decursu tempore arida nigra scalida fetore ac spur

cie plena non celi splendorem servabit fetebit os collum iam

incurvabitur. Corpus undique sicco zarido trunco fiet simile.

Cogita [illegible] autem [illegible] fuge quam periculosum multo est melius

est re[illegible] perdere [illegible] de simone sua dulci pla

cido et melli fluo que tedit oblectari [illegible]

sermo muliebris non est dulce habet quod dicat tibi amica. Nempe aut

aut querit aut plorat aut minatur aut tibi inanes fabulas

refert. Dicat quod cum vicina fecit quod [illegible] quot ova

gallina pepit quibus floribus serta opponit. Omnis sermo mulieris

de re vana levique est que oblectatur [illegible] levem oportet esse narrat

tibi non numquam se cum alio amatore [illegible] quo pacto iacuerit quod domi re

cepit quam cenam habuerit quibus voluptatibus fuerit usa quibus u

bis orlo quam rerum non gaudium [illegible] affert [illegible] accipe

quam bellis gaudia sermo ne amice eius ne tam amnes [illegible]

iops ut non magis alicuius doctrinam [illegible] sermonibus que

Incipit [illegible] magistri

[illegible] que doctrinaz da nobis digere [illegible]

De similis domine [illegible] bonis

Sunt quam [illegible] quam peccant in comedendo

Nec bene cognoscunt ubi est [illegible]

Mandere nobili [illegible] docuit arte

Plus et ars docuit [illegible] cupit omnis homo

Nares purgetur bene ne mutilas nec [illegible]

Nec manus attingat post modum munda [illegible]

Postque manus [illegible] sunt omni sorde lavande

Et bene tersa [illegible] sit sic munda caro

Inde locum sedeas [illegible] tibi donat

Nec dicas socio tu loca [illegible]

Est modica [illegible] mensa [illegible] habenda

Nec comedas nimium que tibi sit nocivum

Nempe Inmensus potus malus et nimium quoque nocivus
Displicet ipse hiis et fugat ipse vires
Inde mali morbi nascuntur et inde dolores
Prandia sumentibus semper fugienda bibus
Dum stas in mensa sis largus atque hilariter et des
Ex hiis que mandis dant esse prestitiunt
Non tua claudatur ad vocem pauperis auris
Nunc sere quam [illegible] plena post modicum sale mensas
Nec prave secum socius stomachat ad unguem
Ante recedat cibus vacuus et unde
Lectio Sic quoque suspensis aliis tibi digitus esto
Non tibi depingas os neque pectora vinis
pauca sedens comedas aliis urbanus habere
Nec socium tollas nec bella cum tabellis
Non intingant aquam cumque bis bolus idem
Preserttim socio si sociatus eris

Nam supra lancem dependeat os alicuius
Ad quem super mensas nemo valens jaceat
Qui tenet in mensa cubitum vel brachia tendit
Non est urbanus talis de corpore sanus
In mensa cave ne sternutando flatus
post spuere semper ad extra memor
Sculpere non tergas nasum vel margine vestis
Cum potus comedat quis quis idem faciat
Sextipedes pulices [illegible] mediantes
Tangere non tetros studeas sine caput
Os neque delectat te radere ante convivio
Nec nimia vires fac tua turpis erit
Non digitos lambet quis quis vult esse facetus
Altera nec ora [illegible] sepe vestis
Ora nec cum manibus tersa pinguedine fedus

8

Alterius noli enumerare cibos

Ac in parte tua comedas spectando catinum

semper

Ne te dormitet fugiet bona merces

Semper avariciam fugias lupum qui notaret

Sobria sit talia tamen manu quam tue

Invidiam fugias donaret nemo sodali

Et comedens omnia turpia cuncta fugiet

Sit doctrina tibi ad potus ...

Nunquam inde nisi pulcre ante bibat

Labia que cum manibus tergas pinguedine pu...

Et te mandatum precipe sume meum

Est quod binis manibus crater tenenda

Tangere non polles dulcius ipse velis

Non lucundant homines gerulo bodia baco

Semper inbriose numquam homo homo

Restringat aqua multo vino ipsa bini

Crapula que nulla possit obesse tibi

Multa in ... cave ne sumere tentes

Sepe duo tactum quam neque ... unus homo

Ore cibo tumido numquam duo vina bibantur

Dum bibis oculos non circumquaque revolvas

Nec requirabis dum pro ... bibis

Atque super crateram dicere verba cave

Porrige post bibitum crateram quam labio rotundo

Ne tua polluant ... labra tua

Ad mensam residens noli nimium ridere

Non comedas primus nec estas carpere ...

Non tergas dentes nec primo pocula tentes

Est liber completus sit doctor mensa repletus

gloria ...

deo gratias

AA

Paulus vergerius ut quis in studiis summa cum diligentia elaboret sic nos admonet

Parenda sunt igitur in iuventute solatia que honestam senectutem possint delectare. Nam que sunt iuvenum laboriosa studia ea erunt iocunda otia senum.

N P

Numquam quod mihi quidquam me postmodum necabit quod in ea opera effici possit

Tu vero amice queras operam quod in mea non in aliena sit potestate.

Neque me quisque ullus labor gravabit quem mea causa suscepim.

Neque me post ... mi

Explicit ... Facere Jacobus Lombert has tabellas explevi ... idus aprilis in studio pelaco ... Flerdensi

Virgilius in ... Eneidos Et hinc ... re nidit ... sine ... Reverendissimus ...

Des me fata deum ... pace premido
Et Virgilius ... Nibi

... ... summa ... ... sine d... ... posse ...

Nate dea que fata trahunt retrahuntque sequamur
Quid quid erit superanda omnis fortuna ferendo

Tullius inde ...

Cuius aures veritati clause sunt ut ab amico verum audire nequeat huius salus desperanda est

...

... ...
... ...
... ...

Fabelle Eſopi tranſlate e greco a Laurentio val
lenſi ſecretario illuſtriſſimi domini Alfonſi Regis
Aragonum dicate Arnaldo fenolleda eiuſdē domi
ni Regis ſecretario .

Laurentius vallenſis inſigni viro Arnaldo
fenolleda ſalutē. p̄miſerā nup coturnices q̄s
ipſe venatus eſſem, miſſurū . cape(vt homo
venandi inſuetus) cum non poſſem: ad venationē me
am ideſt ad litteras me cōuerti . et forte ad manus
venit libellus grecus ex preda nauali: tres et trigita
Eſopi fabellas continens: has omēs bidui labore ve
nat9 ſum . Mitto igitur ad te ſiue fabellas ſiue ma
uis coturnices: quibus oblectari poſſis ac ludere . Et
enim ſi octauianum Marcumq3 Anthonium orbiſ
terrarum principes ludo coturnicum delectatos acce
pimus: profecto tu vir litterarum amantiſſimus litte
rato hoc genere ludendi delactaberis . Et ſiquis O
ctauiano/ aut Anthonio pugnacem aliquam harum
auium dono dediſſet/ iocūdam illis rem gratāq3 feciſ
ſet . Ego quoq3 tibi iocundus/ gratuſq3 ero: qui plus
triginta eius generis aues dono et mitto pugnaces.
Oblectant enim he fabelle et alunt : nec minus fru
ctus habent/ q̄ floris . Sed ne donum ſuum laudare
inſolentis ſit: finem faciam . Tu ſi coturnices veras
q̄ has fabulas malles/ reſcribe . Mittam nanq3 nō
modo coturnices: ſed etiam perdices .

Ex vrbe Gaieta kalēdas Maij milleſimo. CC
CC. triceſimo octauo.

De vulpe et capro.

Vulpis et caper ſitibundi in puteū quendam deſcenderūt: in quo cum perbibiſſent: circūſpicienti reditū capro vulpis ait: bono animo eſto caper: excogitaui nanqꝫ quo pacto vtriqꝫ reduces ſimus. ſiquidem tu eriges te rectum primioribus pedibus ad parietem admotis: cornuaqꝫ adducto ad pectus mento reclinabis. et ego per terga cornuaqꝫ tua tranſiliens et extra puteum euadens: te iſtinc poſtea educam. cuius conſilio fidem habenti capro atqꝫ vt illa iubebat optemperāti: ipſa e puteo proſilijt. ac deinde pre gaudio i margine putei geſtiebat: exultabatqꝫ nichil de hirco cure habens. Ceterū cum ab hirco vt fedifragra incuſaretur: reſpondit. Enimuero hirce ſi tantum eſſet tibi ſenſus in mente: quantū eſt ſetarū in mento: non prius in puteum deſcendiſſes: q̄ de reditu exploratum habuiſſes. Fabula hec innuit: virum prudenter debere finem explorare: anteq̄ ad rem agendam veniat.

De vulpe et leone.

Vulpis nullum antea leonem conſpicata: quū illi aliquādo ex improuiſo obuiaſſet: ita conſpectum eius expauit: vt parum affuerit quin extingueretur. qđ cū iterum poſtea accidiſſet: ad aſpectum quidem leonis exterrita eſt: ſed non vt prius. Tertio autem cum leonem eundem eſſet intuita non modo non exterrita ſed etiam fidenter adiens ſecum collocuta eſt: et confabulata. Hec fabula innuit: q̄ conſuetudo et cōuerſatio faciunt: vt que maxime horribilia et formidanda ſunt: neqꝫ horrida neqꝫ formidoloſa videantur.

De gallis et perdice.

Gallos quidāꝫ domi ſue cum haberet mercatus eſt perdicem eamqꝫ in ſocietatem galloruꝫ dedit vna cū illis ſaginandam. Eam vero ſtatim galli pro ſe quiſqꝫ mordicabant abigebantqꝫ. Perdix autem apud ſe affligebatur: exiſtimans ideo talia inferri ſibi a gallis: quod ſuum ab illorum genere alienuꝫ eſſet. Ubi vero non ita poſt aſpexit: et illos inter ſe pugnantes mutuoqꝫ percutiētes: recreata a merore iquit Equidem poſthac ego non afflictabor amplius: vidēs eos etiam inter ſe dimicantes. Hec fabula innuit prudētem debere equo animo ferre cōtumelias ab alienigenis illatas: quos videt ne a domeſticorum quidem iniuria abſtinere.

De vulpe et capite quodā.

Vulpis aliquādo i domū citharedi igreſſa: dū oīa inſtrumēta muſica omnēqꝫ ſupellectilē ſcrutaret: repit e marmore caput lupinū ſciēter fabreqꝫ factū. Qđ cū i man9 ſumpſiſſet inqt. O caput cū magno ſēſu factū nullū ſenſū obtines. Hec fabula ad eos ſpectat: qui corpis dignitatē animi vero nō habēt induſtriā.

De carbonario et fullone

Carbonarius conducta in domo hitans: inuitauit fullonez qui eo loci prime veniſſet: vt eiſdem in edibus vna hitarent. Ad quē fullo. ō. homo non eſt michi iſtud factum cōducibile: vereor enim ne quicquid ipſe candificarē id oē tu carbonaria aſpergine fuſcares. Hec fabula innuit nullum cum flagicioſis habēdum eſſe commercium.

De homine glorioſo

Vir quidam aliquādiu pegrinatus. Cum tandem domū reuertiſſet: et multa in diuerſis regionibus a ſe viriliter geſta iactabundꝰ predicaret: illud maxime qđ rhodi omnes in certamine ſaliendi ſuperaſſet. Eiuſqꝫ rei Rhodios qui affuerunt teſtes eſſe. Ad quem vnus aſſiſtentium reſpondēs inquit. O homo ſi verū iſtud ē quod loqueris: quid opus ē teſtibus. Ecce hic rhodus: ecce hic certamen ſaliendi. Hec fabula innuit ꝙ vbi rerum teſtimonia abſunt nil opꝰ ē verbis.

De homine et apolline

Vir quidā facinoroſus delphos ſe contulit apollinez tentaturus: habenſqꝫ paſſerculum ſub pallio quem pugno tenebat. Et accedens ad tripodas interrogabat deum dicens. Quod habeo in dextera viuit ne an mortuum eſt? prolaturus paſſerculum viuum: ſi ille mortuum reſpondiſſet. Rurſus prolaturus mortuū ſi viuum reſpondiſſet. Occidiſſet enī ſtatim ſub pallio clam priuſqꝫ pferret. At deus ſubdolam calidi-

tatem hominis intelligens dixit. O conſultor vtrū mauis facere (penes te nanqꝫ arbitrium eſt) facito. et ſiue viuum ſiue mortuū quod in manu habes profer to. Hec fabula innuit mentem diuinam nichil neqꝫ latere neqꝫ fallere.

De piſcatore et ſinaride.

Piſcator quidam demiſſis in mare retibꝰ: extulit ſinaridem puſilli corporis Que piſcatorem ſic obſecrabat. Noli me impreſentiarū capere puſillam et minutam: ſine abire et creſcere: vt poſtea iam adulta commodo cum maiore potiaris. cui piſcator ego vero amens ſim: ſi lucrum quod inter manus habeo licz exiguum pretermittam ſpe futuri boni quantūlibet magni. Fabula hec innuit ſtolidum eſſe: qui ꝓpter ſpem maioris rem preſentem et certam licet paruā non amplectitur.

De equo et aſino.

Vir quidam habebat equum et aſinū: in itinere autem faciendo inquit aſinus equo: ſi me ſaluum vis releua me partem oneris mei. equo illius verbis nō obſequente aſinus ſub onere cadens moritur. Tunc dominus iumentorum oēs quas portabat aſinus ſarcinas: ſimulqꝫ corium quod a mortuo exuerat: equo iponit. quo onere depreſſus equꝰ et gemens cū clamore inquit: ve michi iumētorū infeliciſſimo quid michi miſero mali euenit: nā recuſans partē nunc totū onꝰ

porto: inſuper et illius coriū . Hec fabula innuit ma
iores debere in laboribus participes eſſe minoribus: vt
vtriqȝ incolumes ſint .

De homine et Satiro .

Vir quidam cum ſatiro amiciciā inierat . Qui cum
edendi gratia ſederent . Exorta celi tēpeſtate ac fri
gore : vir manus ad os admouens anhelitu refocilla
bat . Quod intuens ſatirus interrogabat quamobrē
id faceret . Jlle inquit: calore oris algentes manus re
focillo . pauloqȝ poſt calidiori edulio allato : cum vir
iterum ad os manum cum edulio admouens : calorē
cibi tenui inſpiratione refrigeraret: interrogat ſatir9
q̄obrem et illud faceret . Reſpondente autem viro
vt refrigeraret eduliuȝ: atqȝ ego inquit ſatirus tecū
poſthac amiciciam non exercebo: qui ex vno ore et ca
lidum promis et frigidum : vale . Hec fabula innuit:
deuitandam eius amiciciam eſſe: cuius anceps vita ē
et non ſimplex ſermo .

De vulpe et pardo .

Vulpis et pardus de pulchritudine altercabantur .
Et pardo ſuam verſicolorem pellem extolēte . Vul
pis cum ſuam preponere non poſſet inquit . At quā
to ego ſpecioſior: que non corpus ſed animum verſico
lorem ſortita ſum . Hec fabula innuit pulchritudiem
animi antecellere pulchritudini corporis .

De cata et venere .

Cata quedam delicium erat formoſi cuiuſdaȝ adoleſ
centis . Hanc ille vt in feminam mutaret venerem
comprecatus eſt . Dea miſerta cupiditati adoleſcē
tuli: conuertit beſtiam in ſpecioſam puellam . Cuius
forma inardeſcens adoleſcentulus adducit illaȝ ſecū
domi . Quibus conſidentibus in cubiculo . Venus
volens periculum facere : nunquid illa cum corpore
mutaſſet et mores: murem immiſit in medium . At
illa et eorum qui aderant | et cubiculi nuptialis ime
mor e cubiculi conſurgens murem inſequebatur: illū
comedere cupiens . Tunc dea indignata iterum i ſu
am reſtituit naturam . Hec fabula innuit ſceleſtos
homines etiam ſi conditionem ſtatumqȝ mutent : ta
men mores nequaquam mutare :

De agricola et canibus .

Agricola quidam hyberno ſidere in agro deprehen
ſus: deficiētibus cibarijs: primum interfectis ſingulis
ouibus: illarum carne veſcebatur: mox et capraruȝ
Poſtremo operarijs quoqȝ bobus interēptis aleba
tur . Quod canes cū animaduertiſſent . inter ſe col
loquuti ſunt dicentes . At nos hinc faciamus fugaȝ
Si enim operarijs bobus dominus noſter non peper
cit : ne nobis quidem parcet . Hec fabula innuit:

fugiendos eos eſſe cauendoſqȝ: qui a familiaribꝰ quo
qȝ manus non abſtinent.

De agricola et filijs ſuis.

Agricola filios ſuos videns quotidie digladiantes: neqȝ in gratiā inter ſe reducere potis eſſe: iuſſit faſciculum virgarum ſibi afferri. Aderant autem filij illic ſedentes. Que cum adlate eſſent: colligauit oēs in vnum faſciculū: iuſſitqȝ ſingulos filiorum faſciculum capere atqȝ confringere. illis vero confringere non valētibus ſoluens poſtea faſciculū: tradidit ſingulas virgas eis frangendas. atqȝ illis ſtatim facileqȝ frangentibꝰ intulit. ita et vos filioli mei ſi vnanimes preſtiteritis: inexpugnabiles vos hoſtibus inuictoſqȝ prebebitis. Sin minus veſtra ipſa emulatio atqȝ ſeditio: oportunam vos predam inimicis faciet. Hec fabula innuit eque res humanas capere vel a concordia incrementum vel a diſcordia iacturam

De muliere et gallina

Mulier quedam vidua habebat gallinam quotidie ſingula oua parientem: ſperās autem pro ſingulis bina oua pariturā: ſi plus tribuiſſet oppipare educabat. Gallina vero pinguior effecta: ne vnum quidem ouū amplius facere poterat. Hec fabula innuit ꝙ homines per luxum rerum et copiam marcentes ab inſtituta induſtria retardantur.

De quodam admorſo a cane.

Admorſus a cane quidā circuibat ſingulos corrogās curationem: nactuſqȝ quēdā eſt qui cognita mali q̄litate inquit: ſi tu quidem o homo conualeſcere vis: ſume cruſtulā panis et madefactam in ſanguine vulneris porrige cani qui te momordit comedendā. Cui ille deridens inquit: ego me hercle (ſi iſtud fecero) dignus ſum: qui ab omnibus huius vrbis canibus premordear. Hec fabula innuit: improbos homines cum maxīa beneficia acceperint: tū maxīe ad maleficia aīari

De duobus amicis et vrſo

Duobus amicis vna iter facientibus fit vrſus obuiā. Quorum vnus perterritus in arborem ſcandens latuit. Alter vero quum ſe imparem vrſo (et ſi pugnare vellet ſuperatū iri) intelligeret: procidens ſimulabat ſe mortuū eſſe. vrſus autem admouens aures et occipitiū olfaciebat: illo qui ſtratus iacebat vſqȝ continente reſpirationem: ita mortuum eſſe credens vrſuſ abijt: aiunt enim vrſum non ſeuire in cadauer: mox alter qui inter frondes arboris latuerat: deſcendens interrogat amicum quidnam ad aurem vrſus ſecū eſſet loquutus: cui amicꝰ inquit: admonuit me ne poſthac cum huiuſmodi amicis iter faciam. Hec fabula innuit deuitandos eos amicos: qui periculoſo in tēpore ab auxilio preſtando reuocant pedem.

De duobus adoleſcentibus et lanio

Duo adoleſcentes obſonium a lanio mercati cõmuni
ter erant. Ceterum quum lanius quibuſdam negocijs
domeſticis intenderet vacaretqꝫ: alter adoleſcentiũ
partem obſonij in alterius ſinum immiſit. Conuertẽ
te ſe autem lanio et partem carnis que aberat requi
renti: qui carnem ſuſtulerat iurabat ſe non habere:
qui vero habebat ſe non ſuſtuliſſe. Quibus lanius in
tellecta adoleſcentiũ aſtucia inquit: et ſi me latet fur
tamen eum quem iuraſtis deum non latebit. Hec fa
bula innuit ꝙ ſi homines celamus deum nequaꝙ̃ ce
lare poterimus

De arundine et olea

Diſceptabant aliquando arundo et olea de conſtãtia
de fortitudine de firmitate. Et olea quidem probra
arundini ingerebat vt fragili et ad omnem ventum
vacillanti. Arundo autem obticebat non longum tẽ
pus expectans: nam cum ventus vehemens ingruiſ
ſet arundo agitabatur reflectabaturqꝫ. Olea vero
cum violentie ventorum reluctari vult confracta eſt.
Hec fabula innuit eos qui fortioribus ad tempus ce
dant potiores eſſe his qui non cedunt.

De tubicine

Erat tubicen quidam: qui in militia ſignum caneret:
Is interceptus ab hoſtib9 ad eos qui circumſiſtebãt
proclamabat. Nolite me viri innocuum inſonteqꝫ
occidere. Nullum enim ego vnquam occidi: qui ni
chil aliud quam hanc buccinam habeo. Ad quem illi
viciſſim cũ clamore reſponderunt. Tu vero hoc ipſo
magis trucidaberis. quod cum ipſe dimicare nequeas
ceteros potes ad certamen impellere. Hec fabula in
nuit ꝙ preter ceteros peccant. qui malos et importu
nos principes perſuadent ad inique agendum.

De thinno et delfino

Thinn9 cum delfinum inſequentem precipiti curſu
fugeret: et iam iam capiendus eſſet: in anfractũ quẽ
dam ſe intruſit. Delfinus quoqꝫ alterum ſimilem im
petu ipſo alliſus eſt. Ad quem thinn9 reſpiciens iam
qꝫ expirantem videns inquit. iam michi mors non ẽ
moleſta. videns eum qui michi cauſa mortis eſt me
cum morientem. Hec fabula innuit equo animo fer
re homiues calamitates: cum eos per quos in calami
tate ſunt calamitoſos aſpiciunt.

De aucupe

Auceps quidã ſũptis aucupatorijs retib9 ad venãdũ
ꝑceſſit: viſoqꝫ palũbo i cacumie arboris ſedẽte: cõpo
ſitas artificioſe arũdies cũ reti ad auẽ clãculũ admo
ueat. ſpãs illã ſe venari poſſe qð cũ agit i altũ itueſ

iacentē viperā pedibus preſſit: que exaſperata dolore hominē momordit. At ille iam deficiens miſerum me inquit: qui cū alterū venari volo ipſe ab altero captus pereo. Hec fabula innuit fraudulentos homines inſidias ſuas occultare: ſepe tamen ab alijs idem ſuſtinere.

De caſtore.

Caſtor preter ceteros quadrupedes i aqua durare dicitur. Eiuſqʒ genitalia ad artem medicam ſane vtilia ſunt. hic vbi videt ſe ab indagantibus hominibuſ captum iri (nouit enim quamobrem indagetur) ipſe ſibi genitalia preſcidit: eaqʒ ad inſequentes proijciens hoc modo incolumis euadit. Hec fabula innuit huius exemplo prudentes debere pro adipiſcenda ſalute. nullā rationē habere fortunarū.

De cane et lanio.

Canis quidam inſilijt in maſſellū: lanio in aliqua re occupato. Et obrepto pecoris corde fugiebat. Ad quē lanius conuerſus fugientē que aſpiciens inquit. O canis abi vbicūqʒ fueris te obſeruabo: non enim cor michi ſuſtuliſti: ſed cor dediſti. Hec fabula innuit iacturam frequenter eſſe hominibus doctrinam.

De vaticinatore.

Vaticinator quidam in foro ſedens ſermocinabatur: ſibi quidam preſto fuit trepidanſqʒ: denunciauit fores domus eius refractas eſſe: omniaqʒ direpta que in domo fuiſſent. ad quē nuncium vaticinator gemēs properanſqʒ curſu ſe domum recipiebat. Quem currentem quidam intuens/ O tu inquit qui aliena negocia te diuinaturum promittis: certe tu ipſius non diuinaſti. Hec fabula ad eos expectat: qui res ſuas nō recte adminiſtrantes. alienis que nichil ad eos pertinent prouidere ac conſulere conantur.

De egroto et medico

Egrotus quidam a medico interrogatus quonammodo ſe cuſtodiſſet: preter moduʒ reſpondit in ſudorem ſe fuiſſe reſolutum. cui medicus iſtud inquit bonum eſt. altero autem die iterum interrogatus quomodo haberet. reſpondit algoribus correptus diu vexatus ſum. Et iſtud quoqʒ inquit medicus bonum ē. Tertio quū eodē modo interrogaretur reſpondit: ꝓ fluuio corporis debilitatus ſum: iſtud etiam bonum ē medicus inquit. Poſtea aūt a familiari quodā interrogatus quomodo haberet O amice reſpondit ego etiam atqʒ etiam bene habeo. ſed morior. Hec fabula innuit corriguendos eſſe aſſentatores

De aſino et lupo

Aſinus calcato ligni aculeo claudicabat conſpectoqʒ lupo ait. o lupe en precruciatu morior futurus eſca aut

tua aut vulturum aut coruorum: vnum modo abs te munus flagito: educ prius ex pede aculeum: vt moriar ſaltem ſine cruciatu. Tunc lupus ſūmis dentibus aculeū morditus prehendēs eduxit. Aſinus vero doloris oblitus ferratos calces in faciem lupi impegit: fractiſqz illius fronte naribꝰ dentibuſqz aufugit: Lupo ſeipſum accuſante ac merito ſibi id eueniſſe dicente: ꝙ qui didiſcerat eſſe lanius iumentorum. nunc illorū volebat eſſe cirurgicus. Hec fabula innuit: ꝙ qui ſua artificia deſerunt: tranſferentes ſe ad aliena ipſis non apta: in deriſum veniunt et in diſcrimen

De aucupe et merula

Auceps tetenderat volucribus retia: quod eminꝰ intuens merula percunctabatur hominem quid negocij ageret. ille reſpondit ſe condere vrbem: Abijtqz lōgius et ſeſe abdidit. Merula vero verbis illius fidē habens accedens ad eſcam iuxta retia appoſitam capta eſt. Accurrenteqz aucupe inquit: O homo ſi tu quidem talem vrbem condis: haud multos inuenies incolas. Hec fabula innuit: eo maxime rem priuatam et rempublicam deſtrui: cum preſides ſeuiciā exercēt.

De viatore et ioue

Viator longum ingreſſus iter vouit: ſiquid inueniſſet: eius dimidium ioui ſe oblaturū. inuenta aūt poſtea in ipſo itinere pera palmaruz amigdalarumqz plena comedit omnes palmas amigdalaſqz. Sed harum nucleos: illarum putamina ad aram quādam obtulit: inquiens: habes iupiter quod vouerā: quod eīm inueni: eiꝰ et interiora et exteriora tibi offero. Hec fabula innuit: auarum hominē propter pecunie cupiditatem: etiam dijs molliri fallacias.

De filio et matre.

Puer quidam in ſcola condiſcipuli furatus tabellaz alfabetariā attulit matri ſue: A qua non caſtigatus quotidie magis furabatur: procedente autē tempore cepit furari maiora. Tandez a magiſtratu deprehenſus ducebatur ad ſupplicium: matre vero ſequente ac vociferante rogauit ille ſatellites: vt pauliſper cū ea ad aurem loqui permitterent. Quibus permittentibus et matre feſtinabunda aurem ad os filij admouēte: ille auriculaz maternam dentibus ad morſaz euulſit. Et cū mater ceteriqz increparēt nō modo vt furē Sed etiam in parentem ſuam impium: inquit. Hec michi vt perderer extitit cauſa. Si enī me tabellaz alfabetariam furatum caſtigaſſet: nequaꝙ ad vlteriora progreſſus: nunc ad ſupplicium ducerer. Hec fabula innuit: ꝙ inter initia peccandi non cohercentur: ad grauiora flagicia euadūt.

De paſtore et mari

Paſtor in loco maritimo gregem paſcebat qui cum

videret mare tranquillum : inceſſit ſibi cupido naui
gationem faciendi ad mercatum : itaqꝫ venundatis
ouibus coemptis palmarū ſarcinis nauigabat. Ob
orta autem vehementi tempeſtate et naui mergi pe
riclitante omne pondus nauis in mare deiecit: vixqꝫ
euaſit exonerata naui: paucis poſt diebꝰ veniente quo
dam et tranquillitatem maris admirante, erat eniꝫ
ſane tranquillum reſpondens inquit : palmas iterū
vult quantum intelligo. Ideoqꝫ innocuum ſeſe oſte
dit. Hec fabula innuit eruditiores effici homies dā
no atqꝫ periculo.

De patre et filio.

Filium ſenior quidam habebat vnicum generoſi ani
mi et venaticorum canum amatorem. Hunc per quie
tem viderat a leone trucidari. territus igitur ne for
te ſomniū hoc aliquando ſortiretur effectuꝫ: extruxit
domuꝫ quandam politiſſimam laquearibuſqꝫ ac fene
ſtris ameniſſimam: illucqꝫ inducens filiū aſſiduus illi
cuſtos inherebat: depinxerat enim ea in domo ad ob
lectatiōem filij omne animalium genus: in quibus et
leonem. Adoleſcens hic inſpiciens eo amplius mole
ſtie contrahebat: q̄dā aūt vice propius ſtans leoni in
quit. o truculētiſſima fera propter te et ꝓpter inane
ſōniū pr̄is mei hac in domo aſſeruor velut in carcere
quid tibi faciam? et dicens manu parieti icuſſit oculū
leoni eruere volens: et in clauo qui illic latebat offen

dit. Qua ex per
ſanies ac febris
tuus: ita leo
patris ſop
ſunt deuit

Calu
hebat
lit ri
ille in
nes q
me rec
innuit no
eni naſcentes a natu
nobis perpetuo permanere.

Finiuntur fabule Laurentij vallenſis per Eſopum grecum natione phrigium originaliter compilate: et qui per omnē vitā ſtudioſiſſimus ſed fortuna ſeruus fuit.

[1]+2

Pamphilus de amore.

Ulneror ⁊ clauſū fero ſub pectore telū
Creſcit ⁊ aſſidue plaga dolorq; michi
Et ferientis aduc non audeo dicere nomē
Nec ſinit aſpectus plaga videre ſuos
Unde futura meis majora pericula dāpnis
Spero ſalutis opem nec medicina dabit
Quā prius ipſe viā meliorē carpere poſſem
Heu michi quid faciam non bene certus eo
Conq̄ror eſt mee juſtiſſima cauſa querele
Cum ſit conſilij copia nulla michi
Sed q̄a multa nocēt opus ē michi q̄rere mul
Nā ſolet ars dn̄m ſepe juuare ſuū /ta
Si mea plaga ſuos denudet i ordine vultus
Que ſit ⁊ vnde venit arma q̄ quis poſuit
Perdet ⁊ ipſe ſue fortaſſis ſpem medicine
Spes reficit dominū fallit ⁊ ipſa ſuum
Si tegat ex toto faciem metuq; doloris
Et nunq̄ q̄rat plaga ſalutis opem
Forſitan euenient pejora prioribus illis
Et me contingat protinus inde mori
Extimo mōſtrare melius nā cōditus ignis
Acrior effuſus parcior eſſe ſolet
Ergo loquor veneri venus ē mors vitaq;
Ducanturq; ſuis oīa cōſilijs /noſtra

21

Pamphilus loquitur veneri

Pauca ſpes vite noſtre venus iclita ſalue
Que facis imperio cũcta ſubire tuo
Quã timet alta ducũ ſeruatqꝫ potẽtia regũ
Supplicibus votis tu pia parce meis
Ne ſis dura michi precibuſqꝫ reſiſtere noli
Sed fac quod poſco non ego magna peto
Dixi nõ magna miſero mihi magna videtur
Sed tamen iſta dare non tibi difficile
Annuo dic tantũ jam jamqꝫ beatus abibo
Et ſic euenient proſpera cũcta michi
Eſt michi vicina vellem non eſſe puella
Que ſi mota foret lederet ipſa minus
Nã ſolet amoto plus ledere proximus igniſ
Sed modo ſubueniat gratia veſtra michi
Fertur vicinis formoſior omnibus illa
Aut me fallit amor omnis aut ſupcreſt
Hec mea trajecit certis precordia telis
Tela nec inde queo vi remouere mea
Vulneris ide michi creſcit dolor oibus horis
Decreſcitqꝫ color viſqꝫ decorqꝫ meus
Hec nulli dixi hecqꝫ michi vulnera fecit
Juſtaqꝫ cauſa fuit dicere que vetuit
Dicitur ⁊ fateor me nobilioribus ortam
Huic ideo metuo dicere velle meum
Fertur ⁊ eſt verum ꝙ me ſit ditior illa
Et decus ⁊ dotes copia ſepe querit
Nec michi ſũt dotes decus igẽs copia grãdis
Sed quod habere queo quero labore meo
Dũ modo ſit diues cuiuſdã nata bubulci
Eliget ex mille quẽlibet illa virum
Illius in forma nrõs tremor occupat artus
Et magis hoc votũ dicere namqꝫ vetat
Concipit ingẽtes animos fiducia forme
Inqꝫ modũ dominam non ſinit ipſa ſuam
Has de corde meo tẽptaui demere curas
Sepius obſtante tunc magis arſit amor
En mala noſtra vides en noſtra picula noſti
Unde precor precibus mitis adeſto meis
Nõ michi reſpõdes nec dictis porrigis aures
Nec tua clara meũ lumina lumen habent
Aut tu tolle tuas noſtro de corde ſagittas
Vulnera ſerua tuis aut tu paſce modis
Quis poſſet tanti curã tollerare laboris
Que dño flenti premia nulla daret
Juſta precando tibi michi naqꝫ dolor anxius
Aſſiduaſqꝫ preces cõcipit ille dolor iſtat

Venus reſpondet pamphilo

Unc venus huic inqt labor iprobus oia
Qualibꝫ ⁊ poteris tuo labore frui /vicit
Et monſtrare tuos animos nulli vereris

Vix erit in mille que negat vna tibi
Quā p̄cando petis prius aſpa' forte negabit
Sed leue pondus habet illius aſperitas
Nā jurādo prius quas vēditor ipſe negauit
Venales merces iprobus emptor habet
Nec mare tranſiſſet pauidus ſi nauta fuiſſet
Turgida cum primū reſtitit vnda rati
Ergo tuis primū ſi non fauet illa loquelis
Arte vel officio fac tamen vt faueat
Ars animos frangit ꝛ firmas diruit vrbes
Arte cadunt turres arte leuatur onus
Et piſcis liquidis deprehēditur ſub vndis
Et pedibus ſiccis p̄ mare currit homo
Rebus ꝛ in multis ars adjuuat officiūqꝫ
Pauper ſepe ſuo paſcitur ingenio
Et ꝙuis juſta ſedatur principis ira
Seruat ꝛ arte ſuū corpus opeſqꝫ reus
Et gaudet locuples q̃ flere ſolebat egenus
Et modo vadit eques qui ſolet ire pedes
Que donare ſibi minime valuere parētes
Hoc excercenti iam dedit officium
Officiūqꝫ tuū primū ſi forte recuſet
Tu ſeruire tamen eſto paratus ei
Hijs poteris minas ſuperare cauſātis amice
Fiet amica tibi que prius hoſtis erat
In q̄bus eſſe ſcias locis ſepius ipſa frequēta
Que potes pulcris paſcere paſce jocis

Gaudia ſemp̄ amat ꝛ ludicra verba juuētus
Et juuenū mētes hec in amore trahunt.
Necnon ſemp̄ ei letis te vultibus offer
Eſt cum leticia pulcrior omnis homo.
Nec nimiū taceas nec verba ſup̄flua dicas.
Reſpicit omnimodo ſepe puella virum.
Excitat ꝛ nutrit facundia dulcis amorem.
Et mulcens animos mitigat ipſa feros.
Si locus eſt illi jocundus viribus inſta.
Quod vix ſperaſti mox dabit ipſa tibi.
Non ſinit interdū pudor illi promere' votū
Sed quod ipſe cupit hoc magis ipſa negat
Pulcrius eſſe putat vi p̄dere virginitatem.
Quam dicat de me fac modo velle tuum.
Ac nimiū caueas ſi ſit tibi parua ſupellex.
Neſciat eſſe tuum pauperiemqꝫ tuam.
Exiguo pulcram ducit ſolertia vitam.
Jocundoqꝫ ſuas ore tegit lacrimas.
Quod nō eſt ſimulare potes dictis habituqꝫ
Maxima ſors minimo contigit ingenio.
Plurima mūdus habet ſua q̄ vicinia neſcit
De quibus apta ſibi referre plurima potes.
Credo ꝙ interdū multis mendacia proſunt
Et quādoqꝫ nocet omnia vera loqui
Et famulos famulaſqꝫ domus ſibi ſepe lo/
Allice colloquijs muneribuſqꝫ tuis quētes
Vt ſemp̄ referāt de te bona verba viciſſim.

Et paſcant dominā laudibus vſqꝫ tuis.
Dū dubias dubio mētes in pectore verſat.
An faciat vel non neſciat velle tuum.
Tūc illā multo tēptamine ſepe fatiga.
Ut citius poſſis victor amore frui.
Pellitur huc animus hoīs vel pellitur illuc
Sepe labore graui dū manet in dubio.
Et placeat vobis interpres fidus vtriſqꝫ
Qui caute referat hoc quod vterqꝫ cupit.
Emula naz iuuenum dijudicat acta ſenectus
Et ſimul hos prohibet litigioſa loqui.
Incipe ſpe melius dedit ⁊ dabit oīa tempus
Nec timor vllus erit in quibus eſſe times.
Non tibi plus dicā vinces ſtudioſus amicā.
Inceptūqꝫ vijs mille patebit opus.

Pamphilus loquitur in ſe.

Incolumus leuiter egro ſolacia prebet.
Nec minus infirmus ſētit abeſſe malū
Cōſilio veneris michi non dolor alleuiatur
Sed meus in triſti pectore redit amor.
Hactenus auxilij ſpes omnis fuit in illa
Spes modo diſceſſit ⁊ manet ipſe dolor.
Quo miſer euadam me nauta reliq̄t i vndis
Et portum quero nec reperire queo.
Sed mō q̄d faciā mea mēs nō ſpectat ad illā

Illi me nouiter conuenit ire loqui

Pamphilus videns galatheā

lis.
Naz formoſa deus nudis vēit illa capil
Quātus adeſſet ei nūc locus michi loq̄
Sed ſubito tanti michi nūc venere timores
Nec mea mēs mecū nec mea verba manēt.
Nec michi ſūt vires trepidāt manuſqꝫ pe/
Attonito nullus cōgruus ē habitus deſqꝫ.
Mētis in affectu ſibi dicere plura paraui.
Sed timor excuſſit dicere quod volui
Nō ſū q̄ fuerā vix me cognoſcere poſſum
Nec bene vox ſeq̄tur ſed tn̄ michi loquor

Pamphilus loquitur galathee.

Ulterius mille mea neptis mille ſalu/
Per me mādauit officiūqꝫ tibi tes
Nec te cognoſcit niſi dictis nomine tantum
Sed te ſi locus eſſet ipſa videre cupit.
Illic me voluere mei retinere parentes.
De quibus electis nulla redūdat ibi.
Hij michi ſpondebant cū ſūma dote puellā
Plura quoqꝫ non eſt cura referre modo.
Omnia poſtpoſui tu ſola michi placuiſti.
Reſpueram pro te quicquid in orbe manet

Ludédo loquimur loquitur ſic ſepe iuuétus
Verbula ficta iocis iurgia nulla mouent.
Sed modo dicamus cordis ſecreta viciſſim.
Dictaqꝫ preter nos neſciat alter homo
Demus ⁊ inde fidé fieri ſic poſtea dicam.
Primitus incepi primitus inde loquar.
Nos modo cócordes debemus vera fateri.
Gratior in múdo te michi nulla manet.
Vt te dilexi iam ter pertranſijt annus.
Noſtra nec auſus eram dicere vota tibi.
Tépore nó lógo loquitur ſapiétia ſurdo.
Noſqꝫ diu fruſtra nó decet inde loqui.
Te cóſtãter amo modo plus tibi dicere nolo
Donec tu dicas quid placet inde tibi.

Galathea reſpondet pãphilo.

Ic multi multas multo téptamie fallũt
Et multas fallit ingenioſus amor
Infatuare tuo ſermone vel arte putaſti.
Quam falli veſtro non decet ingenio.
Quare tuis alias inceſtis moribus apta.
Quas tua falſa fides ⁊ dolus infatuent.

Pamphilus loquitur galathee.

Epius ipediũt iuſtos peccãta malorũ.
Sic nocet alterius nó mea culpa michi.
Sed tamé auſcultet me grã veſtra benigne.
Et liceat domine pauca dicere mee.
In dominũ teſtor quoqꝫ numina terre.
Non loquor iſta tibi fraude vel ingenio.
Non manet in múdo te michi gracior vlla.
Carius et nullã mens animuſqꝫ videt.
Sed loquor in caſſũ mea més puerilis ⁊ etaſ
Quid nocet aut prodeſt noſcere neſcit adhuc
Iunior antiqua ꝙuis ſit acutior etas.
Nam cum multa ſenes plura vidét iuuenes
Et ꝙuis iuuenis fac vt cognoſcere poſſis.
Quis ſim q̄ mea res quiſue meus ſit amor.
Cunctarũ rerũ prudentia diſcitur vſu.
Vſus ⁊ ars docet que ſapuit omnis homo.
Ire venire loqui necnó dare verba viciſſim.
Eſſe ſimul tantũ deprecor vt liceat.
Non niſi colloq̊o cognouimus itima cordis
Ipſa referre potes quid placet inde tibi.

Galathea reſpondet pamphilo..

Re venire loq̇ tibi nec cuiꝙ prohibebo
Quiſq̊s vbiqꝫ vias ire viator habet.
Conuenit ⁊ honor é vt det reſponſa petéti.
Et quaſcũqꝫ videt queqꝫ puella vocet.
Hoc concedo ſatis vel tu vel q̇libet alter.

Ut venias semꝑ ſaluo iure meo.
Auſcultare licet ⁊ reddere verba puellis.
Conuenit iſta tamē vt moderanter agat.
Uerbula ſi dederis ludēdo verbula reddam.
Sed ſi forte nocent hec tibi non patiar.
Nos ſimul eſſe petis ego ſimul eſſe recuſo.
Non decet in ſolo nos habitare loco.
Nā ſola loca nocent infamia naſcitur inde.
Tutius ergo loquor plebe vidente tibi.

Pamphilus loquitur galathee.

Nō michi ꝑua mō ſed munera magna dediſti.
Nempe michi tantū ſufficit alloq̄um.
His meritis dignas neq̄o tibi reddere grateſ
Equari meritis nō valet hoc meritū.
Sed fortaſſis adhuc venit tempuſq̄ dieſq̄.
Quo ſe monſtrabit ſi quis amicus erit.
Ne tibi diſpliceat nō audeo dicere quicq̄.
Quanuis peterem pauca libenter adhuc.
Nos alternatim cōplexus baſia tactus.
Ut dare poſſimus cum locus affuerit.

Galathea reſpondet Pamphilo.

Uannis illicitū cōplexus nutrit amorē
Et fallūt dominā baſia ſepe ſuā.

Hoc ſolū patiar ſed tu nil amplius addas.
Nam eniq̄ ſine te talia nō paterer.
Sed modo de tēplo veniūt vtriq̄ parentes.
Et michi ne cauſer cōuenit ire domum.
Tēpora ſat veniēt pariter q̄bus ābo loq̄mur
Ac memor interea quiſq̄ ſit alterius.

Pamphilus loquitur in ſe.

Letior in toto me nō ē nec fuit in orbe
Figitur in ripis anchora noſtra ſuis.
Me ſubito nimiū deus et natura beauit.
Nāq̄ diues redeo qui miſer ante fui.
Illius nō fruſtra ꝙ ſim memor ip̄a rogauit
Quā de mente mea nō labor excuciet.
Nam mecū ſentit vt eam deſidero neſcit.
Sim velut ipſe ſui ſit memor ipſa mei.
Pluribus expedior ⁊ adhuc me plura coher/
De quibus eſſe meū neſcio conſiliū. cēt.
Si ſtudioſus eā verbiſq̄ iociſq̄ frequētem.
Aufert aſſiduas garrula fama vias.
Firmet amiciciam ſi nulla frequēcia noſtrā
Non bene firmus adhuc forſan abibit amor
Uſu creſcit amor omniſq̄ decreſcit ab vſu.
Omnis ⁊ impaſtus attenuatur amor.
Perpetuo lignis creſcit creſcentibus ignis.
Detrahe ligna foco protinus ignis abeſt.

Sollicitis curis tantis tantiſqꝫ.
Detrahor inq̃tum neſcio mente modis.
Hac in re nullā video michi proſperitatē.
Non habet et tutū mens mea propoſitū.
Obſtitit interdū factis fortuna virorum.
Propoſitumqꝫ ſuo nō ſinit eſſe loco.
Si multis nocuit multos tamē ipſa beauit
Uiuit in hoc mundo taliter omnis homo.
Prouidet ⁊ tribuit deus ⁊ labor oia nobis.
Proficit abſqꝫ deo nullus in orbe labor.
Sit deus ergo mei rector cuſtoſqꝫ laboris.
Omne gubernet opus propoſitūqꝫ meū.
Non meus iterpres fuerit fraterqꝫ nepoſqꝫ
Nam nullus leuiter inuenit ibi fidem.
Iura fidēqꝫ nepos neſcit ſeruare nepoti.
Nec frater fratri cū furor ille venit.
Cauſa puſilla nocet ſapiēs nocētia vitat:
Ergo nos aliā cōuenit ire viam.
Hic prope deget anus ſubtilis ⁊ ingenioſa.
Artibus ē veneris apta miniſtra ſatis.
Poſtpoſitis curis ad eā veſtigia vertam.
Et ſibi conſilium notificabo meū.

Pamphilus loquitur Ano.

Ama tue laudis nomēqꝫ tue bonitatis
Cauſa miſerūt me tibi conſilij.

Que loquor auſcultet pietas ⁊ gratia veſtra
Alter ⁊ aſcenſu neſciat atqꝫ meo
Diligo vicinā michi quā tu noſti galatheam
Ipſa ſuis dictis me niſi fallor amat
Nō loquor vt vellē nam mille pericula vito
Quicquid in orbe nocet ſollicitus timeo
Ex minimo creſcit ⁊ nō cito fama quieſcit
Quāuis mētitur creſcit eūdo tū lquūtur
Parua nocēt miſeris miſeros mala mille ſe
Reſqꝫ laborqꝫ meus ſpe manet dubius
En mala nrā vides tua vox eat iter vtrūqꝫ
Deprecor vt noſtrū crimē eundo tegas

Anus reſpondet pamphilo.

Lpetit alter
Lter amat quod amas ⁊ quod petis hoc
Sed tamē aſcenſū nō habet ille meum
Eſt nimis ille probus ⁊ honeſta cōiuge dig
Sed michi diſplicuit ꝙ dare diſpoſuit Lnus
Promiſit veteres cū pellicio michi pelles
Sed ſic vile meā munus ademit opem
Si datur ad tēpus dat ⁊ aufert comoda mu
Ius legeſqꝫ ſuo deſtruit igenio Lnus
Quā petis vt credo niſi per me nullus hēbit
Nam nimis imperio ſubiacet illa meo
Inſuper ipſa ſui ſum dux et conſcia facti
Sic facit illa meis omnia conſilijs

Nō loquor ipſa diu tibi me p̄mit altera cura
Carpat quiſꝗ vias ⁊ ſibi querat opem

Pamphilus loquitur Ano.

ra cura
Ec michi p̄ſtat opus nec me p̄mit alte
Hanc michi ſi dederis omnia p̄ſtiteris
Cōuenit externos mercari ſepe labores
Emptus ⁊ vt capiat premia digna labor
Nulla p te tuū fruſtrabor credo laborem
Nunc quibus indigeo ſi me prouideas
Deprecor hoc vnū mercedis dic michi nomē
Et quodcūꝗ michi dixeris ipſe dabo

Anus reſpondet Pamphilo.

egeſtas
Cura volūt ⁊ plura petūt q̄bus inſtat
Quātis indigeo tāta referre pudet
Diuicias habui multas dū floruit etas
Copia deceſſit pluribus indigeo
Hec mea debilitas etas me expoliauit
Cōmoda nulla facit arſꝗ laborꝗ michi
Si modo noſtra tibi prodeſſe iuuamia ſētis
Dep̄cor vt pateat hinc michi veſtra domus

Pamphilus loquitur Ano.

ūc tibi nr̄ā domus ⁊ cetera nr̄ā patebūt
Sitꝗ ſub imperio copia noſtra tuo
Multū grata michi mō nos cōcordia iunxit
Pactaꝗ ſollicitet inter vtrumꝗ fides
Hinc p̄cor vt vigilet ſolertia veſtra laborꝗ
Et ratione ſua rem bene prouideat
Principiū fineqꝫ ſimul prudentia ſpectat
Rerū finis habet crimen ⁊ omne decus
Verbi principiuꝫ verbi quoqꝫ conſpice finē
Vt melius poſſis premeditata loqui

Anus loquitur intra ſe audiente galathea.

Ac manet ī villa nimiū formoſa iuuētus
Creſcit ⁊ in cūctis moribus ipſa bonis
Non fuit in noſtro melior nec dulcior euo
Suſcipit ipſe meam tam bene pauperiem
Precellit cūctos omni bonitate coeuos
Pamphilus ⁊ laudibus ſocios exſuperat
Eſt ſtulto ſtultus eſt miti mitis et agnus
Stulticie ſapiens iure reſiſtit homo
Nō manet hac tāte pubes probitatis ī vrbe
Quas acquirit opes non vorat ingluuies
Eſt nimis ille probus bona nā fuit eius ori
Arbore de dulci dulcia poma cadunt go
Premōſtrat ſignis prolem natura frequēter
Sepe ſolet filius ſimilis eſſe patri

Inſequitur leuiter filia matris iter
En iuxta portam video ſtantem galatheam
Queqʒ locuta fui forſitan audierat

Anus loquitur galathee.

Ic nō eſſe mō quenq̄ galathea putaui
Sed tamē ipſa nimis vera locuta fui
Pamphilus hac certe pre cūctis pollet ī vrbe
Egregie vitam prouidet ipſe ſuam
Illi ſemper honor ꝛ laus ꝛ gloria creſcit
Et merito nullus inuidet inde ſibi
Eſt nimiū locuples ſed nō tamē ip̄e ſupbit
Illius ꝛ nullum copia amicus habet
Eſſet vt ille tuus vellez galathea maritus
Hec eadem velles rem bene ſi ſaperes
Velle meū dixi ſed non tamen ipſe rogauit
Vos ſimul eſſe meum iudicat arbitrium
Et genus ꝛ probitas ꝛ forma decēs vtriuſqʒ
Mecum cōcedunt. vos ſimul eſſe duos
Noſtra modo vacuis deducimus ocia verbiſ
Res tamē interdū gaudia parua mouet
Ex minima magnus ſcintilla naſcitur ignis
Et generant paruū gaudia principiū
Mens mea concepit harū precordia rerum
Atqʒ loqui noſtris cepimus inde iocis
Sed ſi nō ī hijs tua mēs animuſqʒ mouetur
Si placet an potius diſplicet inde loqui
Deprecor vt dicas quod dixeris ipſa tacebo
Si celare velis ſiue referre loquaris
Dic michi ne dubites ſtultū depone pudorez
Hic venit a ſola ruſticitate pudor

Galathea reſpondet ano.

On michi ruſticitas ſtultus michi nec pudor obſtat
Sermo: ſed admiror quo vēit iſte tuuſ
Nunc miror ſi te tranſmiſit caſus: an ille
Pamphilus: an querit premia ſermo tuus

Anus loquitur galathee

Emp iniquorū ſcelus ipedit acta bonorū
Penas ſepe luit quas homo nō meruit
Quāuis pauper ego nō ſic michi premia q̄ro
Nam ſibi ſufficiens eſt mea pauperies
Primitus vt dixi mea mēs cōceperat iſtud
Alter non nouit conſcius omnis abeſt
Hoc ſatis eſſe poteſt ſi vos ſimul ābo velitiſ
Hec ꝛ vterqʒ poteſt abſqʒ pudore pati
Nobilis ille q̄dē nec nobilis es minus ipſa
Eſt vtriuſqʒ ſatis nota propago michi
Pulcrior hic ſocijs ſociabus pulcrior ipſa
Cum ſpecie ſpecies conuenit atqʒ placet

Hec vtrūq; probat par copia parq; iuuētus
Famaq; ſi ſciret ipſa probaret idem
Cum pares eſtis ſociari iure poteſtis
Deficit in vobis nil niſi ſolus amor

Galathea reſpondet Ano.

Uod michi nūc dicis dici deberꝫ amicis
Aſſenſu quorū coniugis opto thorum
Hos prius alloquer. vel tu. vel pāphilus ipē
Res erit ad libitum pulcrior ipſa ſuum

Anus loquitur galathee.

Onuēit vt tuo ſit cōſenſu ſiue parentū
Sed tuus interea militet ignis ei
Exercet corda iuuenum venus ingenioſa
Quiſq; per hoc ſtudiuꝫ colligit ingeniū
Incitat hec animos dat largius odit auaros
Leticiam ſequitur triſticiamq; fugit
Narrat ꝙ nullus veneris ꝗtū valet vſus
Huic niſi parueris ruſtica ſemper eris

Galathea reſpondet Ano.

Et veneris morē virgo cito pdit honorē
Ingens ille furor neſcit habere modum

Nulla pte ſuos cernunt mea carbaſa portus
Nec ſentire poteſt anchora noſtra ſolum
Neſcit noſtra ſuam quo querat cura ſalutē
Fert galathea mei ſola doloris opem
Cauſa mee mortis hec eſt ꝙ cauſa ſalutis
Qua ſi non patiar tunc placet vt moriar

Anus loquitur pamphilo

Tulte ꝗd iſanis cur te dolor vrgꝫ ianis
Acquiret gemitus premia nulla tuus
Tempet ergo tuū modus ꝙ prudētia fletum
Terge tuas lacrimas proſpice quid facias
Concipit ingētes animos inanis egeſtas
Et facit hec hominem ſepius artificem
Ars hominū magnū ſuperat ſtudio periculū
Te labor arſq; vigil forte iuuabit adhuc

Pamphilus reſpondet ano

nis labor heu tantū poſſꝫ ſupare piculū
Spes mea tota pit iminet hora thori
Nec vincēte ſuo michi nubet ꝙ illa marito
Crimen legittimos eſt violare thoros
Ad nichilū prorſus meus ē labor iſte reductus
Et mea cura ſue perdidit artis opē
Nulla dies michi dabit nec nox vlla ꝗetem

Semper me miſerum vexat inanis amor

Anus loquitur pamphilo

Epius exigua labor igēs labitur hora
Ingēs ex paruis imbribus aura cadit.
Eſtq; ſerena dies poſt lōgos gratior imbres
Et poſt triſte malum gratior ipſa ſalus
Tu modo reſpira dolor abſit fletus ⁊ ira
Sunt prope magna tue gaudia triſticie
Noſtrum velle tua nobis faciet galathea
Nam nimium noſtris ſe dabit imperijs

Pamphilus reſpondet ano

T pia promiſſis matrū ſolertia vanis
Plorātes pueros admonēt vt taceant
Sic me fortaſſis falſo ſolamine paſcis
Ut dolor a triſti pectore triſtis eat

Anus reſpondet pamphilo

Ccipitris volucer dilapſus ab vngue fe/
Anceps i cūctis hūc timet eſſe locis/roci
Hic me nulla tibi mentiri cura coegit
Omnia que dixi vera ſic inuenies
Pamphilus loquitur ano

I michi vera refers ⁊ verū retulit illa
Tūc dolor a noſtris cordibus ōis abeſt
Sed ſua nō ſēper ſequitur primordia finis
Inceptumq; caſus ſepe retardat opus

Anus reſpondet pamphilo

Urſus fatorū neſcit mēs vlla virorum
Solius eſt proprium ſcire futura dei
Deſperare nocet votū labor iprobus iplet
Arſq; vigil magnas ſepe miniſtrat opes

Pamphilus loquitur ano

Orte ſub ābigua ſpes ⁊ labor ōis habetur
Creſcit principio ſpes tñ ipſa bono
Noſcere nōne potes hec ſi me diligat an nō
Uix celare poteſt intimus cordis amor

Anus reſpondet pamphilo

Uꝫ loquor eius adeſt michi mēs aīuſq; lo/
Dulciter omē meū ſuſcipit eloquꝫ /quēdi
Curuat ⁊ ipſa ſuos circa mea colla lacertoſ
A te miſſa ſibi dicere verba rogat
Dumq; tuum nomē rationis nominat ordo

Nominis amonitu fit ſtupefacta tui
Dū verbis fruimur pallet rubetq; frequēter
Feſſaq; ſi taceo me mouet ipſa loqui
Hijs alijſq; modis cognoſcimus eius amorē
Nec negat ipſa michi cum ſit amica tibi

Pamphilus loquitur ano

Nunc mea ſpes p te ſucceſſus ſētit adeē.
Creſcit & auxilio gloria noſtra tuo
Improbus iterdū dubius labor expedit actuſ
Magnaq; tollit iners cōmoda ſegnicies
Quātūcūq; potes ceptum proſperare labora
Nec mora ſegnis opus differat vlla tuum

Anus reſpondet pamphilo

C reor ecce tibi p me tua vota pantur
Sed promiſſa michi res manet ī dubio
Eſt mēs noſtra ſuis cōtraria ſepe loquelis.
Nec factis ſequimur omnia que loquimur
Irrita venales fallunt promiſſa labores
Cum felix fueris nil michi forte dabis

Pamphilus reſpondet ano

Si ſcelus imēſuz ſi diues fallit egenuz

Te quoq; ſi fallam gloria nulla michi
Nec te nec quēq̄ mea vox prodidit vnq̄
Famaq; ſi queras crimine noſtra vacat
Eſtq; fides noſtri conſtās fiducia pacti
Que tibi tuta facit omnia que metuis

Anus loquitur pamphilo

Lebs timet īgenio ſupari ſepe potentez
Iura cadūt cauſa pauperis exigua
Eſt vbiq; fides priſco ſpoliata colore
Que tegitur ſceleris artibus innumeris
Nulla fortuna tñ poteſt obſiſtere factis
Dat mare ſepe metus nulla pericula tamē
Que promiſiſti fortune munera mando
Si que promiſi dona tamen capies
Conuenit vt vadam nunc exorare puellam
Si placet vt veniat huc tibi ſola loqui
Si vos veſtra ſimul ſolertia collocat ābos.
Et locus affuerit te precor eſſe virum
Mēs animuſq; manet incōſtās ſēp amātis
Paruaq; forte tibi quod petis hora dabit

Anus loquitur galathee

Occultare neq̄t ſua lumīa maximus ig/
Occultare poteſt nec ſua vota venuſ nis

Omnis veſtrarū michi rerū pāditur ordo
Quarū mēte memor vix teneo lacrimas.
Nūc cognoſco ſatis ꝙ nō ſapiēter amatis
Res eſt ipſa ſue nuncia ſtulticie
Pallida furtiuum facies manifeſtat amorē
Atqꝫ labore graui iam turbida facta tuis
Pāphilus ille miſer miſer ē omnibus horis
Quem male duricia capit iſta tua
Nocte diuqꝫ ſatis pueriliter ille laborat
Nō ſibi multa refert ſemina durus ager
Quis niſi mētis iops ſua ſeia mādat arēne
Cum mercede labor gratior eſſe ſolet
Hūc tua forma prius ⁊ poſt tua ligua fefellit
Hiſqꝫ duobus eū vulnerat acer amor
Vt promiſiſti ſibi non medicina fuiſti
Sepeqꝫ ſibi grauior affuit ille dolor
Nūc ope plaga caret dolor eius ſēp habūdat
Et licet ipſa taces te quoqꝫ flāma grauat
Plaga mali certe pit inconfeſſa ꝑnecemqꝫ
Vos quoqꝫ tectus amor ſepe grauare ſolet
Ergo quid inde velis celeri circūſpice mēte
Et tibi ſunt animi nuncia verba tui

Galathea reſpondit ano

E p̄mit igniferus venus iproba· /ſepius
Et michi vi faciēs ſēp amare iubꝫ /armis

Me iubet ecōtra metus ⁊ pudor eſſe pudicā
Hiſqꝫ coacta meum neſcio conſilium

Anus loquitur galathee

It timor iſte procul hic nō ē cā timoris
His rebus nunꝙ proditor vllus erit
Vt tuus exiſtat cōiūx modo pāphilus optat
Nititur omnis ad hec cura laborqꝫ ſuus
Mille mois acris habitus michi prodidit ig
Cū michi flēs acriter talia verba refert nis
Eſt galathea michi dolor ⁊ medicia doloris
Hec dare ſola poteſt vulnus opemqꝫ michi
Illius ad lacrimas pietas me flere coegit
Et tamen in tacito pectore leta fui
Omnia cernebā fieri ſicut ipſa volebam
Ardentes ſenſi vos ſimul igne pati
Ledere flāma ſolet p̄cor ipſa percipe votis
Voſqꝫ duos mecū iungere poſſit amor

Galathea reſpondet ano

Vod petis affecto nichil hoc michi carius
Si meus ānueret iſtud vterqꝫ parēs /eſſꝫ
Iſtud enim noſtro fieri non conuenit vſu
Si bene vellemus nec locus eſſet ad hoc
Nā mecū mater cuſtos michi ſēp habetur

Totaqz me ſeruat nocte dieqz domus

Anus loquitur galathee

Ingenioſus amor portas ⁊ clauſtra relax/
Vincit q̄cquid obeſt ingenioſus amor at
Vanos depone metus pueriles corrige ſēſus
Mecū dulcis amor te petit vt venias

Galathea reſpondet ano

O mō facta michi furtiue conſcia mētis
Huius ⁊ es melior pars michi cōſilij
Vt michi conſilium deprecor vtile dones
Quod te non pudeat conſuluiſſe michi
Eſt ſcelus atqz nephas ſeducere ſepe puellas
Hinc decus ⁊ magnū crimē habere potes

Anus loquitur galathee

Iam pudibūda tegā famā copiāqz loq̄cez
Nec mea facta negant conſuluiſſe tibi
Nūc q̄cūqz velit meus hic contrarius eſſe
Proferat hijs rebus ſi quid obeſſe poteſt
Viribus totis veniat contendere mecum
Aut victus taceat aut modo victor eat
Quam citius mecum ratio cōpeſceret illuz

Cum racione nichil diceret ipſe michi
Vir bonus ⁊ pulcer genus altū copia grādiſ
Dulcis amor noſtri pars erit auxilij
Fama loquax taceat non murmur iniquuz
Abſqz pudore ſuas res habet iſta vias.

Galathea reſpondet ano.

Heus in q̄ntis animus verſatur amātis
Quē timor hac illac pellit amorq̄z grauis
Hij duo diſcordes me nocte dieq̄z fatigant
Eſſe quod optat amor hoc vt vetat ip̄e timor
Quid faciat neſcit ſemper p̄ deuia currens
Errat ⁊ errando vulnus amoris alit
Me ſibi ſubdit amor illi licet vſq̄z rebellem
Meqz repugnantem fortius vrit amor
Sic afflicta diu caſſo quoqz feſſa labore
Meſte loquor q̄p ſic viuere malo mori

Anus loquitur galathee.

Et maiora ſuo ſurgant incendia motu
Illis repugnando maior et ira furit
Sic venus ipſa ſuis ipſa ſibi noxia bellis
Surgit in oppoſita vulnera lite fouet
Nō potes ergo tuis bellis extinguere flāmas
Sed cum pace tuus mitior ignis erit

Imperiū veneris fac dū ſua miles haberis
Ne tibi ſit dampno liſꝙ laborqꝫ tuus
Inſipiens temere male perdis gaudia vite
Teqꝫ dieſqꝫ tuos noxius error habet
Tantum mente vides vultū abſentis amici
Nocte dieqꝫ tuos nec minus ipſe videt
Alter in alterius fert tantū lumina vultus
Res dabit ambobus iſta moderando necem
Sed reor hoc quod amas leuiter depellere
Huius diſſidij mors fera finis erit   Leuras
Parce iuuētuti complectere gaudia vite
Leta decet letis paſcere corda iocis
Et modo ſola veni pauliſper ludere mecum
Hec tibi noſtra domus poma nuceſqꝫ dabit
Vix erit iſte meus ſine fructibus āgulus vnꝙ̄
De quibus ipſa frui quolibet fructu potes
Sꝫ mō neſcio q̄s vir tā fortiter hoſtia mouit
Vir fuit aut ventus ſed reor eſſe virum
Eſt homo ꝑ quoddā nos reſpicit ecce foramē
Pamphilus eſt. vultus ſi bene noſco ſuos
Arte ſeram retro paulatim viqꝫ reducit
Ad nos ingreditur quid modo: ceſſo loqui

Anus loquitur pamphilo.

Vr furioſe fores cōfrigis pāphile noſtras
Emptas nempe meo deſtruis ere fores

Quid vis vel cuius veniſti nuncius ad nos
Dicere ſi quid habes dic celer atqꝫ redi

Hic pamphilus Galatheam amplexatur.

Galathea mee ſuper oīa cauſa ſalutis
Da michi poſt lōgas baſia mille moras
Nec tū his ſūptis ſiciens meus amor abibit
Sed creſcit placidis acrius ipſe iocis
En ego tota meis mea gaudia claudo lacer
En cōplector onus dulce piūqꝫ michi   Ltis
Huc mea direxit felix veſtigia caſus
Nam tenet iſte locus id quod amo melius

Anus loquitur galathee.

E vicina vocat loq̄r illi iāqꝫ reuertar
Nā nimis hoc vereor huc mō ne veniat
Quid clās. propero veniēs hec hoſtia claudo
Nullus enim remanet hic niſi ſola domus
Me mea cura tenet michi dicito quid vis
Me tecū longas non licet ire vias

Pamphilus loquitur galathee

Llocuſꝙ

N modo dulcis amor viridiſqꝫ iuuētus
Nos galathea monēt paſcere corda iociſ

En laſciua venus nos ad ſua gaudia cogit
Inqꝫ ſuos vſus nos iubet ire ſimul
Quid moror huius operis ſupplex tua vota
Tu patiēs facti deꝑcor eē mei   req̄raꝫ

Pamphilo luctante galathea dixit

fatigas
Amphile tolle manus te nēpe fruſtra
Nil valet iſte labor quod petis eē neq̄t
Pāphile tolle manus male nūc offēdiſ amicā
Jamqꝫ redibit anus pāphile tolle manus
Heu michi quā ꝑuas habet ois femina virel
Quā leuiter noſtras vincis vtraſqꝫ manus
Pāphile noſtra tu o cur pectora pecto re ledis
Quod ſic me tractas eſt ſcelus atqꝫ nephas.
Deſine clamabo quid agis male detegor a te
Perfida me miſeram iamqꝫ fefellit anus
Surge precor noſtras audit vicina lites
Que tibi me tradidit non bene fecit anus
Vlterius tecum me non locus iſte tenebit
Nec me decipiet vt modo fecit anus
Huius victor eris facti licet ipſa reluctet
Sed tamē inter nos rumpitur omnis amor

Pamphilus loquitur galathee.

Os modo paulisꝑ q̄eſcere cōuenit ābos

Donec facto curſu noſter anhelet equus
Cur male dilecto reſpectum luminis offers
Curqꝫ lauas lacrimis flebilis ora tuis
Sum reus ex toto mō quaſlibet cape penas
Et maior meritis pena ſit iſta meis
Et quecūqꝫ velis patiēs ad verbera preſto
Hortanturqꝫ ſequi facta nephanda michi
His furor intonuit rabieſqꝫ libidinis arſit
Juſtitit hortator his michi ſeruus amor
Fomentū ſceleris michi principiūqꝫ dedere
Verbula complexus baſia grata iocis
Ardentes oculi caro candida vultuſqꝫ herilis
Aut modo ſim liber aut ratione reus
Et modo iudiciū ſi vis veniamus ad equū
Sic peccaſſe tamen non mea culpa fuit
Iſte meos ſenſus ſubuertit peſſimus amor
Per quem noſtra tibi gratia ſurda fuit
De quibus accuſor merito culpabilis eſſes
Fons huius fueras materieſqꝫ mali
Tam grauis ira duos nō cōueit iter amicos
Sed ſi forte venit ſit tamen ipſa breuis
Semp amās delicta pati bene debet amātis
Culpe communis fer patienter onus
En remeabit anus triſtes ꝑcor exue vultus
Ne nos per lacrimas ſenſiat eſſe reos

Anus remeat dicens

Nte fores vacuis tenuit me femia nugiſ
Que marcũ proprio vinceret eloquio
Cur galathea tuo corrũpis lumina fletu
Quẽ michi demõſtras hic color vnde venit
Abſens dũ fueram quod tecũ pãphilus egit
Te galathea precor ordine cuncta refer

Galathea reſpondet ano

Onuẽit vt nrõs q̃ras quaſi neſcia caſus
Cũ res conſilijs facta ſit ipſa tuis
Fructibus ipſa ſuis q̃ ſit cognoſcitur arbor
Tuqȝ michi factis noſceris ipſa tuis
Poma nuceſqȝ dare michi nõ bñ diſpoſuiſti
Cũ tuas ipſe fuit pãphilus ante fores
Ut locus eſſet ad hoc tua te vicina vocauit
Quo ſpoliata forem virginitate mea
O q̃ magna foris te facit cauſa morari
Quam bene veſtra ſuas ars tegit inſidias
Implevere ſuos ars ⁊ fallacia curſus
In laqueum fugiens cecidit ecce lepus

Anus reſpondet galathee

Ncrepor iniuſte procul hoc mihi crimẽ
Qua rõe velis me ſatis expediã /abeſſe
Etatis noſtre male nomẽ criminis huius

Conuenit ars tanti nec ſtudio ſamali
Siqua tamẽ cõcepta iocis cõtentio vobis
Contigit.abſentiqȝ michi culpa fuit
Sit quodcũqȝ põt nichil ad me lis vtriuſqȝ
Quaȝ mouit inſipiẽs non ego veſter amor

Anusloquitur pamphilo.

Ic tamẽ ignoti pãphile ſeriẽ michi facti
Huius origo mali ne ſit operta michi

Pamphilus reſpondet ano.

Rguor e minima ſi ſcires ordie culpa
Eſtqȝ michi meritis durior ita meis
Sed decet archanũ celare ſemper amorem
Nam dixiſſe pudet cum dolor omnis abeſt
Tantum ſe viuere rixas tibi conuenit ire
Quod ſupereſt inter nos conuenit eſſe duos

Galathea loquitur pamphilo.

Amphile dic illi nrõs q̃ſi neſciat actus
Rem vt percipiat qualiter iſta venit
Quod tibi conſuluit a te quaſi neſcia querit
Ut videatur in hoc nõ nocuiſſe michi
Artibus innumeris michi deuia plura paſti

Sed tamen iudicijs res patet ipſa ſuis
Sic piſcis curuum iā captus percipit hamū
Sic auis humanos capta videt laqueos
Sed modo quid faciā fugiā captiua ꝑ orbez
Hoſtia iure michi claudunt vtriqz parentes
Metior hac illac oculis vagantibus orbem
Lete tamen miſere ſpes michi nulla venit

Anus reſpōdet galathee

T grauiter doleat nō ꝑtinet ad ſapientē
Cum dolor ad dn̄am p̄mia nulla ferat
Hoc moderāter habe repare quod neq̄t' arte
Cum male perſuaſit immoderatus amor
Cōuenit ad veſtros modus ⁊ prudētia caſus
Quodqꝫ ſequi deceat querere conſilium
Mordet eni grauiter diſcordia pectus amātiſ
Et fouet in bellis vulnera ſepe ſuis
Que bene vos foueat placidā concedit vitaz
Hec tua ſit cōiunx vir ſit et iſte tuus
Per me votorum ſit cōpos vterqz ſuorum
Per me felices eſtote mei memores

Explicit amorē pertractās pamphili codex

Cato ⁊ contemptus.

CUm aīaduerterē ꝙ plurimos hoīes grauiter errare in via morum. Suc-currendū ⁊ cōſulendū opinioni eorū fore exiſtimaui. Maxime vt glorioſe viuerēt ⁊ honorē contingerēt. Nūc te fili kariſſime docebo quo pacto mores tui animi componas. Igitur p̄cepta mea ita legito vt intelligas. Legere enī ⁊ nō intelligere negligere eſt. Itaqꝫ deo ſupplica. Parentes ama. Cognatos cole. Datū ſerua. Foro te para. Mutuum da. Cuꝫ bonis ambula. Cui des videto. Anteq̄ voceris ad cōſiliū ne acceſſeris. Cōuiua raro. Mūdus eſto. Quod ſatis eſt dormi. Saluta libēter. Cōiugem ama. Maiori ſede. Iuſiuranduꝫ ſerua. Magiſtrum metue. Vino te tempera. Verecūdiam ſerua. Libros lege. Quod legeris memēto. Pugna pro patria. Rem tuam cuſtodi. Diligentiā adhibe. Liberos erudi. Nil temere credideris. Meretricē fuge. Familiam cura. Iraſci ab re noli. Neminem irriſeris. Bonis benefacito. Litteras diſce. In iudicium adeſto. Ad p̄torium ſtato. Virtute vtere. Tute cōſule. Maledictus ne eſto. Trocho lude. Aleas fuge. Exiſtimationem retine. Equum iudica. Nil mentire velis. Parentes pacienter vince. Minorem ne contēpſeris. Beneficij accepti memor eſto. Pauca in cōuiuio loq̄re. Minime iudica. Miſerum noli irridere. Alienū noli cōcupiſcere. Illud ſtude agere quod iuſtū eſt. Nil arbitrio feceris, Libenter amorem ferto,

I de⁹ ē anim⁹ nobis vt carmīa dicūt:
Hic tibi p̄cipue ſit pura mente colēdus.
Plus vigila ſemꝑ: ne ſōpno dedit⁹ eſto:
Nam diuturna quies vicijs alimēta miniſtrat.
Virtutē primā eſſe puto compeſcere linguam.
Proximus ille deo eſt qui ſcit ratione tacere.
Sperne repugnādo tu tibi contrarius eſſe.
Conueniet nulli: qui ſecum diſſidet ipſe.
Si vitā inſpicias hominū ſi deniqȝ mores:
Cum culpant alios nemo ſine crimine viuit.
Que nocitura tenes q̄uis ſint cara relinque:
Vtilitas opibus preponi tempore debet.
Conſtans ⁊ lenis vt res expoſtulat eſto.
Temporibus mores ſapiēs ſine crimine mutat.
Nil temere vxori de ſeruis credē querenti:
Sepe etenim mulier quem coniunx diligit odit.
Cūqȝ mones aliquem: nec velit ipſe moneri:
Si tibi ſit carus noli deſiſtere ceptis.
Contra verboſos noli contendere verbis:
Sermo datur cunctis animi ſapientia paucis.
Dilige ſic alios vt ſis tibi carus amicus:
Sic bon⁹ eſto bonis: nec te mala dāna ſeq̄ntur.
Rumores fuge: ne incipias nou⁹ auctor haberi
Nam nulli tacuiſſe nocet: nocet eſſe locutum.
Spem tibi promiſſam certā promittere noli:
Rara fides ideo quia multi multa loquūtur.
Cum te aliquis laudat: tuus iudex eſſe memēto:
Plus alijs de te q̄ tu tibi credere noli.

Officium alterius multis narrare memento:
Atqȝ alijs cum tu benefeceris: ipſe ſileto.
Multorum cū facta ſenex aut dicta recenſes:
Fac tibi ſuccurrant: iuuenis que feceris ipſe.
Ne cures ſi quis tacito ſermone loquatur:
Conſcius ipſe ſibi de ſe putat omnia dici.
Cum fueris felix: que ſunt aduerſa caueto.
Non eodem curſu reſpondent vltima primis.
Cum dubia ⁊ fragilis ſit nobis vita tributa:
In morte alterius ſpem tu tibi ponere noli.
Exiguum munus cū det tibi pauper amicus:
Accipito placide: ⁊ plene laudare memento.
Infantem nudum cum te natura creauit:
Paupertatis honus pacienter ferre memento
Ne timeas illam que vite eſt vltima finis:
Qui mortem metuit perdit quod viuit id ipſum.
Si tibi pro meritis nemo reſpondet amicus:
Incuſare deum noli: ſed te ipſum coherce.
Ne tibi quid deſit: queſitis vtere parce:
Atqȝ quod eſt ſerues: ſemper tibi deeſſe putato.
Quod preſtare potes: ne bis promiſeris vlli.
Ne ſis ventoſus: dum vis bonus ipe videri.
Qui ſimulat verbis nec corde eſt fidus amicus
Tu quoqȝ fac ſimile: ſic ars deluditur arte.
Noli homines blando nimiū ſermone probare:
Fiſtula dulce canit volucrē dū decipit auceps.
Cū tibi ſint nati: nec opes: tunc artibus illos
Inſtrue: q̄ poſſint inopem defendere vitam.
Quod vile eſt carū: quod carū vile putato:
Sic tibi nec cupidus: nec auarus noceris vlli.

Que culpare ſoles:ea tu ne feceris ipſe:
Turpe eſt doctori:cum culpa redarguit ipſum.
Quod iuſtū eſt petito:vel qđ videatur honeſtū:
Nam ſtultū eſt petere:quod poſſit iure negari.
Ignotum tu tibi noli preponere notis:
Cognita iudicio conſtant:incognita caſu.
Cum dubia in certis verſatur vita periclis:
Pro lucro pone diem quecūqꝫ laboras.
Vincere cum poſſis:interdum cede ſodali:
Obſequio quoniā dulces retinentur amici.
Ne dubites cū magna petas ipendere parua:
Hijs etenim rebus cōiungit gratia caros.
Litem inferre caue:cū quo tibi gr̄a iuncta eſt.
Ira odiū generat:concordia nutrit amorem.
Seruorum culpis cum te dolor vrget in iram:
Ipſe tibi moderare:tuis ut parcere poſſis.
Quē ſuperare potes:interdum vince ferendo:
Maxima etenim morū ſemper paciēcia virtus.
Conſerua potius que ſunt iam pta labore:
Cū labor eſt in dānis:creſcit mortalis egeſtas.
Dapſilis interdum notis ⁊ caris amicis:
Cum fueris felix ſemper tibi proximus eſto.
Elluris ſi forte velis cognoſcere cultus:
Virgiliū legito:qđ ſi mage noſſe laboras:
Herbarum vires macer tibi carmine dicet.
Si romana cupis ⁊ punica noſcere bella:
Lucanum queras:qui martis prelia dicit.
Si quid amare libet:vel diſcere amare legendo:
Naſonem petito:ſin autem cura hec eſt.
Vt ſapiens viuas:audi que dicere poſſis:

Per que ſemotum vicijs deducitur euum.
Ergo ades:⁊ que ſit ſapiencia diſce legendo.
Si potes ignotis etiam prodeſſe memento.
Vtilius eſt regno:meritis acquirere amicos:
Mitte archana dei:celum inquirere quid ſit:
Cum ſis mortalis:q̄ue ſunt mortalia cura:
Linque metum leti:nā ſtultū eſt tēpore in omi:
Dum mortem metuis amittis gaudia vite.
Iratus de re incerta contendere noli:
Ira impedit animum:ne poſſit cernere verum.
Fac ſumptum propere cum res deſiderat ipſa:
Dandū eteni ē aliqđ:cū tēpus poſtulat aut res
Quod nimiū eſt fugito paruo gaudere memento:
Tuta mage pupis eſt:que modico flumie fert.
Quod pudeat ſocios prudens celare memēto:
Ne plures culpent:id quod tibi diſplicet vni.
Nolo putes homines prauos peccata lucrari.
Tēporibus peccata latent:⁊ tempore patent.
Corporis exigui vires contēnere noli:
Conſilio pollet:cui vim natura negauit.
Quem ſcieris nō eſſe parem tibi tēpore cede:
Victorem a victo ſuperari ſepe videmus.
Aduerſus notum noli contendere verbis:
Lis minimis verbis interdum maxima creſcit.
Quid deus intendat noli perquirere ſorte:
Quod ſtatuit de te ſine te deliberat ipſe.
Inuidiam nimio cultu vitare memento:
Que ſi non ledit:tamen hāc ſufferre moleſtū eſt
Eſto animo forti:cū ſis dānatus inique.
Nemo diu gaudet:qui iudice vincit iniquo.

Litis preterite noli maledicta referre:
Poſt inimicicias irā meminiſſe malorum eſt.
Nec te collaudes: nec te culpaueris ipſe:
Hoc faciunt ſtulti: quos gloria vexat inanis.
Utere queſitis modice: cum ſūptus habundat.
Labitur exiguo quod ptūm eſt tēpore longo.
Inſipiens eſto: cum tempus poſtulat. aut res.
Stulticiam ſimulare loco ſumma prudencia eſt
Luxuriam fugito: ſimul ⁊ vitare memento
Crimen auaricie: nam ſunt contraria fame.
Noli tu quidem referenti credere ſemper:
Exigua ē tribuēda fides: q̄a multi mlta loquūt.
Quod potu peccas: ignoſcere tu tibi noli:
Nam nullū crimen vini eſt: ſed culpa bibentis.
Conſilium archanum tacito committe ſodali:
Corporis auxilium medico committe fideli.
Succeſſus dignos tu noli ferre moleſte.
Indulget fortuna malis: vt ledere poſſit.
Proſpice qui veniunt hos caſus eſſe ferendos:
Nam leuius ledit: quicquid preuidimus ante.
Rebus in aduerſis animum ſubmittere noli:
Spem retine: vna ſpes hominē in morte relīqt.
Rem tibi quam noſcis aptam dimittere noli:
Fronte capillata poſt hec occaſio calua eſt.
Quod ſequitur ſpecta: quod imminet ante videto:
Illum imitare deum: qui partem ſpectat vtrāq;
Forcius vt valeas interdum parcior eſto:
Pauca voluptati debentur: plura ſaluti.
Iudicium populi nunq̄ contempſeris vnus:
Ne nulli placeas: dū vis cōtēpnere multos.

Sit tibi precipue quod primum eſt cura ſalutis:
Tempora ne culpes: cum ſis tibi cauſa doloris.
Sōpnia ne cures: nā mēs humana quod optat
Dum vigilat ſperat. ꝑ ſōpnum cernit idipſum.
Oc q̄cūq; velis carmē cognoſcere lector:
Hec precepta feras q̄ ſūt gratiſſima vite.
Inſtrue preceptis animum: ne diſcere ceſſes.
Nā ſine doctrina vita eſt quaſi mortis ymago.
Comoda multa feras: ſin aūt ſpreueris illud.
Non me ſcriptorem: ſed te neglexeris ipſe.
Cum recte viuas: ne cures verba malorum.
Arbitrij noſtri non eſt: q̄ quiſq; loquatur.
Productus teſtis (ſaluo tamen ante pudore)
Quantūcunq; potes: celato crimen amici.
Sermones blandos bleſoſq; vitare memento:
Simplicitas veri fama eſt: fraus ficta loquēdi.
Segniciem fugito que vite ignauia fertur:
Nā cū anim⁹ lāguet: cōſumit inhercia corpus.
Interpone tuis interdū gaudia curis:
Ut poſſis animo quemuis ſufferre laborem.
Alterius factum aut dictū ne carpſeris vnq̄:
Exemplo ſimili ne te derideat alter.
Quod tibi ſors dederit tabulis ſupma notato:
Augendo ſerua: ne ſis quem fama loquatur.
Cum tibi diuicie ſuperent in fine ſenecte:
Munificus facito viuas: non parcus amicis.
Utile conſilium dominus ne deſpice ſerui:
Nullius ſi prodeſt ſenſum contempſeris vnq̄.
Rebus ⁊ in cenſu ſi non eſt quod fuit ante:
Fac viuas contentus: eo quod tēpora prebent.

Uxorem fuge: ne ducas ſub nomine dotis:
Nec retinere velis: ſi ceperit eſſe moleſta.
Multorum diſce exemplo: que facta ſequaris
Que fugias vita nobis eſt aliena magiſtra.
Quod potes id tempta: opis ne pōdere p̄ſſus.
Succūbat labor: ⁊ fruſtra temptata relinquas.
Quod noſti factum non recte noli ſilere.
Ne videare malos imitari velle tacendo.
Judicis auxilium ſub iniqua lege rogato:
Ipſe etiam leges cupiunt: vt iure regantur.
Quod merito pateris: pacienter ferre memēto.
Cūq̄ꝫ reus tibi ſis: ip̄m te iudice dāpna.
Multa legas facito: ꝑlectis perlege multa.
Nam miranda canunt (ſed nō credēda) poete.
Inter conuiuas fac ſis ſermone modeſtus
Ne dicare loquax: dum vis vrbanus haberi.
Coniugis irate noli tu verba timere.
Nā lacrimis īſtruit inſidias: dū femina plorat.
Utere queſitis: ſed ne videaris abuti.
Qui ſua conſumunt: cum deeſt aliena ſequūtur
Fac tibi preponas mortem non eſſe timendaꝫ.
Que bona ſi non eſt: tū finis illa malorū eſt.
Uxoris linguam ſi frugi eſt: ferre memento.
Nāq̄ꝫ malū eſt nō velle pati: nec poſſe tacere.
Dilige non egra caros pietate parentes.
Nec matrē offendas: dū vis bon⁹ eſſe parenti.
Ecuram quicūq̄ꝫ cupis producere vitā.
Nec viciis herere animū: q̄ morib⁹ obſūt
Hec p̄cepta tibi ſemꝑ relegenda memento:
Inuenies aliquid quod te vitare magiſtro.

Deſpice diuicias ſi vis animo eſſe beatus:
Quas qui ſuſcipiunt: mendicant ſemper auari.
Comoda nature nullo tibi tempore deerunt.
Si contentus eo fueris. quod poſtulat vſus.
Cum ſis incautus: nec rem ratione gubernes.
Noli fortunam (que non eſt) dicere cecam.
Dilige denarium: ſed parce dilige formam.
Quē nemo ſanctus nec honeſtus cupit habere.
Cum fueris locuplex: corpus curare memento.
Eger diues habet nūmos: ſed non habet ſeip̄m.
Uerbera cū tuleris dicens aliquando magiſtri;
Fer patris imperium: cum verbis exit in iram.
Res age que proſunt: rurſus vitare memento
In q̄b9 error ineſt: nec ſpes eſt certa laboris.
Quod donare potes: gratis concede roganti.
Nam recte feciſſe bonis: in parte lucroſum eſt.
Quod tibi ſuſpectum eſt: cōfeſtim diſcute q̄d ſit.
Nam que ſolent primo q̄ ſunt neglecta nocere:
Cū te detineat veneris dānoſa voluptas:
Indulgere gule noli: que ventris amica eſt.
Cum tibi preponas animalia cuncta timere:
Unum p̄cipio tibi plus hominē eſſe timendum.
Cum tibi preualide fuerint in corpore vires.
Fac ſapias aīo: ſic tu poteris vir fortis haberi.
Auxilium a notis petito ſi forte laboras.
Nec q̄ſquā melior medicus eſt: q̄ fid⁹ amic⁹.
Cum ſis ip̄e nocens: moritur cur victima pro te:
Stulticia eſt in mortē alterius ſperare ſalutem.
Cū tibi vel ſociū vel fidum queris amicum.
Non tibi fortuna hominis eſt: ſed vita petēda.

Utere queſitis opibus:ſed fuge nomen auari:
Quid tibi diuicie proſunt:ſi pauper habūdas.
Si famam ſeruare cupis dum viuis honeſtā:
Fac fugias animo:que ſunt mala gaudia vite.
Cum ſapias animo noli irridere ſenectā.
Nam quocūqꝫ ſene puerilis ſenſus in illo eſt.
Diſce aliquid:nā cū ſubito fortuna recedit:
Ars remanet:vitā que hominis nō deſerit vnq̄.
Proſpicito cuncta tacitus:ꝙ quiſqꝫ loquatur.
Sermo hominū mores celat:⁊ indicat idem.
Excerce ſtudium q̄uis perceperis artem:
Ut cura ingeniū:ſic ⁊ manus adiuuat vſum.
Multum venturi ne cures tempora fati:
Non metuit mortem:qui ſcit contēpnere vitā.
Diſce ſed a doctis:indoctos ipſe doceto:
Propaganda eteni eſt rerū doctrina bonarū.
Hoc bibe quod poſſis:ſi tu vis viuere ſanus:
Morbi cauſa mali nāqꝫ eſt quecūqꝫ voluptas.
Laudaris quocūqꝫ palā aut quocūqꝫ ꝓbaris.
Hoc vide ne rurſus leuitatis crimine dāpnes.
Tranquillis rebus que ſunt aduerſa caueto:
Rebus in aduerſis melius ſperare memento.
Diſcere ne ceſſes:cura ſapiencia creſcit.
Rara datur longo prudencia temporis vſu.
Parce laudato:nam quem tu ſepe probaris:
Una dies qualis fuerit oſtendit amicus.
Ne pudeat ſocios q̄ neſcieris te velle doceri:
Scire aliquid laus eſt:turpe eſt nil dicere velle.
Cū venere ⁊ bacho lis eſt:ſꝫ iuncta voluptas.
Quod lautū eſt animo cōplectere:ſed fuge lites

Demiſſos animo ⁊ tacitos vitare memento:
Quo flumē placidū eſt forſan latet alti⁹ vnda.
Cum tibi diſplicegt rerum fortuna tuarum.
Alterius ſpecta ne ſis diſcrimine peior.
Quod potes id tempta:nam litus carpe remis
Tutius eſt multo ꝙ velū tendere in altum.
Contra hominē iuſtum praue contendere noli.
Sepe etenim deus iniuſtas vlciſcitur iras.
Ereptis opibus:noli merere dolendo:
Sed gaude potius:tibi ſi contingat habere.
Eſt iactura grauis que ſunt amittere dānis.
Sūt q̄dam que ferre decet pacienter amicum.
Tempora longa tibi noli promittere vite.
Nā quocūqꝫ igredieris:ſeq̄t mors corpis vmbrā
Thure deum placa:vitulū ſine creſcat aratro.
Ne credas placare deum:cum cede litatur.
Cede locum leſus:fortune cede potenti.
Ledere qui potuit aliquando prodeſſe valebit
Cum quid peccaris:caſtiga teipm ſubinde.
Uulnera dū ſanas dolor eſt medicina doloris.
Dānaris nunq̄ poſt longum tempus amicum:
Mutauit mores:ſed pignora prima memento.
Gracior officijs ꝙ ſis mage carior eſto:
Ne nomen ſubeas quod dicitur officiperdi.
Suſpectus caueas ne ſis miſer omnibus horis.
Nam timidis ⁊ ſuſpectis aptiſſima mors eſt.
Cū ſuos fueris ꝓprios mercat⁹ in vſus:
Et famulos dicas:homines tn̄ eſſe memento
Quā primū eſt rapienda tibi occaſio prima.
Nec rurſus queras:que iam neglexeris ante.

Morte repentina noli gaudere malorum.
Felices obeunt:quorum ſine crimine vita eſt.
Cum tibi ſit coniunx:nec res ⁊ fama laboret.
Vitandum ducas inimicum nomen amici.
Cum tibi contigerit ſtudio cognoſcere plura.
Fac diſcas multa. vita nil velle doceri.
Miraris nudis verbis me ſcribere verſus.
Hec breuitas ſenſus facit coniungere binos.

Artula nr̄a tibi mādat dilecte ſalutes.
Pauca videbis ibi:ſꝫ nō m̄a dōa refutes
Dulcia ſunt anime ſolacia que tibi mando:
Sed proſunt minime:niſi ſerues hec operando.
Que mea verba monent:noli tradere vento:
Cordis in aure ſonent:⁊ ſic retinere memento.
Ut tibi grande bonū noſtri monitus operētur:
Perqꝫ dei donū tibi relica regna parantur.
Menti ſincere poſſunt hec verba placere.
Hoc iter oſtendit:quo mundi gloria tendit.
Ox diuina ſonat:ꝙ nemo ſpē ſibi ponat:
In rebus mundi que cauſā dāt ꝑeundi
Quiſquis amat xp̄m:mundū nō diligit iſtum;
Sed quaſi fetorem ſpernens illius amorem.
Eſtimat obcenū:qꝺ mundus credit amenum.
Totum vileſcit quicquid in orbe niteſcit.
Vitat terrenum:velut mortale venenum:
Abiectoqꝫ foris ſceuo carnalis amoris.
Ad regnum celi ſuſpirat mente fideli:
Jamqꝫ fide plena paradiſi ſperat amena
Tu quoqꝫ frater ita carnis contagia vita.

Ut placeas xp̄o mundo dum viuis in iſto.
Nec tibi ſint cure res ad nichilum redeiture.
Que cito labuntur magnoqꝫ labore petuntur.
Nec modo leteris quia forſan cras morieris
Nullus tā fortis cui parcant vincula mortis
Per nullā ſortē poteris repellere mortem.
Cur caro letatur q̇a vermibus eſca paratur.
Nunc locus eſt flendi:locus eſt peccata luendi
Poſtea gaudebunt q̇ nunc ſua crimina flebunt
Jam jam letetur qui gaudia ſūma meretur.
Gaudia ſtultorum cumulant augmēta dolorū.
Talia prudentes fugiunt ea deſpicientes
Cur cito nō ſpernis q̄ pretereuntia cernis.
Nōne vides mūdū miſerū nimis ⁊ moribundū.
Sub gladio dire mortis languendo perire
Mors reſecat:mors om̄e necat qꝺ carne creat.
Magnificos premit ⁊ modicos cūctis dn̄atur.
Nobiliū tenet imperium nullumqꝫ reueretur.
Tam ducibus q̄ ꝑncipibus mors cōis habetur
Mors iuuenes rapit atqꝫ ſenes nulli miſeretur
Illa fremit genꝰ oē tremit qꝺ in orbe mouetur.
Illa ferit tota caro perit dū ſub pede mortis.
Conteritur ⁊ nō eripitur vir robore fortis.
Cur igitur qui ſic moritur vult magnificari.
Cur nimias ſibi diuicias petit ille parari.
Inſtabiles ſumus ⁊ fragiles multiſqꝫ ruinis.
Atrahimur ſic jam trahimur ſub tempore finis
Pretereunt ⁊ non redeunt mortalia queqꝫ.
Hec ſtatio manet in dubio nocte dieqꝫ.
Vita breuis velut vmbra leuis ſic adnichilatur

Sic vadit ſubitoqꝫ cadit dum ſtare putatur.
Quis redimit duꝫ mors perimitqꝫ federa nūq̄.
Nec preciū nec ſeruiciū mors accipit vnq̄.
Sed quid plura loquar nulli mors īpia parcit.
Non euadit inops nec qui marſupia farcit.
Non igitur ceſſes que bona ſunt operari.
Nam mors nō ceſſat tibi nocte dieqꝫ minari.
Amplius in rebus noli ſperare caducis.
Sed cupiat tua mens eterna gaudia lucis.
Fallitur inſipiens vite preſentis amore.
Sed ſapiens ſcit q̄tum ſit plena dolore.
Quicquid formoſum mūdus gerit aut precioſū.
Floris habet morē cui dat natura colorem.
Mox vt ſiccatur totus color anichilatur.
Poſtea nec florem mōſtrat nec ſpirat odorem,
Regia mageſtas omnis terrena poteſtas.
Proſperitas rerum ſeries longinqua dierum
Tranſiet abſqꝫ mora cum mortis venerit hora.
Mūdi q̄d ſit honor cur nūc tibi ſcribere conor
Noſti quippe ſatis quia nil habet vtilitatis,
Inſpice ꝙ fragilis ꝙ fallax ꝙ ſit inanis.
Mundus ⁊ illius gloria[illegible] quam cupimus
Omne quod exoritur terra fit ⁊ moritur.
Predia terrarum poſſeſſio diuiciarum
Fabrica murorum grandis ſtructura domoruꝫ,
Gloria menſarum cum delicijs epularum,
Inſigneſqꝫ thori cupe ciphiqꝫ decori
Reſplendenſqꝫ veſtis moribꝰ obſtat honeſtis,
Grex armentorum ſpacioſus cultus agrorum,
Fertile vinetum diuerſa vite repletum,

Gloria natorum dilectio dulcis eorum.
Cuncta reliquūtur nec poſt hec nō inueniūtur.
Quod breuiter durat: q̇s prudēs q̄rere curat.
Non metuens hominē faciet mors aſpera finē
Rebus mundanis mendacibus ⁊ maleſanis.
Cauſa grauis ſcelerū ceſſabit amor mulierum.
Colloquium earum nichil eſt niſi virus amarū.
Prebens ſub mellis dulcedine pocula fellis.
Nam decor illarum laqueus fallax animarum.
Cum verbis blādis fallacibus atqꝫ nephādis.
Illaqueāt ſtultos ⁊ ferunt ad tartara multos.
Tempora tranſibūt ⁊ vana gaudia peribunt.
Et parient fructum triſtem per ſecula luctum
Omnibus hoc dico ne ſe ſubdant inimico.
Ne ſupplantetur qui captus in hijs retinetur.
Noli confundi miſera dulcedine mundi.
Nam ſua ducedo dilabitur homine fedo.
Que trepidas mētes ⁊ mollia queqꝫ ſequētes.
Fallit mulcendo carnē blādeqꝫ fouendo.
Poſtea finitur nec jam dulcis reperitur.
Sed fit amara nimis nō equans vltima primis
Et grauiter pūgit miſos quos primitꝰ vngit.
Nam ſic illuſos ⁊ ſemper mollibus vſos.
Dānatos digne poſt mortem mittit in ignē.
Atqꝫ voluptatem conuertit in anxietatem.
Et fit flāma furens illos ſine fine perurens.
Talia lucra ferent: ſtudijs qui talibus herēt.
Sed qui ſaluari vult perpetuoqꝫ beari.
Xp̄o deuotum ſtudeat ſe tradere totum.
Eius inherendo p̄ceptis ⁊ vim faciendo.

Qui ſcripturarū mōſtrant documenta ſacrarū.
Accipiet vere: qui vult hec iuſſa tenere.
Sedibus in letis eterna dona quietis.
Que cunctis dantur que deo corda famulātur
Hec eſt ſeruorum requies ⁊ vita ſuorum.
Gaudia qui preſtat tribulatio nulla moleſtat.
Gloria ſolēnis manet illic paxqꝫ perhēnis.
Semper honeſtatos ſemper beat eſſe beatos.
Quos recipit ſecum q̄a q̄uis iudicet equum.
Plura tñ dantur ſanctis q̄ꝑ promereantur.
Omnia dat gratis fons diuine pietatis.
Perqꝫ labore breui dona confert perpetis eui
Hijs qui ſaluātur ſic bona multa parantur.
Sic mala multa malis mors ꝑparat exicialis.
Iſti gaudebunt illi ſine fine dolebunt.
Nemo poteſt fari: nec cernere nec meditari.
Gaudia juſtorum ſed nec tormenta reorum.
Quā male fraudatur q̄ꝑ ſtulte ludificatur
Qui propter florem mundi vanumqꝫ decorem.
Qui prius apparet q̄ſi mors ⁊ protinus aret.
Cadit in infernū perdens diadema ſupernum.
Quod dn̄s donat cūctis quos ipe coronat.
Errat homo vere qui cū bona poſſit habere
Sponte ſubit penas infernaleſqꝫ cathenas
Huius amor mundi putei parat yma profundi.
Protinus extinctus moritur q̄ mittitur intus.
Nec venit ad metas mūdi mortis miſabil' etas.
Semꝑ ad yma cadit ſemꝑ mors obuia vadit.
Neſcia finiri ſemperqꝫ videntur oriri.
Semper vexando ſemꝑ gemitus renouando.

Ingerit ardores infinitoſqꝫ dolores.
Sunt ibi ſerpētes flāmas ex ore vomentes
A flatu quorum pereūt anime miſerorum.
Sunt ibi tortores ſerpentibus horridiores.
Deformes nigri ſed non ad verbera pigri
Nunq̄ꝑ laſſantur ſed ſemper hec renouantur.
Et male feruentes ſūt ad tormenta recentes.
Semper triſtati ſemperqꝫ ferire parati
Semper inardeſcunt: nec ceſſant nec req̄eſcunt.
Sic exercentur nec parcunt nec miſerentur.
Quā male dānantur q̄ꝑ fortiter excruciantur.
Qui fert tantorū feritatem ſuppliciorum.
Quid tunc theſauri quid aceruus proderit auri
Cum peccatores mittentur in inferiores.
Inferni latebras ignem pariterqꝫ tenebras.
Semper paſſuri nec ab hijs nunq̄ꝑ redituri.
Tunc flens ⁊ triſtis qui penis traditur iſtis.
Mallet preterite q̄ꝑ in omni tempore vite
Pauper vixiſſet. q̄ꝑ ſi diuicias habuiſſet.
Stat male ſecurus q̄ protinus eſt ruiturus.
Nec bene letatur cui pena dolorqꝫ paratur.
Non igitur cures gazas acquirere plures.
Gazas fallaces incertas atqꝫ fugaces.
Que magis optantur cū plenius accumulātur
Nec faciant mentem ſemꝑ majora petentem
Diuitie tales ſunt omnibus exitiales
Nam ſibi credentes faciunt miſeros ⁊ egentes.
Poſt carnis vitam ꝑ blandimenta nutritam,
Experteſqꝫ boni cito traduntur perditioni
Nemo tñ credat quod ab iſta luce recedat

Ignibus arſurus vel propter opes periturus.
Si proprium ſeruet ſi diuicias coaceruet.
Quāuis ſit rarū poterit poſſeſſor earum.
Juſte ſaluari fugiatqꝫ nomen auari.
Viuat prudenter gazas habeat ſapienter.
Non abſcondendo ſed egenis diſtribuendo.
Sed ſatis eſt notum ꝙ plus dimittere totum.
Prodeſt ꝙ̄ temere que ſunt incerta tenere.
Tutius eſt vere morſum fugiendo cauere.
Quā ꝓpter ſpentē procūbere virus habentem.
Sic eſt de mundo quare conſilium tibi do.
Quatinus hoc ſpreto te tradas pectore leto.
Seruicio xp̄i cui traditus ipſe fuiſti.
Hic tibi prebebit regnum quod fine carebit.
Huic ſi ſeruieris celſis opibus potieris.
Tollere quas fures nequeūt nec rodere mures.
Collige theſaurum qui gēmas vincit ⁊ aurum
Quere bonos mores theſauros interiores.
Gazas congeſtas p̄cellit mentes honeſtas.
Nā miſer eſt ⁊ erit qui mūdi gaudia querit.
Eſt diues vere q̄ cum bona poſſit habere.
Qui bonus eſt intus fidei munimine cinctus.
Semꝑ honeſtatis ſtudium tenet ⁊ probitatis.
Cum bona quis tractat cū ſe virtutibus aptat.
Si nichil eſt ſordis quod polluat intima cordis
Hijs delectatur dominus q̄ cor ſpeculatur.
Theſauris talis ſpecioſus ⁊ ſpiritualis.
Comparat eternā vitam patriamqꝫ ſupernā.
Congregat in celis theſauros quiſqꝫ fidelis.
Perqꝫ bonos mores ad ſūmos tēdit honores.

Nec mō vult fieri locuples nec magnꝰ haberi.
Sed ſemꝑ eſt minimus ſemꝑ deſpectus ⁊ ymꝰ.
Plus paupertatē cupiens ꝙ̄ proſperitatem.
Hoc ideo tollerat: quia celi gaudia ſperat.
Pauꝑ amabilis ⁊ venerabilis ⁊ bn̄dictus
Diues inutilis ⁊ miſabilis ⁊ maledictꝰ.
Qui bona negligit: ⁊ mala diligit: itrat abiſſum
Nulla pecunia nulla potētia liberat ipſum.
Jrremeabilis inſaciabilis illa vorago
Hec vbi mergitur horrida cernitur oīs ymago.
Hec cruciamina per ſua crimina promeruere.
Vir miſerabilis euaqꝫ flebilis hec ſubiere
Juſſa dei pia juſſa ſalubria ſi tenuiſſet
Vir neqꝫ femina nec ſua ſemina morte ꝑiſſent
Sed quia ſpernere iuſſaqꝫ ſoluere nō timuere
Mors grauis irruit. hoc merito fuit ⁊ periere.
Janua mortis paſſio fortis crimen eorum.
Attulit orbi ſemina morbi totqꝫ malorum.
Jlla parentes atqꝫ ſequētes culpa peremit.
Atqꝫ piarum deliciarum munus ademit
Flebile flatum dans cruciatum dāſqꝫ dolorem.
Jſta mereri perdere veri regis amorem
Tam lacrimoſa tanqꝫ peroſa morte perire
Atqꝫ ferorum ſuppliciorum clauſtra ſubire
Eſt data ſeuā cauſa per euam perditionis.
Dum meliorem ſperat honorē voce draconis.
Hec male cedēs nos quoqꝫ ledēs crimīe magno
Homine triſti ſubdidit iſti ſecula damno.
Stirps miſerorū plena dolorum poſtea creuit.
Hijs quoqꝫ dānis pluribꝰ annis poſtea fleuit.

Ed deus om̄ps q̄ verbo cūcta creauit.
Sic cecidiſſe dolēs hoīes quos ſp amauit
Ipſe ſuū verbū tranſmiſit ad infima mundi.
Exulibus miſeris aperire viam redeundi
Filius ergo dei deſcendit ab arce ſuperna.
Nunq̄ diſcedens a majeſtate paterna.
Qui corpus ſumens animatū munimine ſaluo
Proceſſit natus ſacra de virginis aluo.
Verus homo veruſqȝ deus pius ⁊ miſerator.
Saluator verus noſtreqȝ ſalutis amator
Viuendiqȝ volens nobis oſtendere normam.
Se dedit exemplum rectāqȝ per om̄ia formam.
Inſuper ⁊ multos voluit ſufferre labores.
Atqȝ dolore ſuo noſtros aufferre dolores.
Sponte ſua moriens mortē moriēdo peremit.
Et ſic perpetua miſeros a morte redemit
Quod non debebat ſoluens ita fons pietatis
Succurrit nobis mortali peſte grauatis
Pōdera noſtra ferēs penitus nos exonerauit.
Et q̄cquid crimen vetus obtulerat reparauit.
Nam de morte pia conſurgens vt leo fortis.
Reſtituit vitam poſtrato principe mortis
Sed domini pietas mundū non paſſa perire
Fecit nos miſeros ad gaudia ſumma redire
Hoc ſatis audiſti frater q̄ gratia xp̄i.
Sic nos ſaluauit: ſic perpetuoqȝ beauit.
Sic nos ſaluauit: noſtrūqȝ genus renouauit.
Sed q̄d lucratur credens qui nō operatur.
Hic male ſe ledit male viuens nō bn̄ credit.
Crede michi magnū facit illa fides ſibi dānum

Mortem mercatur quia mortua iure vocatur.
Hunc facit ipſa mori ſub iudicio grauiori
Quā ſine ceſſet fidei q̄ dogma fuiſſet.
Quod loquor eſt notū retinētibus vtile totum.
Frater id auſculta: venient tibi cōmoda multa.
Si retinere velis quia ſic eris ipſe fidelis.
Hanc per virtutem poteris ſperare ſalutem.
Atqȝ beatus eris ſi que bona ſunt opereris.
Ergo verborū ſemp̄ memor eſto meorum.
Cura tue mentis ſit ſemper in hijs documētis.
Si vis ſaluari ſemper ſtudeas imitari.
Vitam iuſtorū fugiens exempla malorum.
Illis iungeris quorum nunc facta ſequeris.
Elige ſanctorū conſorciam nō reproborum.
O q̄ ditantur qui celica regna lucrantur.
Sic exaltātur quia ſanctis aſſociantur.
Viuent iocundi qui ſpernunt gaudia mundi.
Qui carnis miſere norunt viciosa cauere
Sub pedibus quorū victus iacet hoſtis eoruȝ.
Hijs dabitur vere dominum ſine fine videre.
Angelicoſqȝ choros diuina laude ſonoros.
Cū q̄bus ante deū referūt cū laude tropheū.
Quod tibi nunc dico ſi ſerues corde pudico.
Hos inter cetus viues ſic tempore letus.
Sed miſeri flebūt: q̄a gaudia nulla videbūt.
Nunq̄ cū reproberis tribuatur porcio nobis.
Ad penas ibunt ⁊ ſine fine peribunt.
Mūdꝰ ad hāc partē trahit̄ p̄ demonis artem.
Iſtaqȝ dāna feret qui ſordibus eius adherēt.
Hijs igitur monitis tociens tactus repetitis.

Senſu diſcreto que ſūt aduerſa caueto.
Peruigili cura ſemper meditare futura.
Quā feraqꝫ fortis veniet diſtrictio mortis.
Que via pandetur cum ſpūs egredietur.
Quid ſit facturus vel quos comites habiturus
Quā miſer infernus ꝙ nobilis ordo ſupernus.
Que mala dānatis: que bona ſūt ꝑta beatis.
Iſti gaudebūt: quos gaudia ſūma replebunt.
Quos illuſtrabit: quos ſemper letificabit.
Viſio ſancta dei ſplendorqꝫ ſue faciei.
Talia volenti dabitur noua gratia menti.
Cum ſtudio tali dulcedine ſpirituali
Mens tua paſcetur ſi jugiter hec meditetur
Hoc ſtudiū mentē dn̄o facit eſſe placentem.
Curas terrenas magno cruciamine plenas.
Funditus expellit viciorum gratia velit.
Sic eternorū mens tacta timore dolorum.
Deſerit errorem mundiqꝫ repellit amorem.
Poſtea ſūmorum flagreſcit amore bonorum.
Confert tale donū domini miſerabile bonum.
Nam cū mutatur mala mēs deus hec operatur
Virtutum munus ꝓſtare poteſt deus vnus
Qui ſic ſeruorū docet intus corda ſuorum.
Cum bona ſectantur uel dicūt vel meditātur.
Sic dn̄s mores illos leuat ad meliores
Quos enitentes videt auxiliūqꝫ petentes.
Ergo fide pura criſto te ſubdere cura.
Auxilio cuius fugies mala temporis huius.
Atria ſunt celi vere patefacta fideli.
Semper ibi viues diuino munere diues.

Si vis ſincere criſti precepta tenere.
Xp̄o iunguntur ſua qui precepta ſecuntur.
Nā decus eternū datur hijs regnūqꝫ ſupernū.
Gloria celeſtis paradiſi debita feſtis.
Hos faciet letos ⁊ pax eterna quietos.
Nam delectaris cum talia premeditaris.
Iſta libens audis ſi ad pia gaudia plaudis.
Non tn̄ ignores ꝑ magnos iſta labores.
Sanctis acquiriri nec fortuitu reperiri.
Nā ꝙuis gratis tribuat deus iſta beatis.
Nemo tamē ſenis vite fert dona perhēnis.
Ni melior factus vite correxerit actus.
Quē facit hijs dignū dn̄s vult eſſe benignū.
Proptū feruentē non ocia vana ſequentem.
De regno celi non credit mente fideli.
Inſipiens ⁊ ebes ſed tu bene credere debes.
Xp̄o dicenti rapiunt illud violenti.
Scilicet auſteri ſe diſtinguendo ſeueri.
Mollia ſpernentes ⁊ vim carni facientes.
Jugiter intenti domino parere iubenti.
Res eſt nota ſatis nec habet quicꝙ nouitatis.
Spiritus inde perit ſi corpus dulcia querit.
Et dum vexatur caro ſpiritus alleuiatur.
Cūqꝫ religatur mortaliter ille grauatur.
Omne quod oſtendo poteris videre legendo.
Indice ſcriptura poteris cognoſcere plura.
Vitam querenti dat iter ſacra lectio menti.
Accipe ſcriptorum frater documenta meorum.
Quod tibi mōſtratur quod dulciter inſinuatur
Non tu corde graui videas ſed mente ſuaui.

Quod enim ſcripſi valde tibi proderit ipſi.
Si via virtutis delectat iterqꝫ ſalutis.
Nam rex celeſtis cui nil latet: eſt michi teſtis.
Nil tibi narraui: niſi quod prodeſſe putaui.
Nec ratio veri tibi debet iura videri.
Nam ꝑ anguſtum tibi dixi currere iuſtum.
Sic probus aſcendit dū ſemꝑ ad ardua tendit.
Hunc facies curſum ſi vis aſcendere ſurſum.
Fortaſſis puero tibi fruſtra mittere quero.
Iuſtum ſermonem ꝗa nō capis hanc rationem.
Sed pater immēſus proſpicuos det tibi ſenſus.
Roboret etatē: tribuat tibi proſperitatem.
Filius ipſe dei ſpes noſtre progeniei.
Autor honeſtatis fons perpetue bonitatis.
Uirtutum flores ⁊ honeſtos det tibi mores.
Spiritus amborum ꝗ tangit corda ſuorum.
Et ſine verborum ſonitu fit doctor eorum.
Ipſe tuam mentē regat ⁊ faciat ſapientem.
Recte credentem monituros ſuos retinentē.
Et bene viuendo mandataqꝫ ſancta ſequēdo.
Leticiam vere lucis merearis habere.
Qui tenebras neſcit magno nitore niteſcit.
Et cuicunqꝫ datur ſine fine beatificatur
Hic tibi det munus: ꝗ regnat trinus ⁊ vnus.

In re terrena labor iminet atqꝫ cathena,
In er terrena nil aliud eſt niſi pena,
In re terrena nec lex nec iuris habena.
A re terrena procedunt mille venena.
A re terrena ſanctorum mens aliena.
A re terrena requies remouetur amena.
Pro re terrena procul eſt homo a luce ſerena.
Pro re terrena manus enſe tractat egena.
Pro re terrena diues verſatur arena.
De re terrena tua mens ne fiat amena.
De re terrena non ſit tibi plena crumena.
De re terrena non tibi ſit gloria plena.
Exitus oſtendit quo mundi gloria tendit.

Deo gratias.

52

Auguſtini Dati Senēſis Iſagogicus libellus in eloquentie precépta: ad Andream dñi Chriſtofori filium feliciter incipit.

Redimus iamdudū a pleriſqꝫ viris etiam diſſertiſſimis ꝑſuaſum: tumdemum artem quēpiam in dicēdo nōnullaꝫ adipiſci: ſi veterū atqꝫ eruditorū ſectanſ veſtigia: optima ſibi q̇ſqꝫ ſemper ad imitandū ꝓpoſuerit. Neqꝫ enī qui diutius in M. Ciceronis lectione verſatus ſit: nō in dicendo: ⁊ ornatus: ⁊ copioſus eſſe poterit. Nam ⁊ horridiora crebrius conſectati: ipſi q̊ꝫ aridi: ieiuni: ⁊ inculti fiant neceſſe eſt. Lectitanti igitur mihi Ciceronis volumina [quē eloquētie parentē merito appellauerim] nō pauca ānotatione digna viſa ſunt: quibus ſi vtemur: vulgariū ſermonem aſpernati: ad eloquentem orationem proximius accedemus.

Primum preceptum: varietati cōmutationiqꝫ vt ſtudeamus.

Sed tñ id ī primis q̇ſqꝫ admonēdꝯ ſit: qđ rhetor ille diligētiſſimꝯ: ⁊ inſignis admodū orator Fabiuſ q̇ntilianus de orōnis partibus dicere conſueuit. Neqꝫ enī leges ſunt oratoruꝫ quedā veluti imutabili neceſſitate cōſtitute: nec rogationibꝯ [vt idem dicebat] nec plebiſcitis facta ſunt iſta p̄cepta. ſed vti in ſtatuis picturis poematibꝯ ceteriſqꝫ: ita q̊ꝫ in exornāda viri eloquētis oratione plurimū ſemꝑ roboris ac venuſtatis habuit varietas. atqꝫ [qđ dici ſolet] tenendū cauendūqꝫ illud eſt ante omnia:

ne ars vlla dicendi [[ſi fieri poteſt]] eſſe videatur:

Hec igitur lex prima cōmutatiōis varietatiſq̈ quā eruditorū aures non difficile iudicāt. Hoc igitur iacto fundamento: perpauca deinceps ſcribā [Andrea amice ſuauiſſime] que etſi nō ſemper: ut plurimū tamē his rationibus tibi ſeruanda erunt. Sed iam noſtri inſtituti ita naſcetur exordiū.

Secundū preceptum de ſitu ſuppoſiti: verbi et appoſiti in oratione.

p Lerūq̈ enim qui oratorie artis floribus: ac falleratis [[vt aiunt]] verbis ſtudēt: cōtra tritā vulgatāq̈ grāmaticorū cōſuetudinē dānantes: qđ in calce abſolute orōnis locari cōſueuit: id illi potius coaptāt inicio. qđ oīe tibi exēplo erit manifeſtius. Scis plenā orationē conſtare tribus ꝑtibus: qđ ſuppoſitū [vt eorū ipſorū vocabulis vtar]] qđ verbū: qđ appoſitum vocant. Dicūt igitur grāmatici: Scipio africanꝰ deleuit Carthaginē. ornatioris vero eloquij hoīes cōuerſo potiꝰ vtūtur ordīe. Cathaginez Scipio africanus deleuit: Illi: M. T. Cicero familiariter vtitur P. Lētulo. Nos vero: P. Lētulo M. T. Cicero familiariter vtitur. Quibꝰ plane exēplis patere arbitror: appoſitū primū in oratiōe: ſuppoſitū medium: nouiſſimū vero locum verbū tenere. Sed ⁊ ſi quid pro grāmaticorū more poſt appoſitū ſitum erit: id inicio orationis poni ſolet. Cuiꝰ rei exempla ſubnectā. Scipio emilianus euertit Numantiam vrbem opulētiſſimam Hiſpanie. Hiſpanie opulentiſſimam vrbem Numantiam Scipio emilianus euertit. Nō ignoras multa eſſe genera epiſtolarū. Epiſtolarū genera multa eſſe nō ignoras. Licurgus cōdidit ſanctiſſimas leges Lacedemonijs. Lacedmonijſ ſanctiſſimas leges Licurgꝰ cōdidit. multaq̈ cōſimili ratiōe. Appoſituʒ igitur plerūq̈ pricipio apponitur: ſuppoſitū medio: fine verbū. vt Ariopagū Solon ſalaminus p̄muſ cōſtituit; vbi grāmatici dicūt: Solon primus cōſtituit Ariopagū. Ceterū diuerſis etiā ordinibus ⁊ lociſ collocāde ꝑtes ſunt pro auriū iudicio: quod quideʒ ſolo vſu compatur.

Tertium preceptū de aduerbiorū ſitu.

Iā vero de aduerbijs [[q̄ ſunt veluti adiectiua verborū]] dici pōt paſſim vbiuis loci ponenda eſſe: vbi demū aptiuſ cōgruere viſa fuerit: modo in pricipio modo in fine: modo interiecta inter vtrūq̈: q̄ in re diligēti vtēdū eſt cōſilio. Sʒ ꝓpe verbū frequētius ꝑuenuſtā reddūt orōem. vt Fabius maxius añ alios fortiter atʒ aīoſe pugnauit. C. lelius Scipiōe familiariſſime vtebatur. Clemētiſſimus ceſar humiliter ignoſcebat. Nunc vero ad reliqua.

Preceptū. iiij. ē de p̄poſitionū ⁊ integrarū plerūq̈ orōnū īteriectoe īter ſubſtātm̄ ⁊ adiectm̄.

Prepoſitiōes perpulchre inter ſubſtātiua atʒ adiectiua noīa intericiuntur: vt ferace in agro: ornatiſſimo in loco: maximas ad res: hanc ob cauſam. iuſtis de cauſis: aliaq̈ huiuſmodi cōplura.

Nec prepoſitiones ſolum: ſed alia preterea. Eiuſmodi nunc ſumemus exēpla. Maxima in repu diligētia. Magna in parētes pietas: Incredi

bilis in omnes ciues obſeruantia. Summa in ho-
ſtes liberalitas.

Quintū preceptū eſt de interiectōe ɔtiuoꝝ
inter duos noīatiuos: ⁊ econtra.

Atꝫ etiā pulcherrimū inter duos caſus: puta noīa
tiuos duos aliq̄d concīne ponitur. vt oīa reipu. iu
ra. cōſtantes militū animi. magna ſceleratorū ho-
minum flagicia. Econuerſo etiā cōſtituta ac tranſ
poſita oratio plurimum exornat. vt huius claritu-
do viri. huius quirites auctoritate loci.

Sextū preceptū de adiectiuorum ſitu.

Venuſte etiā plerūq̄ p̄cedit adiectiuū nomen ſub-
ſtātiuū. vt tua dignitas: optīa virtus: diuinū inge
nium: exq̄ſita doctrīa. Magni enī refert quo loco
q̄q̄ dictio ſita ſit: qd̄ teſtatur Boeti⁹ in iis cōmē
tariis: quos ī Ariſtotelis librū cōſcripſit: vbi ⁊ Ci
ceronis ⁊ Virgi. ponit exēpla: Boetii aūt ipſius
hec verba ſunt: Etenī quantū ad cōpoſitōꝫ orōniſ
ſpectat: maximū differt ꝙ verba ⁊ noīa p̄dicatiōis
ſue ordine pferātur: multuꝫ enim intereſt in eo qd̄
ait Cicero. Ad hāc te amentia natura pepit: volū
tas exercuit: fortūa ſeruauit: ita dixiſſe vt dictū eſt:
an ita: Ad hāc te amentia peperit natura: exercu-
it voluntas: ſeruauit fortuna. Sic enī minor ē ſen
tentie magnitudo: minuſq̄ in ea lucet: id qd̄ ſi ſic
componatur eminet: ⁊ ſeſe vel nolentibus hoīum
auribus animiſq̄ patefacit. Rurſus cū dicit Vir-
gilius. Paciq̄ imponere morē: potuiſſet ſeruaſſe
metrū: ſi ita dixiſſet. moreq̄ imponere paci: ſed eſ-
ſet debilior ſonus: nec eo ictu verſus tam preclare

vt nunc cōpoſitus diceretur: qd̄ idem nō eſt apud
dyaleticos. Hec Boetius: nunc ad reliqua.

Septimū preceptū de ſitu negatiue dictōis.

Negatiua dictio apte in calce orōnis ponitur. vt:
Preſtantiorem te vidi neminē. Scipione clariorē
in bellicis laudibus inuenies neminem. Tua erga
me beniuolētia. tuo in me animo: gratius ē nihil.
qui te ardentius amet habes neminem.

Preceptū. viii. ꝺ poſſeſſoris an̄ poſſeſſiōꝫ ſitu:
Sed ⁊ poſſeſſor ante poſſeſſionē. vt optimi viri di-
uicie. preſtantis viri virtus. prudētiſſimi hominis
conſilium.

Nonum p̄ceptum de vſu gerundiuorum noīum
pro gerundiis.

Quid vero pulchrius: q̄ ſi pro gerundiis que ap-
pellant: vtamur gerundiuis nominibus. Ac tritū
eſt Priſciani exemplum. Veni cauſa amandi vir
tutem. veni amande virtutis cauſa. gratia gerēdi
bella. gerendorū bellorum gratia. ad amplexandā
virtutem magis: q̄ ad āplexandū virtutem. Que
vna p̄ceptio optima eſt: crebraq̄ eius apud M.
T. alioſq̄ eloquētes viros ſunt obſeruatio.

Decimū preceptum de cōgruentia nōis relati
ui plerunq̄ cum cōſequente.

Nunc autem multa conſiciam: que ſi diligēter ad-
uerteris: haud parum ornato latino conducent elo
quio. Sed id mihi imprimis animaduertendum vi
detur: vt cum tria fuerint: antecedens conſequens
⁊ eorū mediū relatiuū nomen: ſi ſit illud cōſequēs

vel hoīs: vel rei cuiuſpiā ꝓprium nomen: relatiuū
cōſequenti ſemper cōgruat: alioq̄n non latina orō
fit. ſed a doctiſſimorū hominū conſuetudine lōge a
liena. alias poteſt cū alterutro cōuenire: ſi nō con
ſequatur ꝓpriū nomen. Quā rem facile exēpla de
clarant: ⁊ priſcoruꝫ auctoritates complures. M.
Cicero primo tuſculanarū q̄ſtionū. Studio ſapiē
tie: q̄ philoſophia dicitur. Et ſexto de repu. Con
cilia cetuſqꝫ hoīum iure ſociati: q̄ ciuitates appel-
lantur. Atqꝫ iterū. Ex illis ſempiternis ignibus:
que vos ſydera ⁊ ſtellas nūcupatis. Saluſtij illud
qꝫ tritum eſt. Eſt locus in carcere: qđ tulianū ap-
pellatur. Innumerabilia in vetuſtis codicibus id
genus inuenias. Nec id eſt grāmatice artis viciū:
quod quidē ignari litterarum arbitrantur. Sed et
nos aliquid exēplorum afferamus. Preclaruꝫ eſt
Ciceronis opus: qui Cato mayor dicitur. nā qđ
Cato mayor dicitur nō latine ꝓfertur. Conſimili
ter: vrbis viſceribus cōſulendū eſt: qui ſunt ciues:
Perditi viri ex vrbibus pellendi ſunt: q̄ eſt ciuita
tum pernicies: ſentina dedecoris. Plerūqꝫ igitur
relatiuū nomen: cū eo concors eſt qđ ſequitur..

xj. preceptum de cōgruentia in caſu ex tribus
eorum duorū q̄ proximius iunguntur.

Illud qꝫ ſpectandum eſt. nā cum tria exiſtāt: quo
rum vnū relatiuuꝫ ſit nomen: frequētiſſime eorum
duo in eiuſdē caſus exitu cōueniunt. nam [vt exē-
pli cauſa dicam aliq̄d] Si quis hūc ſmonem ꝓtule
rit: Liber in quo de virtute agitur preclarus eſt:
rectius atꝫ ornatius dicitur: In quo libro d̄ virtu
te agitur preclarus eſt. Cōcordāt nāqꝫ eodē caſu
ex tribus duo illa q̄ mayori vicinitate iuncta ſunt
Aliud iterum exēplum huiuſcemodi ſit. Quas mi
ſiſti litteras ad me iocunde fuerūt. Sermonē queꝫ
audiſtis nō eſt meus. Quā exiſtimas Demoſthe-
nis orationē: eſchinis eſt. atꝫ huius ſermonis cre-
bruꝫ inuenire poteris apud veteres vſuꝫ. M. T.
officiorū primo. Quorū aūt officiorū precepta tra
duntur: ea quanq̄ pertineant ad finem bonorum.
Virgiliꝰ Maro in eney. vrbem quā ſtatuo veſtra
eſt. Terētius in Andria. Poſthac quas faciet de
integro comedias ſpectande an exigēde ſunt vobis
prius. Idem: populo vt placerent quas feciſſet fa-
bulas. Idem: quas credis eſſe has: non ſunt vere
nuptie. Atꝫ eiuſmodi ſermo plurimū exornat.

xij. preceptum de auxeſi poſitiuorū cū per.

Id quoqꝫ digniſſimū eſt annotatu: vt cum poſiti-
ua exaugere velimus noīa: vt iis per prepoſitū ac-
cedat. Cicero in epiſtola ad Curionē: Cui ⁊ carꝰ
eque ſis: ⁊ periocundus. Idem de oratore primo.
Perbeati Quinte frater illi uideri ſolent. Teren
tius in eunucho. perpulchra credo dona haud no-
ſtris ſimilia. Nam pergratum valde gratū ſignifi
cat: ⁊ in oratione lepide perſonat.

xiij. preceptum de ſuperlatiuis cum multo lō
ge et q̄.

At ſuperlatiuis multo longe ⁊ q̄ aduerbia prepo-
nimus: idqꝫ ſepenumero perpulchrum videri ſolet
vt longe amantiſſimus veſtri. multo omniū fortu
natiſſimus. ⁊ ago tibi q̄ maximas gratias.

xiiij. preceptum de compatiuis cum mul
to aut longe.

Compatiuis vero vel multo vel longe p̄poni ſo
let. vt iuſticia, multo p̄clarior eſt ceteris virtuti-
bus. ⁊ Socrates lōge alijs ph̄is ſapientior.

xv. p̄ceptum de quibuſdam noībus q̄ a grecis
profecta declinationem mutant.

Illud nequaq̄ omiſerimus: ꝙ cum noīa quepiaȝ
ſunt profecta a grecis tertie flexionis. ⁊ obliquos
caſus habentia qui rectum ſup̄ant: latini oratores
frequētiſſime caſibus illorū quibuſdam imutatis:
fingunt aliarū declinationū nomina ⁊ genus ſuāt
qualia ſunt poematum enthimematū delphinus e
lephātus: ⁊ lampada. que a pleriſq; tertia flexiōe
ꝓferuntur poema enthimema delphin elephas lā-
pas. Hanc tu obſeruatōeȝ diligēter māda mēorie.

xvj. preceptum vt eleganter oſtēdemus quip
piam nobis eſſe iocundū vtile vel honeſtum:
⁊ cetera id genus.

Cum aūt volumus oſtēdere nobis aliq̇d iocundū
honeſtū vtile eſſe: datiuis cū verbo vtimur ſum es
eſt ſubſtātiuorū quorū illa adiectiua ſunt. Nā [ne
ab exēplis diſcedamus] quid aliud ſignificat: hec
res mihi iocūditati eſt: ꝙ hec res eſt mihi iocūda?
Idemq; ipm̄: mihi tue littere fuerūt gaudio. quod
eſt ad gaudium: vel gaudiuȝ mihi attulerūt. Pre-
clara vrbis edificia ciuibus decori ſunt. vicia dede
cori ſunt viris: id eſt dedecus pariunt viris. Deq;
ceteris conſimili ratione.

xvij. preceptum de afficio ⁊ afficior.

Verbū afficio ⁊ pulchrū eſt ⁊ late patet. Nā affi-
cio te voluptate: id ē tibi voluptatē affero. afficio
te honore: id eſt facio tibi honorem: ⁊ te honoro.
afficio te laudibus: id ē te laudo. afficio te ꝓbro: id
eſt vitupero te. afficio te comodis: id ē tibi como-
da facio. afficio cadauera ſepultura: id ē cadauera
ſepelio. afficio inimicos iniuria: id ē facio iniuriaȝ
inimicis. Atȝ ſimiliter afficior dolore: id ē doleo.
afficior gaudio: id ē gaudeo: afficior verecūdia: id
ē verecūdor. Latiſſimaq; ē huius verbi vſurpatio.
Nec tū lateat te: afficere diſponere ſignificar̄. hic
eſt Plauti illud. viua vox magis afficit. Neq; e-
nim ſine optimis cauſis tam lata tāq; diffuſa ſit ei
us verbi ſignificatio. ſed de hoc ſatis.

xviij. p̄ceptū de tum vel ⁊ geminatis.

Non eſt autem ignorandum ꝙ ſi duo aut plura
duobus [quod perraro vſu venit] pariter ſe habu
erint: vtriq; tum dictionem p̄ponemus: quod li-
queat exemplo. Par eſt in C. Lelio doctrina ac
virtus: q̄ntaq; ē eius viri probitas: tanta quoq; ē
eius ſcientia. tunc ſplendide ac recte dixerim. C.
Lelius vir tum doctus eſt: tum probus. Itidēq;
magna eſt in C. Lelio tum virtus: tum etiam do
ctrina. C. Lelius plurimum tum laude: tum rerū
ſcientia valet. Aliud iterum exemplum. Themi-
ſtodes tum conſilio pollet in vrbanis rebus: tum
in bellicis negocijs viribus: atq; animi magnitu-
dine floret. Sic enim tantum oſtendi in rebus vr-
banis eſſe conſiliū: quātā in bellicis magnitudinē

animi: ꝙ tuꝫ geminatū poſitū eſt. Sed eandē vim
habet geminata et coniunctia. Uirgilius in eneyde
M. altum ille ⁊ terris iactatus: ⁊ alto. Idem pro
fecto ſignificat. Eneas tum pelagi: tū terrarū la-
bores ꝑpeſſus ē. Africanꝰ fuit ſingularis ⁊ vir: ⁊
impator. idem ſibi vult Affricanus magnus exti-
tit tum vir tum impator.

xix. preceptum de cum ⁊ tum.

Qd̄ ſi duo cōtra nequaꝙ paria ſunt: ſed alterū mi
nus cōplectitur: alterū vero magis. ita efficienduꝫ
ē: vt qd̄ leuiꝰ exiſtit locemꝰ ꝑus: atꝫ ei cū dictionē
ꝑponamꝰ. qd̄ aūt grauius validiuſqꝫ: id poſterius
poſitū tuꝫ dictio ꝑcedat. Qd̄ patefaciemꝰ exēpliſ.
C. Lelius amat Scipionē: ꝓpterea ꝙ eū doctum
cognouit hoiem: ⁊ ſemꝑ viru optimū: quod poſtre
mum vehemēter ad amorē impellit. qre ita orō eſt
inſtituēda. C. Leliꝰ amat Scipione: cū ob doctri
nam eius: tū ꝓpter ṽtutes. Ita ṽtus in hac beni-
uolētia plus momēti hꝫ. Atꝫ idem ita ſi dixerim.
Cuꝫ oēs fortūati ſunt q̇ bene viuūt: tuꝫ ꝑbeati q̇
oīa deſerunt: ⁊ virtutem ſolam complectutur. hoſ
nanqꝫ poſteriores multo beatiores eſſe conſtat: ſi
quis ſupius modo allatā preceptioneꝫ intellexerit
Hec M. Cicero ip̄rimis frequenter vſurpat. Ex
quo illud. Cum oibus conſulendū eſt: tum illis q̇
armis depoſitis: ad impatoris fidem cōfugiūt. Si
gnificat eni fugientibus ad impatores: ⁊ ſeſe dedē
tibus multo magis conſulendum eſſe. Atꝫ in Ca-
tone mayore: mirari ſeſe aiebat Sceuola M. Ca
tonis cū ceterarū rerū ꝑfectā ſapiētiā: tū ꝙ nunꝙ̄

fuerit illi ſenectus grauis. Sed de hac re ſatis.

xx. vt quēpiā laudari aut vituꝑari oporteat.

Iam vero explicādum eſt: q̄ ratione quāpiam ꝑſo
nam: aut laudari: aut vituꝑari oporteat: qd̄ ad de
corem ſmonis ꝑtineat. Naꝫ id trifariā poſſe fieri
comperimus ex monumētis litterarū. Si enim ve
lim oſtēdere: M. Cathonē habere magnā ṽtutē:
cū verbo ſum es eſt: ita cōmodiſſime fiet. Marcuſ
Catho vir eſt magna virtute. M. Catho vir eſt
magne virtutis. M. Catho vir ē magnus ṽtute
Ariſtotiles philoſophus fuit ꝑ̄ſtans ingenio: vel
ꝑ̄ſtantis ingenij: vel ꝑ̄ſtanti ingenio. Mulier eſt
clara moribus, clarorū morū. claris moribus. Uir
egregius laude, egregie laudis, egregia laude. ſed
illud prius magis poetarū eſt: poſtremū vero ſplē
didiſſimū: ⁊ prepolitum. Ariſtotiles eſt ſciētie co-
pia philoſophus: exq̇ſita doctrina. vir acerrimo in
genio. Quod quidē [vt diſſertiſſimꝰ Priſcianus
inquit] ſignificat Ariſtotilē habentem ſcientie co
piam: ac qui habeat exq̇ſitam doctrinā. Ceteraqꝫ
cōſimili ratione. Quod quidē Aulus gelius cōſen
tire videtur in noct. ac. ē eni velut defectio quedaꝫ
ſed ea trita vſurpataqꝫ ab eloquētiſſimis viris: ac
clariſſimis oratoribus: q̄ ⁊ nobis ꝙ̄ vtendun ſit.

xxi. de accuſatiuis ⁊ ablatiuis participiorum
locū tenētibus infinitiui verbi.

Atqui participiorū cum accuſatiui caſus ſepe: tuꝫ
ablatiui locum tenent infinitiui verbi. Hinc Salu
ſtianum illud. Nā ⁊ prius ꝙ̄ incipias conſulto: et
vbi cōſulueris mature facto opus eſt. Et Teren:

Miſis Glicerium alloquēs amicā Pāphili. Jam
iam inqt inuentū tibi curabo: ⁊ adductū tuū Pā
philuʒ. Oia nancꝫ illa cōſulto: facto: inuentū: ad
ductū. cōſulere: facere: inuenire: adducere ſignāt
Verū frequēter his rationibus ablatiuorum caſi-
bus vtuntur. accuſatiuorū perraro.

xxij. de hoc noie opus cū varijs caſibus.

Et quoniā de noie quod eſt opus attulimus men
tionē: intelligendū eſt. Opus mihi ē hac re: ſigni
ficare me egere hac re. Sed id varijs caſibꝰ iungi
ſolet. Nā etiam opus ē mihi tua opera noiandi ca
ſu. ⁊ tue opere. ⁊ tuam operam. ⁊ tua opera: Sed
hoc poſtremū ornatiꝰ eſt: ⁊ totū oratorium. Cete
ris rationibus poete potius: hyſtoricicꝫ vtuntur.
Nos aūt quedā precipimus: vt cognoſcamuſ a ve
teribꝰ vſurpata: eiſdēcꝫ vtamur. quedā vero vt co
gnoſcamus ſolū. Nam opus eſt mihi hāc rem nū-
quam orator dicit. ſed hac re.

xxiij. de cōmutatione adiectiui ⁊ ſubſtantiui
in voce genere: ⁊ caſu.

Quid illud? nōne pulcherrimū eſt: vt cum duo no
mina: alterū adiectiuū: alterum ſubſtantiuū: eodē
caſus exitu ꝓferri debent [vt ſepe creberrimecꝫ]
quodāmodo tertiā adiectiui nois vocem ꝙ eſt neu-
tra in vim ſubſtantiui transferamuſ: ⁊ ſubſtantiuū
illud priꝰ caſu collocemus gtio: qđ vt frequens eſt
eruditis atcꝫ diſſertis viris: ita ꝙ erit exēplo ma-
nifeſtius. Nam cū multam virtutē dicturus ſum:
ſi multū virtutis loco eius orationis poſuero: mul
to protulerim venuſtius. Multum pecunie enim
ſignificat multam pecuniā. plurimū virium: pluri
mas vires. q̇d animi eſt: q̇s animus ē. q̇d rei: ꝗ reſ
quid cauſe: ꝗ cauſa. Alia ꝙ ita permulta. Sed ani
aduertendū eſt ꝙ ſi genitiuꝰ ille caſus ſingularis
fuerit: totā item orationē ſingulariter exponere de
bemus. Si pluralis: pluraliter: nancꝫ [exēpli cau
ſa] multū pecunie: ē multa pecunia. ſingulari nu-
mero. At cōtra multū pecuniarū ſignificat multaſ
pecunias. Similiſcꝫ eſt ⁊ aliorū ratio. ⁊ multū ro-
boris ſingularem: plurimū viriū: pluralem ꝙ hʒ ſi
gnificationē. Et aduerbia ꝙ nōnulla eandeʒ vim
retinēt: p̄ſertim vero duo hec parū ⁊ ſatis. Nā pa
rum ſapiētie: id ē parua ſapiētia. ſatis viriū: id eſt
ſufficiētes vires. Et nihil ꝙ ſiue nomē: ſiue aduer
bium ſit: in eandē ſepe obſeruantiam cadit. Hec
igitur hactenus.

xxiiij. vt geminandum eſt epitheton ſequen-
tibus ſubſtantiuis: aut econtra.

Quoniam aūt ſingula hic fere inueſtigamꝰ: id ꝙ
dignū cognitione eſt: vt cū duo meminerimꝰ noia
ſubſtantiua: quorū vtricꝫ idem epitheton adiicien
dum ē: vt adiectiuū ipſuʒ pricipio collocemus: ⁊ ſe
quentibꝰ ſubſtātiuis: vel tum geminatū: vel dupli
catū et: preponamuſ. Exēpli vero cauſa afferātur
Ciceronis verba. Affricanus ſingularis et vir: et
impator: qđ eſt Affricanus ſingularis vir: ⁊ ſingu
laris impator. ꝓpter magnā ⁊ doctoris auctorita-
tem: ⁊ vrbis: ē ꝓpter magnā auctoritatē doctoris:
⁊ ꝓpter magnam auctoritatē vrbis. preclarꝰ ⁊ mi
les: ⁊ ciuis. illuſtris tum vir: tum phūs. optimꝰ tū

patrie defenſor: tuꝫ gubernator iuſtus ⁊ rex et iu-
dex. cōſimiliaqꝫ eodē modo ſe habēt. Sed ⁊ ſepenu
mero cōtra eodē ordie vni ſubſtātiuo p̄poſito: duo
adiectiua: aut plura deſeruiūt. exēpla ſunt q̄ nunc
cōſtituam. Uir tum bonus: tū temꝑatus. Impa-
tor ⁊ callidus: ⁊ fortis. Iudex ⁊ integer: ⁊ ſolers.
Ornamēta ciuitatis tum multa: tū preclara. alia
tu ip̄e coniecta. Nōnunq̄ ⁊ duo ſubſtantiua ita
ſe habēt: vt alterū vim ſuā vbiqꝫ ſuet ac tueatur:
alterū quaſi quendā obtineat adiectiui nōis locū:
⁊ eius fungatur officio: quale eſt illud virgilianuꝫ
primo eney. Moleqꝫ ⁊ mōtes inſuper altos impo
ſuit. acſi dicat molem mōtuoſam impoſuit. Cauē
dum eſt ne ab honeſtate: naturaqꝫ diſcedamus: ac
ſi dixerit. cauendū ne a naturali honeſtate diſceda
mus. Sed tibi hec ſatis ſint.

xxv. de extremis ſupinis: pro gerundijs accu
ſatiui caſus.

Sed ne quaſi hyſtoriā texens dicendorū ſeriem ne-
ctam: ita queqꝫ patefecerim: vt ſeſe mihi ſorte qua
dam obtulerit. Ceterū nō ignorandū eſſe videtur [
vt ip̄e arbitror] extrema ſupina plerūqꝫ ornate ac
ꝑuenuſte ſignificare gerūdia accuſatiui caſus: ad
dictione p̄poſita. vt res difficilis creditu. id eſt ad
credendū. miſerabilis viſu: id ē ad videndū. iocun-
da auditu: id ē ad audiendū. ſuauis guſtu: id ē ad
guſtandū. permulta ſimili ac pari ratiōe ſe habēt.

xxvj. de exaſꝑatōe orationis per mutationeꝫ
ſuperlatiui cum adiectione aduerbij ſuperla-
tiui admodum vel imprimis.

Nec id te amice lateat: vt cuꝫ fuerit ſuperlatiuū q̄d-
piam durius aſꝑiuſqꝫ: ⁊ ſuꝑlatiue ſignificanduꝫ ſit:
vt pro ſuꝑlatiuo poſitiuū afferamus: ⁊ ei aptum ad
uerbiū ſuꝑlatiuum apponamus. Nam maxime me-
morabile facinus: eſt mēorabiliſſimū facinus. maxie
rarū genus hoīum. eſt rariſſimū genus hoīum. Sed
admodū ⁊ imprimis poſitiuis adiūcta vim ferme eā
dem retinēt. vt admodum mēorabile facinus: vel im
primis rarum genus hoīum.

xxvij. vt quēpiam mediocriter: aut vehemēter
laudabimus.

Id aūt nequaq̄ ſilentio p̄terierim. vt ſi quē qui vir-
tutē habeat velim mediocriter laudare: dicam [exē-
pli cauſa] Pericles virtute p̄ſtans pīceps erat A
thenis. vel q̄ multa preclara geſſerit: Themiſtodes
reb⁹ geſtis floruit. Sin velim vehemēter ac plurimū
laudare: adiiciam gloriā ſiue laudē: ⁊ cauſam lauda
tionis cū genitiuo conſtituam. Pericles [vt ideꝫ ex
plum agam] virtutis gloria preſtās Athenis claru
it. Themiſtodes geſtarū rerū gloria emicuit. Sicqꝫ
M. Anthonius p̄ſtabat eloquētia mediocriter lau
datur: ac fere exiliter. L. Craſſus eloquētie gloria
excelluit vehemētiſſime laudatur. Sed tu pro tui in
genij bonitate deducito:

xxviij. quotiēs ſingularis ⁊ pluralis numerus
cōnectūtur vicimori reſpondenduꝫ: idem ſit in
diuerſis generibus.

Quotiēs [q̄d ipſe q̄ꝫ teſtatur grāmaticus Serui⁹]
ſingularis ⁊ pluralis numerus connectūtur reſpon-
demus vicimori. Uirgi. ene. primo Hic illius arma

hic currus fuit: non aūt fuerūt. Teren. in Andr. A mantiū ire reintegratio amoris eſt. Xenofontis delicie mee ſunt. Hoſtes eorūq; exercit⁹ pperabit. atq; ita frequentius obſeruatur. Idem fit in diuerſis generibus. nam ſiue maſculinū ſiue femininū eſt vicinori reſpōdem⁹. vt vir atq; mulier optima ad me venit. Intel. igitur nāq; optimū eſſe virum: et optimā eſſe mulierem q̄ venerit. Verū ſi plurali numero velimus vti: ad maſculinū trāſire neceſſe ē. vt vir et mulier leti pperārūt. Alexāder et Olipias clari extiterūt.

xxix. operepretium eſt.

Operepretium eſt [q̄d puerluſtū eſt] ſignificat modo vtile eſſe. modo neceſſariū. modo iocūdum. modo laudabile. Atq; his ſignificatōibus id nominis veteres vſurpant.

xxx. frui.

Frui quapiam re: eſt fructū ſiue vtilitatē vel voluptatem percipere ex ea. vt cū dixerit q̄s ocio fruor.

xxxj. preſeferre.

Preſeferre aliquid: eſt verbis aut indicijs q̄buſdā id oſtēdere: et quodāmodo confiteri. vt M. Catho preſefert grauitatē. Lelius p̄ſefert hilaritatem.

xxxij. rationem habere.

Rationē habere: ē reſpectum habere. ſed [vt planius exponam] habere rationē alicuius rei: eſt rem cōſiderare. vt habeo rationē temporum: loci: perſonarum: eſt ea ratione oīa complecti et cōſiderare.

xxxiij. complector animo.

Hanc rem animo mēteq; complector: id eſt hāc rem conſidero et voluo.

xxxiiij. in animo eſt.

In animo eſt: ſignificat in animo habeo. et animus mihi eſt: id eſt volo.

xxxv. certum mihi eſt.

Certum eſt mihi: id eſt deliberatum et decretum. vel deliberaui et decreui.

xxxvj. proſequor.

Proſequor te honore: id eſt te honoro. pſequor te laude: id eſt te laudo. proſequor te probro: id eſt te vitupero. proſequor te amore: id eſt amo te.

xxxvij. Benemereri.

Benemeritus ſum de republica: id eſt beneficium in illam contuli. Benemeriri d̄ amicis: eſt conferre in amicos beneficia.

xxxviij. eque.

Eque pro ita ac vel atq; pro vt: vel quaſi ornatiſſime ponuntur. exemplum eſt: Eque te laudo ac Ciceronem. Cetera coſimilia tu fingito.

xxxix. Haud ſecus.

Haud pro non. ſecus pro aliter venuſte in eadē oratione continue ſe habent. vt haud ſecus ſentio ac tu id eſt ſentio ita ſicut tu.

xl. de compatiuo loco poſitiui.

Nōnunq; et pulchre compatiui pro poſitiuis ponuntur. vt Alexander macedo corpus habebat imbecillius. quod imbecillum ſignificat. Satyri in ſcelera vehementius inuehuntur. quod eſt vehemēter. Sic quoq; de alijs.

xli. dare rem vicio: vel laudi:

Do tibi hãc rem vicio: id ẽ vitupo tẽ de hac re. Do laudi: id ẽ laudo. Do crimini: id eſt criminoꝛ.

xlij. de ſubiunctiuo loco indicatiui. ⁊ illius pro huius temporibus:

Sed nec illud quidẽ negligendũ eſt: ſubiũctiuꝰ modus ꝑ indicatiuo: ⁊ illiꝰ tẽpoꝛa ꝑ huius tꝑibus interdum haud illepide ponũtur. vt velim ſepe pro volo: ⁊ gererem ꝑ gerebã: dilexerim pro dilexi. feciſſem ꝑ feceram. fuerit gratũ pro gratũ erit. feceris pro faci es. Id oĩum multo oꝛnatiſſimũ: ſi opoꝛtunis locis agatur: qđ vbi factitandũ ſit: ꝑitoꝛum aures facile cenſebũt. Quãobrem exercitatio adhibẽda eſt non mediocris: q̃ omniũ magiſtroꝛũ pꝛecepta ſuperat. ꝙ ſi quis nouerit grecas litteras: ei qđ modo explicauimus: non difficile ꝑſuadetur.

xliij. partim hoĩm ⁊ eius aduerbij gemiatõe.

Partim hoĩum venerũt ꝑſepe dicitur: ⁊ A. gelio teſte eſt idem qđ pars hoĩum: id eſt quidã hoĩes. nam partim in hoc loco aduerbiuꝫ eſt: neqꝫ inclinatur in caſus. Sicut ⁊ cum partim hoĩum dici poteſt: id eſt cũ quibuſdaꝫ hoĩbus: ⁊ q̃ſi cũ quadã ꝑte hoĩum. Sed hoc tũ eſt ſplendidius: cũ in oꝛatõe iterũ fuerit additum. vt ẽ illud. M. T. in epiſtolis. nam q̇ iſtic veniunt: partim te ſuꝑbum eſſe dicũt: ꝙ nihil reſpõdeas. partim cõtumelioſum: ꝙ male reſpõdeas. Et qui ciuitatibꝰ p̃ſunt: ꝑtim nobiles ſunt: ꝑtim populares: quod eſt aliqui nobiles ſunt: aliqui poplareſ.

xliiij. decimuſquiſqꝫ.

Id eſt optimum cognitu: ꝙ decimuſquiſqꝫ eſt vnus ex numero denario. ſicut milleſimuſquiſqꝫ ẽ vnus ex numero millenario. Hinc ẽ illud Ceſaris in cõmentarijs: legione ꝑducta cognoſcit nõ decimũquẽqꝫ eſſe reliquũ militem ſine vulnere: quo exẽplo vti ꝑpulchꝛum ẽ: vt vix decimuſquiſqꝫ remanſit ſine vulnere in tali conflictu.

xlv. quotuſquiſqꝫ.

Quotuſquiſqꝫ hõ eſt: id ẽ quot hoĩes. Quotuſq̇ſqꝫ miles: id ẽ quot milites:

xlvj. ꝑq̃ cũ poſitiuo.

Perq̃ vna dictio dũtaxat pulcherrime poſitiuiſ adiũgitur noĩbꝰ. vt ꝑq̃ doctus phũs. ꝑq̃ bonꝰ amicus

xlvij. alias gemiatũ locũ tenet modo aduerbij.

Quid illud: nunq̇d lepidiſſime vſurpamꝰ: vt in oꝛatione eadẽ iterũ alias vſurpatũ locũ obtineat modo aduerbij. Quale eſſet ſi q̇s dicat. oẽs hoĩes eodem ferme nati ſunt ingenio: alias quidẽ rident: aliaſ vero lacrimãtur. Oẽs item ciues alias boni: aliaſ mali: nunq̃ eiſdẽ ſũt moꝛibꝰ.

xlviij. inire caſtra.

M. anthonius iuit in caſtra multifariam dicitur. M. an. caſtra petiuit. in caſtra ꝑfecꝰ ẽ. ſe ad caſtra cõtulit. ſe in caſtra recepit. ſe ad caſtra perduxit.

xlix. viginti annos nactꝰ.

Hic hꝫ. xx. ãnos: qđ veterũ cõſuetudine dicitur contra pedagogã opinionẽ: alijſqꝫ rõibus dicitur. hic vigeſimũ annũ attigit; agit: degit viceſimũ annuꝫ etatis. viginti ãnos nactꝰ ẽ. Sꝫ hoc poſtremuꝫ magis oꝛatoꝛi cõuenit.

l. eloquẽtia laboꝛare.

Cicero laboꝛat eloquẽtia. Cicero in eloquẽtia tempus cõſumit. tẽpus in eloquẽtia cõterit. in eloquentia operã ponit. dat eloquẽtie operã. etatẽ in eloquẽtia cõſumit: in ſtudiũ incũbit eloquẽtie. Et alia de

duc pro tuo iudicio.

lj. habeo teneo hanc rem mēmoria.

Habeo hāc rem mēoria non minꝰ vſitate dicitur: ꝙ̄ hēo ſiue teneo hāc rem mēorie. teneo hanc rem memoria. huiꝰ rei memoriā habeo.

lij. voluptatis me capit obliuio.

Obliuiſcor voluptatis vel cuiuſcunqꝫ alteriꝰ rei voluptatis me capit obliuio. Et idez verbuz cuz ceteri iunctū noībꝰ ſignificat diuerſa cōſili ordie. vt capit me ſatietas ciuitatis: id ē capit me hoīum odiuz vel tediū.

liij. cōtineo me ruri: vel in vrbe.

Virgilius incolit ciuitatē hoc ꝑpulchre dicitur: cuz teneo vl' etiā cū contineo verbo. vt virgi. ruri ſe continet. virgi. tenet ſeſe in vrbe.

liiij. preter ⁊ pre venuſte oſtētant aliquā rem aliā antecellere.

Si q̇s velit oſtēdere aliquā rem aliā añcellere. ⁊ vltra illā valere: venuſte id dicitur: vel ꝑ actm̄ prepoſita p̄ter: vel cū pre ablatiuo ꝑpoſita. vt Ceſar p̄ter ceteros rebus bellicis pollebat. vl' pre ceteri claruit.

lv. L. ē facil' ingēio: vel facillimis moribꝰ natꝰ.

L: hꝫ faciles mores: vel facilē naturā: ornatiꝰ dicit' L. eſt leui ingenio natus: vel facillimis natus moribus. Scipio natus ē triſti ingenio. ⁊ de reliq̇s cōſil'r

lvj. valeo polleo cū ablatiuis.

Valeo ⁊ polleo verba ⁊ ſplēdida ſunt ⁊ latiſſime patent: ⁊ abltio iungūtur: hoc pacto Aureliꝰ auguſtinus plurimū ingēio valuit. Hypocrates ingenij bonitate pollebat. Mitridates mēoria claruit vel polluit. M. Cato in ciuitate plurimū auctoritate pollebat.

lvij. valeo poſſum.

Valeo ⁊ poſſum verba eadē ferme rōne ſe hn̄t. ego apud diuū Ceſarē multū ſiue poſſum ſiuē valeo: ornate ⁊ ſplendide dicit': apud diuū Ceſarē plurimum mea valet auctoritas. Hortēſius multū pōt in ſenatu: ornatius: multū Hortenſij in ſenatu pōt auctoritas: q̄ potiſſimū ſignificat eā opinionē que eſt apud hoīes de alicuius viri p̄ſtantia: q̄ vulgo ⁊ trita conſuetudie reputatio nūcupat'.

lviij. ſum datiuo iunctū habere ſignificat ⁊ quodāmodo poſſidere.

Ceterū id ꝓbellū eſt. Eſt mihi apud te fides: id eſt tu adhibes mihi fidē. qd̄ eſt accuratius aduertēdū. nā plerūqꝫ ſolet ſum es ē verbū datiuo iunctū ſignificare habere: ⁊ quodāmodo poſſidere. vt ē mihi pecunia. eſt Ceſari magna ptās ſiue pietas. illud ꝺſignat me pecuniā habere. hoc habere Ceſarē magnā ptātem: cuius cōſtructōis crebra apud priſcos ⁊ diſſertos viros obſeruatio eſt.

lix. recordor hanc rem: hec res mihi in mentez venit.

Ego recordor hanc rem: potius ꝙ̄ huius rei dicitur At idem dicitur huius rei me ſubit recordatio. Hec res mihi in mentem venit: id eſt mihi occurrit: vel mihi ſuccurrit. quod poſtremum minus vſitate dicitur. quare aduertendum.

lx. preſto antecello aliquando cum accuſatiuo aliquando cum ablatiuo.

Preſto ⁊ antecello [que venuſte ſonant verba] aliquando datiuo: aliquando accuſatiuo perpulchre iunguntur cum acceſſione ablatiuorū eius rei cuius

eſt ꝑſtantia. vt ego ꝑſto tibi ingenij acumīe. Jo. precellit Pe. acumīe ingenij. Equus ꝑſtat aſino velocitate curſus.

lxj. de frequẽtatiuis verbis loco primitiuorũ.

Sepenumero frequẽtatiua verba q̄ appellãtur ꝑmitiuorũ verborũ a q̇bus traxerũt originē ſignificatiōꝫ retinẽt: ꝑſertim ſi ꝑma illa aſꝑiora fuerint. vt cōiecto pro conicio. mãſo ꝑ maneo. imperito ꝑ ipero. ãplexor ꝑ amplector. ⁊ alia pene innũerabilia. ſi qñ etiã verbi aſꝑitas vlla cõtingat: quod peritorũ nunc iudicio derelinquimus.

lxij. de ⁊ dis mutant.

De ꝑpoſitio verbis adiecta ꝑſepe cõtrariã mutat ſignificatõeꝫ. vt ꝑcor ⁊ deprecor cõtraria ſunt. hortor ⁊ dehortor. Nõnunꝗ̃ idem dis efficit. vt ſuadeo diſuadeo. ꝗuis in iiſdem verbis nõnunquã auget per potius ꝗ̃ vim cõmutet.

lxiij. ex ⁊ de amplificant.

Ex ⁊ de vehemẽter ãplificant. vt exoro: qđ ab ex ⁊ oro ꝯductuꝫ ſignificat impetro. Teren. in an. Gnatam vt det oro: vixꝗ id exoro.

lxiiij. ſuadeo ꝑſuadeo: facio perficio.

Sic ⁊ ſuadeo ſignificat oratoris officiũ: qđ eſt bene dico atꝫ ꝑſuadeo benedixiſſe ſignificat: q̇a eſt oratoris finis: id ē impetro atꝫ obtineo. vñ ⁊ crebro nõ ſolum ſuadeo: ſed etiam ꝑſuadeo. Sed facio ⁊ perficio explorata ſunt.

lxv. de aduerſatiua dictõe.

Plurimũ etiã ſmonē ac orõem exornat aduerſatia dictio ꝗ̃ꝗ indicatiua iũcta: qđ vbiꝗ M. Cice. ſua uit aliiꝗ doctiſſimi. ſꝫ huius exẽplũ ſit: ꝗ̃ꝗ te ante hac diligebã: nunc tñ ob ſingularē virtuteꝫ vehemẽter admiror. Nã tria ſunt q̄ quodã ſibi ordine inuicem iunguntur: quorũ prius ac leuius ē diligere. poſtremũ admiror: qđ vehemẽs ac ꝑcipuũ. ⁊ eorũ medium obſuo: qđ eſt veneror ⁊ colo: exquo obſuantiaꝫ ⁊ reuerentiã ſignificat. Sꝫ iterũ aliud exẽpluꝫ. ꝗ̃ꝗ mihi ſint oium amicorũ iocũde littere: tue tñ iocũdiſſime fuerũt. Sed ⁊ pro tñ poſt quãuis raro collocamus. vt quãꝗ̃ mihi antehac carus eras: ſed ⁊ nunc ꝑfecto cariſſimus es.

lxvj. nõ ſolũ ſed etiã verum etiã verũ quoꝗ.

At hec illa duo orõnē ꝑuenuſtã reddunt ſibi inuicē correſpõdẽtia: quorũ alterũ eſt nõ ſolũ. ſiue nõ modo: ſiue nõ tantũ. alterũ eſt ſed etiã: vel verũ etiã: vł loco etiaꝫ poſito ꝗ̊ ⁊ aliquibus interiectis, quorum oium exẽpla ſubnectam. Hec mihi res nõ ſolũ grata eſt: ſed etiã iocunda. M. anthonius nõ modo Ciceronis erat inimicus: verũ etiam hoſtis patrie. M. Catho nõ ſolum ingenio pollebat: ſed etiã virtute florebat plurimũ. Alexãder non ſolũ reliquum orbē ſubegit: verum ꝗ̊ ipſum romanũ imperium cogitabat attingere.

lxvij. tam ⁊ ꝗ̃.

Et ſic etiã tam ⁊ ꝗ̃ ſibi correſpondent. vt tam cara mihi patria eſt: ꝗ̃ tibi iocunda vita. ſed facile trite hoc intelliges.

lxviij. egoipſe pro egomet.

Pro eo aũt qđ ceteri exprimere cõſueuere pronoibꝰ addẽtes vel te vel met ſillabicas adiectões: Cicero potius idem efficit hoc pronoie ipſe ipſa ipꝫ: qđ illarũ fere adiectionũ locũ obtinet. vt egoipẽ magis ꝗ̃ egomet; illeipẽ noſipſi: vt nunꝗ̃ ſecus dicẽdum ſit.

lxix. de mecum ⁊ me cum.
Alia eſt adiectio pulchra. vt mecum ipſe cogitaſſem ⁊ hoc ut mecum ſit vna dictio. Item me cū ipſe vin-cerem. cum due ſunt dictōes.

lxx. vt familiaritatem conuerſationem ⁊ simi-lia ornate exprimemus.

Sꝫ ſi tibi dicēdū erit: tu mihi familiaris es: ornatiꝰ dicit̄ ego te vtor familiariter. Tu mihi amicus es: ego te amico vtor. Tu mihi es magr̄: ornatiꝰ ego te vtor magiſtro. Ego tecū frequēter verſor: frequens mihi tecū eſt cōſuetudo: q̄ ſepe cōuerſatōꝫ ſignificat Tecū magnā amiciciā hēo: magna mihi tecū ē ami-cicia. Et ita alia ꝑmulta. vt ſint mihi cū oībus ma-lis viris inimicicie. nā rectius dixerimus inimicicie pl̄i nūero q̄ ſingl̄i.

lxxi. nihil cū compatiuis.
Sed neutra vox nihil ac potiſſimū in cōpatiuis noi-bus tū femininā reddit orōem: tū maſculinā. vt ni-hil ē hoc hoīe melius: fere idem eſt. vt nullus hō eſt hoc hoīe melior. Nihil hac v̄gine eſt formoſius: q̄ſi nulla v̄go hac v̄gine eſt formoſior. Et in alijs cōſil̄r

lxxij. munus ꝓ officio ⁊ cōſimiliter ꝑtes.
Munus ꝓ officio ornatiſſime dicit̄. vt hoc eſt amici munus: id ē amici officiū. Fungor boni viri munere ferme idem ē facio boni viri officiū. Sꝫ ⁊ ꝑtes plu-rali nūero cōſilem hꝫ ſignificatōꝫ. vt mee ꝑtes ſunt id ē officium meū eſt: vel pertinet ad me.

lxxiij. caueo cū ablatiuo ſignificat ꝓuideo; cuꝫ accuſatiuo vito ac fugio.

Caueo verbū etſi ſepe ſignificat ꝓuido. vt cautū eſt lege; ꝑornate accuſatiuo iunctū ꝓ vito ac fugio vſur-pant eloquētēs viri. vt turpis viri: ingenui cauent mores.

lxxiiij. memini cū accuſatiuo.
Atqui ⁊ memini rectius ac vſitatius iūgitur accuſa-tiuo q̄ genitiuo. vt memini Platonis ſapiētiam. Virgi. in buc. Et nūeros memini ſi verba tenerē. Nec mirū ſi in iis q̄ ſunt potius ſolute orōnis Vir-gi. maronis afferam teſtimoniū: quē nō ſoluꝫ poetā egregie eruditū: ſed ⁊ rhetorice artis vbiq̄ obſeruā-tiſſimum fuiſſe conſtat.

lxxv. penitet: id eſt parū videtur.
Penitet me q̄cq̄d ſignificet notiſſimū eſt: ſed ⁊ pro parū videt̄ vſurpāt autores ⁊ p̄ſtātes doctrina viri. vn̄ Cice. tādiu aūt velle debebis quo ad te quātum ꝓficias. nō penitebit: id ē parū videbitur.

lxxvj. vaco cū dtio attēdo. cū abltio vacuū eſſe:
Sed idem ꝑſepe verbū varijs cōſtructōibus poſitū: haud eādem retinet ſignificationis vim. Vaco huic rei: id ē attendo. vaco hac re: ē hac re ſum vacuus. ⁊ ornatiſſimū eſt. vt boni viri dāt operam: vt ꝑturba-tionibus vacent: id ē liberi ⁊ vacui ſint.

lxxvij. de animaduerto ⁊ animaduerſio:
Animaduerto id ē fere video ⁊ quodāmō intelligo. Et aīaduerto cōſtructū cum actio in p̄poſita: ideꝫ ſibi vult q̄d punio. vt Pſeuſippꝰ aīaduertit in ſer-uum Platōis. i. punit Platōis ſuū. Ex q̄ aīad-uerſio punitōꝫ quādaꝫ nōnunq̄ ſignificat.

lxxviij. de refero cū dtio ⁊ actio mediāte ad
Atq̄ iterum refero tibi hanc rem: id eſt narro tibi hanc rem. Sed refero ad ſenatum. et refero ad po-pulum hanc rem; id eſt pono hanc rem in conſulta-

tionem populi vel ſenatus: qui vſus verbi eiꝰ apud
hyſtoriarū ſcriptores frequentiſſime eſt.

lxxix. dare litteras tibi vel ad te.

Quid varij ꝙ caſus eidem verbo ſepe cōiuncti non
ne magnā ac lōge diuerſam vim habēt. Quale ē do
Bibaculo ad Ceſarē litteras. nā dantur Bibacu-
lo deferenti: vt Ceſari reddat ad quē mittūtur lr̄e:
Eas igitur leget Ceſar: Bibaculuſ quidē velut ta
bellarius defert. nā qui fert lr̄as: cōſueuit tabellari-
us appellari. Verū ne ꝗd huiꝰ nūc ignores: dare lit
teras ſignificat ſcribere ſeu mittere litteras.

lxxx. vnas binas trinas litteras: pro vna dua-
bus tribuſue epiſtolis dicimus.

Nec te fugiat ꝙ pro epl'a dicimus lr̄as plurali nūe-
ro. nec obſtat poetarū conſuetudo. Et ꝓ vna epl'a
dicimus vnas lr̄as. nā id nomē vnus. a. um. cū iis q̄
pluralr̄ ſolū inflectūtur plalem ꝙ retinet naturā. vt
vne nuptie: vne bige: vna menia. et [vt ad ꝓpoſitū
redeam] ꝓ duabus epl'is: dicimus itē binas lr̄as: nō
aūt duas. ꝓ tribus epl'is: ternas: nō aūt tres. ꝓ qua
tuor. ꝗternas. Et q̄ deinceps ſunt reliq̄ cōſimili rōe
ꝓferentur. lxxxi. infinitiua oratio pro con-
iunctiua peruenuſte ponitur.

Infinitiua oratio ꝓ cōiunctia perꝙ pulchre ē. vt vo
lo te ad me ſcribere. cupio te Athenas ꝓficiſci. et id
Terē. ꝗd facere te in hac re velim. ſignificat eni ꝗd
velim qd̄ tu in hac re facias. velim oēs ciues vnani
mes eſſe. id ē ꝙ vnanimes ſint ⁊ cōcordes: Sed hoc
tibi ſit cōcinnius vt nullū ſit ābigui ſmoniſ diſcrimē
neq; eni oīno rectū ſit ſi ꝗs dicat volo te me amare:
ꝙuis plerūq; id ſuppoſiti locū hēat qd̄ ifinitiuū vbū

immediatius preceſſerit. vt puto Pirrhum Roma
nos vincere poſſe: id eſt credo ꝙ Romani poſſunt
vincere Pirrhū. ſed id pro viribus caueat orator.
Et qd̄ modo preceptū erat de cōiunctiua atq; infini
tiua orōne ꝑcipue in ab ſolutis verbis: vel vbi alte-
ri caſui fuerit adiecta prepoſitio ſeruādum ſit. vt vo-
lo te amari a me.

lxxxij. de ex vel e pro a vel ab.

Ex vel e ꝓpoſitōes ꝓ a vel ab: ⁊ ſepe ⁊ pornate po-
nūtur. vt audiui ex maioribꝰ nr̄is: ꝓ a maioribuſ no
ſtris. accepi ex patre tuo: vl' e patre tuo. quero ex te
⁊ a te: quod eſt te cōſulo ⁊ te interrogo: quod aduer
te: ⁊ vſui trade.

lxxxiij. de pro loco in ⁊ ſecundū:

Pro ornate ponitur ꝓ in: ⁊ ſecūdū. vt pro roſtriſ: id
ē in roſtris. ꝓ tribunali: id ē in tribunali: ⁊ alia pro
viribus tuis: id eſt ſecundū vires tuas. pro tui inge-
nij bonitate. pro virili tua. ⁊ ſimilia.

lxxxiiij. Sub in cōpoſitione: aut clam aut di-
minute ſignificat:

Sub compoſita: aut clam aut diminute ſignificat:
vt ſubmouit me Permeno: id ē clam ⁊ occulte. ſub
iraſcor tibi: quod ē paululum iraſcor.

lxxxv. morēgerere cōplacere obſeq̄ ſignificat.

Moremgerere pornatum verbū: complacere ſigni-
ficat: atq; obſequi. vnd' moriger. a. um: quod a moro
ſo: qd̄ difficilem ſignificat. ⁊ a morato: qd̄ inſtitutū
ſignificat: plurimum differt.

lxxxvj. conſequor pro exprimo.

Conſequor pro exprimo pulcherrimū eſt. vt Non

poſſum ego verbis conſequi:id eſt exprimere. Litte
ris conſequi:id ē per litteras explicare.
lxxxvij. metuo timeo multis caſibꝰ cōiungũtur.
Metuo ⁊ timeo verba aliquãdo multis caſibus ad
iungũtur. Metuit Cicero a P clodio ſibi extremũ
periculũ. Timeo mihi abs te mortē. Nōnunquã ab
ſolute ponũtur ſolo datiuo iũcta. vt metui Pãphi
lo. Pãphili vite timeo. ſed hic ē potius poeticꝰ vſꝰ
lxxxviij. euado pro fio ⁊ efficioꝛ.
Euado pro fio ⁊ efficioꝛ oꝛnatuꝫ vſitatumq́ꝫ eſt. vt
Cicero euaſit eloquētiſſimus. Ariſtoteles euaſit ſũ
mus philoſophus. Ceſar vero euaſit inclytus impe
ratoꝛ. Et de alijs quoq́ꝫ ſimiliter.
lxxxix. foꝛe futurum eſſe.
Foꝛe futuram ſemper hꝫ ſignificationem:⁊ eſt idem
quod futurũ eſſe. M. C. de oꝛatoꝛe tertio libꝛo lo-
quens de Hoꝛtēſio. quem quidē confido oībus iſtis
laudibꝰ: q̃s tua orone cōplexus es excellētioꝛē foꝛe
Et Craſſius foꝛe dicis inq̃t:ego vo eſſe iam iudico.
xc. q̃d inter dimidiũ ⁊ dimidiatum intereſt.
Quid inter dimidium ⁊ inter dimidiatũ interſit noſ
ſe putile eſt. Cũ enim dimidiatũ ſit quaſi in partes
duas diuiſum:niſi aliquid diuiſum ſit:dimidiatũ nō
poteſt dici. Dimidium vero appellatur:nō ꝙ ipſum
diuiſum ſit:ſed ꝙ ex dimidiato pars altera eſt. Nō
igitur recte dixerit quis pro ſentētia M. varrōis [
vt ait A. gelius in noct. att. dimidiũ libꝛum legi. di-
midiam fabulã audiui. ſed dimidiatum libꝛũ:dimidi
atam fabulam recte quis dixerit. quia dimidiatum [

ex cauſa] digitũ appellamꝰ. ſꝫ alterutrã partē dimi
dium. q̃d eſt acurate diligenterq́ꝫ aſpiciēdum.
xcj. inter ſum ⁊ preſum quid differunt.
Plurimum aũt cōducit nobis intelligere q̃ ſunt no
minum differentie:ac verboꝛum diſcrimina. Ea q́ꝫ
res mirumimmodũ oꝛationem exoꝛnabit. vt ſi quis
nouerit quid differũt preſum ⁊ interſum inter ſe ver
ba:pulcherrime dicet. M. C. publicis negocijs nō
interfuit ſolũ:ſed prefuit. quoꝛum illud ſignificat co
mitem eſſe alicuius rei:hoc vero ducem.
xcij. confiteoꝛ ꝓfiteoꝛ gratuloꝛ gaudeo.
Ego nō ſolum cōfiteoꝛ. quod ē per vim:ſed etiã ꝓfi
teoꝛ quod quidē eſt ſponte: Et apud M. Tul. per-
ſepe tibi gratuloꝛ:mihi gaudeo. Gaudemus nobis:
gratulamur alijs:ꝙ adepti ſunt aliqua bona.
xciij. ago refero habeo debeo.
Et tibi ago gratias quod quidem eſt verbis. Refe
ro gratias q̃d eſt re ⁊ factis. Habeo gratiaꝫ quod ē
in animo. Debeo gratiaꝫ. vbi aliqua obligationis
vis cernitur. Et item alia.
xciiij. hec res mihi conducit. dono te hac rē.
Optimum eſt non ignoꝛare nominũ differentiaſ:vt
⁊ vberioꝛ ⁊ oꝛnatioꝛ reddatur noſtra oro. hec res mi
hi cōducit:eſt idem ꝙ mihi res hec vtilis eſt. Et q̃d
ceteri plerũq́ꝫ dicũt:dono tibi hãc rem:pulchꝛius di
citur ac ſplendidius:dono te hac re. vt miles nauali
coꝛona donatꝰ ē. Sabinos romani ciuitate donaue-
rũt:q̃d ē:ciues fecerũt. Q̃d itē dicũt. ſabinos rōani

in ciuitatem acceperunt.

xcv. prepoſitio que ſolēt adiungi nomini pulchrius verbo adiungitur.

Interdū vero p̄poſitio q̄ nomini ac caſui p̄ponitur
pulchriꝰ venuſtiuſqꝫ verbū preceſſerit in quibuſdam
verbis. Quale eſt ſi q̊s dicturꝰ ſit: eo ad te: vt dicat
potiꝰ adeo te. ⁊ loquor ad te: potiꝰ alloquor te. Ce
dit de vita: decedit vita: cedit ex hūanis rebus: exce
dit rebꝰ hūanis. Et in alijs quibuſdā cōſimiliter.

xcvj. de minus aduerbio:

Minus aduerbiū quanqꝫ ſepe ſignificat nō: nōnū
quā tn̄ cum poſitiuo iunctū cōtrarie ſignificatiōis
cōparatiuum demōſtrat. vt Terē. illud. Phedria ne
mo fuit minus ineptus: pro prudētior. ⁊ nemo ē te
minꝰ formoſus: id ē deformior. ⁊ ſic de cōſimilibus.

xcvij. q̊d inter decē annos ⁊ decē ānis intereſt.

Quotiens multos aut dies aut ānos dicimꝰ p accu
ſatiuū: intelligimus iungi tēporis curriculum ⁊ eſſe
fere cōtinuū. Sed p ablatiuum ſignificatur ānorū:
ſiue dierum interiectio intermiſſioqꝫ. quare [vt ait
Marcellꝰ optātes rectius accuſatiuo vti debēt: ſi q̊
dem ad ſecundā fortunam attineat. Intereſt igitur
ita ſi q̊s dixerit: decē annos in re militari v̊ſatꝰ ſū:
an ita: decē annis dedi operam rebus bellicis.

xcviij. cordi eſt.

Cordi homo etiam flexibiliter cordi hominum [vt
Priſcianus inq̊t] ſignificat iocundus. di. do. ſicut
⁊ frugi. Sed ſatius [mea ſententia] Marcellꝰ opi
natus eſt. dicit enī: cordi eſt: id eſt animo ſedet. Nā
hec res mihi cordi eſt: id eſt placet. Teren. in And.
Aut ſi tibi he nuptie ſunt cordi. M. Cicero de per
fecto oratore flumen alijs verborū volubilitaſqꝫ cor
di eſt. Et Lucilius probe declarat cum inquit. Et
q̊d tibi magnopere cordi ē: mihi vehemēter diſplicet

xcix. de tantiſper:

Tantiſper q̊d quaſi ē tamdiu: ornate poſt ſe depo
ſcit dum: quod ferme ē donec. vt illud Teren. in he
autō. Tantiſper meū dici te volo: dum quod te dig
num eſt facies. Ego tantiſper magna voluptate af
ficior: dum apud te viuo.

c. quid inter delecto ⁊ oblecto intereſt:

Tu mihi carus es: ego te amo. tu mihi iocundus es
ego te delector. Sed delecto ⁊ oblecto non ſimiliter
cōſtruuntur. Nam dicimus delectat me hec res. ſꝫ
oblecto me hac re. Delectabat Socratē vite integri
tas. Pithacus ſeſe virtute ⁊ doctrina oblectabat.
Ego me oblecto ruri.

cj. fero hanc rem facile modeſte moderate
equo animo.

Fero hanc rem patienter ſeu patienti aīo. ſplēdidiꝰ
dicitur. ego hāc rem facile patior: ⁊ modeſte fero: ⁊
moderate: ⁊ equo aīo. Econtra ſignificantia aduer
bia grauiter acerbe egre moleſte ⁊ iniquo aīo. Hec
mihi iocunda res eſt. hec res placet mihi. ⁊ que mo
leſta eſt diſplicet.

cij. de affero ⁊ dolet mihi:

Affero cōmuniſſimū verbum ē: ⁊ quo multis locis
vti poſſumus. Secūda fortuna affert mihi volupta
tem: id eſt me delectat. Aduerſa fortuna affert mi
hi dolorem: id eſt dolet mihi. nam dicimus ⁊ hec reſ

mihi dolet: id eſt doleo hāc rem. Sed redeo vnde di-
greſſus ſum. Littere afferūt mihi admiratōem. i. ef
ficiunt vt admirer: affers teſtimoniū. i. teſtificaris.
Et ita diſperſa ē ⁊ vaga huius verbi ſignificatio.

c iij. de perinde cū atꝫ vel ac poſtpoſita.

Perinde ornatiſſime poſtulat poſt ſe ac vel atꝫ. et
totū ſimul perinde ac vel atꝫ habet eādem vim quā
vt tanq̄. vt Camillus perinde atꝫ oīum ſapientiſſi-
mus ⁊ cherea perinde ac foret eunuchꝰ. Et de hac re
ſatis hec dicta ſint hactenus.

c iiij. de coeo.

Coeo non ſolum abſolutum ē: ſed nōnunq̄ ꝑueni-
ſte caſum habet accuſatiuum. Coeo ſocietatez tecū
Et hinc ē illud A. gelij in nocti. atti. de Pithago-
ra deqꝫ eius conſorte: quod quiſqꝫ familie pecunieqꝫ
habebant: in mediuz dabant. ⁊ coibatur ſocietas in
ſepabilis. Sed eodē Cicero pacto ē eo verbo vſus.

c v. de mille hoīum in ſingulari numero.

Mille hoīum ſingulari numero ſignificat mille ho
mines. mille militū interierunt: hoc eſt mille milites
interierūt. mille militum vulneratū eſt: id eſt mille
vulnerati ſunt milites.
Idqꝫ ornatum vſitatumqꝫ eſt.

c vj. de primus.

Primus ſignificat etiam ordinem. quod nomen ſe-
quitur ſecundus tertius: ⁊ deinceps alia eiuſdem or
dinis noīa. tamē multotiens ſignificat principalem
Ut hic ē noſtre ciuitatis vnus oīum primus. ſepe ſi
gnificat optimum. Sed id poſtremum in raro ē vſu
oratorum.

c vij. de interdico.

Interdico tibi hac re ⁊ non hanc rem. vt interdico
tibi aqua ⁊ igni. Plinius ſecundus in epiſtolis. ca
rent toge iure: quibus aqua ⁊ igni interdictū eſt.

c viij. que nomina ornate ſincopantur.

Nunc vero ad reliqua. neqꝫ enim non inuitus omi-
ſerim: ꝙ que nomina ad numerum ſpectant: in eorū
pluralibus genitiuis ſincopaz efficiunt. idqꝫ cum vſi
tatum eſt: tum ad exornandam pertinet orationem.
vt mille nūmum: potius q̄ mille nūmorum. mille de
narium. mille aureum. ⁊ tot milia argentum. et ita
de reliquis. Et in genitiuis oīum nominuz ſecunde
declinationis frequenter efficiunt. Sed proſam ſcri-
bentes ⁊ ſolutam orationem nominibus ſolum nūe-
rum ⁊ menſuram ſignificantibus.

c ix. citra centenarium: ⁊ poſt vigenarium: mi
nor numerus maiorem eleganter precedit: me
diante coniunctione.

Atqꝫ in numerorum nominibus eam plerūqꝫ ſerua-
mus conſuetudinem: vt citra centenarium numeruz
ſi quando poſt vigenarium duo numeri cōmemoran
di ſunt: vt eorum minor precedat ⁊ maior ſequatur.
vt hic eſt vnum ⁊ viginti annos nactus. duos ⁊ tri
ginta annos viximus. tres ⁊ quadraginta annos na
uigaui. quatuor ⁊ quinquanginta annorum conſum-
pſi etatem. Sed vltra centenariuz ⁊ citra vigenariū
tritū ac vulgarē ſeruamus morē ⁊ ſermonem. Od aūt
ſicut duodeuiginti nonnunq̄ dicimus. ⁊ duodetri-

gita: ⁊ duodeuigeſimo: ⁊ duodetrigeſimo manifeſtū
eſt: ſed nō quidē eſt in frequēti oratorū vſu.

cx. in dies ⁊ in diem.

Quid in dies. nōne pulcherrimus ſmo ē ac ſignifi-
cat p ſingulos dies: ⁊ quotidie: ſed cuz quodā incre
mento. vt tua in dies accreſcit v̊tus. in dieſ hoies ſa
pi unt. ſtultorū hoium in dies accreſcit infamia. Sz
cum dicitur in diem: eſt terminus deputatus.

cxj. vt in verbis actionē vel paſſionē ſignificā-
tibus varietati ſtudendum.

In verbis tam actionem ꝗ̄ paſſionē ſignificātibus
cōſiderare debemus varias vocū inflexiones atz exi
tus. ⁊ modo his modo illis vti pro auriū iudicio. vt
fuere pro fuerūt. amarunt pro amauerūt. videre pro
viderūt. norim pro nouerim. triumpharat pro triū-
phauerat. ⁊ de alijs ꝗ̄ eodē modo. Sz ne qd fiat cō
tra grāmatice artis p̄ceptōz. hac via ꝓuidendū eſt.

cxij. de quin.

Quin particula quomodo increpet. vel exhortetur:
quomodo item cōfirmet; ⁊ quomō interroget: id ſa-
tis exploratū eſt, ſed nos ea pulcherrime vtimur: cū
dicimꝰ; nō poſſum quin geſtiam. nō poſſum quin do
leam. nō poſſum quin admirer. ſignificat enim fere
me nō poſſe cōtinere ꝗ̄ nō doleam. Et ita d̄ ceterī.

cxiij. de locus eſt. vel multum aut nihil loci eſt
huic rei.

Quid illud: nōne preclarū eſt vſu. locus ē huic rei:
Multū loci eſt gaudio. Plurimū loci eſt tranquil-
litati. Et terentianus Dauus. nihil loci eſt ſegni-
ciei, ſignificant enim hec oīa: vel oportere nos leta-

ri: vel tranquillos eſſe: vel voluptatibus affici: vel
nō negligentes ac ſegnes eſſe: Et ſic in alijs huiuſ-
modi multis.

cxiiij. de magnopere ⁊ ſimilibus.

Nōnunꝗ̄ vero duo nomina: ſiue prepoſitiōe adiun
cta ſiue nō: vnius aduerbij vim retinent. vt magno
pere pro valde. maximopere pro plurimū. maiorem
in modum pro maxime. mirum in modum pro mira
biliter. ⁊ item mirandum in modū.

cxv. de imprimis ⁊ ſimilibus.

Sed ablatiui caſus ſiue cum cōmercio prepoſitionis
ſiue ſine eo vim habent aduerbij. vt imprimis: ſigni
ficat eniz precipue ac p̄ſertim. ⁊ id [vt greci dicūt]
aduerbium ipſum] ſi ita appellandum eſt] perorna
te nominibus iungitur. vt imprimis ſapiens. impri
mis eruditus. Sed [ne a propoſito digrediar] pau-
cis interdum: pro paucum. multis: pro multuz. Ve
rum hoc alio loco importunius illo.

cxvj. de gerit cum nomine magiſtratus ſiue im
perij.

Ille etiam modus optimus eſt: vt ſi quis dicturus
ſit quēpiam hoiem aliquem habere magiſtratuz vel
honorem ſeu imperiū: vt ex nomine honoris eiuſmo
di: ⁊ gero geris verbo pulcherrimā conſtituat orati
onem: hoc pacto. hic eſt Rome conſul: Rome cōſu
lem gerit. ita conſimiliter imperatorem gerit. princi
pem gerit. pretorem gerit. Et alia cōſimiliter. Ad
hoſce eni viros rerum cura ⁊ adminiſtratio ꝑtinet.

cxvij. de inter legendū ⁊ ſimilibus.

Uſitata ⁊ perpulchra eſt ſermonis oratio: vt gerun

dioꝛum accuſatiuis ꝑpoſita inter ſignificet [tempus
impfectũ indicatiui vel ſubiunctiui modi vel alteriꝰ
⁊ dũ particulã. vt inter ambulandũ hoſtes offendi:
hoc ē dum ambularem. inter legendũ videbas. i. dũ
legeres. Et ſic pro varietate pſonaruꝫ ita exponen
dum eſt vti modo explicauimꝰ. Sic Seruiꝰ in buc.
Virgi. Inter agendũ. i. dum agis. honeſta locutio
ſi dicamus inter cenandũ hoc ſum locutus. i. dum ce
narem hoc locutus ſum.

cxviij. de in pro erga vel contra.

In pro erga ⁊ cõtra pulcherrima eſt accuſatiuo pre
poſita. vt meꝰ in te animus. mea in te beniuolẽtia.
vbiqꝫ enĩ ſignificat erga. Iuuenalis inuehit̃ in Do
micianum. Cicero habuit oronem in Cathilinam:
ibi enim contra ſignificat.

cxix. de apprime

Apprime pro valde recte appõnitur noĩbus quẽad
modũ de impmis ſuperius dictũ eſt. vt Virgi. appri
me nobilis res. apprime vtilis. ⁊ ita de ſimilibus.

cxx. vt res apte coniungitur adiectiuis poſſeſ
ſiuis.

Res nomen latum diffuſumqꝫ eſt: ſed eo pulcherri
me vtimur cum adiectiuis poſſeſſiuis nominibus: ⁊
pſertim huiuſmodi. vt cum dicitur: res bellica. res
domeſtica. reſpublica. res familiaris. res militaris
Et de ſimilibus pariter.

cxxj. de preſtolor.

Ut aliqua veluti ſignanda inſtituam preſtolor ver
bum quod plerũqꝫ poete accuſatiuo iũgunt: Cicero
cõnectit datiuo. vt quẽ pſtolaris ꝛ pſtolor Iohãni:

cxxij. aſſentior. tio. impartior. tio.

Multa ſunt verba quibus per eãdem ſignificantiã
⁊ paſſiua vtimur voce ⁊ actiua. Et [vt omittam pe
ne innumerabilia] Cicero frequenter in his duobꝰ
modo actiuã modo paſſiuã vocem vſurpat. Aſſenti
or ⁊ aſſentio: vbiqꝫ eadeꝫ cõſtructõis forma. Et im
partior ⁊ impartio. In ceter̃ aũt id fit multo rariꝰ:

cxxiij. vſu venit.

Uſu venit ornatiſſime pro cõtingit ponitur.

cxxiiij. vſurpatio ⁊ vſurpare.

Uſurpatio ⁊ vſurpare nõ ita intelligi debent: ſicut
iuriſconſulti vtuntur. ſed vſurpationeꝫ oratores fre
quentẽ vſum noĩant. ⁊ vſurpare in frequenti vſu ha
bere. quare aduerte.

cxxv. deficit cum accuſatiuo.

Hec res me deficit. id ē deeſt mihi hec res. vt deficit
me dies. vita qꝫprimũ mortales deficit. Sed deficio
hac re magis poetarum eſt.

cxxvj. omnis pro omnes.

Nunc autem ne ea que perutilia ſunt ⁊ ornatiſſima
omittamus. Intelligendum eſt qꝫ que nomina ter
tie declinationis tam nominatiuum qꝫ genitiuuꝫ ſin
gularem habent ſimiles: preſertim ſi genitiuus plu
ralis in ium exiuerit: eorum frequenter accuſatiuus
pluralis in is terminari ſolet: raro in es. vt omnis ꝓ
omnes. mortalis pro mortales. manis pro manes.
Similiter [ipſe quoqꝫ teſtatur Priſcianus] in es
⁊ in is terminata reperiũtur. vt fortis ⁊ fortes. par
tis ⁊ partes. pontis et pontes. In reliquis rarius
id fit, que eſt poetarum venia.

cxxvij. de poſtridie:

Quedā aduerbia ſunt q̄ epiſtolis maxime cōgruunt ſicut propediem ꝙ̄primū cito confeſtim ⁊ poſtridie: qđ multi ignari litterarū ⁊ grāmatice artis experteſ exponūt poſt tres dies. Sed tu [ne eodem ducaris errore] crede poſtridie ſignificare poſtero die. ⁊ eo pacto M. Ci. accepit ⁊ alij eruditiſſimi viri.

cxxviij. primū deinde p̄terea ad hoc poſtremū:

At ſi quis multa referre velit: pro prima re ponat primum vel primo: vtrūqꝫ enī in vſu eſt. pro ſecūda deinde vel ſecundo loco. ꝓ tertia p̄terea vel tertio loco. pro quarta [quod perraro accidit] ad hoc vel p̄terea vel quarto loco. in calce poſtrēo vel poſtremū vel demū. Sit igitur huiuſcemodi exemplum. Tria ſunt q̄ magnam mihi afferūt voluptatem. primū enī ꝙ optimū amicum nactus ſum. deinde aūt ꝙ ſingularem tuā erga me ſepe teſtificaris beniuolentiam. poſtremū vero ꝙ te incolumem intellexi.

cxxix. de ordine harum coniunctionum enī autem vero.

Qua in re id quoqꝫ aduertendum eſt ꝙ tres inuenimus cōiunctiones recto atqꝫ vſitato ordine: q̄ ſunt enim aūt ⁊ vero. Sed tuipſe hec oīa ac multo plura facile cognoueris: ſi Ciceronis ſcripta ⁊ imprimis eius epiſtolas lectitabis.

cxxx. memorie proditum eſt.

Memorie proditum ſignificat ſcriptū eſt. multa enī talia ornatiſſime vſurpantur varijs cū ſignificātijs vt mēorie tradere. mandare ſcriptis. mandare litterarum monumētis: quorū ferme oīum eadem vis ē. Sed mādare memorie aliud ſibi videtur velle.

cxxxj. fallit me hec res.

Fallo verbum tritum ē apud Ciceronem. fallit me hec res dicimus. fallit te ſpes: quod eſt fruſtratur ⁊ decipit:

cxxxij. miſſumfacere.

Miſſumfacere. i. dimittere: vēnuſtū ⁊ ornatuz eſt: nā miſſam hāc rem facio ſignificat dimitto illā rem:

cxxxiij: de ne quidem.

Ad hoc ⁊ in eadem oratione due hee particule ne et quidem pulcherrime ſunt: ſi quis fuerit illis recte vſus. nam cum ponuntur: ſemper aut aliquid dictum eſt: aut mēte id cōcipitur. vt ne audiui quidē. ſignificat enim [exempli cauſa] nō ſolum nō vidi: ſed neqꝫ etiā audiui. Itez aliud exempluz. Philoſophie ſtudia Democritus nō modo non intermittit: ſed ne remittit quidē. remittere nāqꝫ philoſophiam eſt remiſſius philoſophari.

cxxxiiij. de ordine pluriū ſine cōiunctiōe.

Sed ea quoqꝫ adhibenda diligentia eſt: ꝙ ſi quādo plura ponimus p̄ſertim ſine copulatiōe [qui articulus ē] ⁊ ſi idem videant̃ ſignificare quod vehemētius ſonat magis collocetur in calce. vt tua virtꝰ laudanda probanda ē. nam probanda eſt magis qđ fit animi iudicio. magiſtratus diligere amare colere debemus. ꝓbatiſſimos viros oēs hoīes verentur obſeruant admirātur. q̄ turpia obſcena tetra feda ſunt: ea fugere ⁊ aſpernari debemus. virtutis officiū ſumma laus eſt. nam habet officium acceſſionē actionis.

Sed in his quoqꝫ ordo quidem ſpectandus eſt. Nã ſi tria quorũ duo partem aliquã ſignificent: tertium ſit cõmunius: id profecto plerunqꝫ debet in fine col/locari: niſi ſe habuerit quodam generis modo. tunc enim econtra fit: qđ nunc liquido ac pſpicuo patefe/cero. ac prioris quidẽ exemplũ eſt. oĩs in adipiſcẽda virtute cura opera diligentia ponẽda eſt. eſt eniȝ cura cõſilium añimi. opera corporis. diligẽtia vtrunqꝫ complectitur. Iteȝ in repu. plurimũ induſtrie laboris tẽporis ponendũ eſt. Amicos cõſilio viribꝰ ope/ra adiuuare debemus. Alterius nota exẽpla ſunt. Non ſunt p ſe res cõmode expetende diuicie hono/res voluptates. cõmodum enĩ generis locũ obtinet cuius ſpecies ſunt multe: puta quas modo numera/uimus. Atqꝫ item aĩalia queqꝫ: hoĩes leones equi: bonum videntur appetere. ſed vtcũqꝫ res ſe habeat: ſi multa ſint: quod pluris eſt debet poni in fine. Iã ad alia procedamus.

cxxxv. de quiſquis vtut vbiubi.

Multotiens geminatio in quibuſdã tam verbis infinitis: ꝙ aduerbijs tanti valet: quanti id nomen ſemel ⁊ cunqꝫ. vt quiſquis pro quicũqꝫ. quotquot pro quotcũqꝫ. quantuſquãtus pro quantuſcũqꝫ. qualiſ/qualis pro qualiſcũqꝫ. vtut pro vtcunqꝫ. vbiubi pro vbicũqꝫ. Et id aduerte diligenter.

cxxxvj. accedit.

Accedit pro additur ꝙ vſitatum eſt tam pulcherri/mum videri debet. vnde ⁊ acceſſio additionem ſignificat. vt ad meas miſerias mihi accedit dolor; id eſt additur.

cxxxvij. confido:

Confido nõ ſicut quidam arbitrantur [neſcio quo pacto] conſtruitur: ſed iungitur alias datiuo alias ablatiuo caſui: ⁊ in his potiſſimũ verſatur: q̃ ad animum ſpectãt. vt cõfido tua virtute. tua humanitate tuo conſilio. Et idem de alijs huiuſmodi.

cxxxviij. credo pro cõmitto.

Credo ꝙ pro cõmitto ornatiſſimũ eſt. vt credo tibi cõſilia mea. credo tibi grãdem pecuniã. ⁊ ſic đ alijs.

cxxxix. grandis maior vel minor natu.

Grande adiectiuum nomen proli vel etati conuenit vel pecunie. pecunie exempla ſupra poſuimus. Sed hic grãdior Neſtore videtur: id ẽ videtur ꝙ Neſto/rem vincat etate ⁊ antecedat. Hic ẽ grandis natu: grandiſſimus natu ſignificat longeuum hoĩem: atꝫ admodum ſenem. Et quia de natu facta mentio ẽ: maior natu ornatiſſime ſignificat ſeniorem. ſicut minor natu iuniorem.

cxl. de parentheſi.

Inſuper haud illepida fit interpoſitio nonnunꝙ in oratione: atqꝫ interiecta parentheſis. vt dediſti ad me [que mea eſt ſumma voluptas] ſuauiſſimas lit/teras. omnes amicos [niſi fallor] plurimum admi/ror. Scire velim ex te [ea nãqꝫ eſt amicorũ cõſuetu/do] quid nuper in cauſa M. anthonij egeris. et ita demũ [re poſtulante] noſtram huiuſmodi orati/onem interpoſitionibus aſpergamus.

cxlj. increbruit.

Hec res apud me increbruit: fere ſignificat ad aureſ peruenit: ⁊ rei noticiam ſignat.

cxlij. vt nos neſcire quid dicemus.

Neſcio hãc rem. ignoro. preterit me. fugit me. latet me: huiꝰ rei neſcius ſum. ignarus ſum. hec res ſcientiam meam fugit.

cxliij. relquum eſt pro reſtat.

Hoc reliquuꝫ eſt. i. hoc reſtat: perpulchre ⁊ magno cũ ornatu idem ſignificat: exẽplũ eſt. oia tibi ⁊ natura ⁊ fortũa tribuit: reliquũ ẽ vt bñ ⁊ laudablr̃ viuaſ

cxliiij. vulgo: id eſt vbiqꝫ.

Rumor eſt vulgo: id eſt vbiqꝫ: ⁊ cõmuniter dicitur. ornatus ſermo eſt:

cxlv. accipere pro audire ⁊ cognoſcere.

Accipere pro audire ⁊ cognoſcere ꝑuenuſte dicitur. vt accepi rumoribꝰ: quorũ eſt incertus auctor. Accepi hoīum fama: q̄ certo auctore continetur. Accepi nuntijs. i. nũtiationibꝰ: quos nuntios ⁊ qui mittiſ affert. Accepi lr̃is quas plerunqꝫ ab amicis accipimus. Et in alijs cõſimilibus locis.

cxlvj. hiſce hoſce haſce.

Pronoibus articularibus demõſtratiuis conſueuerunt oratores addere ce adiectioneꝫ in iis caſibus q̇ in. s. deſinũt: euphonie cauſa. vt hiſce hoſce haſce: ꝓ his hos has.

cxlvij. de trãſlatõe huiꝰ ꝑpoſitionis cum.

Sepe ꝑpoſitio que ꝑponi ſolet poſtponitur: etiaꝫ ſi ſignificantia eadeꝫ manet. ⁊ in quibuſdã quidẽ ſemper: que ſunt mecum tecũ ſecum nobiſcũ vobiſcum. In quibuſdam quoqꝫ nõ ſemꝑ. vt qui cũ quo cum q̇bus cum. te propter ac etiam propter te idem ſignipropter te idem ſignificãt. ⁊ ſic quibus cũ: ⁊ cuꝫ quibus. ⁊ in iis potiſſimũ ea prepoſitionũ trãſlatio fit que modo numerauimus.

cxlviij. clam ꝑpoſitio potius q̄ꝫ aduerbiũ.

Clam plerũqꝫ prepoſitio eſt: ⁊ nõnunq̄ꝫ aduerbiũ: ſed oratores ꝑpoſitõem potius accipiũt: ſiue iungatur ablatiuo vt Priſcianus ſentit: ſiue accuſatiuo: quod opinatur Donatus. vt clam me profectus eſt id eſt me neſciente.

cxlix. coram ⁊ prepoſitiõ ⁊ aduerbium.

Coram cum accẽtu in ꝑma ſillaba ꝑpoſitio ẽ: ⁊ q̄d ſignificet: nemo ẽ qui neſciat. Cũ accẽtu vero in vltima ſillaba aduerb iũ pulcherrimuꝫ eſt. ſignificãſ [vt ita dicam] preſentialiter: quo frequẽtiſſime viri docti vtuntur. vt apud M. Cice. Cupio tecũ corã iocari. i. ꝑſentialiter. etiã coram tecũ loquor.

cl. de aduerbijs in. i. ⁊ in. v. deſinentibus.

Multa aduerbia in. i. exeũtia: etiam in ipſis epl̃is pulcherrima ſunt. ſed hec imprimis ruri veſperi domi belli. Multa itẽ in. o. ſero ſerio cõſulto poſtreo falſo merito precario. Cetera vero in eodẽ exitu deſinentia haud in frequẽti ſunt vſu oratorum. In. v. vero nõ multa ſunt diu cuiꝰ ſignificatio manifeſta ẽ Interdiu q̄d eſt quaſi infra medij diei tempus. Et noctu pro nocte: q̄d magis nomen eſt. vnde diu noctuqꝫ ſepe dicimus.

clj. nullus pro non.

Nullus. a. um. nõnunq̄ꝫ pro nõ preſertim ſum es ẽ verbo adiuncto. vt nullꝰ ſum: id eſt interij. Reſpu. nulla eſt: quaſi non ẽ. i. extincta eſt. Idqꝫ ornatiſſimum fuerit.

clij. pꝛeſto ſum. i. aſſum vel appareo.
Preſto ſum ſignificat aſſum: ⁊ fere appareo. ⁊ ſic
idem aduerbiũ eiuſdez verbi modis oibus ac tempo
ribus ꝑuenuſte cõnectitur: in eadẽ qua modo poſui-
mus ſignificantia. vt pꝛeſto mihi fuit fuus tuus vr-
bem ingredienti. i. affuit.
cliij. licet mihi bono viro eſſe: vel bonũ virũ.
Licet mihi bonuz virum eſſe: ⁊ licet mihi bono viro
eſſe: vtrũq; latine atq; vſitate dicitur. ſed id poſteri
us magis oꝛatoꝛium eſt.
cliiij. perpetuum ⁊ imꝑpetuũ aduerbia.
Perpetuũ ⁊ imꝑpetuum aduerbia pꝛo eodez poni
tur. ⁊ eis frequenter vtimur.
clv. deuincio pꝛo obligo.
Deuincio verbum cũ pulcherrimũ eſt. tuz pꝛecipue
epl'is congruit: ſignificat ⁊ deuincio obligo: ⁊ deuin
ctus obligatus: ſicut ⁊ ſepe obnoxius: qđ non ſoluz
trito moꝛe ſignificat qđ notũ eſt. ſed etiaz deuinctũ.
clvj. collocare apud aliquẽ beneficiũ. eſt alicui
beneficium facere. vt apud gratos viros beneficium
collocaſti.
clvij. gratificoꝛ
Gratificoꝛ tibi hãc rem pꝛeclare vſurpatur pꝛo gra-
tum facio
clviij. de indulgeo ⁊ ignoſco.
Indulgeo ſane verbũ eſt aptiſſimũ ⁊ ſplendidi oꝛna
tus: qđ ⁊ datiuo iũgitur: ⁊ ferme ſignificat do ope-
ram: atq; ita exponit̃. vt hic nimio ſomno indulget
id eſt nimis doꝛmit. nimio cibo indulget: id ẽ nimis

comedit. de alijs cõſimili pacto.
Indulgere quaſi concedere eſt verbum luxurioſam
quandam deſignans clementiam. Et indulgentem
parentem appellamus: lenioꝛe erga liberos ingenio
Quare ⁊ ab ignoſco plurimum differt. Eſt enim ig
noſco parco: id eſt do veniam: ſiue excuſatum habeo
Ignoſco tibi ſi quid [exempli cauſa] admiſeris ſce-
leris. Indulgeo vero: vt m'lta agere impune queas
Quoꝛum verboꝛum diſcrimen diligentiſſime cõſide
randum eſt: quoniã ſepius occurrit.
clix. tantus quantus.
Tantus. ta. tum. ⁊ quantus eodem modo ſe habẽt
in oꝛatione: vt raro alterum abſq; altero ponatur.
vt contio hec tanta eſt: quanta antehac vnquã fuit
Tribuis mihi tantum quantum nec agnoſco nec po
ſtulo. Tantum in te eſt doctrine: quantuz in doctiſ-
ſimo ſolet eſſe viro.
clx. talis qualis.
Talis ⁊ qualis alterutrum creberrime ponitur. ra-
ro vtrũq;. vt talem ſolemus ſentire bonum virum ⁊
ſubintelligimus qualem diximus. Et contra oꝛatoꝛ
eſt illuſtris: qualis alter nullus reperiatur. Veruz
hec de his ſatis.
clxj. vel pꝛo etiam.
Vel pꝛo etiam particula in multis locis rectiſſime
congruit. vt Hanibal fuit imperatoꝛ vel omniuz pꝛi
mus. Tua eximia virtus: vt te amem vel maxie im-
pellit. Sicq; de alijs multis.
clxij. verſoꝛ.
Verſoꝛ verbum in frequentiſſimo eſt vſu veterum

ac diſſertorū hoīum:perdiffuſaq; ē eius verbi ſigni/
ficantia.ac deniq; poteſt varijs rationibus exponi.
vt ego verſor in litterarū ſtudio: id eſt do opam lit/
terarū ſtudio. Uirtus circa difficile verſatur .i.vir/
tus in difficili cōſiſtit. Verſamur in tenebris.i.fere
ſumus ac viuimus:⁊ quaſi ſtamꝰ in tenebris. Et [
q̄d eſt exēplis ſuperioribus declaratū] duos ſibi ple
runq; ac frequētius caſus poſtulat. nam aut accuſa
tiuo iūgitur p̄poſita circa.aut ablatiuo in p̄cedente
Nam ante fundū verſari:⁊ ad portaꝫ verſabatur p
raro dicta ſunt. Sed queadmodū ceteris rebus oībꝰ
ita huic ſumma adhibenda eſt diligentia.

clxiij.enimuero ſinautem.

Nōnunq̄ due particule ornatiſſime coniunguntur:
quarum eadem ſit vtriuſq; ſignificatio. vt enimuero
Nam pro explenda ſententia altera dūtaxat ſuffice/
re poterat. Et ſimiliter ſinautē ſepe dicimꝰ cauſa cō
plende ſentētie:eo in loco aūt particula:nullaꝫ om
nino vim hꝫ:ſin enim per ſe ſignificat ſed ſi.

clxiiij.quoad.

Quoad pro quouſq; ⁊ pro quando non minus orna
te ponitur q̄ latine. vt volo in vrbe eſſe quoad tu re
deas. Ita in pleriſq; locis conſimilr accipi poteſt.

clxv.ſuſcipere.

Suſcipere non ſolum [q̄d tritꝰ vulgatuſq; vſus ha/
bet] ſignificat q̄d eſt ſuper ſe accipere:⁊ quodāmo/
do adducere aliquid:ſed etiam perornate poſituꝫ in
epiſtolis: commendatum habere. vt ſuſcipit Cice/
ronem Ceſar in ſuis rebus aduerſis: que vtriq; po/

ſtrema ſignificatio haud quāq̄ [ſi quis inſpiciat ac
curatius] a priore illa aliena eſt.

clxvj.poſitiuo adiūcta negatio cōtrarij poſiti/
ui plerunq; vim tenet.

Optima q̄ ratio ē: vt poſitiuo cuipiā adiūcta nega/
tio cōtrarij poſitiui vim ac ſignificatiōem teneat: ſꝫ
nō ita plene.tn̄ ⁊ accurate illā expleat.cuiꝰ rei exem
pla ſubiiciamus. Hic vir eſt haud improbus. ſignifi
cat enī fere hunc hoīem probū potius: q̄ improbum
eſſe habendū. Et phūs haud ignobilis. Hyſtrio nō
illepidus. Miles nō inſtrēnuus. Ciuis haud malꝰ
Naꝫ in iis eorūq; ſimilibus rectius atꝫ vſitatius di
citur:qn̄ vis laudis cuiuſdā eſt:ſed quaſi diminute.
⁊ quaſi defraudate laudis.

clxvij.peto hanc rem a te

Quod gramatici dicunt peto te hanc rem:ornatius
nec minus latine dici queat:peto hanc rem a te. Et
id plurimū Cicero in eplis conſueuit.

clxviij.cōficior pro pereo.

Conficior paſſiua voce crebro vſitatum ē ꝓ eo fere
q̄d eſt pereo. vt cōfectus ſum.i.conſumatus. vt vir
inops ac miſer:fame frigore dolore cōficitur. Et ſic
amnis eſtate eſtu conficitur. ac merore labore ſenio
cōfectus.⁊ de alijs ſic permultis.

clxix.ablatiui tum ꝑticipiorū tuꝫ aliorū perue
nuſtam reddunt orōnem.

Ablatiui caſus nō ꝑticipiorū ſoluꝫ. verū etiā oīum
aliorū in oratione ꝑcōcinne ponuntur: preſertim ſi
qua fuerit ſignificatio temporis.⁊ de participijs q̄/
dem manifeſtuꝫ ē.vt regnante Octauiano Ceſare

d

parta eſt vniuerſo orbi pax: quaſi q̄ tempeſtatē reg-
nabat Octauianꝰ Ceſar. ⁊ aliud. Dionyſio Syra-
cuſis tyrānidem gerente grauiſſima in Sicilia bella
geſta ſunt. i. in quo tēpore ſyracuſanorū Dionyſius
tyrannus erat. Sed eodem modo alia quedam ſe
habent noīa: maxīe ſi dignitatū ⁊ honorū extiterint
vt Cornelio ⁊ Galba edilibus currulibꝰ acte ſunt
in theatro fabule. Quidā addunt participiū exiſten
tibus. ſed nos ꝓhibemus qđ ad venuſtatē orōis non
pertinet addi oportere. Et itē Scipione cōſule peni
deuicti ſunt. Scipione imꝑatore euerſa eſt Numan
tia. Et reliqua eiuſmodi pariter.

clxx. de gtīs cum poſſeſſiuis pronoībus.

Licet etiā tam grāmatice ꝙ oratorie genitiuos quo
rūcunqꝫ caſualium cū poſſeſſiuis quocunqꝫ caſu ꝑla
tis cōiungere: qđ ⁊ Priſci. tradit. vt mea cauſa ve-
nit: ⁊ ceterorū amicorū. meū agrum: ⁊ Marci An-
thonij poplati ſunt. tuo amico: ⁊ fratris gratificar.
tuū mgr̄m time ⁊ cōdiſciplorū. tuū imꝑatorē ſectare
⁊ cōmilitonum. o noſter ⁊ fratris amice. ſua ille cō
fidit: ⁊ ciuiū prudentia. Atqꝫ ita figuratur conſtru
ctio in oībus poſſeſſiuis. hinc Teren. illud. meo pre
ſidio: atqꝫ hoſpitis. idqꝫ penitus inſpiciendū ſit.

clxxj. de noīatiuo poſſeſſiuo cū gtīo poſſeſſorl.

Quandoqꝫ etiā diſcretionis ſeu habundantie cuiuſ
dam cauſa ſolet addi cū genitiuo poſſeſſoris ⁊ noia-
tiuus poſſeſſiuus. vt ſuus eſt C. Ceſaris mos: id ē
eius ⁊ non alterius. Suus Titij filius heres teſta-
mento conſtitutus eſt. Suus [vt ipſe quoqꝫ Pri-
ſcianus exponit] ad diſcretionem eius pertinet qui

ſecundū leges ſuus nō eſt. i. ſub poteſtate patris le-
gitimi nō eſt. Suus aūt pro vniuſcuiuſqꝫ proprio ac
cipit: qđ ipm apud viros eloquētiſſimos frequēs ē.

clxxij. quid diſtant die quarto ⁊ di quarta.

Die quarta [vt Nonius Marcellus etiam teſtis
eſt] ⁊ die quarto nō idez ſignificant. ſed maſculino
genere preteritū tempus deſignatur: feminino futu
rum. quod vetuſtiſſimi tn̄ aliter protulerunt. vt ſic
die quarto pro eo eſt: qđ aliter nudiuſquartus dicit
nudiuſtertius. ⁊ itidem de alijs.

clxxiij. quid intereſt inter tua cauſa ⁊ tui cau-
ſa feci.

Tua cauſa feci: ⁊ tui cauſa feci: ne preter veterum ⁊
doctorum cōſuetudinem aliquid efficiamus: inter ſe
ſe haud mediocriter diſcernuntur. Nā tui cauſa di-
cimus: ſi quid ei ad quez ſermonem vertimus preſti
terimus. vt tui cauſa ad Anthonij caſtra profectus
quod eſt tuendi tui gratia. Sed tua cauſa: cum tua
[vt ita dixerim] contemplatione aliquid alteri p̄ſti
terimus. vt tui cauſa fratris tui cauſam egi.

clxxiiij. ð differentia inter genitiuos primitiui
⁊ poſſeſſiui.

Et quia aliquid de his que ad poſſeſſionez ſpectant
locuti ſumus: haud ab re fuerit differentiam illā pro
ferre in medium: que inter genitiuos primitiui eſt:
⁊ poſſeſſiui. vt mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri. Quam
quidem tandem ꝙpulcherrime Priſcianus ipſe ex-
ponit. Vox nanqꝫ eſt eadem. at vis ipſa lōge diuer-
ſa. Cuz igitur genitiuus primitiui ſimplicez ſignifi

cat poſſeſſionē. poſſeſſiui vero duplicē. vt mei amic9
id ē meus amicus. ſed mei filij amicus duplicē poſſeſ
ſionem cōtinet: alterā meam in filio: alterā filij in a
mico. qđ eo ſubiecim9: ne cum ornatū requirim9 ver
borū vim ignoremus ipſaꝫ: atꝫ in errorem quēpiam
ignorāter incidam9. Sed nūc inſtituta ꝓſequamur.

clxxv. in mentem venit.

Hec res mihi in mentem venit dicitur. ⁊ cū gentiuo
huius rei mihi in mentē venit. nec mihi cure eſt: an
pro noīatiuo genitiuus poſitus eſt. vtrūq; vero nō
ſolū poete: ſed etiā M. Cicero vſurpauit.

clxxvj. de temporum cōmutatōe.

Oratores [ſicut ⁊ poete] ꝑſepe preſentibus tempo
ribus vtuntur pro preteritis: nōnunq̄ ⁊ pro futuriſ
verū id quidē multo rarius. Sed cōtra haud crebro
fit: niſi forte inquā verbū: qđ futuri tēporis eſt: ꝑte
riti loco vil preſentis accipiamus. Sed multa q̄ iu
per his dici poſſunt in aliud q̊ꝫ tēpus ſeruamus.

clxxvij. ſimilis genitiuo: ⁊ plenus datiuo.

Similis ⁊ plenus noīa [quorū prius datiuo iungit
poſterius etiā ablatiuo] oratores vt plurimū ac ve
ro ſemper genitiuo iungūt. vt ſimilis es tuorū ma
orum. dignitatis ⁊ officij es plen9. Nōnunq̄ vero [
ſed ꝑraro] proferuntur cū ſuperioribus caſibus.

clxxviij. vt ſubiectiuis imperatiua verba iun
guntur.

Sepenumero etiam maioris ſignificantie cauſa vel
ornatiſſime imperatiuis ſubiunctiua verba iungun
tur; quod Cicero ſepe efficere ſolebat. quale ē illud

Cura vt vir ſis. Et alio loco ſcribens ad filium. ef
fice ⁊ labora vt excellas.

clxxix. curritur cenatur prandetur.

Decurritur ſpacium. cenatur rhombus. prandetur
turtur. cōſimiliaq; pulcherrime dicuntur.

clxxx. vt trāſitiua verba abſolute ꝓferuntur.

Atq; vt abſoluta interdū verba obliq̄s caſibus iun
guntur. ita trāſitiua q̊ꝫ licet nōnunq̄ nō ſolū ꝓ grā
maticorū more: ſꝫ etiā pro oratorū conſuetudine ab
ſolute ꝓferūtur. ꝑ̄tim vero ſi qua ſui paſſio cū acti
one ipſa ſignificatur. q̄lia illa ſunt lugeo rideo me
tuo que cū trāſitiua ſunt nūc abſolute proferuntur.

clxxxj. de terminatis in bundus.

Que in bundus exeūt noīa nō tam ſilitudinē ſignifi
cant [qđ pleriq; arbitrātur] q̄ abundantiā quādā
potius ac vehemētius. vt gloriabūdus nō tam glori
anti ſilis: q̄ abunde ſeſe vehemēterq; efferens. quā
opinionē eloquentiū atꝫ eruditiſſimorū hoiuꝫ vbiq;
teſtimonijs coprobatam: tu q̊ꝫ firmiter amplectere.
Nā [vt alios omittā] A. gelius auctor probatiſſi
mus ex ſnīa q̊ꝫ doctiſſimi Apollinaris: letabundus
dicitur: qui longo atq; abundanti errore eſt. ⁊ tu q̊ꝫ
eiſdem vtere nominibus.

clxxxij. de fretus.

Fretus. ta. tum. incerte originis ablatiuo iunctum
pulcherrimū eſt: ⁊ ſignificat fere cōfiſum atq; muni
tum: vt veſtra humanitate fretus. veſtra ſapientia
nō mea virtute fretus.

clxxxiij. certiorem facere.

Certiorem facere vſitate atq; frequenter in epiſtoſ

vſurpatur. Nam facio te de hac re certiorem: id ē ti bi ſignifico hanc rem. ⁊ ſepiſſime velim me de tua valitudine facias certiorem.

clxxxiiij. de habeo.

Habeo varia cōſtructione figuratū plurimū ornat9 hꝫ. vt bene hec res ſe habet: quod ē fere: vt ita dicā ſtat bene hec res. ⁊ ita bene habeo me. ⁊ cū ꝑticipiꝭ bene me habēs redeo rure. Et cōtrariū aduerbium ſimiliter ei verbo iungitur quod eſt male.

clxxxv. de participijs futuri tēporis.

Participia ſepenumero futuri temporis ornatiſſi me vſurpantur. vt ſcripturus ſum ad Scipionē l t teras: qđ eſt fere debeo ſcribere. ⁊ aliud tu ad edes Craſſi iturus es: quaſi ire debes. Cicero eſt athe nas profecturus: id ē debet athenas ꝓficiſci. Plau tus in ciprū traiecturus eſt: fere ē nauigare debet in ciprum. Quod iccirco ita expoſuimus: quoniam is proprie nauigare: id ē tranſmittere: is ſoluere eū lo cum ſignificat vnde proficiſcimur. is demum traiice re dicitur: ꝙ eūdeꝫ deſignat qui rate vehitur. vt Ci cero ſoluit athenis ⁊ in aſiam traiecit. Uerum ad propoſitum redeundū eſt. illa igitur ꝑticipia q̄ a ver bis manant paſſiuis. ⁊ paſſiue ꝗꝫ exponi debent. vt cuiuſ inſons anim9 ē: mulctandus nō eſt. i. mulcta ri ⁊ puniri nō debet. Sontes accuſandi ſunt. i. accu ſari debent. Uir flagicioſus trudendus ē in carcerē id eſt coniciendus in vincula. Et alia reliqua expo nantur vt ſupra diximus. Nec tamē negauerim q̄n eorūdem participiorum alia quoqꝫ ratio ſit. Sed ea nos modo proſequimur impreſentiarum: que venu ſtius eloquium reddant.

clxxxvj. de repeto.

Quid repeto: nōne perpulchre ponitur. ſi quid ei ac ceſſerit: neqꝫ datiuus ſolus caſus: ſed etiā ablatiuuſ Ut repeto hanc rem mēoria: quod nō teneo memo ria ſignificat vt ꝑmulti exiſtimant. ſed potius mēo ria voluto ⁊ reminiſcor: ⁊ quaſi obliuioni traditum rurſum inueſtigo memoria. Hoc nos vti verbo orna tiſſime poterimus: quoniā eodem ⁊ veteres eloquen tiſſimi frequēter vſi ſunt. Hinc illud de oratore Ci ceronis libro. Cogitanti mihi ac mēoria repetenti. Et Africanus a Neuio accuſatus Tribūo plebis ꝙ ab Antiocho pecuniā accepiſſet: cōmodiſſime eo verbo vſus. Memoria [inquit] q̄rites repeto hūc diem hodiernū eſſe: quo Hanibalem penū inimiciſſi mum huic imperio vici in africa. ⁊ ꝑpetuaꝫ pacē vo bis ac victoriam peperi inſeꝑabilem. Ueruꝫ captus ingenti voluptate lōgius in africam verbis referen dis progreſſus ſum. Quāobrem ad noſtrū inſtitutū referat ſe oratio.

clxxxvij. pro mori diem obire. oppetere. ⁊ ſi milia. pro viuere auteꝫ vitam agere. degere etatem. ⁊ ſimilia ornate dicimus.

Optimum factu fuerit: ne eiſdem aut modis oratio nis: aut verbis vtamur. Et [quod inicio diximus] varia plurimum probatur oratio. ⁊ ſi veluti quibuſ dam floſculis aſpergitur. vt pro mori diē obire mor tem oppetere. aiam expirare. vita decedere. aiam ef flare. vita defungi. rebus hūanis excedere. ex vita migrare. res ɔſerere hūanas. nature debitū ſoluere

exire de vita. mortem obire. extremū claudere dieꝫ.
interire. occidere. conſimiliaq;. Et iterū pro viuere
vitam agere. degere etatem.

clxxxviij. vt ludo ludum ⁊ viuo vitam dicimus
⁊ conſimilia.

Et [ne ſingulatim cūcta cōplectar] illud hoc loco a
nimaduertendū ſit. q ſicut ſepe dicimus ludo luduꝫ
pugno pugnam. ſeruio ſeruitutē. doleo dolorē: ⁊ ſi-
milia. Ita ⁊ interdū viuo vitam. viuo miſeram ſeu
felicem vitā. ⁊ ſi quis dixerit. Qui expeditā fuerint
virtutem cōſecuti: ii viuent beatam ⁊ imortalem vi
tam. Et qui preclarū certamen certauerit: ampliſſi
mis donabitur muneribꝰ. Et qđ de varijs dicimus
orōis modis: id ipm de ſingulis ptibus intelligendū
ſit. vt pro oro: rogo precor obſecro. pro quaſi: pene
ferme. Reliqua tuipſe coniecta.

clxxxix. id genus:

Id genus pro eius generis [qđ fere ſimile nomē ex
primit] pulchre ⁊ vſitate dicitur. vt multa ſunt id
genus mōſtra. de multis id genus rebus locutus ē:
quod eſt ſimilibus. ⁊ ita in alijs.

cxc. ex ſententia.

Ex ſententia quaſi ſecūdum voluntatē ⁊ proſpere.
vt geſta res ē ex ſentētia: qđ eſt pro vt optabamuſ.
⁊ tibi id euenit ex ſnīa. Et multis in locis cōſilr.

cxcj. inferre.

Inferre iniuriam quaſi iniuriā facere. manus infer
re alicui: ē aliquē pulſare. impetū in quēpiaꝫ facere
eſt quēpiam cū impetu ⁊ q̄ſi vi adoriri ⁊ irruere.

cxcij. dare veniam.

Dare veniam pulcherrimuꝫ eſt ignoſcere: ⁊ licenti-
am concedere.

Ab inicio etatis habui te amicū. amicicia mihi tecū
eſt a teneris annis. a paruulo. a primis etatis tēpo
ribus. a teneris [vt greci dicunt] vnguiculis. ab in
cunabulis ipſis. ⁊ huiuſmodi. Iuuenilis etas pul-
cherrime adoleſcentiam ſignificat.

cxciij. ferire fedus.

Ferire fedus optime atꝫ optis cauſis ex fecialiuꝫ cō
ſuetudine ſignificat fedꝰ cōponere. vt pſepe ictū ſeu
percuſſuꝫ fedus: eſt cōſtitutum ⁊ cōpoſitum:

cxciiij. eſt mihi nomen Scipioni.

Eſt mihi nomē Scipioni. Scipioni cognomē affri
cano fuit. cui pago troiano nomen ē. Et ſic de reliq̄s
datiuo caſu pvſitate ac pulcherrīe dicitur. q̄ eadeꝫ ⁊
alijs q̄ꝫ modis dicūtur. ſed frequētius modos ſupio
res apud eloq̄ntiſſimos ⁊ doctiſſimos viros iuenies

cxcv. aiunt fertur dicitur.

Cum tritum verbuꝫ volumus oſtēdere: ⁊ quod in
ore populo eſt: vtimur vel impſonali fertur: vel per
ſonali verbo aiunt. ⁊ nōnunq̄ dicitur. ⁊ eis ſinguliſ
vt preponimus: ⁊ raro ita: ſed interdum. ⁊ exempla
huiuſmodi ſunt. Nam ſyrenas [vt aiunt] ſurda de
bemus aure tranſire. Et iteꝫ. nam ita fertur vt nuſ
quā tuta ſit fides. Item haud turpe eſt [vt dicitur]
tumultuantem de gradu deiici.

cxcvj. mediam ſuper nocteꝫ:

Nōnunq̄ ita dicimus. noctem ſuper mediam vigi-
lauimus: quod ē vltra mediā noctem vigilauimus.
Idq; ⁊ Seruius ipſe teſtatur: ⁊ quorundam veterū

comprobat auctoritas:

cxcvij. tendo.

Contra ſermonem tuū tendo: id eſt reſpondeo tibi:
ſicut ⁊ tendo contra iter: id eſt tibi occurro. ſed hec
haud in frequenti vſu oratorū inuenies.

cxcviij. macte.

Macte magis aucte: ⁊ ē glorie ⁊ laudis ſmo: ⁊ ple-
runq; ablatio iungit. vt macte v̓tute eſto. idq; ⁊ poe
te vſurpant. ⁊ ſcriptores hyſtoriarū: ⁊ demū orato-
res ipſi. qui ſmo [vt multi eruditiſſimi tradunt] a
ſacris deductus eſt.

cxcix. ad explicanduʒ locum ſiue gènus gèntile
ac patrium effingimus.

Quotiēs alicuiꝰ explicaturi ſumꝰ ſiue genus ſiue lo
cū gētile ac patriū nomē effingimus: qđ qui ſecus ef
fecerit fortaſſe latine locutus ſit: ſed illepide penitꝰ
atq; indecore. vt qui fuerit a ſyracuſis oriūdus: non
de ſyracuſis dicenduʒ: ſʒ ſyracuſanꝰ. nō de athenis:
ſed athenieſ. ⁊ ſic de alijs. Atq; in generibus ac fa-
milijs nos: nō de cū ablatiuo vtimur [vt multi] ſed
inde nomē efficimus. vt nō de ſcauris: ſed ſcaurꝰ. nō
item de grecis: ſed grecus. nō de catulis: ſed catulus
non de datis: ſed datus. Quā quidē ad rem id meri
to afferendū ſit: qđ Plinꝰ ipſe aiebat: ꝙ deriuatio
nes nō hn̄t firmas regulas. ſʒ exeūt: terminantq; vti
ipſis auctoribꝰ placet. Sic a thauro thaurū thaure-
um ⁊ thaurinū dicimꝰ. ⁊ quos nos romanos dicimꝰ
dicūt greci romeos. quos nos carthagīſes. illi car
chidoneos vocant. Sed in enſis: us: atq; as. ſi ad lo
ca pertinent; frequētiores terminatiōes ſunt. vt al-

banenſis. veronēſis. cluſinus. tarentinus. lacedmo-
nius. ſyracuſanus. arpinas. Alij quoq; ſunt eorūdē
nominum exitus: ſed ii frequētiori vſu celebrantur.
qđ idem ⁊ in quibuſdaʒ alijs fit: que neq; a generis
noibus fluxere neq; loci vllius. vt terentianus Cre
mes. platonicus Giges. ſocraticus Gorgias. q̄ oia
a proprijs profecta ſunt atq; originē traxere. Sed q̄
alia hac d̓ re dici poſſunt: turpe cogitatōe cōplecter.

cc. conor

Conor hanc rem optime ac peruenuſte dicimus: p̄ſ
tim ſi difficilior ſit: ⁊ ardua. quo pacto Cicero ſepe
vtebatur. vt de perfecto oratore. Magnum opus ⁊
arduum Brute conamur.

ccj. ſtudeo.

Et ſtudeo ſi quid ſtudioſius effecturi ſumus etiam
accuſatiuo pulcherrime iungitur.

ccij. deſidero.

Deſidero verbum pulcherrime poſitū eſt. Nam cū
deſiderium ſit abſentium rerum perſepe dicimus de
ſidero amorem tuum: quaſi tu non me amas. deſide
ro tuam prudentiam: quaſi ſis inſipiens. Et ſic con
ſimiliter de alijs multis.

cciij. complector.

Complector perdiffuſum eſt: atq; ornatum verbuʒ
preſertim vero aliquibus adiectis hac ratione. vt te
amore atq; beniuolentia complector: pro te amo. co
gitatōne complector: quod eſt cogito. ⁊ id eſt animi
ſicut facultate conſequor eſt rei ipſius.

cciiij. de gerundiuis.

Illud ignorandũ non eſt ꝙ gerundiuus modus ab omi verbo ſimili procreatur: ſi quãdo nobis foret eo opus. vt cantando rũpitur anguis. i. dũ cãtatur: vt ait Seruius. Et alio in loco actiue dictũ eſt. cantãdo tu illum. i. dum canis. Jd efficere atꝙ vſurpare oratores queunt.

ccv. de quarto pretor ꝛ quartũ pretor.

Putant nõnulli nihil intereſſe ſi q̃s dixerit quarto pretor: ꝛ quartũ pretor. ꝛ ſic de alijs. Sꝫ magna eſt certe differentia. vt M. varro teſtis ẽ. nã quarto p̃tor locũ ſignificat: ꝛ tres ante factos. quartũ vero deſignat tẽpus. Caue igitur diligẽter: ne perperã hiſce vtaris rõnibus. ne quid cõtra veterũ: atꝙ eloquentiũ morem cõſuetudinẽꝙ faciamus. quare tertium cõſul ac tertio conſul nõ idem ſignificant.

ccvj. ruri eſſe.

Sed ne plura iã ſeqr [nã infinita pene eiuſmodi p̃cipi poſſunt] id tene mẽoria: ꝙ nõ rure eſſe: ſꝫ ruri eſſe dicim⁹. qđ cũ Feſtus pom. affirmat: tum Teren. cõprobat. ait enim: Ruri ſe continebat.

Quãobrem ſi qua reliqua ſunt: paucis expediam⁹. Nã cum pro cõficiendis epl'is hec potiſſimũ attigerimus: ſi ſalutatõis formulam ac regulã iduum nonarũꝙ obſeruatiõem patefecerim: iure huic paruo inſtituto finem ac modum ſtatuerim.

ccvij. vale ſalue.

Uale igitur ac ſalue verba pro M. varronis ꝛ omnium doctiſſimorum virorum ſententia idem ſignificare videntur. Quibus nos alias in ſalutando alias in execrãdo vtimur. Ex quo Teren. illud eſt: Ualeant q̃ inter nos diſſidiũ volunt ac cupiũt. mortuis ꝙ ꝛ qui mortaliũ vita deceſſerũt: quibus nullã huiuſce lucis optare ſalutẽ poſſumus: nõnunꝙ vale dicimus. Et veteres quondã eiſdem idem verbũ p more dicebant: quaſi nihil amplius viuentibus ſibi cũ mortuis futurũ eſſet. ꝛ imppetuum iaꝫ ab eorum aſpectu diſcederẽt. Nã neꝙ valent illi: neꝙ ſalui eſſe poſſunt. ob eãdemꝙ rem addunt nõnulli bene feliciterꝙ aduerbia. aut ſi qua alia ſunt eiuſmodi ſignificantie. Uerũtamẽ in epl'is ipſis vale in fine dicere cõſueuimus: abſꝙ vlla aduerbij acceſſione. p inde ac amicis vite ſalutẽ ac felicitatẽ exoptemus. Quid igitur vale ſibi q̃rat quoue illo pacto vtẽdũ ſit noſce

ccviij. dico tibi ſalutẽ. iubeo te ſaluere.

Pro ſalute aũt plerũꝙ nos dicimus ſalutẽ dico. et ſi queꝫ ſalutare cupimus: datiuo caſui aptiſſime appoſuerim⁹. vt vale ꝛ Ceſari dic ſalutẽ. Alia ꝙ erit ſalutãdi ratio. vt iube Scipionẽ ſaluere: qđ eſt Scipionẽ ſaluta. nã ille modus vim quandã deſiderij cõtinet. ꝛ pro antiquorũ more ꝛ conſuetudine infinitiuus modus in aliũ traſmutatur. vt iubeo te ſaluere id eſt ſalue. iubeo te gaudere id eſt gaude.

ccix. meo noie vel meis verbis pro mea ex p̃te.

Quod vero alij mea ex parte dicũt: multo quide ornatius dicitur meo noie vel meis verbis.

ccx. de Kalendis nonis ꝛ idibus.

Quotam aũt cuiuſcunꝙ menſis diem velimus intelligere: Kalendis nonis idibuſue notam⁹. Neꝙ q̃d

illi ſibi velint: nunc explicare conſiliū eſt. ſed quo pa
cto dicamus ſingulorū menſiū dies: ⁊ quomodo ab
eis [noīationem ſuſcipiant. Quamobrem intelligen
dum eſt in primis primum cuiuſcūqꝫ menſis diē Ka
lendarū appellatione vocari: ſecundū quas nonarū
dies conſtituitur. Et in alijs quidem menſibus ſep
tima luce Martio Maio Julio Octobri. Jn alijs
autem quinta Januario Februario Aprili Junio
Auguſto Septembri Nouēbri Decembri. atqꝫ oēs
ii dies qui Kalendas ⁊ nonas interceſſerint. nona-
rum cognoīatione cenſentur. vbi ⁊ numerū memine
rimus ac nonas ipſas. Et ille ablatiuo conſtruunt
hec accuſatiuo. Sed inter numerandum ⁊ prepoſte
ro vtimur ordine: ⁊ nonarum diem cōnumerabimꝰ:
at nonis exactis proximos octo dies. idqꝫ in quoli-
bet menſe iduum ſimiliter cognominatione ſignifica
bimus: ſed pari ratione: tum ordinis: tum annume-
rationis. reliquos vero eius menſis [quotquot ſu-
perfuerint] dies Kalendarum appellatione nota-
bimus: que futuri ac proximi ſunt menſis: neqꝫ ordi
nis neqꝫ numeratianis ratiōe immutata. At id om
ne exemplo illuſtrādum eſt. Sitqꝫ Martius nobis
exemplo: cuius curriculū vno ac trigeſimo die confi
citur. Prima itaqꝫ dies Kalende erunt Martij.
Secunda ſexto nonas Martij. Tertia quinto no-
nas. Quarta quarto nonas. Quinta tertio nonas
Sexta non dicitur ſecundo nonas: ſed pridie nonas
Et ita de idibus atqꝫ Kalendis. Septima dies no-
ne erūt Martii. Octaua octauo idus Martij. No

na ſeptimo idus Martij. Decima ſexto [idus Mar
tij. Undecima quito idus. Duodecima quarto idus
Tredecia tertio idus. [Quartadecia pdie idꝰ. Qui
tadecia idus erūt Martij. Sextadecia deciaſeptia
Klis Aprilis: quoniā is mēſis proximū ſequit. De
cimaſeptia decimaſexta Klis Aprilis. Decimaocta
ua decioquinto Klis Aprilis. Decianona decioqr-
to Klis. Uiceſima decimotertio Klis. Uiceſimap-
ma duodecimo Kalendis. Uiceſimaſecūda vndecio
Kalendis. Uiceſimatertia decimo Kalēdis. Uice-
ſimaquarta nono Kalendis. Uiceſimaquinta octa
uo Klis: Uiceſimaſexta ſeptimo Kalēdis. Uiceſi-
ma ſeptima ſexto Kalendis: Uiceſimaoctaua quin
to Klis. Uiceſimanona quarto Kalendis. Triceſi
ma tertio Kalendis. Triceſimaprima ⁊ nouiſſima
pridie Klis Aprilis. Jn ceteris oībus eadez ſuāda
eſt ratio dierum. Dierum aūt numerus haud te la-
teat qui in promptu eſt oībus.

ccxj. pridie Kalendas pridie nonas pri
die idus.

Pridie autem Kalendas: pridie nonas pridie idus
⁊ ſignificat qđ vetuſtiſſimi dicebant die priſtini pro
aduerbio quod ſignificat die priſtino. Et ſic perue-
tuſto more die craſtini: ⁊ die quinti: ⁊ die quinto ſi-
militer pro aduerbio. Uerum nos priſcam nimis ⁊
horridiorem vetuſtatem vbiqꝫ fugere ac vitare debe
mus. ac bene ⁊ preclare Ceſar precipere ſolebat: tā
quam ſcopulum ſic fugiendum eſſe inauditum atqꝫ
inſolens verbum.

Pro gtis aũt menſiuz rẽctius poſſeſſiua noīa finxe
rimus. vt pro Kalẽdis Martij ſic venuſtius dixeri
mus Kl'as Martias: ⁊ ita Aples Maias Juniaſ
Julias ac Quitiles Auguſtas ſeu Sextiles Septē
brias. ⁊ ita Januarias Februarias. Qd aũt in Ka
lendis nonis idibuſq; ablatiuo caſu iũgim⁹: idez poſ
ſumus in accuſatiuũ trãſferre ⁊ ad ꝑponere. ſz id ſig
nificat tẽpus fere diuturnũ. vt ad decimũ Kl'as Fe-
bruarij dediſti ad me lr̃as. ego vero ad octauũ idus
Januarias ad te ſcripſeraz. habet enim vim tempo
ris vehementiorem hoc poſterius.

Operis peroratio.

Ne igitur plura ſcribam: hec mihi ſeſe imp̃ſentiarũ
obtulerũt: q̃ annotatu digniora viſa ſunt: queq; tibi
multo plus fortaſſe cõducent: q̃ eorũ preceptiões: q̃
eaſdẽ ⁊ ep'lis ⁊ orationibus tribuũt partes. quorum
peñitus eripiẽdus ẽ error: atz ita ſentiendũ: vt in lit
teris ipſis apte concinne dilucideq; perſcribam⁹: ac
nr̃am ſententiã atz mentẽ q̃cõmodiſſime aperiam⁹
Qd cuz hec diligenter tenueris: ex infinito pene ha
rum rerũ numero: alia quedã non min⁹ fortaſſe vti-
lia: ſed multo grauiora ſubnectam. Quãobrem [vt
facis] cupidiſſime ſtudia lr̃aruz cõplectere: atz ea q̃
in dies aſſequeris ad exercitatõem acõmoda.

Auguſtini Dati Senenſis oratoris primarij
Iſagogicus libellus in elocutionis precepta fi
nit feliciter.

Expoſitio hymnorum.

Jber iſte dicitur liber hymnorum.
Hymus dicitur laus dei cum canti
co.Quatuor fuerunt principales ac
tores qui hymnos compoſuerunt.
ſcꝫ Gregorius.Prudentius. Ambroſius. Se-
dulius.Sed quidam vir prudens nomine hyla
rius:videns illos multos hymnos compoſuiſſe
dignum ducit placuitqꝫ quoſdam in vnum col-
ligere compendioſe in vnum componere breuē
et vtilem tractatuꝫ in quo omnes hymni fuerūt
Prima intentio fuit deſcribere illos qui cantan
tur in prima feria.et ſic deinceps in ordinē me-
trice deſcribere.Utilitas maxima eſt vt perlecto
libro:cognitionem habeamus vnitatis ⁊ trini-
tatis.Supponitur rethorice.i.diuine cōtempla
tioni.Sed quia mentionem fecerat de feria:vi-
deamus quid feria. Feria eſt ſollēnis dies. Be
atus Silueſter vel Gregorius videns hebreos
dicēs:prima ſabbati.ſecūda ſabbati ⁊ ſic dein-
ceps.Silr videns gentiles nomina ſuoꝝ deorū
vel ſtellarum poſuiſſe vt dies lune. dies martis
⁊c.voluit mutare mores quorum ſcꝫ hebreorū
⁊ gentiliuꝫ.et inuenit hoc nomen feria.ſed in fi
ne ſeptimane ſeruauit ſabbatum quod fecit ad
figuram quia ſabbatum interpretatur requies
et nos per totam ebdomadam.i.per totum ſpa

cium vite noſtre qđ currit ſpacio ſeptem dieruꝫ
debemus laboꝛare et niti ſummo conamine vt
perueniamus ad requiem et ad eternam beati-
tudinem. Unuſquiſqꝫ hymnus habet ſuam ma
teriam. In illis qui ſunt de nocte: accipit medi-
um ipſum tempus. i. ſignificationem ipſius tem
poꝛis ſcꝫ vt expellat a nobis tenebras ignoꝛan
cie et vicioꝛum. et infoꝛmet nos virtutibꝰ ⁊ ſācti
ſpiritus caritate. In illis vero qui ſunt de die ac
cipit materiam ipſum lumen. et vult depꝛecari
deum vt quēadmoduꝫ illuminat nos ſua clari-
tate ⁊ ſplendoꝛe ſolis in coꝛpoꝛe: ſic illuminet
nos ſancti ſpiritus gracia in mente amen.
Materia huius hymni eſt cōmendatio domini
ci diei et cōmendet eum per partes. Hec ſunt
partes ꝙ mundus conditus fuit eodeꝫ die quo
xp̄us reſurrexit. et per hanc cōmendationem be
atus Gregoꝛius vult đ dominici diei apice mo
nere nos ad honoꝛem ipſius. de lecto mane ſur
gere. dominicus dies merito et cum diſcretione
omnium dieruꝫ pꝛimus dicitur: quia dicitur pꝛi
mus reſpectu omnium creaturaruꝫ. Tertius di
citur reſpectu reſurrectiōis domini quia tertia
die reſurrexit. Octauus dicitur reſpectu octaui
diei. quia in octaua die omnes reſurgere debe-
mus ad eternam vitam. Et ideo queramus in

dominico die quo xp̄us reſurrexit vel in die iu-
dicij qui dicitur ſacratus qꝛ bona bonis: mala
malis reddentur. Deſcenſus ad litteram. Ego
dico dominicum diem maioꝛē eſſe alijs omnibꝰ
quia mundus fuit conditus et xp̄us reſurrexit
eodem die ergo habet pꝛimatum ſuper omnes
alios dies. ergo maioꝛ eſt alijs diebus. Locus a
partibus enumeratis vel a poſitione anteceden
tis. O fratres omnes ſurgamus in pꝛimo die
dierum omnium. i. in dominica die ocius. i. cici
us ꝙ in alijs diebꝰ quo ſcꝫ dominico die mundꝰ
extat conditus. i. factus. vel pꝛo et quo die con-
ditoꝛ. i. creatoꝛ omniuꝫ creaturarum reſurgens
a moꝛte nos liberet ab inferno vel a poteſtate
dyaboli. Surgamus dico a noſtris toꝛpoꝛibus
id eſt peccatis ⁊ vicijs. et nō ſolummodo ſurga
mus ſed queramus per obſeruationeꝫ manda
toꝛum pium. i. deum in hac nocte ſicut nouimus
pꝛophetam ⁊ dauid deum queſiſſe ſicut ipſe ait
Media nocte ſurgebam ad cōfitenduꝫ tibi ⁊c.
Iterum. Lauabo per ſingulas ⁊c. vnde in ome
lia beati Gregoꝛij legitur de quodam qui poſt-
ꝙ aliquantulū ſopoꝛis coꝛpoꝛi ſuo dediſſet: ex-
tra mediam noctem ſurgebat ⁊ vigilās peroꝛa
bat. qui tamdiu hoc fecit donec facta eſt vox đ
celo a dn̄o dicens. peccatum tuū dimiſſuꝫ ē tibi

Dñica, ad noct.

Rimo dierum omnium:quo mundus ex-
tat conditus:vel quo reſurgens conditor
nos morte vita liberet. Pulſis procul torpori-
bus:ſurgamus omnes ocius:⁊ nocte queramꝰ
pium:ſicut prophetam nouimus.
Surgamus inquaꝫ ⁊ queramus pium vt audi
at noſtras preces.i.orationes pro vitandis vi-
cijs ⁊ acquirendis virtutibus.⁊ porrigat ſuam
dexteram.id ē auxiliū nunc ⁊ nos expiatos.id ē
abſolutos et purgatos a vicijs. vel a ſordibus
viciorum reddat ſedibus polorum.i.celorum ⁊
angelorum.id eſt ponat nos in celo.
Noſtras preces vt audiat:ſuamqꝫ dexteram por
rigat:vt expiatos ſordibus:reddat polorum ſe
dibus.
Reddat inquaꝫ nos polorum ſedibus vt mu
neret beatis donis.id eſt donis celeſtibus.quiqꝫ
id eſt quicunqꝫ pſallimus.id eſt canimus ei ſcilꝫ
domino quietis horis.i.ſcꝫ dño quietis horis.i.
horis noctis in ſacratiſſimo tempore quo xp̄us
reſurrexit huiꝰ diei ſcꝫ dominice vel muneret in
ſacris temporibus.i.in die iudicij qui dicitur ſa
cratus quia ibi bona bonis:mala malis reddē
tur.Sed quia ſuperiora per nos habere nequi
uimus vertit ſe nunc ad filium et monet nos ꝙ
deprecemur ipſum q̄uis omnis libido: omnis

macula facta a,nobis remoueantur.
Et quiqꝫ ſacratiſſimo:huius diei tempore: hor
quietis pſallimus:donis beatis muneret. Jam
nunc paterna claritas: te poſtulamus affatim:
abſit libido ſordidans omniſqꝫ actus noxius.
Jam poſtulamus te nunc o paterna claritas
affatim.id eſt abundanter vt libido id eſt luxu-
ria ⁊ mala concupiſcentia:libido dico ſordidās
corpora noſtra ⁊ omnis actus noxius.id eſt no
cuus.id eſt omne malum opus abſit. id eſt lon-
ge ſit remotum ne anima cuꝫ corpore ſordeſcat
Ne feda ſit vel lubrica:noſtri compago corpo-
ris:per quē auernis ignibꝰ:ipſi crememur acriꝰ
Et ideo te poſtulamus ne feda ſit.i.ſordibus
plena vel lubrica.i.labilis ad luxuriam compa
go noſtri corporis id eſt coniunctio noſtri cor-
poris ⁊ anime que tunc dicitur feda quādo ca
ro preeſt virtuti.⁊ ratio eſt pulchra quādo pre-
dominat̄ corpori.vel dep̄cemur vt caro ſubeat
menti per quā ſcꝫ cōpagineꝫ male vſam.creme
mur anima ⁊ corpore.i.cruciamur.acrius.id eſt
valde acriter.ignibꝰ.i.doloribꝰ auerni.i.infer-
ni.Auernꝰ dr̄ ab a qđ ē ſine ⁊ ver veris qđ ē de
lectatio.q̄ſi ſine vere.i.ſine delectatiōe. Auernꝰ
ē locꝰ in inferno vbi ē ſemꝑ ignis in q̄ impij cre
mabunt̄.qui in hac vita ꝑ immūdiciā exarſerūt

Ob hoc redemptoꝛ queſum⁹:vt pꝛobra noſtra diluas vite perhennis cõmoda:nobis benigne conferas.

Et quia timemus ne ignibus crememur.o redemptoꝛ queſumus.i. cum deſiderio querimus ob hoc.i. pꝛopter hoc vt diluas noſtra pꝛobra id peccata que pꝛobrant animaꝫ ⁊ coꝛpus. conferas.i.concedas nobis cõmoda.i.vtilia perpetua.perhennis vite.i.eterne gloꝛie.

Quo carnis actu exules: effecti ipſi celibes:vt preſtolamur cernui:melos canam⁹ gloꝛie.

Quo pꝛo vt exules nos peregrini a celeſti pfia actu.i.operatione carnis queadmoduꝫ ipẽ qui eſt alienus a patria:dicitur exul ⁊ peregrinus.i. longe remotus a patria:ſic ⁊ nos debemus eſſe remoti ab actu carnis ꝑ bona opera vt ſic pꝛeſtolamur cernui.i.ſicut ſperamus dñm eſſe. vnð Pꝛeſtoloꝛ expecto p̃ſtoloꝛ querere dico.mereamur effecti celibes.i.celeſtes ⁊ vitam eternaꝫ ducentes.vel cernui.i.inclinati ⁊ oculos ſurſum tenentes ad dñm.canamus.i.pꝛofferam⁹ melos.i. dulcem cantum oꝛe ⁊ coꝛde:gloꝛie.i.ad honoꝛẽ tue laudis.Bene enim cantat qui a bonis operibus non ceſſat.

Pꝛeſta pater pijſſime:patriqꜫ compar vnice:cũ ſpiritu paraclito:regnãs per omne ſeculũ amẽ.

O pijſſime qui piaſti.i. mundaſti nos a vicijs pater.i.o creatoꝛ ⁊ actor omniuꝫ rerum ⁊ o vnice.i.o chryſte filij dei viui.vnice dico compar.i. equalis ſm diuinitatem patri.id eſt omnipotẽti in pugillo celum et terram continenti. tu dico regnans cuꝫ ſpiritu paraclito.id ẽ conſolatoꝛe per omne ſeculum.i.ante omnia ſecula pꝛeſta.i. dona nobis ea que ſupꝛa oꝛauimus amen id ẽ ſine fine ⁊ ſine defectu.i.ſine vicio ⁊ ſine fine.

Materia huius hymni eſt cõmendatio ⁊ laudatio dominici diei eterne.id ẽ ſine initio ⁊ fine Et diſtingue quid diſtat inter eternũ. perpetuũ ſempiternuꝫ.⁊ tempoꝛale.Eternum eſt quod caret pꝛincipio ⁊ fine vt deus. Perpetuum habet pꝛincipium cuꝫ tempoꝛe ⁊ habebit finem vt mũdus.Sempiternum ẽ qð habet pꝛincipium ſub tempoꝛe nec habebit finem vt anima.Tempoꝛale eſt qð incipit cum tempoꝛe ⁊ habet finẽ vt coꝛpus noſtrum. Eterne rerum conditoꝛ.id eſt factoꝛ qui regis.i.diſponis et gubernas nocteꝫ id eſt peccatoꝛem vel dyabolum et qui regis diem.id eſt deum vel iuſtum et das tempoꝛa id eſt diuerſitates tempoꝛuꝫ.i.ſpacioꝛum huius vite. vt alleues faſtidiuꝫ.i.remoueas laboꝛem noſtꝝ Eterni dei ſapiẽtia fuit vt hominis ſubleuaret faſtidia tempoꝛuꝫ mira delectatione variatoꝝ.

nam ſi ſemper nox eſſꝫ homo deficeret ⁊ periret
Et ſi ſemper dies eſſet miſer homo nimio labo-
ris ſtudio affectus periret et ideo dominꝰ miſer
tus eſt noſtri diei ⁊noctis ſpacium poſuit ⁊ ter-
minum ⁊ temporibus tempora dedit ſubeũtia.
Et nota ꝙ quemadmodum anni ſunt quatuor
partes vel quatuor tempora:eodem modo ho-
mo conſtat ex quatuor elementis.

e Terne rerum conditor:noctẽ diem ꝗ qui
regis:et temporum das tempora:vt alle-
ues faſtidium.

Preco diei.i.iohãnes vel preco diei.i.xp̃i iam
ſonat.i.nunciat diez.i.xp̃m preco dico peruigil
noctis profunde.i. inferni profundi nocturna
lux.i.iohãnes qui ante lucem ſurrexit vt luceret
hominibus qui erant in tenebris huius mundi
viantibus.i.volentibus ire ad xp̃m ſegregans
noctem a nocte.id ẽ peccatum a peccatore quia
quos vult aſſumit quos vult in ſuo ſunt errore
preco dico.i.dominus noſter premium ſuis diei
id eſt patris iam ſonat.id eſt manifeſtat euan-
gelicam predicationem per predicatores ſuos.
ipſe dico peruigil.id eſt cognoſcens noctis pro
funde culpam.nocturna lux lucet viantibus.i.
preſens eccleſia que lucet in huius mundi tene-
bris vel noctis ꝑ bona opera etiaꝫ nõ eſt ſegre-

gans.i.diſcernens vnãquãꝗ animam peccãteꝫ
agentem penitentiam de commiſſis ab illa que
ignorat deuꝫ.i.ab illa peccatrice anima que ex
toto corde deum relinquit ita ꝙ non vult eam
venire ad penitentiam.
Preco diei iaꝫ ſonat:noctis profunde peruigil
nocturna lux viantibꝰ:a nocte noctẽ ſegregãs.

Hoc excitatus lucifer.i.quo domino predicã
te vel iohãne lucifer.id eſt verus predicator lu
cem diuine gracie ferens alijs excitatus.inquã
ſoluit polum caligine.id eſt animam fideleꝫ ab
omni nigredine viciorum et hoc omnis chorus
errorum.i.exercitus maligni dyaboli deſerit vi
am nocendi ſcꝫ iheſu excitante peccator currit
ad portum.i.ad xp̃m vt ibi requieſcat: et vires
bone operationis ibi reſumat.⁊ precone canẽte
omnis deceptio dyaboli vel exercitus eius vel
chorus.i.conuenticulus errorum.i.hereticorum
deſerit viaꝫ ſuã.i.maledictaꝫ ſentẽtiaꝫ nocendi
id ẽ faciendi alijs nocumẽtum vel impedimẽtũ.
Hoc excitatus lucifer:ſoluit polũ caligine:hoc
oĩs erroꝝ chorus:viam nocendi deſerit.

Sicut nauta prenimio dolore noctis fatigatꝰ
tendit ad portuꝫ:vt ibi recolligat vires aliquã
tulum requieſcens.ſic anima fatigata in nimio
labore viciorum ⁊ peccatorũ.tendit ad portũ.i.
ad xp̃m ꝑ ꝯfeſſionẽ vt ibi reqeſcat:⁊ vires bone

operationis recolligat. Conſtructio nauta id ē
nauis ductoꝛ.colligit vires.i. v̄tutes hoc ſcilicꝫ
deo pꝛecone.i.xp̄o freta.i. ebulitiones viciorꝫ
ponti.i.huius mundi miteſcunt.i.manſueſcunt.
et hoc ſcꝫ per xp̄m.ipſa petra ecclesie.i.petrꝰ qui
eſt fundamentum eccleſie diluit canendo.i.flen
do ⁊ penitendo culpam trine negationis. quia
ter negauit dominum.

Hoc nauta vires colligit:pontiqꝫ miteſcunt fre
ta:hoc ipſa petra eccleſie:canente culpaꝫ diluit

Et quia gallus.i.xp̄us vel pꝛedicatoꝛ nos ex
citat ad bene agendum ſurgamus ſcꝫ a peccati
ſtrēnue.i. feſtinanter gallus excitat.i. cōmouet
ad penitentiam.iacentes.i.in peccato permanē
tes ſomnolētos.i.peccatoꝛes in peccatis incre-
pat.id ē redarguit quia ſicut ille qui doꝛmit va
gus eſt ad omne opꝰ ſic anima in peccatis ma
nens inanis efficitur deo arguit.i. repꝛehendit
negantes.i.nolentes ſurgere de peccatis.

Surgamus ergo ſtrennue.gallus iacentes exci
tat:⁊ ſōnolentos increpat:gallꝰ negātes arguit

Gallo canente.i.pꝛedicatoꝛe pꝛedicante ſpes
redit.i.fiducia recuperandi ſalutem. redditur ⁊
ſalus.i.vita eterna refūditur.i.largitur per pe-
nitentiam egris. id eſt peccatoꝛibus mucro la-
tronis conditur.i.inſidie dyaboli que vt mucro

cedunt homines ⁊ cruciant animam eternaliter
⁊ ſic gallo canente fides lapſis reuertitur.

Gallo canente ſpes redit:egris ſalus refundit̄
mucro latronis cōditur fides lapſis reuertitur.

Et quoniam gallo canente ſpes redit o iheſu
ſaluatoꝛ mundi reſpice.i. miſerere labentes in
peccatis ⁊ nos videndo.i.miſerendo coꝛrige.i.
caſtiga nos ſi reſpicis.i.ſi miſereris lapſus.id ē
labentes in peccatis cadūt a peccatis reſurgēt
peccata cadunt.i. delentur quia pꝛo fletu cul-
pa.id eſt peccatum ſoluitur.id eſt purgatur fle
tu id eſt lacrimarum gemitu.

Iheſu labentes reſpice:et nos videndo coꝛrige
ſi reſpicis lapſus cadunt:fletuqꝫ culpa ſoluitur

Et qꝛ peccata cadunt ſi miſereris.i.remittunt̄
ideo. O tu lux id eſt o tu chriſte qui es lux mūdi
illuminans noſtras mētes refulget ſenſibus.i.
illumina noſtras mentes et diſcute.id ē remoue
ſomnum mentis.i.peccatuꝫ vel toꝛpoꝛem noſtꝝ
⁊ hoc ad honoꝛem tuuꝫ ſcꝫ vt noſtra vox ſonet
id eſt laudet te.id eſt nomen tuum o chriſte pꝛi-
mum id eſt maxime ⁊ pſallamus id eſt applau-
damus oꝛe ſcꝫ voce et coꝛde.tibi ſcilicet ad ho-
noꝛem tui.

Tu lux refulge ſenſibus: mētiſqꝫ ſomnū diſcute
te nr̄a vox pꝛimū ſonet:⁊ oꝛe pſallamus tibi.

In hoc hymno nos hortãdo ãmonet Grego
rius: vt quãdiu in hoc mundo laboramus:nec
nocti.i.peccato ſubditiſſimus cum omni ſtudio
pro executione bonorum operum vigilemus.qꝛ
ſi vigili noſtra ſoli deo intendẽdo fuerit proui-
da ad aures dei proculdubio peruenit.
Materia huiꝰ hymni eſt laudatio nominis dei
et ipſi totis viribus decantare intentio ſicut cau
ſa figuralis eſt. vt ſurgamꝰ de vicijs.⁊ adherea
mus virtutibus. Diſtinguamus ergo ſic. O fra
tres vos omnes ſurgentes nocte.id eſt de pecca
to vigilemus.i.perſeueremus in dei laudem. et
hic ſemper ⁊ ſine fine in pſalmis.i.in bonis ope
ribus et meditemur.i. perſeueremus vigilando
et canamus.i.perſoluamus domino.i.ſaluato-
ri noſtro dulciter.i. ſuauiter hymnos.i. laudes
ſcʒ totis viribus.i.animo et corpore. Vigilare
eniʒ debemus ſine fine.qꝛ neſcimus quando ve
niet dominꝰ.an mane an ſero an media nocte.
nocte dixit.quia de nocte venit dñs ſcʒ in nubi-
bus.i.in velamine carnis.que fuit quaſi nox qñ
incarnatus fuit in beata virgine quia deitas la
tebat in carne et ideo nocte.i. in hac preſenti vi
ta vigilare debemus et non tota nocte dormire
quia in nocte veniet dominus. Unde dicit̃ Vi-
gilate quia neſcitis diem neqꝫ horam et ideo vi

gilemus in proſperis ⁊ non in aduerſis. nõ hor
remur ſed iugiter indefeſſe. vnde non qui ince-
perit ſed qui perſeuerauerit vſqꝫ ad finem ſaluꝰ
erit. inchoata enim virtus non proficit:niſi ad
finem perducatur.
n octe ſurgentes vigilemus omnes ſemper
in pſalmis meditemur atqꝫ viribus totis
domino canamus dulciter hymnos.
Canamus hymnos vt nos canentes.i.laudes
dei perſoluãtes pio regi.i.xp̃o pariter.i.corpo-
re ⁊ anima mereamur ingredi aulam celi.id eſt
regnum eterne beatitudinis.⁊ ducere.i. habere
ſimul vitam eternã vel beatã.i. purã vl̄ ſãctaʒ.
Ut pio regi pariter canentes:cum ſuis ſanctis
mereamur aulam ingredi celi ſimul et beatam
ducere vitam.
Dixi ꝙ debemꝰ canere pio regi vt mereamur
celi ingredi ianuam.et beata deitas.i.deus vnꝰ
ſcʒ pater ⁊ filius ⁊ ſpiritꝰ ſanctus. preſtet.id eſt
donet nobis omnibus hoc.i. ea que ſupra ora-
uimus gloria cuius.i.laus cuiꝰ deitatis reboat
id eſt reſonat in omni mundo.i. vbicũqꝫ. Unde
dicitur quicquid in mundo fit ꝑ ipſius fabrica
tionem fit ſcʒ dñi per quem deum ⁊ in quo ſunt
omnia. Omnia enim illi ſoli famulantur celuʒ
et terram ego implebo dicit dominus.

Preſtet hoc nobis deitas beata patris at nati: pariterqꝫ ſancti ſpiritus:cuius reboat in omni: gloria mundo amen.

Materia huius hymni eſt miſeratio chriſti et continuatur hymno ſuperius dicto ſic quia ſurreximus nocte.i.de peccato canendo nox deponitur ꝛ ecce dies appropinquat qꝛ ſicut ille qui gallo canente in nocturnis horis iter diſponit agere.i.inchoat ſic ille qui in nocte huius mundi ad celeſtia ire deſiderat gallo canente.i.predicatore predicante ſurgit ꝛ iter incipit per bonam operationem. Conſtructio.ecce vmbra.i. ignorantia vel obſcuritas noctis.i.dyaboli iaꝫ tenuatur.i.ānihilatur aurora lucis.i. xp̄s patris cognitio rutilans.i.ſplendorem emittens choruſcat.i.ſplendet.Et nota ꝙ ſicut aurora depellit noctem:ſic xp̄us deuicit dyabolum.qꝛ xp̄s eſt princeps noſtre humanitatis.aurora.i.xp̄us.i. quaſi aureum colorem habens.quia choruſcat ideo rogitemus omnes.i.deprecemur virib9totis.i.cuꝫ omnibus virtutibus anime ꝛ corporis cunctipotentem qꝛ oia in ſua poteſtate ſunt.

e cce iam noctis tenuatur vmbra: lucis aurora rutilans choruſcat.viribus totis rogitemus omnes:cunctipotentem.

Ut deus noſter miſeratus noſtri ſcꝫ qꝛ miſerēdo nos redemit.pellat.i.remoueat omnem languorem.i.omne peccatum.ꝛ pellendo peccatuꝫ tribuat ſalutem.id eſt vitam corporis ꝛ anime. quia per dei graciaꝫ non proprijs meritis vita datur.donet ergo nobis pietate patris.i.ipſius miſericordia regna polorum.id eſt aulam celorum.preſtet hoc nobis ꝛc̄.

Ut deus noſter miſeratus omnem pellat lāguorem tribuat ſalutem:donet ꝛ nobis pietate patris:regna polorum.

Materia huius hymni eſt deprecatio ad dominum vt orto ſidere.i. chriſto. qui dignetur nos ſegregare a vicijs. ꝛ nos induendo virtutibus repellat ſuperbiaꝫ.ꝛ nos faciat humiles. ꝛ quoniam vmbra noctis.i.peccatum receſſit a nobis ideo lux vera.i. xp̄us iam habitat in cordibus noſtris.vel ſic.ſidere iam lucis orto.id ē chriſto nato qui refulſit in mundo ſicut ſol qui eſt iuſticie qꝛ redimendo eripuit nos de tenebris ꝛ vmbra mortis.i.a peccato.et ſupplices.i.humiles precemur deum.id eſt valde oremus apud deū vt in diurnis actibus.id eſt aſſiduis bonis operibus ſeruet nos a nocētibus.i. cuſtodiat ꝛ protegat nos a peccatis ꝛ omnibus aduerſis.

i am lucis orto ſidere:deum precemur ſupplices:vt in diurnis actibus:nos ſerueta

nocentibus. Linguam refrenans temperet:
ne litis horror inſonet: viſuz fouendo contegat
ne vanitates hauriat.

Dico vt nos obſeruet a nocentibus gracia
xpi et refrenans. id ē compeſcens linguā ⁊ tem
peret eam ne horror litis. id eſt contentio vel ſe
ditio dyaboli inſonet. id ē interius corde ſonet.
viſum fouendo contegat ⁊ quare ne vanitates
hauriat. id ē ne videamꝰ ea que videnda nō ſūt
⁊ non ſolum viſus oculorum ſit mundatus. ſed
etiam corde vt pigri ⁊ ſenes gaudiuz vanitatis
non hauriamus id in delectationibus et concu
piſcencijs non gaudeamus. vnde dominus ait
Non mihi poſſunt viuere qui non ſunt mortui
mundo. eſtimamus enim temere ſi deo ⁊ mundo
volumus perfrui. Et alibi. nō eſt conuentio xpi
ad belial. dyabolus enim ⁊ deus non bene cōue
niunt nec in vna ſede morantur. et deus in euā
gelio. Nemo poteſt duobus dominis ſeruire.
deo ſcilicet et māmone. id eſt pecunie male ac
quiſite ⁊ diuicijs. Et nota ꝙ inter amorem dei ⁊
huius mundi. hec eſt differentia. ꝙ amor huius
mundi in principio dulcis eſſe videtur. ſed finez
habet amarum. Amor dei ab amaritudine inci
pit: ſed vltima eiꝰ dulcedine plena ſunt. hec eſt
ſalutaris manſio ſcz deus. Hec ſunt tabernacu

la iſtorum in quibus vox leticie et exultationis
ſonat ſemper vbi beati habitabunt ſcz in ipſo
cuius decorem propheta cōcupiuit cuiꝰ habita
tionem optauit. cuiꝰ deſiderium flagrauit.
Sint pura cordis intima: abſiſtat et vecordia:
carnis terat ſuperbiaz: potus cibiqꝫ parcitas.

Intima cordis ſint pura. i. munda a mala co
gitatione ⁊ vecordia. i. ſtulticia que facit hoiez
vecordem eſſe. abſiſtat. i. abſit a nobis procul ꝙ
pro ⁊ parcitas. i. abſtinentia cibi et potus terat
id eſt minuat ſuperbiam carnis. i. peccatuz ⁊ ſti
mulos eius. quia niſi habeamus parcitatem ci
bi ⁊ potus: omnia in contrarium ſupradicta no
bis venient. nec poterimus refrenare linguam
noſtram nec noſtra intima erūt pura ſꝫ ſordida
⁊ error in ea ſociabit̄ ⁊ ſic ꝑ cetera ſaluabimur.
Ut cū dies abceſſerit: noctemqꝫ ſors reduxerit:
mūdi per abſtinenciaz: ipſi canamus gloriaz.

Ut cum dies abceſſerit. i. xp̄us receſſerit a no
bis per mala opera ꝙ pro ⁊ ſors. i. diuina diſpē
ſatio vel mors. i. dyaboli vel ſol per ſui abſenci
am. reduxerit noctem. i. peccatum quia nihil ali
ud dies ꝙ̄ illuminatio ſolis per aerem vel aer
ſole percuſſus. noctem inquaz. id eſt peccatum
nos ꝑ abſtinentiam vicioruz mundi. i. preſentis
ſeculi purificati. canamꝰ gloriaz ſcz ſempiternā

ipſi id eſt deo.ꝛ quia nox receſſit ꝛ dies venit.referamus gloriam deo.et hoc iure.

Deo patri ſit gloria:eiuſqꝫ ſoli filio: cuꝫ ſpiritu paraclito:ꝛ nunc ꝛ imperpetuum amen.

Referamus gloriam deo. et hoc iure dico.qꝛ tot ꝛ tanta contulit nobis: quia peccatum preceſſit.i.in morte liberauit nos ꝛ ad vltimū nos in filio collocauit. Gloria.i. laus ſit deo patri qꝫ pro ꝛ eius ſoli filio.i.vnico iheſu xp̄o. et hoc cum ſpiritu paraclito.i. conſolatore. Spiritus ſanctus dicitur conſolator.i.aduocatus prim⁹ ideo qꝛ diſcipuloꝝ corda que fuerunt meſta de morte xp̄i reddit conſolationi et nunc.i.in p̄ſenti ꝛ imperpetuum.i.ſine fine amen.

nunc ſancte nobis ſpiritus:vnus vel vnuꝫ patri:cuꝫ filio dignare promptus ingeri noſtro refuſus pectori.

Materia huius hymni eſt deprecatio ſancti ſpiritus vt dignetur in pectore noſtro deſcendere. quā.ſ.dep̄cationeꝫ facim⁹ in hora tertia.In hora tertia peccauit adā in paradiſo ꝑpter quod peccatū inde eiect⁹eſt.ideo facim⁹hāc orationē vt ſicut ab adaꝫ ꝑ ſuggeſtionē ſeparat⁹eſt ita ꝑ eius correctionē noſtro pectori ingeri dignetur vt ſicut inflāmauit apoſtolos de ſpiritu ſancto in hora tertia ſic dignetur ingeri in cordibus

noſtris vel infundi vt mereamur deum vere laudareꝛ hoc eſt.O ſancte ſpiritus tu dico promptus.i.paratus ad perquirendum quāuis vnus vel vnum.i.vnius ſubſtantie patri cuꝫ filio dignare ingeri.i.infundi nobis ſpirituꝫ ſanctū tuū nunc.i.in baptiſmate.adhuc dico ſpiritus refuſus noſtro pectori.i.vt infundas nobis ſpiritū ſanctum vel ſimus repleti ſpiritu ſancto:vt conſequamur remiſſionem peccatoruꝫ.vel vnius patri cum filio in eſſentia vel in poteſtate.vnus dicitur per quandam eſſentiam trium perſonarū vnus pertinet ad ſubſtantiam non ad perſonā et hoc eſt qd̄ dicitur.vnus patri cum filio.

Os lingua mens ſenſus:vigor confeſſionē perſonet:flammeſcat igne caritas:accendat ardor proximos.

Os et lingua pertinēt ad corpus mens vero ad animam.et ſenſus ad vtrūqꝫ procedit. ꝛ ſimiliter eodem modo pertinet ſpiritus ſanctus ad vtrūqꝫ ſcꝫ ad patrem ꝛ filium qꝛ ab vtroqꝫ procedit.et tamen non tres dij ſed vnus eſt deus. Et nota qꝫ in ſole tria ſunt.ſpera.claritas.et calor.Spera ſolis naturaliter ſplendens eſt ꝛ calens.Summus pater naturaliter ſapiens eſt et amans.Spera ſolis.ꝛ ſplēdor.et calor.nō ſunt tres ſoles ſed vnus ſol.Summus pater.ꝛ ſapiē

cia.⁊ amor eius nõ ſunt tres dij ſed vnus eſt de⁹
In ſpera ſolis ignea patrem intelligere debe-
mus.in ſplendore filium.in calore ſpiritum ſan
ctum. Os lingua.i.corpus.⁊ mens.i.anima:ſen
ſus.i.vterqꝫ ſcꝫ corpus ⁊ anima.vigor.i. virtus
perſonet.i.credat vel confiteatur confeſſionem
id eſt trinitatem ſcꝫ patrem ⁊ filium et ſpiritum
ſanctum eſſe vnum deum caritas.i. amor dei et
proximi flãmeſcat.i.ardeat in nobis igne.i.ſpi-
ritu ſancto ardor ſue caritatis accendat.i. illu-
minet ſpirituali amore proximos.id eſt amorē
dei deſiderantes.

r ector potens verax deus:qui temperas re
rum vices:ſplendor mane inſtruis:⁊ igni
bus meridiem.

Materia huius hymni ſumitur contra qualita
tes aeris ex hoc ſcilꝫ ꝙ maximus calor ſolet eſſe
aliquando in meridie.⁊ quandoqꝫ ſolet nocere
anime ⁊ corpori.vnde deuꝫ rogare debemus vt
in nobis extinguat flãmas viciorum noſtroruꝫ
⁊ tribuat nobis ſuam caritatem in cordib⁹ nr̃is
et non ſolum in hora tertia deum rogare debe-
mus.ſed etiaꝫ in ſexta in qua adam eiectus fuit
de paradiſo per ſuperbiam. vt vnde per tranſ-
greſſionem fuit eiectus:illuc redeamus per bo-
nam operationem xp̃o annuente qui eadem ho

ra in cruce poſitus fuit. O tu rector qui regis
omnia potens.i.potes omnia facere que velis
quia manus tua potentia. et in ea omnis pote-
ſtas ⁊ fortitudo.verax deus qui nunꝙ̃ mentiris
quia tu ipſe veritas ⁊ verax in verbis et in pro-
miſſis tuis qui nunꝙ̃ fallunt qui temperas.id ē
qui mitigas vices.id ē viciſſitudines rerum ⁊ in
ſtruis mane.id ē inſipientes bona opera facere
ſplendore ſolis.i. lumine et inſtruis meridiem
ignibus.i.calore ſcꝫ caritate.

Extingue flammas litium:aufer calorem noxiũ
confer ſalutem corporum:verãqꝫ pacẽ cordiuꝫ

Extingue flãmas litium.i.ſuffoca calores mũ
danarum temptationuꝫ vel extingue flãmas.i.
mortifica in nobis flãmas.i. ardores libidinis
vel litium.i.odiorum vel diſcordiarum aufer ca
lorem.i.remoue amorem a nobis et appetitum
noxium.i.noxiaruꝫ rerum quia tu bonus. calor
exiſtens ⁊ ſol vite eterne confer ſcꝫ ſalutem no-
bis corporum ⁊ animaꝝ.qꝫ pro ⁊ pacem cordiũ
id eſt animorum veram.i.non fictam.

r erum deus tenax vigor:immotus in te per
manens:lucis diurne tempora:ſucceſſib⁹
determinans.

Materia huius hymni eſt quia non ſolũ in ho
ra ſexta deprecãdus ⁊ laudandus eſt deus: ſed

etiam in hora nona in qua xp̄s migrauit de hͦ mundo ad patrem.vt poſſumus tranſire de vicijs ad virtutes⁊ ad bonas operationes.O deus tenax a teneo tenes qui tenendo omnia tenes ſub poteſtate tua et pietate vigor. id eſt virtus rerum permanens in te. motus. id eſt non variabilis. quia nunq̄ in ſeipſo mouetur.determinans.i. diuidens tempora. lucis diurne.id ē quotidiane ſucceſſibus.i.quibuſlibet diſtinctionibus et tu qui hoc facis ſupradicta.

Largire claruꝫ veſpere:quo vita nuſq̄ decidat
ſed p̄miū mortis ſacre:p̄henis inſtet gloria.

Et quia hoc facit largire.id ē concede claruꝫ veſpere.i.finem noſtre vite ⁊ exitum quo pro vt noſtra vita nuſq̄ decidat.i.non cadat in aliquo graui peccato.ſed perhenni gloria ſcꝫ illa que eſt ſine peccato ſcꝫ premium mortis ſacre inſtet nobis per remiſſionem peccatorum.

L ucis creator optime:lucem dierum proferens:primordijs lucis noue: mundi parans originem.

Materia huius hymni eſt inuocatio quā facit beatus Gregorius ad dn̄m vt ſicut precepit mane iunctum veſperi vocari diem ita vt audiat p̄ces noſtras et commendat diem dominicuꝫ per opus qđ quotidie factum eſt.et in eodem die vt

ibi fuit lux ⁊ facta ē lux.et idcirco dixiſti fiat lux et facta lux eſt.O optime creator lucis id ē filij tui vel angelorum proferens.i.tribuens lucem id eſt filium tuum dierum.i. apoſtolorū tuorum qui dies vocantur parans originem ſcꝫ quādo dixiſti fiat lux.i. inicium noue lucis primordijs mundi.i.apoſtoli qui lux interpretantur.Unde dicitur vos eſtis lux in iſta vita illuſtrantes omnia.vos eſtis ſal terre condientes moruꝫ temperantiam.ipſi apoſtoli paſtores ſunt populoruꝫ omnia conſeruantes.

Qui mane iunctum veſperi:diem vocari precipis:tetrū chaos illabitur:audi p̄ces cuꝫ fletibꝰ

Et quia tu precipis mane iunctum veſperi vocari diem.i.diem ⁊ nocteꝫ.qui es dies naturalis vnde dictum eſt factum eſt veſpere ⁊ mane dies vnus.vel aliter.tu qui precipis mane iunctum veſperi vocari diem.i. deitatem iunctam carni noſtre que obſcura eſt vt veſperum vocari dieꝫ id eſt xp̄m qui eſt verus dies.tetrum chaos.id ē nox ⁊ peccatum ⁊ obſcuritas viciorum illabitur id eſt cadit in nos.⁊ ideo audi p̄ces noſtras cuꝫ fletibus.i.cum deſiderijs lacrimarum.

Ne mens grauata crimine:vite ſit exul munere
dum nil perhēne cogitat:ſeſeq̄ culpis illigat.

Dico audi preces noſtras ⁊ quare ne mens.i.

anima noſtra ſit ponderata crimine.i. peccato viciorum ⁊ hoc eſt ne mens grauata.i.ponderata crimine.i.peccato ſit exul.i. alienata munere dono eterne beatitudinis vite.i. xp̄i qui es vita dum nil perhenne cogitat.i. perpetuum ſed illigat.i.illaqueat ſeſe culpis viciorum.

Celoꝝ pulſet intimum:vitale tollat premium:vitemus omne noxium:purgemus omne peſſimū.

Ergo ⁊ nos debemus accipere xp̄m vel eternā beatitudinem ⁊ vt hoc fiat mens pulſet.i.inquirat intimum celoꝝ.i.xp̄m vitale premium.id ē eternam beatitudineꝫ ergo vitemus omne noxium.i.omne peccatum quātuꝫ ad corpus.purgemus omne peſſimum.id eſt omne peccatuꝫ quātum ad animam.

t E lucis ante terminum:rerū creator poſcimꝰ:vt ſolita clemētia:ſis p̄ſul ad cuſtodiā

Materia huius hymni eſt deum deprecari in inceptione noctis.vt ſicut deprecamur deuꝫ in inceptione diei vt cuſtodiat nos per totam dieꝫ ita in inceptione noctis vt nos cuſtodiat per totam noctem deum deprecamur. O rerum creator poſcimus.i.petimus te ante terminum lucis id eſt anteꝙ̄ de mundo exeamus vel anteꝙ̄ dies recedat vt ſis preſul.i. cuſtos vel ſpeculator ac cuſtodia.vel ſis preſul ad cuſtodiam. id eſt ad

cuſtodiendam animam.

Procul recedant ſomnia:⁊ noxium fantaſmata hoſtēꝗ noſtꝝ cōprime: ne polluantur corpora.

Dico ſis preſul ad cuſtodiam vt procul recedant ſomnia.i.longe ſint a nobis remote illuſiones demonum vel praue delectationes carnis. ⁊ fantaſmata.i.occulte deceptiones vel ſuggeſtiones vel noxium apparitiones.i. malignoꝝ ſpirituum. Nox diuiditur in ſex partes ſcꝫ ſero. conticinium.intempeſtuꝫ.gallicinium.crepuſculum.mane. Sero eſt quando nox imminet. Cōticinium eſt hora quādo homines cubitum pergunt. Intēpeſtum eſt quando nihil operantur. Gallicinium eſt quando galli emittunt voces. Crepuſculum eſt quando dubium eſt inter dieꝫ ⁊ noctem. Mane eſt quando aurora apparet. et comprime noſtrum hoſtem.i. dyabolum vel carnem ne corpora noſtra polluantur ſcꝫ malo vel corporali pollutione.

c hriſte qui lux es et dies: noctis tenebras detegis:luciſꝗ lumen crederis:lumen beatum predicans.

Materia huius hymni eſt ꝙ deprecari debemꝰ deum vt det nobis quietam noctem ⁊ defendat a perfido hoſte. et oculi ſic ſomnum capiant ꝙ cor ſemper ad deum vigilet.et hoc eſt O chriſte

qui es lux angeloruȝ ꝛ illuminator omnium ſan
ctoruȝ.vnde ipſe dixit:ego ſum lux mundi.dies
id eſt chriſtus qui illuminat omnem diem ꝛ pa-
rat omnem lucem. Cum autem mirabile ſit qꝛ
ſicut pater eſt lux:ꝛ ſpiritꝰ ſanctus ſit lux:nō ta-
men tres luces. Sed pater ꝛ filiꝰ ꝛ ſpiritꝰ ſanctꝰ
vna ꝛ inſeparabilis eſt lux. ſicut ꝛ in hac dictio
ne que eſt lux:ſunt tres lr̄e ꝛ vnus ſonus.cui ad
ſignificationem ipſius ſenſus aliquid addi vel
minui non poteſt. Sic quoqꝫ cum tres perſone
ſint vna ē deitas naturaliter cui addi vel minui
non poteſt.non enim deus tres luces quia ſi ver
ſe eſſent iam lux vna non eſſet. Nam quicquid
corporaliter diuidi poteſt in illa ſubſtantia que
diuerſionem non patitur non poteſt dici.'et dete
gis.i.aperis tenebras.i.peruerſucias noctis.i.
dyaboli.et crederis lumē lucis.i. patris tu dico
predicans.i. permittens apoſtolis beatum lu-
men.i.ſpiritum ſanctum.

Precamur ſancte domine: defende nos in hac
nocte:ſit nobis in te reqes:quietā noctē tribue.

O ſancte domine qui dominaris precamur.i.
rogamus te protege.i.defēde nos a vicijs ꝛ ab
inſidiatoribns noſtris.i.demonibus qui vt leo-
nes rugientes circuunt quem deuorant in hac
nocte.i.preſenti vita et requies ſit nobis vite.i.

requieſcamus tecum in celeſti regno ꝛ tribue.i.
concede quietam noctem.i.trāquillā ꝛ ſecuraȝ.

Ne grauis ſomnus irruat:nec hoſtis nos ſurri-
piat:ne caro illi ꝯſenciens:nos tibi reos ſtatuat

Ne grauis ſomnus.i. ne graue peccatum vel
delectatio peccati irruat.id ē opprimat nos nec
hoſtis.i.dyabolus ſurripiat.i. fraudulenter de-
cipiat nos ne caro noſtra illi conſentiens ſcilicȝ
dyabolo in peccato nos ſtatuat reos. id eſt faci
at eſſe culpabiles tibi.i.in domino quia domi-
nus noſter eſt ſm naturam.

Oculi ſomnum capiant:cor ad te ſemper vigi-
let:dextera tua ꝓtegat:famulos qui te diligunt

Quāuis dico ꝙ grauis ſomnus non irruat tñ
non dico ꝙ oculi ſomnuȝ nunc capient imo ali
quantulum capiant ꝛ hic oculi ſomnum capiāt
id eſt aliquantulum capiant. vel refociletur cor
id mens ſemper vigilet ad te ꝛ o tu domine dex
tera tua.i.auxilium tuum protegat famulos ſcȝ
qui te diligunt.

Defenſor noſter aſpice:inſidiātes reprime:gu-
berna tuos famulos:qͦs ſāguine mercatꝰes.

Defenſor noſter aſpice nos ꝛ reprime inſidiā
tes.i.demones qui ſemper inſidiantur nobis et
ꝙ maligni ſpiritus ſemper ſunt parati inſidiari
nobis ꝛ nocere ꝛ animas iugulare. ꝛ id petimꝰ

vt deus eos reprimat ⁊ reſtringat ne tamen no
cere valeāt quātuꝫ. Et notanduꝫ eſt ꝙ maligni
ſpiritus tres habent habitationes.ſ.in inferno
in terra.in aere. Illi qui in terra manent:diui
duntur in duabus partibus ⁊ vocantur ſerue.⁊
ſerues.ſerue in nocte ledunt.ſerues auteꝫ in die
guberna.i.rege nos tuos famulos quos merca
tus es.i.redemiſti tuo ſanguine. Et nota ꝙ diu
per peccatuꝫ ſerui fuimus modo per xp̄m liberi
facti ſumus.quia nec auro corruptibili.ſed pro
prio ſanguine ſuo nos redemit.

Memento noſtri dn̄e:in graui iſto corpore:qui
es defenſor anime:adeſto nobis domine.

Et qr redempti ſumꝰ ſanguine dn̄i ideo nō de
bemꝰ voluptati noſtre ſatiſfactionē facere.ſed
preceptis eiꝰ pro ſalute noſtra noſmetipſos one
rare ⁊ iugiter applicare.vnde dauid. Preceptū
dn̄i lucidum illuminans oculos meos. O domi
ne memento noſtri in graui iſto corpore.i. cor
ruptibili.qui es defenſor anime o tu dn̄e adeſto
nobis.i.eſto ad defenſionem noſtram.

S omno refectis artubꝰ:ſōno cubili ſurgimꝰ
nobis pater canētibꝰ:adeſſe te depoſcimꝰ

Materia huiꝰ hymni eſt ꝙ debemus ſurgere de
lecto.i.de peccato.⁊ deprecari deuꝫ vt dimittat
nobis peccata noſtra ſcꝫ p̄ſētia.p̄terita.futura.

Cuꝫ facimꝰ inuocationeꝫ ad deum patrē:ſic de
bemus dicere. O deus pater refectis artubus
ſomno.i.ſenſibꝰ noſtris repletis immūdana de
lectatione.ſurgamꝰ ſpreto cubili.i.ipſa delecta
tione qr poſtꝙ̄ fuerint membra noſtra refocila
ta ſomno ⁊ reparata virtute:debemꝰ cum ſindig
natione ſpernere.⁊ ad dei ſeruicium feſtinare.⁊
tunc deꝰ aderit nobis depoſcimꝰ.i.dep̄camur te
adeſſe.ſ.p̄ſentē.nobis canētibꝰ.i.laudātibus.

Te lingua primū cōcinat:te mētis ardor ambi
at:vt actuū ſequētium:tu ſancte ſis exordiuꝫ.

Et ideo nō ſolum corde ſed etiaꝫ lingua te de
precamur o dn̄e ⁊ hoc lingua noſtra cōcinat.i.
laudet te primuꝫ.i.maxime ſuper omnia.ardor
id eſt amor mentis noſtre ambiat.i. deſideret te
et ad quid. vt tu ſancte pater ſis exordium.id ē
principium noſtrorum actuum ſequentium. vt
omnis noſtra actio ad te ſemper incipiat.et per
te cepta finiantur.

Cedant tenebre lumini: et nox diurno ſideri:vt
culpa quaꝫ nox intulit:lucis labeſcat munere.

Tenebre.i.vicia peccata cedant.i.locuꝫ dent
ſideri.i.chriſto vt culpa.i.peccatum quā nox in
tulit nobis.i.dyabolꝰ labeſcat.i.euaneſcat.mu
nere.id eſt gracia lucis. id eſt chriſti vel ſpiritꝰ
ſancti facit repetitionem.

Precamur ideꝫ ſupplices:noxas vt omnes am
putes:⁊ ore te canentium:lauderis imperpetuū
Nos ſupplices.i.humiles precamur idem.id ē
illud ⁊ ad quid vt amputes. id eſt auferas om
nes noxas.id eſt omnia peccata et vicia vt lau
deris imperpetuum ore canentium te.

ſplendor paterne glorie:de luce lucem pro
ferens:lux lucis ⁊ fons luminis:dies dieꝫ
illuminans.

Materia huius hymni eſt patris ⁊ filij ⁊ ſpiritꝰ
ſancti credulitas ⁊ tantū pater ſit in filio ⁊ filiꝰ
in patre ⁊ procedēs ab vtroqꝫ. Et per hanc cre
dulitateꝫ rogamus vt confirmet.i.conferat no
bis ſuam graciam vt ſit nobis cibus et potus.
O xp̄e.i.ſplendor paterne glorie.i.patris.quia
per patrem glorificatur proferens lucem.id eſt
ſpiritum ſanctum de luce.i. de patre vel profe
rens manifeſtans lucem.id eſt de ipſuꝫ eternaꝫ
lucem venientem in hunc mundum de luce pa
terna.O lux.id eſt filius lucis.i.patris ⁊ fons ⁊
origo luminis vel ſpiritus ſancti.tu dico dies il
luminans diem. id eſt illos quos predicatione
apoſtolorum facis illuminari.

Veruſqꝫ ſol illabere:micans nitore perpeti:iu
barqꝫ ſancti ſpiritꝰ:infunde noſtris ſenſibus.
Et o tu xp̄e qui es verus illabere. id ē deſcēde
micans nitore perpeti.i.prope tuo lumine virtu
tum et infunde.i.mitte iubar.i.ſplendoreꝫ ſpiri
tus ſancti noſtris ſenſibus.i.noſtris mentibꝰ vt
non ſolum vocemus te filium ſed patrem.

Votis vocemꝰ te patrē perhēnis glorie patrem
potentis gracie culpam releget lubricam.
Et non ſolum vocemus te filium ſed votis vo
cemus.id eſt precemur te patreꝫ perhennis glo
rie ⁊ perpetue:quia infinita erit ⁊ quia vocemꝰ
vt pater potētis gracie releget. id eſt reſtringat
vel mittat in exiliū culpā lubricā.i. libidinem q̄
facit hominem cito labi de bono ad malum.

Informet actꝰ ſtrēnuos:dentē retūdet inuidi:
caſus fecūdet aſperos:donet gerendi graciam
Dixi ꝙ inuocemus ⁊ quare:vt pater informet
id eſt cōponat actus ſtrennuos.id eſt honeſtos
ſcilicet bonas operationes. ⁊ retūdat.id ē fran
gat dentem.id eſt fortitudinem inuidi.i.dyabo
li et quemadmodum aliquis mordet eſcam.ita
dyabolus mordet ⁊ ſeducit xp̄ianos operando
mala in eis et fecundet. id eſt faciat proſperos
caſus noſtros aſperos ſcilꝫ caſtigando nos ſe
piſſime faciant fecundare.donet nobis graciaꝫ
gerendi.i.paciendi eodem caſus aſperos.

Menteꝫ gubernet ⁊ regat: caſto fideli ⁊ corpo
re:fides calore ferueat:fraudis venena neſciat.

100

Modo conuertit ſe ad fideles.q.d.merito vt filius infundat nobis iubar ſancti ſpiritus qr ſicut ille vtilis nobis vt gubernet.i.regat mentem.id eſt animam noſtram ꝛ regat caſtam in fide catholica.fideli corpore ſancte eccleſie vt fideles noſtra ferueat.id eſt ardeat calore caritatis vel amore ſpiritus ſancti. et neſciat venena id eſt hereſes fraudis.id eſt dyaboli.

Chriſtuſqꝫ nobis ſit cibus: potuſqꝫ noſter ſit fides:leti bibamꝰ ſobriam:ebrietatem ſpiritus.

Ut mens ſit neſcia fraudis:xp̄s ſit nobis cibus id eſt predicatio dei que faciat nos.i. mētes noſtras vt cibus faciat corpus.ꝛ hͨ ita comeſtione id ē p̄dicatione habeamꝰ potū.i.fidē. Fides eſt caritas p̄dicationis qꝫ p ꝛ xp̄s ſit cibꝰ celeſtis et fides ſcꝫ catholica ſit noſter potꝰ.leti.i.alacres vel hilares.bibamꝰ ſobriam ebrietatem.i. eſtatē ſcꝫ infuſionem ſpiritꝰ ſancti vt nos ſeruet a peccato.ebrietas ſpiritꝰ eſt ſobria.i. tēperata ꝛ modeſta qr homines inflāmat amore dei et ſeruat ab amore peccati.qr ſicut ille qui ebrius eſt obliuioni tradit omnia nec recordat̄. Sic qui plenus eſt ſpiritu ſancto vel gracia ſpiritus ſancti omnia mundana obliuiſcitur.

Letus dies hic tranſeat:pudor ſit vt diluculum fides velud meridies:crepuſculū mens neſciat.

Hic dies.id eſt preſens vita leta tranſeat.id ē exterminetur letus dies.i.xp̄s adueniat ad nos ꝛ pudor.id eſt caſtitas ſit vt diluculum.i. vt aurora luceat.fides ſit velud meridies et ferueat amore ſpiritꝰ ſancti ſicut meridies feruet.ꝛ mēs crepuſculum neſciat.i.peccatum qr crepuſculuꝫ eſt lucis.i.diei et noctis.

Aurora curſus prouehit:aurora totꝰ prodeat: in patre totus filius:ꝛ totus in verbo pater.

Amor.i.pater prouehit curſus.i.ducit filiū ſuum ad ſui ſuperiora aurora ꝓdeat.i.manifeſtet̄ totus in ſubſtantia deitatis.qr filius eſt in ſubſtantia deitatis.totꝰ eſt in patre.ꝛ pater totꝰ in verbo.i.in filio quia totus vnus eſt deus.

i mmenſe celi conditor:qui(mixta ne cōfunderet)aque fluenta diuidens: celum dediſti limitem.

Materia huius hymni eſt inuocatio quā facit auctor vt quemadmodū xp̄us aquas ab aquis in ſecunda die ſeparauit.p̄tem in terra reliquit et partē in celo attulit propter nimietatē aque. ideo qr terra ꝯfuſa erat.et vt calor ſolis diſſiparet res mūdanas. ita diuidat mētes nr̄as a malis operibꝰ. Sed q̄ritur cur p̄teꝫ attulit in celū ꝛ ad quid d̄r in celū igneū ꝛ celū igneū eſt. Ignis leuis materie eſt. et ideo ſi non interpoſuiſſet

aliquod firmamentum totam terram leuiter cō
bureret. Et ſi queratur qualiter aque manēt ſu
per ignem. Auguſtinus dicit ꝙ fortitudo ignis
aquā coagulat ⁊ coartat. Item querit̄ ſi celum
mobile ē ⁊ rotundū. quomō aque manēt ſurſuꝫ
Ambroſius dat hoc exēpluꝫ. qꝛ multa corpora
exterius ſunt rotunda: que interiꝰ ſunt quadra
ta. ⁊ ſic pōt eſſe celū. Celeſtes nāqꝫ nature ignee
ſunt. vnde ſpiritꝰ dicitur purꝰ ether. qꝛ rogus. i.
ignis niſi vnda ſuperioris ⁊ inferioris aque tē
peraret totā terrā incenderet: ⁊ ruptā in pulue
rem diſſiparet. O xp̄e ꝯditor imenſe. i. ſine mēſu
ra celi o xp̄e qui diuidēs fluēta aque. i. aquarū
curſus. ne. i. ꝯfuſa cōfunderēt ſup faciēꝫ terre. i.
ꝯfuſioneꝫ faceret celū dediſti limitem. i. terminū
inter aquas ſuperiores et inferiores.

Firmās locuꝫ celeſtibꝰ: ſimulqꝫ terre riuulis: vt
vnda flāmas temperet: terre ſoluꝫ ne diſſipet.

Tu dico firmans locum inter aquas celeſtes
et aquas terreſtres. celeſtibus. id ē angelis vel
aquis. ⁊ ſimul riuulis terre. i. fluminibus vel pec
catoribus vt vnda aque temperet flammas. i.
ignem firmamenti ne flamme diſſipant ſolū ter
re. ſolum. id eſt ſoliditatem.

Infunde nunc piiſſime: donū perhēnis gracie:
fraudis noue ne caſibꝰ: nos error atterat vetꝰ.

O tu piiſſime infunde nūc. i. in preſenti donū
perhennis gracie. i. ſpiritus ſancti. ne error ydo
latrie vel originale peccatum. vetus. i. antiquū
atterat. i. conterat nos caſibus noue fraudis. i.
hereſis vl' dyaboli. nouus dicit qꝛ nullus alius
peccauerat per originale peccatum.

Lucem fides inueniat: ſic luminis iubar ferat:
hec vana cūcta terreat: hāc falſa nll'a cōprimāt

Fides noſtra inueniat lucem tuaꝫ o tu chriſte
⁊ inueniendo ferat iubar. i. ſplendorem ſpiritꝰ
ſancti luminis. i. xp̄i. ⁊ ferendo iubar tribuat ſe
nobis hec. id eſt fides terreat cuncta vana. id ē
cunctam prauitatem hereticam. nulla falſa cō
primat. i. deprimat hanc ſcꝫ fidem.

c onſors paterni luminis: lux ipſe lucis ⁊ di
es: noctem canendo rumpimus: aſſiſte po
ſtulantibus.

Materia huius hymni eſt ſurrectio noctis. ⁊ ſi
cut nos ſurgendo rumpimus noctem: ita xp̄us
ſurgendo rupit mortem. i. vincit peccatum. vel
ſicut dies aduenens noctis vmbras effugit ſic
aduenìente vero lumine xp̄us viciorꝫ. i. pecca
torum tenebras cōpulit: ⁊ totum mundum illu
minauit. O xp̄e conſors. i. equalis vel conſcius
eius nature quia eſt pater. quia vnuꝫ eſt lumen
patris ⁊ filij et ſpiritus ſancti paterni luminis.

O tu xp̃e conſors lucis tu ipſe lux.i.filiꝰ lucis.i.
patris.⁊ dies dierũ omniũ luminũ rũpimꝰ noc
tem.i.peccatũ canendo.i.laudando te. Et ideo
aſſiſte poſtulantibus te cum precibus.
Aufer tenebras mentium:fuga cateruas demo
nũ:expelle ſõnolentiam:ne pigritãtes obruat.
Aufer tenebras.id eſt ignorantias mentiũ no
ſtrarum.fuga cateruas demonum.i. aues ma
lignorum ſpirituum.expelle ſomnolentiam.id ē
anime pigriciam.ne illa ſomnolentia.id eſt pec
catorum dormitio.obruet.i.precipitet pigritan
tes.i.in peccatis dormientes.
Sic xp̃e nobis oĩbus:indulgeas credentibꝰ: vt
proſit exorantibus: qđ precinentes pſallimus.
Sic.id eſt taliter.o chriſte indulgeas.id eſt mi
ſerearis omnibus credentibus nobis vt qđ pre
cinentes.id eſt laudantes pſallimus ore ſcilicet
et corde proſit exorantibus.id eſt proficiat no
bis deprecantibus.
a les diei nuncius:lucem propinquam pre
cinit nos excitator mentium:iam chriſtus
ad vitam vocat.
Materia huius hymni eſt exortatio chriſti ad
nos vt ſurgamus a vicijs ⁊ adhereamus virtu
tibus et premittit exemplum alitis.id eſt galli.
Sicut enim galli cantus nos excitat vel vocat

ad diem venientem:ſic xp̃us excitat mentes no
ſtras ⁊ vocat nos per ſcripturas ſuas prenunci
ens ꝙ in proximo eſt venturus. vnde bene dicit
Surgite ⁊ vigilate quia neſcitis diem neq̃ ho
ram ⁊c̃.Ales.id eſt gallus nũcius diei precinit
id eſt predixit lucem.id eſt diem.dicit nobis pro
pinquat chriſtus excitator mentium noſtrarum
vocat nos ad vitaʒ iam.i.iam ad ſe vocat nos.
Auferte clamat lectulos:egros ſopore deſides
caſtiq̃ recti ac ſobrij:vigilate iaʒ ſuʒ proximus
Chriſtus clamat.id eſt vocat ⁊ precipit nobis
auferte.id eſt relinquite lectulos dicens.o deſi
des.id eſt o pigri relinquite lectulos egros.id ē
carnalitatem vel corda veſtra ſopore.id ē pec
cato. Et vigilate caſte nõ poſtulantes.recte nõ
tortuoſe.ſobrie non ebrie. Et bene debetis fa
cere hoc quia ego chriſtus iam proximus ſum
vobis. vel ſm̃ aliam litteram. o caſti anima et
corpore.et o recti verbo et opere et ſobrij.id eſt
temperati cibo et potu.vigilate iam ſum proxi
mus.
Jheſum ſciemus vocibꝰ:flẽtes precãtes ſobrie
intenta ſupplicatio dormire cor mũdũ vetat.
Et quia xp̃us eſt proximus o fratres ſciamus
id eſt vocemus iheſum.vos dico flentes.i.dep̃
cantes illũ ſobrie.i. ſine oĩ feditate intenta ſup

plicatio.i.aſſidua deprecatio vetat cor mūdum dormire.i.in aliquo mortali peccato manere.

Tu xp̄e ſomnū diſcute:tu rūpe noctis vincula: tu ſolue peccatum vetus: nouūq͡ȝ lumē ingere.

O tu xp̄e diſcute.i.diſſipa vel diſcute.i. diuide ſomnum.i.peccatum vel dyabolum ne nos deci piat.et tu rumpe diſcuciendo vincula noctis.i. dyaboli vel penas inferni.que dicuntur nox vt nos non decipiant:tu ſolue peccatum vetus.i. originale ⁊ ingere.i.immitte nouum lumen.id ē ſpiritum ſanctum qui dicitur nouum.quia eiciē do a nobis vetera nos renouat.

t elluris ingens conditor:mundi ſoluȝ qui eruens: pulſis atq͡ȝ moleſtijs: terram de diſti immobilem.

Materia huius hymni eſt deprecatio quam fa cimus ad deum.vt ſicut deus pater fecit celuȝ ⁊ terram. et diuiſit ſuperiora ab inferioribus ita ſua pietate noſtra peccata dimittat. et ſicut de dit terram immobilē vt faceret fructum gratuȝ ita faciat membra noſtra acceptabilia ad fruc tificanduȝ ſibi.⁊ hoc eſt. O ingens conditor tel luris.i.totius orbis.qui eruens.i.diuidens ſolū mundi ab aquis.i.ab inferioribus ⁊ a ſuperio ribus.atq͡ȝ pro ⁊ dediſti terram immobileȝ:⁊ hͦ pulſis moleſtijs.i.elemētis q̄ valō moleſta erāt

dum intereſſent confuſa.id eſt ſimul mixta.

Ut germen aptū p̄ferēs:fuluis decora florib9 fecunda fructu ſiſteret:paſtū q͡ȝ gratū redderet.

Ut germen illa terra ſciȝ proferens.i.produ cens germen aptum.i.congruum hominibus ſi ſteret id ē permaneret fecunda.id ē abundans fructu acceptabili.illa dico decora id eſt ſpecio ſa fuluis floribus.i.rubeis ⁊ albis q͡ȝ pro et red deret gratum paſtum.i.cibū acceptabilem tam hominibus q̄ pecudibus.

Mentis peruſte vulnera:munda vigoris gra cia:vt facta fletu diluat:motuſq͡ȝ p̄uos atterat.

O chriſte munda.i.purga vulnera peruſte mē tis.i.peccata vel flāmas peccati.et hoc gracia vigoris.i.ſpiritus ſancti.vt diluat facta.i.emun det peccata omiſſa fletu.i.corde gemitu atterat id eſt auertat prauos motus.i.refrenet noſtros prauos actus.

Juſſis tuis obtēperet:nullis malis approximet bonis repleri gaudeat:⁊ mortis actum neſciat.

Et mens illuminans obtemperet iuſſis tuis.i. obediat mandatis tuis vel preceptis.⁊ non ap proximet.i.non accendat ad te malis vllis ſciȝ operibus.ſed gaudeat impleri bonis operib9. et neſciat actum mortis.id eſt cognoſcat morta le peccatum vel penas inferni.

r erum creatoꝛ optimé: rectoꝛq; noſter aſpi
ce:nos a qete noxia:merſos ſopoꝛe libera

Materia hui9 hymni eſt inuocatio ad deum vt dignetur criminibus noſtris ignoſcere. vt ſicut ſurgim9 de lecto ⁊ rumpim9 noctē:ſic xp̄s rumpat peccata noſtra ⁊ hoc eſt. O optime creatoꝛ omnium rerum. et o rectoꝛ noſter aſpice nos.i. libera nos a quiete noxia.q2 qui carni oblectāt noxia ſūt ſancte anime.nos dico merſos.i.obrutos ſopoꝛe.i.peccato q2 miſeri ſum9 in illo.

Te ſancte xp̄e poſcim9:ignoſce tu criminib9:ad
cōfitendū ſurgim9 moraſq; noctis rumpimus.

Ideo petim9.i.deprecamur te o tu ſancte xp̄e ignoſce.i.parce culpis omnibus.et alia littera. ignoſce tu criminibus noſtris omnib9 quia tibi peccauimus ſurgimus de virtute in virtutem.ſ. ad confitendum tibi peccata ⁊ rumpimus moras.i.impedimenta noctis.i.dyaboli.

Mentes manuſq; tollim9:pphetā ſicut nouim9
nobis gerendū pꝛecipit:pauluſq; geſtis cenſuit

Tollimus.i.ſubleuamus mentes.i. cogitationes ⁊ manus.i.operationes ſicut nouimus pꝛophetam ſcȝ dauid pꝛecipit.i.iubet nobis gerendum.i.faciendum ⁊ ſurgendum noctib9 dicens Media nocte ⁊c̄. Paulus cenſuit in ſcripturis ſuis indicauit dicēs. hoꝛa ē iam nos de ſomno ſurgere.geſtis.i.factis ſuis. quia in nocte laborabat ⁊ in die pꝛedicabat. Et nota q̄ paul9 pl9 laboꝛabat ceteris apoſtolis quia in nocte calatos faciebat ⁊ quod inde vel alio laboꝛe habere poterat pauperibus erogabat. ⁊ ideo habet verſus in hiſtoꝛia ſua.

Uides malū qd̄ geſſim9:occulta nr̄a pādim9 p̄
ces gemētes fundim9: dimitte qd̄ peccauimus.

Et q2 es creatoꝛ omniū rerum vides malum quod geſſimus.i.facimus. ⁊ quia vides:ideo pādimus occulta noſtra.i.peccata ſcȝ per confeſſionem gementes.i.ſuſpirantes fundim9 tibi pꝛeces.et ideo dimitte.id eſt dona nobis hoc quod peccauimus.i.delinquimus.

n ox ⁊ tenebre ⁊ nubila:ꝯfuſa mūdi ⁊ turbida
hic intrat albeſcit pol9: xp̄s venit diſcedite

Materia huius hymni eſt exclamatio quā facimus contra dyabolum. ⁊ ad peccata ipſa diuerſa vt recedant a nobis quia xp̄us deſcendit dicens. O nox.i.o dyabole ⁊c̄. Nox multis modis accipitur.aliquando pꝛo ira.pꝛo tempoꝛe.et ꝑ dyabolo. ⁊ ꝑ obſcuritate. Et notate q̄ ꝑ tot nominib9 ſimul colligit ſcȝ nox ⁊ tenebre et nubila ⁊c̄.q2 tenebraꝝ terroꝛes voluit exagēdo expꝛimere. ⁊ o tenebre.i.o peccata ⁊ nubila diſcoꝛdie hereticoꝛum ⁊ turbida mundi.id ē turbationes

et ſeditiones confuſa.i.permixta diſcedite.i. re-
cedite.quia ſicut nox diem.⁊ ſicut columba an-
cipitrem.⁊ ſicut puer ſerpenteȝ:ſic peccata iuſti
ciam.⁊ dyabolus xp̄m fugit. Recedite inquam
⁊ bene debetis.qꝛ lux.i.xp̄us intrat mentes fide
lium.polus.i.corpus albeſcit.id eſt niteſcit bo-
nis operibus.quid dicam per ſingula chriſtus
venit in corda noſtra.
Caligo terre ſcindit̄:ꝑcuſſa ſolis radio:ſpeculo
rebuſqȝ iam calor:reddit vultu nitenti ſyderis.
Caligo terre.i.obſcuritas noſtra vl' ſecreta he
reticorum diuiduntur.i.ſcinduntur.caligo dico
percuſſa ſolis ſpeculo aſpectu xp̄i.i.diuino ver
bo.⁊ calor.id ē vigor ſpiritus ſancti qui receſſit
propter preſentiam tenebraruȝ iam reddit ani
malibus noſtris vultu nitenti ſyderis.id eſt ſplē
dore ſpiritus ſancti qui eſt verus ſol.
Te xp̄e ſoluȝ nouim⁹:te mente pura ⁊ ſimplici:
flēdo ⁊ canēdo q̄ſum⁹:intende nr̄is ſenſibus.
O chriſte nouimus te ſolum redemptorem et
illuminatorem te ⁊ non alium pura mente ⁊ ſim
plici.i.ſine ypocriſi. queſumus flendo peccata
et canendo.i.laudando te.intende.i.prebe aſſē
ſum noſtris precibus.i.intentionibus.
Sūt multa fuſcis illita:que luce purgētur tua:
tu lux eoy ſyderis:vultu ſereno illumina.

Multa.i.multe virtutes ſunt illita nobis.id ē
iuncta vel vncta fuſcis.i.nigris coloribus. Fuſ
cus dicitur falſus color qui mixtus inter alios
colores obfuſcat nos que omnino purgent̄ tua
luce.i.tuo ſplendore.bene dico tua luce quia o
tu xp̄e es lux eoy ſyderis.id ē orientalis ſcilicet
patris.et ideo illumina nos ſereno vultu. id eſt
claritate ſpiritus ſancti.
c eli deus ſanctiſſime:qui luciduȝ centrum
poli candore pingis igneo:augens deco-
re lumine.
Materia huius hymni eſt laus quā cōſona vo
ce ſcȝ corde ⁊ opere tenemur deo ꝑſoluere ideo
ſcȝ qui ad vtilitatem noſtri omnia conduxit. vt
celum ⁊ terram ⁊ multa alia. Primo fecit celum
⁊ terram poſtea mare quarta die ſolem ⁊ lunaȝ
⁊ cetera. Ita ad brauium ſue remunerationis
nobis p̄terita ⁊ preſentia dimittendo peccata
nos ad ſui amoris graciaȝ faciat peruenire. O
ſanctiſſime deus celi.qui pingis.i. decoras luci
dum poli centrum.i.ſpacium vel punctum poli
vel zodiacum per queȝ ſigna decurrunt.zodias
animal interpretatur.centrum eſt medietas ſpe
re.hic poſuit centrum pro toto celo. id eſt par-
tem pro toto. igneo candore. id eſt ſplendore.
tu dico augens decoro lumine ſcȝ vnū decorem

vt vnum diem ſit lumen cum pictura ſtellarum.
Quarto die qui flammeam:ſolis rotam conſti-
tuens:lune miniſtrans ordinem: vagos recur-
ſus ſyderum.

Tu qui cōſtituens rotā ſolis flāmeā.i.ardētez
quarto die. Notanduz eſt ꝙ ꝑ quatuor dies mū
dus ſine ſole permanſit. Prima die facta eſt an
gelica creatura. Secunda die celum ⁊ aer. Ter
cia die terra et aqua. Quarta die ſol et luna.
Quinta die piſces ⁊ aues. Sexta die animalia
⁊ homines. ⁊ tu es miniſtrās.i. tribuens ordinē
lune ⁊ vagos ſyderum recurſus ordini ſyderuz
qꝛ nō currunt curſu eodez ſemper ſtelle. vl' quā
tuz ad planetas eſt vagus curſus. Alius eſt cur
ſus lune. Alius curſus ſolis. Alius ſyderum.
Ut noctibus vl' lumini:direptionis terminū:pri
mordijs ⁊ menſiū:ſignuz daret notiſſimum.

Et quare vt luna daret terminum direptionis
id eſt ſeparationis vel diuiſionis noctibus vel
etiam lumini.i. diei vt daret notiſſimum ſignuz
primordijs.i. principijs menſium quia menſis
habet.xxx.dies vel plus vel minus.
Illumina cor hominū:abſterge ſordes mentiū:
reſolue culpis vinculū:euerte molis criminum.

Et qꝛ tu feciſti hec oia illumina cor hominū ⁊
abſterge ſordes.i. prauas cogitationes mentiū

noſtrarum ⁊ reſolue culpe vinculuz ⁊ euerte mo
les criminū.i. magnitudines peccatorum.
Nox atra rerū ꝯtegit:terre calores oīm:nos
ꝯfitētes poſcimꝰ:te iuſte iudex cordium.
Materia huius hymni eſt rogare deum vt ipſe
caliginem mentis ac corporis a nobis expellat
Rogamꝰ etiam in hoc clementiam dei. vt nos
defendat ab hoſte antiquo ⁊ expellat intrinſe-
cam obſcuritatem mentis ⁊ corporis et caligi-
nem et ſui luminis claritatem concedat. Atra
nox vel dyabolus vel peccatum contegit.id eſt
obtenebrat calores.id eſt illuminationes omni
um rerum terre. hoc neceſſe nec vtile eſt vbi mo
rari. vt ſcimus ꝙ noctis obſcuritas omnia cōte-
git. calores herbarum ⁊ ceterarum reruz in ſuis
profundis tenebris obducit ⁊ ſepelit. Sed cuz
hoc ſit nunc ꝙ lucē ſyderi habeamus in mēte. ⁊
hoc in medijs noctibꝰ.i. qn̄ mūdus ſedet in tene
bris:⁊ plꝰ creſcunt incendia carnis. ſurgamꝰ cō
fitentes deū ſcz iudicē cordium noſtrorꝫ. Roga
mus iudicem:vt auferat a nobis caliginem pec
catorum. et det nobis ſue gracie dulcedinē. Et
ideo nos confitentes tibi peccata noſtra: poſci
mus te.i. poſcimus ea que ſunt vite ſcilꝫ miſeri-
cordiam te dico o iuſte iudex cordium ſcilꝫ ani-
marum noſtrarum. et quare.

Tu auferas piacula: ſordeſqʒ mentis abluas:
doneſqʒ xp̄e graciā: vt arceantur crimina.

Ut auferas piacula.id ē grauia peccata bis ꝛ abluas mentis ſordes.i.ſuggeſtiones dyabolicas que pungunt nos. et o xp̄e dones graciam ſancti ſpiritus ꝛ ad quid vt crimina arceantur id eſt expellantur.ꝛ quare.

Mēs ecce torpet ipia: quā culpa mordet noxia
obſcura geſtit tollere: ꝛ te redemptor querere.

Dico ꝙ expellantur crimina et quare qꝛ ecce mens impia.i.peccatrix torpet.i. pigreſcit quaʒ mentem culpa noxia.id eſt mala mordet ꝛ mens geſtit.i.cupit tollere.i. depellere a ſe obſcura.i. peccata ꝛ geſtit te querere o redemptor.

Repelle tu caliginem: intrinſecus ꝙ maxime: vt
in beato gaudeat: ſe collocari lumine.

Et quia geſtit te repellere intrinſecus.i. ex anima caliginem.i.cecitatem peccati ꝙ maxime.i. inicium.vt illa mēs gaudeat ſe collocari in beato lumine.i.in eternam beatitudinem.

L ux ecce ſurgit aurea: pallens fatiſcat ceci
tas: que noſmetipſos inpreces: diu errore
traxit deuio.

Hymnus iſte continetur ſuperiori hymno. ſed intentio verſus eſt hec.ſcʒ ne oculi peccent. Hic ponitur anapeſtus pro ſpondeo.ꝛ ſpondeus ſecundo loco ponitur pro iambo. Nox vſqʒ modo texit calores terre: ſed modo diſcedit. quia ecce lux aurea.i.euangelica predicatio ſurgit in corda noſtra.et ideo omnis cecitas pallens. id eſt dyabolus fatiſcat. id eſt euaneſcat. quia cecitas traxit.id duxit noſmetipſos inpreces.id eſt in ruinam vel inprecipicium diu.id eſt multum deuio errore.

Hec lux ſerenum conferat: puroſqʒ nos preſtet
ſibi: nihil loquamur ſubdolum: voluamus ob-
ſcurum nihil.

Dixit ꝙ lux ſurrexit.et ideo hec lux ꝯferat nobis ſerenuʒ.i.v̄tutem ſpirit9 ſancti.ꝛ preſtet nos puros.i.puritatem anime ſibi.i.ad honoreʒ ſibi et hoc ſic: nihil loquamur ſubdolum.i.effecti deceptum et nihil voluamus obſcurum.i. nullum cogitemus peccatum.

Sic tota decurrat dies nec lingua mendax nec
manus oculi nec peccent lubrici nec noxa cor-
pus inquinet.

Tota dies.i.totū tempus vite noſtre decurrat ſic: vt nō loquēdo ſubdolū nec lingua mēdax ſit id ē nec dicat mēdaciū nec man9 peccēt.i. nō faciāt aliquid mali.nec oculi lubrici peccent.i. vidēdo illicita.nec noxa.i.culpa corruptionis inquinet nec polluat corpus noſtrum.

Speculatoꝛ aſtat deſuper qui nos diebꝰ oibus
actuſq; nr̃os pꝛoſpicit:a luce pꝛima in veſperũ
Et nolite peccare qꝛ ſpeculatoꝛ.i.dñs aſtat.i.
pꝛoſpicit deſuper.id eſt de celo.nos omnibꝰ die
bus.id eſt quotidie et actus noſtros. id eſt pꝛi-
ma luce.id eſt a natiuitate pꝛoſpicit in veſperũ
vſq; in noctem.

Magne deus potentie: qui ex aquis oꝛtum
genus:partim remittis gurgiti:partim le
uas in aera.

In hoc hymno ꝯtinetur quid deꝰ fecit in quin-
to die ſcȝ creauit piſces ⁊ aues ex aqua.⁊ ipſoꝝ
que ex aqua fecit partim miſit gurgiti vt piſces
partim leuauit in aera vt aues. Creauit quoq;
cete grandia:benedixitq; eis dicens.Creſcite et
multiplicamini et replete aquas maris. aueſq;
multiplicentur ſuper terram. piſces et aues de
aqua ſunt oꝛti.Sed quia aues nõ cõmeduntur
in omni tempoꝛe vt piſces qd̃ ideo fit.quia per
coitum generantur vt nos generamus qd̃ non
eſt in piſcibus.vel qꝛ ſunt calidioꝛis nature per
fractionẽ ꝯcipiũt in apꝛili. Intẽdit etiaȝ autoꝛ
rogare deũ vt nos qui ſumꝰ abluti ſacro baptiſ
mate ſic ſeruet nos vt neſciamꝰ lapſus criminuȝ
⁊ vt mala culpa nõ depꝛimat nos.i.criminalia
peccata ⁊ hoc eſt.O deꝰ magne potentie qui re
mittis genꝰ.i.piſces ⁊ aues.genꝰ dico oꝛtum ex
aqua.i.ex aqua baptiſmatis.partim gurgiti.i.
in mari.i.in inferno vt piſces.i.malos hoies.et
leuas partim i aera vt aues.i.bonos homines
quaſi diceret.Sicut in aera aues collocaſti:ita
in celo homines vel ſanctos.

Dimerſa limphis impꝛimens:ſubuecta colo ir-
rogãs:vt ſtirpe vna ꝓdita:diuerſa rapiãt loca

Tu dico impꝛimens.i.ſubmergens dimerſa.i.
deoꝛſum merſa.vt piſces.i.malos homines lim
phis.i.aquis infernalibus.et irrogans.i.ſuble-
uans ſubuecta.i.ſurſum vecta vt aues.i. puros
homines.pꝛodita.i.oꝛta vna ſtirpe.id ẽ in vna
baptiſmate renati rapiant.i. accipiant diuerſa
loca vt aera et aquarum.id eſt vitam eternam ⁊
eternam damnationem.

Largire cũctis ſeruulis:q̃s mũdat vnda ſangui
nis neſcire lapſus criminũ:nec ferre moꝛt tediũ

Et tu qui oia feciſti largire.i. tribue hoc ſcilȝ
neſcire lapſus criminũ.i.caſuȝ illũ qui in baptiſ
mo dimiſſꝰ ẽ quibꝰ.ſ. cũctis ſeruulis tuis q̃s vn
da ſanguinis tui mũdat a pctõ.nec ꝑ ⁊ et nõ:et
tribue nõ ſcire tediũ moꝛtis.i.penam dyaboli.

Ut culpa nullũ depꝛimat:nullũ leuet iactancia:
eliſa mẽs nec ꝯcidat: eleuata mẽs nec coꝛruat.

Ad hoc largire vt culpa.i.graue peccatuȝ nõ

deprimat.i.aggrauet vel arguat vllum xp̄ianū
et iactantia.i.ſuperbia de bonis nō leuet.i.non
extollat vllū⁊ mens eliſa a vicijs nō concidat.i.
non incidat in deſperationeꝫ.nec pro ⁊ eleuata
mens.i.inflata ꝑ ſupbiā nō corruat in infernuꝫ

t U trinitatis vnitas: orbem potenter qui
regis:attende laudum cantica: que excu-
bantes pſallimus.

In hoc hymno:nos hortatur autor de ſomno
ſurgere:⁊ medelam viciorum querere. Intēdit
etiam in hoc hymno ipſam trinitatem laudare
vel inuocare. per quā mundus regitur vt imple
at nos ſuo lumine vt quicquid peccauimꝰ frau
de demonum.ipſe xp̄us abſtergat celitus ⁊ hoc
eſt.O tu vnitas.id eſt o tu ſancte ſpiritus qui ꝓ
cedis a patre et a filio trinitatis vnus deus in
trinitate qui regis.id eſt qui gubernas potētia
tua.id eſt potenter orbem.i.munduꝫ.intende.i.
reſpice vel auſculta laudum cantica. id eſt car-
mina hymnorum noſtroruꝫ que cantica excubā
tes.i.vigilantes pſallimus.i.cantamus.

Iam lectulo ꝯſurgimꝰ:noctis quieto tēpore:vt
flagitemꝰ vulneruꝫ:a te medelam omnium.

Iam conſurgimꝰ omnes lectulo.id ē deſidia.
lectus dicitur ab electus⁊ mollibus herbis ſup
q̄s antiqui requieſcebant quieto tp̄e.i.in horis

noctis ⁊ ad quid vt flagitemus.id eſt implore-
mus ad te medelam omnium vulnerum.id ē in
dulgentiam omnium peccatorum noſtrorum.

Quo fraude quicquid d̄monū:in noctibꝰ delin
quimꝰ:abſtergat illud celitꝰ:tue poteſtas glorie

Quo pro vt et vt poteſtas glorie tue.i.tue lau
dis abſtergat.i.abluat celitus.i.diuinitus illud
peccatū.i.quicquid viciorꝫ.i.peccatorꝫ delinqui
mus.id eſt fraude vel deceptione demonum in
noctibus.i.in tenebris viciorum.

Nec corpus aſſit ſordidū:nec torpor inſtet cor-
diū:⁊ criminis cōtagio:tepeſcat ardor ſpiritus

Nec pro ⁊ et pro non noſtrum corpus non ſit
ſordidum.i.pollutum vel fetidum nec torpor.i.
pigricia vel malicia cordium noſtrorꝫ inſtet no-
bis ⁊ cōtagio.i.macula criminis nō aſſit nobis
et ardor ſpiritus.i.amor vel gracia ſpiritꝰ ſācti
non tepeſcat.i.non deficiat in nobis.

Ob hoc redemptor queſumus:reple nos tuo lu
mine:ꝑ q̄d dieruꝫ circulis:nullis ruamur actibꝰ

Ut amor tue gracie non deficiat in nobis ob
hoc.id eſt propter hoc:o redemptor queſumus
te reple nos tuo lumine.id eſt ſplendore per q̄d
lumen non ruamur vllis actibus.id eſt non ca-
damus vllis peccatis.circulis. id eſt in reuolu-
tionibus dierum.

e terna celi gloria:beata ſpes mortaliũ:cel
ſi tonãtis vnice:caſteꝗ proles virginis.
Materia huiꝰ hymni ẽ inuocatio ad xp̃m filiũ
beate ꝟginis vt dignetur nobis ſuaʒ miſericor
diam tribuere dextram porrigere: vt mereamur
corroborationeʒ fidei ſpei ⁊ caritatis obtinere
⁊ hoc eſt. O xp̃e tu dico eterna gloria celi.i.an
gelorum vel q2 pater ꝑ te glorificat̃. et o beata
ſpes mortalium.i.xp̃ianoꝝ.⁊ o vnice celſi tonã
tis.i.celeſtis patris ſm̃ diuinitateʒ.⁊ o proles.i.
filij caſte virginis ſm̃ humanitatem.
Da dexterã ſurgẽtibꝰ:exurgat et mens ſobria:
flagrãſꝗ in laudẽ dei: grates repẽdat debitas
Da dexteram.i.auxilium tuum nobis ſurgen
tibus a vicijs et ita mens noſtra ſobria.i. abſti
nens exurgat ſcʒ ad laudem tuam ꝗ pro et ille
flagrans.id eſt ardens in laudem. id eſt in com
memorationem dei rependat. id eſt perſoluat
debitas grates in hymnis et canticis deo om
nipotenti.
Natus refulget lucifer:ſparſamꝗ luceʒ nũciat
cadit caligo noctiũ:lux ſancta nos illuminet.
Lucifer ſcʒ ſtella matutina.id eſt xp̃us natus
refulget.id eſt nunciat mundo.ſparſaʒ lucem.i.
natam ⁊ vere nũciat q2 caligo noctium.i.obſcu
ritas dyaboli vel nitor cadit.⁊ ideo lux.i. xp̃us

ſancta ſãctificatione nos illuminet lumine ſpi
ritusſancti ⁊ ſanctificet nos ⁊ ſaluet nos.
Manenſꝗ noſtris ſenſibus:noctem repellat ſe
culi:omniꝗ fine diei:purgata ſeruet pectora.
Ut ipſa lux manens noſtris ſenſibus.i.in no
bis qui habemus quinꝗ ſenſus corporeos re
pellat a nobis noctem.i.dyaboluʒ ſeculi huius
mundi.⁊ illa nox ſeruet pectora noſtra purga
ta a vicijs omni fine die.i.oi tẽpore vite noſtre.
Queſita iaʒ primũ fides:radicet nr̃is ſenſibꝰ:ſe
cũda ſpes cũ gaudeat:qua maior extat caritas
Fides queſita a nobis in baptiſmo iaʒ primũ
id ẽ cito ideo dicit primũ q2 fides prima cogno
minatur inter ꝟtutes in illo loco vbi dicit fides
ſpes ⁊c.radicet.i.ponat radices ſenſibꝰ noſtris
altis.i.profundis vel ſecũda ſpes a fide.i.pſpe
ra per quã ſpem ſperamꝰ vitaʒ congaudeat ſcʒ
qua fide ⁊ ſpe caritas extat maior. Juxta illud
Maior autem horum eſt caritas.
p laſmator hominis deus:qui cunctã ſolus
ordinãs:quod fecit hominum iubes:pro
ducere reptantis ⁊ fere genus.
Jn hoc hymno cognoſcitur illud qđ fecit deus
in ſexta die.creatis ſiquideʒ omnibus reptilibꝰ
ſcʒ piſcibꝰ auibꝰ ⁊ alijs beſtijs.ſ.ſexta die forma
uit deus adam ⁊ prefecit oibus aialibꝰ dicens.

Creſcite et multiplicamini et replete terram.et
dominamini piſcibus maris et volatilibus celi
et vniuerſis que viuunt ſuꝑ terram.poſuitqꝫ euꝫ
in paradiſo deliciaruꝫ: vt operaretur ⁊ cuſtodi
ret illud. Intendit itaqꝫ auctor rogare deum vt
ſicut fecit hominem ſuperioreꝫ cunctis animan
tibus ſic faciat vt non ſit inferior animalibus
propter peccata ſua. Cur homines creauit q̊s
malos futuros preſciebat. qꝛ ſicut preuidit ꝙ
mali eſſent facturi:ſic etiam preuidebat de ma-
le factis eorum quid boni ipſe futurus eſſet vel
quid boni homines eſſent futuri et hoc eſt. O
deus plaſmator.i.creator hominis ſcꝫ ade qui
ſolus ordinans cuncta.i.diſponens iubes pro-
ducere.i.oberrare promittis humum.i. eccleſiā
ſcꝫ bonos ⁊ malos homines. Eccleſia eſt cōgre
gatio fidelium.⁊ genus reptantis vt ſerpentuꝫ
et fere beſtiarum.

Qui magna rerum corpora:dictu iubentis viui
da:vt ſeruiāt ꝑ ordinē:ſubdens dediſti homini.

Et o tu deus qui feciſti dictu iubentis.i.verbo
filij tui magna corpora.i.iumenta.pecora.beſti
as.omnium rerum diuerſarum.viuida.i. anima
ta.⁊ ſubdens.i.ſupponens illa animalia dediſti
homini vt ſeruiant per ordinem.i.vt omnia ani
malia ſuppoſita ſint homini et vt comederent

illa animalia ſcilꝫ boues.oues.lepores.et por-
cos.⁊ talia.et vt illa equitarent vt equos ⁊ mu
los.et ſic de ceteris.

Repelle a ſeruis tuis:quicquid ꝑ immūdiciam
aut moribus ſe ſuggerit:aut actibꝰ ſe interſerit.

Et o deus repelle a ſeruis tuis quicquid ſug-
gerit.i.infert ſe per immundiciam.i. per aliquā
ſuperfluitatem vel per ſordidam comeſtionem
moribus vt eſt aliquis qui poſtq̄ incipit pecca-
re nequid ſe abſtinere ſed vult ſemꝑ perſeuera-
re.aut interſerit ſe.i.miſcet actibꝰ.i. homicidijs

Da gaudiorum premia:da graciaruꝫ munera
diſſolue litis vincula:aſtringe pacis federa.

Da premia.i.remunerationem gaudiorū eter
norum.da munera graciarum.i. dona ſpiritus
ſancti diſſolue vincula litis. id eſt peccata odij
aſtringe.i.coniunge.federa pacis. id eſt contu-
bernia ſuperne pacis.

S umme deꝰ clementie:mūdiqꝫ factor machi
ne:vnꝰ potentialiter:trinuſqꝫ ꝑſonaliter.

Materia huius hymni eſt cognitioneꝫ habere
trinitatis in vnitate ⁊ vnitatis in trinitate. In-
tendit etiam auctor rogare deuꝫ.vt cingat lum
bos noſtros cingulo caſtitatis ⁊ adurat.id ē in
flāmet vl' repleat corda noſtra igne ſpiritꝰ ſācti
vt caſto corpore ⁊ mūdo deo ſeruire mereamur

O deus ſumme clemencie. id ē alte pietatis ⁊ o
ſanctorum machine.i.cōpoſitor mundi.tu dico
vnꝰpotentialiter.i.in potentia ſm diuinitatem.
⁊ trinus perſonaliter.i.trinus in perſonis.
Noſtros pius cū canticis:fletꝰbenigne ſuſcipe:
quo corde puro ſordibꝰ:te perfruamur largiꝰ
Et tu prꝰnoīatus ꝓ vacatiuo ſuſcipe benigne
noſtros fletus.i.lacrimas cū canticis.i.cū hym-
nis vel laudibꝰquo ꝓ vt fruamur te largiꝰ.i.am
plius ⁊ hoc puro corde mūdo ſordibꝰ.i.a vicijs
Lūbos iecurqꝫ morbidū:adure igne cōgruo:ac
cincti vt ſint perpetim:luxu remoto peſſimo.
Adure.i.accēde igne congruo.i.ſpū ſancto lū
bos noſtros ⁊ iecur ſcꝫ epar.Et nota ꝙ hec tria
iecur.cerebrum.lumbi:cogunt hominem pecca-
re.vt ſint accincti.i.vt lumbi ſint caſti cōtra libi
dinem.perpetim.i.ſemper remoto peſſimo luxu
id eſt iniquo luxu.id eſt remota ſit peſſima luxu-
ria et alia vicia ſint procul.
Ut quiqꝫ horas noctiū:nūc cōcinendo rūpimꝰ
donis beatis patrie:ditemur omnes affatim.
Ut quiqꝫ.i.quicūqꝫ concinendo.i.pſallēdo rū-
pimus.i.dum vigilamꝰ.ſ.dum diuidimꝰhoras
noctiuꝫ omnes ditemur. id ē diuites efficiamur
affatim.id eſt abundanter beatis donis patrie
id eſt beatitudine ſcꝫ patrie celeſtis.

a uroꝛa iam ſpargit:polum terris dies illa
bitur:lucis reſultat ſpeculuꝫ:diſcedat om
ne lubricum.
Hymnus iſte cōtinuatur ſuperiori. Ita nos rū
pimus horas noctiuꝫ vt nos omnes ditemur.i.
diuites ſimus in xp̄o.et ecce aurora.i.xp̄us iam
ſpargit polum.i.illuminat corda hominū.Hor
tamur etiam nos vt taliter nos habeamus in
hoc ſeculo vel in mane vt ad illud vltimum ma
ne venire poſſimus:et audire mereamur ſcilicet
Uenite benedicti patris mei ⁊c̄.Naꝫ finito mū
di termino peccatores perpetuis tenebris ob-
ſcurati tradentur.Fidelibusvero ⁊ iuſtis qui in
hac vita ſunt non in nocteꝫ ſed in lucem effluet
id eſt abundanter clareſcet ⁊ hoc ē ꝙ precamur
Aurora.i.xp̄s illabit̄.i.mergitur terr̄.aurora.i.
xp̄s ſpargit polū.i.illuminat mētes vl̄ eccleſiā ⁊
illabit̄.i.mergit̄ terr̄ ⁊ ſpeculū.i.pulchritudo vl̄
aſpectꝰlucis.i.claritas reſultat.i.gaudet. Et iō
omne lubricū.i.oē peccatuꝫ diſcedat a nobis.
Fantaſma noctis decidat:mētis reatꝰſubruat:
quicq̄d tenebr̄ horridū:nox attulit culpe cadat
Fātaſma.i.fātaſia vel illuſio noctis.i.dyaboli
decidat.i.cadat vel ruat reatꝰ.i.culpa mēt̄ ſub
ruat.i.cadat a nobis.⁊ quicq̄d horridū.i.defor
me culpe nox.i.dyabolꝰ vel nocturna cogitatio

attulit nobis in tenebris ſcꝫ cadat a nobis.
Ut mane illud vltimuꝫ:qđ preſtolamꝰ cernui in
lucem nobis effluat.dum hoc canore cõcrepat.
Ut mane illud vltimum.i. iudicium futurum.
vl' caritas.i. aduentus xp̄i qđ mane cernui.id ē
proſpici preſtolamur.i.ſperamus vl' expectamꝰ
effluat.i.eueniat nobis in lucem dum hec.i.nox
ꝯcrepat.i.reſonat canore.i.cantu vel laude.

O lux beata trinitas:et principalis vnitas:
iam ſol recedit igneus: infunde lumen
cordibus.

In hoc hymno materia ſumitur circa qualita-
tem temporis die recedente ꝛ nocte adueniente
Intendit inuocare trinum deum in perſonis et
trinitatem in vnitate.vt infundat in cordibꝰ no
ſtris lumen ſpiritus ſancti.vt ſimplices laudare
mereamur deum ſcꝫ in proſperis ꝛ in aduerſis.
ꝛ ita concedat nobis tranſire diem ꝛ noctem:ſi-
ne peccato ꝛ ſine impedimento ſathane ꝛ hꝰ eſt.
O beata trinitas.i.o deus lux hominuꝫ/vel mū
di vel angelorum ꝛ vnitas principalis.i.que ha
bet principatum ſuper angelos ſol.i.xp̄s igneꝰ
recedat a nobis iam ꝛ ideo infunde lumen.id ē
ſpiritum ſanctum in cordibus noſtris.i.ſenſibꝰ
vt illud habere mereamur.
Te mane laudū carmine:te dep̄cemur veſperi:

te noſtra ſimplex gloria:ꝑ cuncta laudet ſecula.
Dico infunde ſpiritum ſanctū vt deprecemur
te ꝛ vt adiuues nos laudū carmine.ſ.ſero:ma
ne:meridie et tota die debemus laudare deum
ꝛ honorare.i.per horas ſcꝫ quotidie ꝛ in omni-
bus horis.i.omni tempore.vnde ait propheta
Veſpere ꝛ mane ꝛ meridie ꝛc.ꝛ te precemur veſ
peri.i.in fine mundi.ꝛ noſtra ſimplex.i. humilis
gloria laudet te per cuncta ſecula.i. per omnia
ſecula.et hoc perpetue.i.ſine fine.

C onditor alme ſyderum:eterna lux creden-
tium:xp̄e redemptor omnium:exaudi pre
ces ſupplicum.

Materia huius hymni eſt de aduentu xp̄i et de
incarnatione eiuſdem.quia deus deſcendēs de
celo ſe exinaniuit formam ſerui accipiens ꝛ hu
miliauit ſe vſq ad mortem. et qualiter egreſſus
eſt de honeſtiſſima clauſula virginis tanꝗ ſpō-
ſus đ thalamo ſuo cui ſponte omnia obediunt
ſcꝫ.terreſtria.celeſtia.ꝛ infernalia. Intēdit etiā
rogare deuꝫ vt per hanc incarnationē noſtras
preces exaudire dignetur. et a ſagitta dyaboli
liberare.ꝛ hoc eſt.O conditor qui es compoſi-
tor alme ſyderum.i.ſtellarum. O eterna lux cre
dentium. id eſt xp̄ianorum fidelium. O xp̄e re-
demptor omnium hominum exaudi preces ſup

plicum.i.humilium tibi ſupplicantium.
Qui cõdolens interitu:mortis perire ſeculũ:ſaluaſti mundũ languidũ:donans reis remedium

Qui condolens.i.nobiſcũ dolens ſeculuꝫ.i.ſeculares perire interitu mortis.i. pena infernali ſaluaſti.i.liberaſti de poteſtate dyaboli mundũ languidum.id eſt in peccatis donans reis remedium.id eſt redemptione tui ſanguinis reis.id eſt peccatoribus.

Vergente mũdi veſpere:vti ſpõſus de thalamo egreſſus honeſtiſſima: ꝟginis matris clauſula.

Vergente mundi veſpere.i.appropinquãte vꝉ declinãte fine mũdi es ſic egreſſus vti pro ſicut ſponſus egreditur de thalamo egreſſus in quã de honeſtiſſima.i.ꝺ caſtiſſima clauſula.id ẽ clauſtro virginis marie.

Cuius forti potentie:genu flectuntur omnia:celeſtia terreſtria:fatentur nutu ſubdita.

Et ideo qꝛ egreſſus es vel qꝛ ſaluaſti munduꝫ forti'potentie cuius.id eſt chriſti omnia flectuntur genu. id eſt laudando ipſum. celeſtia.id eſt angeli. terreſtria. id eſt homines fatentur ſubdita. id eſt confitentur illi ſubiecta nutu. id eſt ſponte.id eſt ad tuam voluntatem.et quia obediunt noſtro ſaluatori et omnia clamant deus me fecit:ideo te precamur.

Te deprecamur agie:venture iudex ſeculi: ꝯſerua nos in tempore:hoſtis a telo perfidi.

Ergo quando ita eſt deprecamur te o agie.i. o ſancte xp̃e võture iudex ſeculi.i.ad iudiciũ cõſerua nos in tp̃e.i.in hac vita a telo hoſtis ꝑfidi id ẽ a ſuggeſtione dyaboli que ſagitta dicitur.

Laus honor ꝟtus gloria:deo prĩ ⁊ filio:ſancto ſimul paraclito in ſempiterna ſecula amen.

Et qꝛ deꝰ miſit filiũ ſcꝫ xp̃m.vt nos redimeret referamus gracias ei. laus honor ꝟtus gloria deo patri ⁊ filio ſancto ſimul paraclito.i. ꝯſolatori in ſempiterna ſecula amen.i.ſine fine.

V erbũ ſupernũ prodiẽs:a prẽ olim exiens:
qui natꝰ orbi ſubuenis:curſu decliui tp̃is

Iſte hymnꝰ agit de ſup̃dicta materia ⁊ ꝯtinuat̃ ſuperiori.ita xp̃us egreſſus eſt de vtero ꝟginali vti ſponſus de thalamo ſuo. ⁊ ideo oĩa ei humiliantur ⁊ nõ eſt mirũ qꝛ ipſe deſcẽdit de patre.i. de celo. ⁊ hoc eſt reſpõſio ꝯtra hereticos qui dicebant xp̃m veniſſe ſcꝫ non de patre:quibus reſpondendum eſt. O ſupernum verbum.i.dei filius prodiens. id eſt manifeſtans te ineffabiliter.a patre enim exiens quando incarnatus es qui de matre natꝰ es ſubuenis.i.ſuccurris orbi prodito in curſu.i.in plenitudine tẽporis decliui.i.proni vel declinatis ad finem ſeculi.

115

Illumina nunc pectora:tuoq; amore cōcrema:
audito vt preconio:ſint pulſa tandem lubrica.

Et tu qui talis es illumina nunc.i. in preſenti tuo lumine noſtra pectora ⁊ concrema.i.accende tuo amore.i.tua gracia vt audito preconio. id eſt predicatione apoſtoloꝝ vel audito preconio prophetaruꝫ lubrica.i.peccata ſint pulſa a noſtris cordibus tandem in fine ſeparationis corpus et anime.

Iudexq; cum poſt adderis:rimari facta pectoris:reddens vicem pro abditis:iuſtiſq; regnuꝫ pro bonis.

Et o tu ſupernum verbum.i.o fili dei rimari.i. experiri vel inquirere facta pectoris.i. peccata cogitationis vt cum aderis.i.cum adfueris iudex poſt.i.in fine mundi ſis reddens vicem.i.remunerationeꝫ pro abditis.i.pro occultis peccatis et iuſtis.i.ſanctis regnum eternuꝫ pro bonis operibus que in preſenti ſeculo operati ſunt.

Nō demū arcemur malis:pro q̄litate criminis:
ſꝫ cū beatis cōpotes:ſimꝰ perhennes celibes.

Et non arcemur.i.non conſtringamur demuꝫ id eſt ad vltimum malis pro qualitate criminis id eſt pro magnitudine vel cumulo peccatoruꝫ ſed ſimus compotes.i.ſimul potentes ſimus cū beatis.id eſt ſanctis perhēnes.i. perpetualiter

vel perhennes.id eſt habitatores celorum celibes.id eſt celeſtem vitam ducens.

V ox clara ecce intonat:obſcura queq; increpat:pellantur eminus ſomnia: ab ethere xp̄us promicat.

Materia huius hymni idem eſt quod in ſupra dicto hymno. Dictum eſt ſuperius ꝙ xp̄s venit olim a patre.quia ecce vox.id eſt predicatio xp̄i intonat et hoc eſt.Ecce clara vox.id eſt iohannes celeſtis intonat.id ē terribiliter predicat de nube carnis penitentiam.et increpat queq; obſcura.id eſt omnia vicia vel peccata. ⁊ ideo omnia ſomnia.i.vana ⁊ mutua peccata pellantur eminus.i.longe qꝛ xp̄us iam promicat.i.fulget ab ethere.i.de celo vel a diuina ſcriptura.

Mēs iaꝫ reſurgat torpida:que ſorde extat ſaucia:ſydꝰ refulget iaꝫ nouū:vt tollat omne noxiū

Et ideo mens noſtra torpida.id ē pigra reſurgat a vicijs que mens extat ſaucia.id eſt manet vulnerata ſorde.id eſt peccato.bene dicit ꝙ ſurgat mens quia ſydus.i.xp̄us refulget iam ꝑ ſpiritum ſanctum iam nouum. id eſt de virgine id eſt iam nouum natum vt tollat.id eſt vt remoueat a nobis omne noxium.i.peccatum.

Eſurſum agnus mittitur:laxare gratis debituꝫ
omnes pro indulgencia:vocē demꝰ cū lacrimis

116

Agnus.i.dei filius mittitur eſurſum.i.de celis
laxare.id eſt condonare debitum.id eſt origina
le peccatum vel penas peccati gratis. id eſt do
no vel ſponte ſua et ſine aliqua remuneratione
et ideo omnes demus vocem cum lacrimis.id ē
confeſſionem peccatorū pro indulgencia.id ē
pro remiſſione peccatorum.

Secundo vt cū fulſerit:mūdūq; horror cinxerit
nō pro reatu puniat:ſed pius nos tūc protegat

Bene dico demus vocem cum lacrimis.vt cū
ille agnus fulſerit.i. fulgēs aduenerit ſecundo
aduentu.i.in iudicio.⁊ horror.id ē pauor illius
cinxerit.i. circūdederit mundum.i. mundanos
non vt puniat.i.non damnet pro reatu.i.ꝑ pec
cato ſed pius.i.xp̄us propicius nobis:nos tunc
protegat.id eſt defēdat nos a poteſtate dyabo
li.Preſta pater ⁊c.

V eni redemptor gentium: oſtende partum
virginis miretur omne ſeculum: talis de
cet partus deum.

Materia huius hymni eſt inuocatio ad deū vt
veniat oſtendere partum virginis ſed non ex vi
rili ſemine: ſed diuino ſpiritu cooperante eſſe
factum.et qualiter egreſſus eſt a patre ⁊ regreſ
ſus ad patrem et qualiter eſt equalis patri.⁊ lo
quitur de preſenti quaſi d̄ futuro.Vel poſſumꝰ

dicere ſm̄ litteram.veni redemptor gentium.id
eſt oſtende te illis qui in mundo habuerunt no
ticiam tui ⁊ hoc eſt.veni redemptor.o chriſte re
demptor gentium.i.gentilium vel iudeorum.ve
ni in mentibus noſtris.⁊ oſtende partum virgi
nis marie.et ideo omne ſeculum.id eſt ſeculares
miretur.id eſt mirentur quia talis partus decet
deum vt de ſpiritu ſancto ⁊ maria:virgine per
manente.

Non ex virili ſemine:ſed miſtico ſpiramine: ver
bum dei factū eſt caro:fructuſq; ventris floruit

Vere talis partus decet deū qꝛ nō ex virili ſe
mine ſed miſtico ſpiramine.id eſt ſecreto ⁊ ſācto
verbum dei.id eſt filius dei factū eſt caro. id ē
homo ⁊ fructus ventris marie floruit ſicut flos
creſcit.vnde maria virga eſt:filius eius flos.

Aluꝰ tumeſcit v̄ginis:clauſtra pudoris ꝑmanēt
vexilla v̄tutum micant:verſatur in templo deꝰ

Et ecce aluus virginis.i.vēter marie tumeſcit
id eſt creſcit ⁊ tamen clauſtra pudoris.i. virgi
nitatis permanent integra. quia virginitas nō
eſt violata. et vexilla virtutum.id eſt miracula
micant.id eſt fulgent vel virtutum quarum deꝰ
eſt vexillum.id eſt cuſtos.et ideo deus verſatur
in templo qꝛ receptus eſt a ſimeone. vel verſa
tur in templo.i.in aluo marie virginis.

Procedēs de thalamo ſuo:pudoris aula regia
gemine gigas ſubſtantie:alacris vt currat viaꝫ
Chriſtus procedens de thalamo ſuo.i.de vte
ro virginis quia illa fuit illi letus caſtitatis ſcꝫ
de regia aula pudoris.i. de pallatio regali ex‑
iſtens gigas gemine ſubſtantie.i. diuinitatis et
humanitatis.qr deus eſt ⁊ hō.Gigas dicitur eo
ꝙ inſeparabilis ⁊ irreuocabilis ad vitam huiꝰ
mūdi obcurrit nobis.vnde dauid. Exaltauit vt
gigas ⁊c̄. vt alacris.i. currat viam.id ē de hoc
mundo tranſeat ad patrem.
Egreſſus eius a patre:regreſſus eius ad patrē:
excurſus vſqꝫ ad inferos:recurſus ad ſedeꝫ dei
Egreſſus eius a patre quādo deſcēdit in vteꝝ
virginis regreſſus eius ad patreꝫ quādo rediit
in celum. vnde dauid. A ſummo celo ⁊c̄. et re‑
greſſus eius vſqꝫ ad ſummum eius. ⁊ ipſe ait in
euangelio.Ego veni a patre in mundum.iteruꝫ
relinquo mundum ⁊ vado ad patrem. excurſus
vſqꝫ ad inferos quando deſcendit ad inferna.
recurſus ad ſedem dei.i.dexteram patris.
Equalis eterno patri:carnis tropheo accinge‑
re:infirma noſtri corporis:virtute firmans per
peti.
Et o tu xp̄e eq̄lis eterno patri ſm̄ diuinitatem
accingere tropheo.i.victoria carnis.ſ. induere

carnem quia per carnem triumphauit dyabolū
tu dico firmans.i.roborans perpeti.i.perhenni
virtute:infirma.i.vicia ſcilicet fragilitates no‑
ſtri corporis et anime.
Preſepe iam fulget tuū:lumenqꝫ nox ſpirat no
uuꝫ:qđ nulla nox interpollet:fideſqꝫ iugi luceat
Vere procedis de thalamo o tu xp̄e qr preſe‑
pe tuum.i.eccleſia iam fulget virtutibus.et nox
ſpirat.i.emittit nouum lumen.i.natum ſine pec
cato qđ lumen nulla nox.i.nulla obſcuritas he
reticorum.quia heretici dicunt te non accepiſſe
carnem.interpollet.i.obſcuret ⁊ luceat lumen tu
um iugi fide.id eſt aſſidua virtute patris.
C hriſte redemptor gentiuꝫ:ex patre patris
vnice:ſolus ante principium:natus inef‑
fabiliter.
Materia huius hymni eſt inuocatio quaꝫ faci
mus ad xp̄m.vt ſicut dignatus eſt accipere car
nem hamanam ⁊ illam ſibi vnire:ita preces no
ſtras exaudire dignetur ⁊ nos a peccatis libera
re ⁊ hoc eſt.O xp̄e redemptor gentiuꝫ vel omni
um quia omnes gentes redemiſti tuo ſanguine
et o tu vnice.i. o tu vnigenite patris.i. ex patre
procedens.tu dico ſolus natus ineffabiliter ſm̄
diuinitatem.vnde ait ſcriptura.Generationem
eius quis enarrabit ante principiuꝫ. id eſt ante

118

mundi conſtitutionem.

Tu lumen tu ſplendor patris: tu ſpes perhen-
nis omnium: intende quas fundunt preces: tui
per orbem famuli.

O chriſte tu es lumen ⁊ ſplendor patris quia per te pater innotuit mundo tu es perhennis. id eſt perpeti. ſpes omnium intende. id eſt audi preces quas famuli tui fundunt per orbem. id eſt per omnes gentes que per vniuerſum orbeꝫ orant aſſidue apud te.

Memento ſalutis auctor: ꝙ nr̃i quõdaꝫ corꝑis
ex illibata virgine: naſcendo formaꝫ ſumpſeris

Dico ꝙ debes preces noſtras intendere quia aſſumpſiſti humanam carnē ⁊ hoc eſt. O auctor noſter ſalutis ⁊ ideo ꝙ. id eſt quia ſumpſeris ſcilicet quondam. id eſt in tempore formam. id eſt ſimilitudinem noſtri corporis ex ꝟgine illibata id eſt intacta quia ante partum et poſt partum et in partu virgo permanſit.

Sic p̃ſens teſtatur dies: currēs ꝑ anni circulum
ꝙ ſolus a ſede patris: mūdi ſalus adueneris.

Preſens dies. id eſt natiuitatis teſtatur ſic. ita currens per anni circulum. id eſt per vnumquēꝙ annum. ſolus. id eſt quia tu ſolus adueneris exiſtens ſalus mundi. a ſede patris. i. veniēs de celo: operatus es ſalutem in medio terre.

Hūc celū terra hūc mare hūc omne qȯ in eis ē:
auctoreꝫ aduentus tui laudat exultās cantico.

Hunc. i. diem vel auctorē celū. i. celeſtes vl' ſtelle ꝑ celum ſtella que apparuit magis. i. tribꝰ regibus vel angeli intelligūtur qui paſtoribꝰ cuꝫ nimio gaudio dixerūt gloria in excelſis deo. Et per mare tirānos vel qr mare ſe prebuit calcabile ipſi deo terra. i. terrena poteſtas vel paſtores hunc mare. quia magis nauigio venerūt. et omne qȯ in eis eſt ſcilꝫ in celo ⁊ in terra. laudat hunc auctorem. i. diem vel patrem tui aduentus omne dico exultans cum cantico. i. hymno.

Nos q̊ꝫ qui ſancto tuo: redēpti ſanguine ſumꝰ:
ob diē natalis tui: hymnū nouū concinimus.

Et non ſolum terra ⁊ mare laudant te. ſꝫ etiaꝫ nos quoqꝫ. id eſt ſimiliter qui ſumus redempti tuo ſancto ſanguine concinimus. id eſt canamꝰ nouum hymnum. id eſt nouam laudem ob dieꝫ id eſt propter diem natalis tui.

a ſolis ortu cardine: ad vſqꝫ terre limitē: xp̄ꝫ
canamꝰ principeꝫ: natum maria virgine.

Metrum eſt quod in ſuperiori. In hoc hymno agitur de incarnatione dñi ⁊ de natiuitate q̊mō puerpera enixa ē illū: qui nō horruit ſtabulatū ⁊ continuatur in ſuperiori. Dixi ꝙ celum. terra. mare. et omne qȯ in eis eſt laudat eū principeꝫ.

et vere quia ab oꝛtu ſolis vſqꝫ ad occaſum vni-
uerſus oꝛbis canit deuꝫ.i.laudat. vel aliter dixi
ꝙ eius preſepe iam fulget nouo lumine et ideo
canamus ipſum natum de maria virgine.⁊ ecce
pꝛincipem mundi.a ſolis oꝛtu vſqꝫ ad occaſum
et hoc eſt.A ſolis oꝛtu cardine.i. ab oꝛigine mū
di vel ſolis ſcꝫ ab oꝛiente ſolis vſqꝫ ad limitem
terre.i.vſqꝫ ad occidentem canamus.i.laudemꝰ
deum.i.xp̄m pꝛincipem.xp̄m dico natum de ma
ria virgine vel natum filium marie virginis.

Beatꝰ auctoꝛ ſeculi:ſeruile coꝛpꝰ induit:vt car
ne carnem liberans:ne perderet quos condidit

Bene dico ꝙ debemus laudare deum.qꝛ bea-
tus auctoꝛ.i.factoꝛ ſeculi:induit.i.aſſumpſit ſer-
uile coꝛpus.i.foꝛmam.conditoꝛ carnis noſtre li
berans carnem noſtram carne ſua ſcilꝫ pia car
nem noſtram liberauit.et quare ne perderet ho
mines quos condidit.i.creauit.

Caſte parentis viſcera:celeſtis intrat gracia:vē
ter puelle baiulat:ſecreta que non nouerat.

Et vere induit quia gracia celeſtis ipſe xp̄us
intrat viſcera caſte parentis.i.matris ⁊ ſic vēter
puelle baiulat.id ē poꝛtat ſecreta.id eſt celeſtia
que non nouerat ante conceptionem.

Domus pudici pectoꝛis:templū repente fit dei
intacta neſciens virum:v̄bo cōcepit filium.

Et vere baiulat ſecreta que non nouerat quia
domus.i.aluus pectoꝛi marie pudici.i. caſti fit
templum dei.i.domus dei repente.i.cito. domꝰ
dico intacta neſciens virum per carnis cōmixti
onem concepit.i.poꝛtauit filium.i.xp̄m hoc ver
bo operante ſcꝫ virtute ſpiritus ſancti vel v̄bo
poſt verbum quod gabriel pꝛedixerat ipſum
naſciturum vnde dicitur.Ecce concipies ⁊ pa-
ries filium ⁊c.

Enixa ē puerpera: quē gabriel pꝛedixerat: quē
matris aluo geſtiens:clauſus iohānes ſenſerat

Dico ꝙ concepit ⁊ vere quia puerpera.i. ma-
ria pariens puerum enixa eſt. id ē peperit filiuꝫ
quem gabriel pꝛedixerat naſciturum ⁊ queꝫ io-
hannes clauſus aluo matris ſcꝫ heliſabeth ſen
ſerat.i.cognouerat geſtiens.i.gaudens.

Feno iacere pertulit:pꝛeſepe nō abhoꝛruit:par
uoqꝫ lacte paſtus eſt:per quem nec ales eſurit.

Id nō pertulit vel patitur famem ⁊ ipſe puer
id eſt xp̄us pertulit.i.paſſus eſt iacere vel poni
feno pꝛeſepis pꝛeſepe etiaꝫ non abhoꝛruit.i.re
futauit vel repudiauit pꝛeſepe.i. ſtabulum qꝫ p
⁊ et eſt paſtus.i. nutritus paruo lacte virginis
per quem ſcꝫ xp̄m ales.i.nutrix maria alebatur
a qua vel a quo non eſurit.i. non patitur famē
maria chriſtum poꝛtabat et chriſtꝰ eam regebat

et quem celum ⁊ terra capere non potuit aluus
beate virginis poꝛtauit.
Gaudet choꝛus celeſtiū:⁊ angeli canūt deo:pa
lamqꝫ fit paſtoꝛibus:paſtoꝛ creatoꝛ omnium.

Et quia natus eſt choꝛus.i.ſocietas celeſtium
id eſt ſpirituum gaudet et angeli. id eſt troni et
dominationes.pꝛincipatus ⁊ poteſtates.⁊ ſic d̄
ceteris canunt deo gloꝛiam.et paſtoꝛ.i. creatoꝛ
omnium apparuit paſtoꝛibus iuxta turrim ab-
nam ad quem locuꝫ ſicut ⁊ modo paſtoꝛes pꝛo
conſuetudine habent. Antecedebāt et erat illa
planicies apta paſtoꝛibus illiꝰregionis.

n   uncium vobis fero: de ſupernis natus eſt
     xp̄us dominatoꝛ oꝛbis in bethleem iude:
ſic enim pꝛopheta dixerat ante.

Materia huiꝰ hymni eſt pꝛeparatio gaudij de
natiuitate xp̄i redemptoꝛis ⁊ gaudium annun-
ciatum eſt nobis per angelum apparenteꝫ:⁊ pa
ſtoꝛibus in via dicentem.Annuncio vobis gau
dium magnuꝫ ⁊c̄.Cuius natiuitatis ſigna ⁊ mi
racula ſecuta ſūt ſcꝫ ſtella que apparuit magis
querentibus deum: que duxit eos pꝛeuia vſqꝫ
ad ipſum.Jn cuius natiuitate herodes ⁊ quili-
bet malus confunditur vel doctrina tempoꝛis
ante hoc ceſſauerit ſcꝫ ydola.ſacrificia vana.et
ritus ⁊ vox angeli loquentis eſt:fero.id ē affero

nuncium vobis de ſupernis.ſ. xp̄s de celo xp̄us
dico dominatoꝛ oꝛbis filius dei natꝰ eſt in beth
leem iude.i.in ciuitate illa que ſoꝛte accidit tri-
bui iude:eniꝫ pꝛo quia pꝛopheta dixerat ante.
Hunc canit letus choꝛus:angeloꝛum ſtella de-
clarat:veniunt eoy pꝛincipes dignum celebra-
re cultum miſtica dona.

Choꝛus angeloꝝ canit hunc.ſ.xp̄m.choꝛꝰ di-
co letus ⁊ exultans ⁊ laudans deum ſtella que
ducit magos.i.ſapientes declarat.i.manifeſtat
eis ſaluatoꝛem.eoy.id eſt oꝛientales pꝛincipes
id eſt reges veniunt celebrare.i.honoꝛare deuꝫ
ſcꝫ dignum cultum ⁊ offerre miſtica dona deo.
Thus deo mirram trocleten humando bracte-
as:regi criſeas decenti duꝫ colunt vnum: memi
nere trino tres dare terna.

Jſti tres reges meminere.i.in memoꝛiā habu
erunt afferre tria munera.ſ.aurū.thus.⁊ mirraꝫ
Et meminere offerre deo trocleten.i. rotūdaꝫ q̄
eſt arboꝛ ita dicta a loco vbi naſcit̄.⁊ habet au
reum coloꝛē.⁊ declinat̄ hec trocletis huiꝰ tis.hu
mādo qꝛ moꝛtalis erat. ⁊ meminere deo offerre
bracteas criſeas.i.lamina aurea.qꝛ criſis grece
ideꝫ ꝙ auꝝ latine.regi dcēti.i.xp̄o dū colūt.i.ve
nerāt vnū deū. ⁊ meminere dare tria mūera illi
trino.i.trinitati qꝛ vnū ſūt pr̄ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpūs ſāctꝰ

Gloꝛiam trine monadi: canamus cuȝ deo diue geniteqꝫ pꝛoli flamini ſācto ab vtroqꝫ: fuſo coꝛ de fideli.

Gloꝛiam canamus monadi.i. vnitati trine cū deo et ſpiritu ſancto fuſo ab vtroqꝫ vl' trine monadi.i.deo qui eſt trinus in perſonis et vnus in eſſentia.dicitur eniȝ hec monas huiꝰmonadis. ⁊ hec vnitas canamus pꝛoli diue.i.genite a patre cum deo ⁊ non tantū canamus patri:ſȝ etiaȝ flamini.id eſt ſpiritui ſancto fuſo. id eſt pꝛodeunte ab vtroqꝫ.

Hoſtis herodes impie:xp̄m venire quid times:nō eripit moꝛtalia:qui regna dat celeſtia.

Materia huius hymni eſt conclamatio quā facimꝰ contra herodem qui audita natiuitate xp̄i amittere regnuȝ timuit. Ideoqꝫ multos pueros interfecit. Intentio autoꝛis eſt tractare de tribꝰ miraculis in die epiphanie factis ſcȝ de magorum apparitione. de aqua in vinum conuerſa: ⁊ de xp̄i baptiſmate.et de pueris interfectis.Et nota ꝙ hymnus iſte continuatur ſuperioꝛi. ita dixi ꝙ xp̄us natus eſt et pertulit iacere in feno. vnde herodes de natiuitate eius iratus occidit multos pueros timens ne amitteret regnum. ſed non deberet qꝛ ille qui rex eſt regum et dn̄s

dominantium:non venit vt ei regnum auferret ſed totum mundum in tanto crimine inuolutuȝ a peccatis liberaret et hoc ē.O impie herodes hoſtis quid.i.cur times venire xp̄m ipſe nō eripit moꝛtalia qui regna dat celeſtia.

Ibant magi quam viderāt: ſtellam ſequentes pꝛeuiam lumen requirunt lumine: deum fatentur munere.

Magi ibant queſitum xp̄m ⁊ adoꝛare eum ſequentes ſtellam pꝛeuiam.i.pꝛecedentem quā viderant.⁊ requirunt lumen.i.xp̄m lumine.i.ſtella ⁊ fatētur deū munere.ſ.thure.auro.⁊ mirra.

Lauacri puri gurgitis:celeſtis agnꝰattigit:peccata que nō detulit:nos abluendo ſuſtulit.

Celeſtis agnus.i.xp̄us attigit.i.ſuſcepit lauacra.i.baptiſmuȝ puri gurgitis.i. ioꝛdani ⁊ ſuſtulit.i.abſtulit a nobis abluendo nos per baptiſmuȝ peccata que non detulit.i.ſecum nō poꝛtauit quia immunis erat abſqꝫ peccato.

Nouuȝ genus potentie: aque rubeſcūt ydrie:vinumqꝫ iuſſa fundere mutauit vnda oꝛiginem.

Et ideo dico nouum.i.inauditum genus potentie.ydrie rubeſcunt.i.flaueſcunt ſcȝ aque intromiſſe ponit enim continens pꝛo contento. et aqua iuſſa fundere.vinum mutauit oꝛiginem.i. naturam pꝛecepto dei.

a ue maris ſtella:dei mater alma:atq; ſemp
virgo:felix celi porta.
Materia huius hymni eſt ſalutatio ab angelo
facta ſic dicente. Aue gracia plena dominus te
cum.que virtute altiſſimi obumbrata fuit:⁊ ſo
lo verbo concepit. Intendit etiam autor ipſaȝ
mariam inuocare:vt nomen eue per quā mors
intrauit mutet:⁊ vt ſoluat vincula peccatorum
et preſtet nobis vitam eternam ⁊ a cunctis rea
tibus abſolutis. Hinc etiam laudare nos hor
tatur ⁊ glorificare hūc diem propter hoc ꝙ eua
ſimus de domo dyaboli:⁊ venimus potius per
fidem et per graciam dei ad ipſam. ⁊ dicitur hᵒ
per ſimile ⁊ facit per comparationē. Sicut eniȝ
ſtella preſtat ducatuȝ nautis vt veniant ad por
tuȝ.ita ducatu virginis marie venimus ad por
tum.i.ad xp̄m et hoc eſt. O ſtella maris.i.mun
di aue.i.ſalue o alma.id ē ſancta mater dei atq;
aue ſemp.i.eternaliter ỽgo q₂ ante partū et in
ptu ⁊ poſt partū o porta felix.i. celi aue.i.ſalue.
Sumens illud aue:gabrielis ore:funda nos in
pace:mutans nomen eue.
Et quia tu ſumens illud aue.i. ſalutationem
que fertur ab ore gabrielis funda nos in pace
id eſt in eterna beatitudine.tu dico mutans no
men eue in aue.id ē maledictionem eue in vitaȝ

eternam.id eſt in tuam benedictionem.
Solue vincla reis:profer lumen cecis:mala no
ſtra pelle:bona cuncta poſce.
Et quia tu virgo facta es ſtella maris et quia
mutaſti nomen eue.i.maledictionem eue deliſti
et dediſti nobis benedictionem. et confundiſti
mortem ⁊ dediſti nobis vitam perpetuaȝ. Ideo
ſolue vincula.i.ligamenta peccati humani reis
id eſt peccatoribꝰ ⁊ profer.i.tribue lumen cecis
id eſt infidelibus. et pelle.i.abice a nobis mala
nr̄a et poſce.i.poſtula a filio tuo cuncta bona.
Monſtra te eſſe matrem: ſumat per te preces:
qui pro nobis natus:tulit eſſe tuus.
Monſtra te eſſe matrem.i. oſtende te placan
do filiuȝ tuum ⁊ filius tuus ſumat preces tuas
per te:filius dico ille qui tulit.i.ſuſtinuit eſſe fili
us tuus natus pro nobis vt nos ſaluaret.
Virgo ſingularis:inter omnes mitis:nos culpiſ
ſolutos:mites fac et caſtos.
Et q₂ ſuſtinuit eſſe filiꝰ tuꝰ ideo o ỽgo ſingula
ris q₂ nulla ſil'is eſt tibi quia poſt partū ỽgo in
partu ỽgo ⁊ ante partum mitis inter oēs alias
mulieres. ⁊ o ỽgo caſtitatis mater fac nos ſolu
tos a culpis ⁊ fac nos mites.i.māſuetos ⁊ caſtos
ſcȝ in corpore ⁊ in aīa fac nos mundos.
Vitam preſta puram:iter para tutum:vt viden
tes iheſum:ſemper colletemur.

Et quia mater es caſtitatis ⁊ ſuauitatis.o vir
go preſta.i.dona vitam puram nobis.⁊ para.i.
tribue iter tutum vt nos videntes iheſum filiuꝫ
tuum ſemper colletemur.i.gaudeamus in eo.ſ.
in preſenti ei laudes perſoluentes et in futuro
eum plenius ⁊ perfectius cognoſcentes gaude
amus ⁊ exultemus cuꝫ dn̄o noſtro filio tuo.

Sit laus deo patri:ſummo xp̄o decus: ſpiritui
ſancto: trinus honor vnus amen.

Et quia deſcēdit dominus noſter in vterū vir
ginis.ideo laus.i.gloria ſit deo patri decus ho
nor ſit ſummo xp̄o excelſo. et ſpiritui ſancto ſit
honor trinitas in perſonis.i.vnus honor ſit tri
nus ſcꝫ patri ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſancto amen.

q uem terra pontus ethera:colunt adorāt
predicant:trinam regentem machinam:
clauſtrum marie baiulat.

Metrum eſt in hoc hymno ideꝫ qō in nocte ſur
gentes. Intentio huius hymni eſt ꝙ autor vult
oſtendere hoc qō prophete ō xp̄o nunciauerūt
in genitrice dei maria eſſe completum:oſtendit
ſimiliter qualiter clauſtrum marie baiulat xp̄m
Et nota ꝙ deus fecit hominem ⁊ poſuit eum in
paradiſo terreſtri.⁊ precepit ei ne comederet de
ligno vite.i.de pomo qō erat in medio paradiſi
ſed dyabolo ſuadente eue.⁊ eua poſtmodū ade

ſimiliter ſuadente:ambo comedentes.⁊ ſic dya-
bolo placentes mortaliter peccauerunt. et poſt
peccatum tante corruptōnis de paradiſo ſtatiꝫ
a dn̄o eiecti ſe nudos eſſe cognouerūt. Videns
ergo deus ꝙ aliter non poſſet redimere genꝰ hu
manum niſi per feminam in vterum virginis. ⁊
ita ſumus redempti et a peccato liberati. vnde
grates reddere tenemur. Dictum eſt ſuperiꝰ ꝙ
maria ſtella maris eſt mater dei.⁊ quem celuꝫ ⁊
terra capere non poterant. tamen clauſtruꝫ ma
rie eum baiulat. Conſtru.clauſtrum.i. ventrem
beate marie baiulat illum deum quem regenteꝫ
trinam machinam mundi ſcꝫ celum terram ma
re.vel machinam.i.anime concupiſcibilitatem
rationabilitatem. ſenſualitatem quem ſcꝫ xp̄m
terra.i.boni pontus.i. mali.et ethera.i. celeſtes
colunt.i.honorant adorant.i. cōmendant pre-
dicant.id eſt nunciant puellam mariam gracia
celi.i.ſpiritu ſancto repletam.

Cui luna ſol et omnia:deſeruiunt per tempora
perfuſa celi gracia:geſtant puelle viſcera.

Dico ꝙ celū.i.celeſtes terra.i. terreni ⁊ omnia
ſiue celeſtia ſiue terreſtria laudant.i.adorant il-
lum quem celum ⁊ terra capere non poterant.⁊
vere qꝛ viſcera beate marie ꝑfuſa. id ē repleta
gracia celi.i.rore celeſti geſtant xp̄m cui ſcꝫ xp̄o

luna.i.variatio lune.i.ſol in curſu ſuo et omnia
deſeruiunt.i.famulãtur per tempoꝛa.i. tp̄aliter
Beata mater munere.cuiꝰ ſupernꝰ artifex:mun
dũ pugillo cõtinẽs:ventris ſub archa clauſus ē
Et qꝛ tulit xp̄m poſſumus dicere ꝙ beata ma-
ter munere.i.donis filij ſub archa.i.circũdatio-
ne ꝛ ſecreto ventris cuius ſcꝫ matris ſupnꝰ arti
fex.i.celeſtis creatoꝛ clauſus eſt. ille dico conti-
nens mundum.id eſt vniuerſitatem omnium re-
rum pugillo.i.in diſpoſitione.
Beata celi nuncio:fecunda ſancto ſpiritu:deſi-
deratꝰ gentibꝰ: cuius per aluum fuſus eſt.
Et qꝛ supernꝰ artifex clauſus ē ſub pectoꝛe vir
ginis marie poſſumꝰ dicere ꝙ ꝟgo maria ſit be
ata nuncio celi.i.angelica ſalutatõne.maria di
co fecunda.i.fertilis ſpiritu ſancto. p aluũ cuiꝰ
id ē marie fuſus ē.i.miſſus.ꝛ natꝰ ē de ꝟgine ma
ria deſideratꝰ a iudeis gentibus ſcꝫ xp̄us.
o Glorioſa domina:excelſa ſupra ſydera:
qui te creauit ꝓuide:lactaſti ſacro vbere:
Materia huiꝰ hymni eſt ꝙ maria peperit ſalua
toꝛem.ꝛ qꝛ deus contulit ei tantam graciam ꝙ
peperit ſaluatoꝛē ꝛc.facit autoꝛ apoſtrophã.i.
cõuerſationē ad deũ.ꝛ qꝛ deꝰ contulit ei tantaꝫ
grãm ꝙ peperit ſaluatoꝛē:ꝯuertit ſermonē ſuũ
ad ipſaꝫ oſtendendo eaꝫ eſſe glorioſaꝫ dicens.

O glorioſa dn̄a excelſa ſupra ſydera.i. o ſpõſa
dn̄i maria excelſa.i.alta ſup̄ ſydera.i.in ſummo
celo vbi nõ eſt aliq̄ vis vẽtoꝝ tu lactas ſacro
vbere illũ qui te creauit ꝓuide.i.ſua ſapiẽtia.
Quod eua triſtiſ abſtulit:tu reddis almo germi
ne:intrẽt vt aſtra flebiles:celi feneſtra facta es.
Tu reddis.i.reſtituis almo germine.ſ. ſancto
filio tuo illud ſcꝫ paradiſuꝫ quod eua triſtis.i.
miſera abſtulit a nobis.ꝛ es facta feneſtra celi
id eſt xp̄i vt flebiles. id eſt flentes peccata ſua
intrent aſtra.id eſt celos.
Tu regis alti ianua:ꝛ poꝛta lucis fulgida:vitã
datam p ꝟginem gentes redempte plaudite.
Dico ꝙ homines flentes ſua peccata intrent
celos.et vere qꝛ facta es ianua.i.oſtium alti re-
gis fulgida.i.ſplendida porta lucis.i.xp̄i ꝛ o gē
tes redempte ſcꝫ a xp̄o plaudite.i. gaudete vitã
eſſe datam per virginem ſcꝫ mariam
q uod choꝛus vatum venerandus olim ſpi
ritu ſancto cecinit repletus:in dei factum
genitrice conſtat eſſe maria.
In hoc hymno agit autoꝛ de natiuitate xp̄i et
qualiter debet eſſe completum in maria qđ pro
phete nunciauerũt quē maria cõcepit ꝛ peperit
filium ꝛ ſimeon gauiſus ſuſcepit eum in templo
Dicimꝰ ergo ꝙ ꝓphete ſenſerunt de aduentu et

de natiuitate xp̄i. yſaias enim dicit. Jn medio
duum animalium cognoſceris. id eſt inter bo-
uem ⁊ aſinum ⁊ alibi. Egredietur virga de radi
ce yeſſe: et Abacuc ſentiens de xp̄o ſimiliter ait.
Jn medio duum animaliū ⁊c. Multi alij pro
phete annunciauerunt et prophetauerūt d̄ xp̄o
hoc totum completum in maria qꝛ natus. bap-
tiſatus. crucifixus et in templo preſentatus et a
iuſto ſimeone ⁊ ab anna vidua ſuſceptus. vnde
a perſonis illis que dn̄o obuiauerunt dictum ē
feſtum illud in quo hymnus iſte cantatur. ypa-
panti dn̄i. i. obuiatio hoc ſcꝫ aduentu. Conſtru.
quod chorus vatum. i. exercitus prophetarum
ſcꝫ dauid ⁊ aliorꝫ chorus dico venerandus con
cinit. i. prophetauit olim repletus. i. adimpletꝰ
ſpiritu ſancto ⁊ conſtat. id ē manifeſtum eſt eſſe
factum. i. ꝯpletum in maria genitrice dei.

Hec deū celi dn̄mq; terre: vgo ꝯcepit peperitq;
vgo: atq; poſt partū meruit manere inuiolata.

Et vere conſtat eſſe factum: qꝛ ſcilꝫ beata vgo
concepit dn̄m. i. xp̄m dei celi ⁊ terre ⁊ virgo. id ē
maria peperit illum quem geſſit vel concepit. i.
portauit q; pro ⁊ meruit inuiolata manere. id ē
manſit incorrupta poſt partum.

Quē ſenex iuſtꝰ ſimeō i vlnis: i domo ſuſ̄pſit dn̄i
gauiſus: hꝰ qd̄ optauit ꝓprio videre: lumine xp̄ꝫ

Quem. i. xp̄m ſimeon iuſtus et ſenex. i. annos
ſimeon ſacerdos ſenſit. i. ſuſcepit in vlnis. id eſt
in brachijs ſuis. in domo. id ē in templo domini
gauiſus. i. letus videre ſuo proprio lumine qd̄
optauit ſcꝫ xp̄m qd̄ optauit per multa tēpora.

Tu libans votis petimus: precantuꝫ regis eter
ni genitrix faueto claraq; celſi renitens olimpi:
regna petiſti.

O tu genitrix. i. mater eterni regis ſcilicet xp̄i
qui caret principio ⁊ fine petimus te faueto. id
eſt concede votis. i. precibus precantum. i. famu
lorum libens. id eſt libenter q; pro ⁊ tu renitens
id eſt ſplendēs petiſti. id ē accepiſti clara regna
olimpi celſi. id eſt alti celi. vel ſic ⁊ clara renitēs
petiſti. i. accepiſti clara regna.

Sit deo noſtro decus: ⁊ poteſtas ſit ſalus: per-
pes ſit honor perhēnis: qui poli ſumma reſidet
in arce trinus ⁊ vnus amen.

Decus ⁊ poteſtas ſit deo noſtro perpes ſalus
vel laus. i. perpetua gloria ſit illi et perhennis
honor ſit illi. i. deo noſtro qui reſidet in ſumma
arce poli. id eſt in altitudine celi. trinus in per-
ſonis ⁊ vnus in ſubſtantia.

o q̄ glorifica luce choruſcat ſtirpis dauiti-
ce: regia proles ſublimis reſidens virgo
maria ſupra celigenas etheris omnes.

Hoc metrum eſt tetrametrum.ſunt hic quatu
or verſus ⁊ in vno quoqꝫ eoꝝ ſunt q̄tuor pedes
quoꝝ primꝰ eſt ſpondeus.ſecundus iambus.ter
tius dactilus.quartꝰ ſpondeus ſiue trocheus.
Materia huius hymni eſt duplex ↄmendatio
ipſius marie.tam a genere q̄ a meritis.cōmen
datio genere eſt quia ipſa eſt de regia ſtirpe ſcꝫ
dauid.Commēdatio a meritis eſt quia ipſa pe
perit xp̄m ſaluatorem noſtrum. Cantatur hym
nus iſte in tranſitu beate marie qualiter tranſi
uit de hoc mundo ad patrem.vel ſi inanis dice
re qualiter in aſſumptōne ſpiritus eā aſſumpſit
Utrum aſſumpta fuerit cuꝫ corpore an ſine cor
pore.dubitatur ſed melius eſt vt eam credamꝰ
aſſumptam cuꝫ corpore. O regia proles ſtirpis
dauitice. o maria que es ramus ipſius dauid.
Ipſe enim fuit quercus a qua rami procedunt
et tu es ramus ⁊ ſtirps et proles qui ponuntur
pro eodem ſed non ideꝫ ſignificant.eſt eniꝫ pro
les quod aliunde habet inicium.ſtirps idem eſt
q̄ truncus a quo ramꝰ velud a patre filius pro
cedit. O q̄.i.quantum glorifica luce.i.glorioſa
choruſcans.ſplendida parens o v̄go maria tu
dico ſublimis.i.eſtās in ſublimi.ſ.in celo.tu reſi
dēs.i.ſedes ſup̄ oēs āgelos etheris celigenas.i.
genitas i celo qꝛ i celo fuerūt creati āgeli a deo.

Tu cum virgineo mater honore: angeloruꝫ do
mino pectoris aulaꝫ ſacris viſceribus caſta pa
raſti natus hinc deus eſt corpore xp̄us.
O maria mater cum virgineo honore exiſtēs
mater ⁊ virgo tu v̄go inquā caſta paraſti aulā
pectoris.i.pectꝰ tuuꝫ qꝛ aula angeloꝝ dn̄o ⁊ qꝛ
paraſti viſcera taꝫ mundata.ideo hinc.i.ex illis
viſceribus natus eſt xp̄us deus.i. dignatus eſt
naſci corpore.id eſt quantum ad corpus qꝛ hu
manitatem ſumpſit in te.
Quem cunctus venerans orbis adorat currite:
genu flectitur omne a quo te petimus ſubueniē
te abiectis tenebris gaudia lucis.
Quem cunctus venerans orbis adorat.i.quē
omnes homines venerantur.i.adorant.cui.id ē
ad honorem cuiꝰ omne genu flectitur.i.omnes
flectūt genua a quo.ſ.xp̄o nos petimꝰ te veniēte
id eſt te intercedēte gaudia lucis eterne abiectiſ
tenebris.i.peccatis remotis a nobis.
Hoc largire pater luminis omnis natuꝫ p̄ pro
prium flamine ſacro qui tecum nitida viuit in
ethera regnans ac moderās ſecula cūcta amē.
Superius fecit autor apoſtropham ad beatā
mariam:ſed in hoc loco ad patrem vt ipſe dig
netur nobis dare que promiſſa ſūt dicēs. O pa
ter luminis omnis.i.origo ⁊ factor totiꝰ claritatiſ

largire nobis hec ſcilꝫ gaudia lucis.largire in-
quaꝫ qd̄ per proprium natum.i. amore filij tui
⁊ ſacro flamine.i.amore ſpiritus ſancti qui xp̄s
viuit tecum in nitida.i.munda ethera.i. in celo
regnans ac moderans ſecula cuncta.i. omnes
gentes exiſtens in hoc ſeculo.

artiris ecce dies agathe virginis emicat
eximie qua xp̄us eam ſibi ſociat ⁊ dyade-
ma duplex decorat.

Prudentius qui hunc hymnuꝫ in honore bea
te agathe compoſuit laudat deum qui tantam
conſtantiam contulit ſcꝫ virgini. Ecce.i.videte
dies agathe martiris eximie.i. magne virginis
emicat.i.valde ſplendet. qua ſcꝫ die xp̄s ſociat
id eſt coniungit eam ſibi vel accidere facit eam
ad ſe ⁊ dyadema.i.duplex corona ſcilꝫ martirij
⁊ caſtitatis decorat.i.honorat eam.

Stirpe decens elegans ſpecie:ſed magis actibꝰ
atq; fide terrea proſpera nil reputans:iuſſa dei
ſibi corde ligans.

Decens.i.nobilis ſtirpe fuit ⁊ progenie elegās
ſpecie.i.decens⁊ conueniens pulchra facie.ſed
magis pulchra actibus atq; fide.i. operibus fi
dei illa dico reputans nil pro nihilo ducens ter
rea.i.terrena proſpera.i.terrenorum proſperita
tem ⁊ ligans.id eſt retinens ſibi corde. id eſt in

mente iuſſa id eſt precepta dei.

Fortior hec trucibuſq; viris:expoſuit ſua mem
bra flagris pectore q̃ fuit valido torta mām il-
la docet patulo.

Hec ſcꝫ agatha fortior viris trucibus.i.crude
libus expoſuit ſua membra.i.dedit flagris.id ē
verberibus ⁊ flagellis mām illa torta a carnifi
cibus docet.id ē manifeſtat patulo.id eſt aperte
q̃.id eſt quantum ipſa agatha fuit valido pec-
tore.i.forti menti et corpore.

Delicie cui carcer erat:paſtor ouem petrus hāc
recreat: inde gauiſa magiſq; flagrans: cuncta
flagella cucurrit ouans.

Cui agathe carcer erat delicie.i. pro delicijs
ſcꝫ loco deliciarum paſtor ouem petrus recreat
id eſt conſolatur hanc ouem.i.agatham.⁊ inde
gauiſa. ideſt leta et magis flagrans in amore
dei cucurrit.id ē ſuſtinuit cūcta flagella ouans
id eſt gaudens.

Ethnica turba rogum fugiens huius ⁊ ipſa me
retur opem quos fidei titulus decorat his vene
rem magis quos premat.

Ethnica turba.i.gentilis vel pagana que iux
ta ethnam habitauit fugiens rogum.i.combu-
ſtioneꝫ turba meretur opem ipſius agathe.id ē
meruit auxilium.ergo deus premat magis ⁊ re-

ſtringat venerem.i.luxuriā his.i.omnib9 quos
titulus.i.honor vel ſignū fidei decorat.i. hono
rat. Et nota ꝙ quodaȝ tēpore ethna cepit cōbu
rere totam ciuitatem cathanenſium. et ideo pa-
gani venerunt ad ſepulchrum ſancte agathe et
acceperunt velum ꝛ proiecerunt in ignem ꝛ ſta-
tim ignis extinctus eſt.

Jam renitens quaſi ſponſa: polo promiſeris
ſupplica: domino ſic ſua feſta colit faciat ſe ce-
lebrantibus vt faueat.

Tu ſtella renitens.i.ſplēdēs polo.i.in celo q̄ſi
ſpōſa xp̄i ſupplica dn̄o ꝓ miſeris.i.ꝓ nobis pec
catorib9 vt faciat coli.i.celebrari ſua feſta ſic vt
faueat.i.det auxilium celebrantibus ſe.

Gloria cum patre ſit genito: ſpiritui prouide ſa
cro: qui deus vnus eſt omnipotens: hanc memo
rum faciat memorem amen.

Gloria ꝛ laus ſit genito.id eſt filio cum patre
ſancto ꝓuide.i.vide qui deus vn9 eſt op̄s faciat
hāc ſcȝ agathaȝ memorē.i.memor noſtri.ſ. nos
qui facimus memoriam ſui amen.

C hriſte ſanctorum dec9 atq; v̄tuś: vita ꝛ for
ma via lux et auctor ſupplicum vota: pa
riterq; hymnum ſuſcipe clemens.

Jn hoc hymno agit autor de vita ꝛ habitu ſci
benedicti et de miraculis eius ſcȝ de capiſterio

fracto in puericia ſua ſanato. ꝛ d̄ puero a lacte
tracto. Jntendit rogare deum qui eſt vita ꝛ lux
oim̄ fideliuȝ.vt vota nr̄a ſuſcipiat ꝛ nr̄a pecca
ta expellat, ꝛ fauorē ſuū tribuat ꝛ graciā ſuā cō
cedas meritis ſancti benedicti. O xp̄e tu decus
id eſt honor atq; decus ſanctoꝝ q2 per te v̄tuoſi
ſunt ꝛ vita q2 per te viuunt. ꝛ forma qui te imita
ri debent. vn̄ dixiſti. Ego ſum via veritas ꝛ vita
via q2 per te eunt ad patreȝ. ꝛ lux q2 ꝑ te illumi
nantur. ꝛ ſalus q2 ꝑ te ſalui facti ſūt. ꝛ tu qui ta
lis es o clemēs.i.miſericors ſuſcipe vota ſuppli
cum.i. ſupplicantium. ꝛ pariter hymnum.

Qui tuum dudum benedictum ad te attrahens
mire ſegregaſti mundo vt probra mundi: repro
bare dicens te ſequentur.

Qui attrahens dudum.i.olim tuuȝ benedictū
ad te ad opera ſegregaſti mire.id ē mirabiliter
mundo.id eſt a mundo ꝛ quare. vt diſcēs repro
bare.id eſt contrahere vel ſpernere praua mun
di.id eſt peccata mundi. ꝛ iniquitates ꝛ ſequen-
tur te: quia tu dixiſti Qui ſequitur me non am-
bulat in tenebris ſed habebit lumen vite dicit
dominus ꝛ miſericordie.

Cui9 deuotū animū pueri gr̄a p̄ſtans: fidei vale
re qua valens mira p̄cib9: peregit mente fideli.

Deuotum animum.i.religioſuȝ cuius pueri.i.
benedicti gracia fidei de qua plen9 erat ſanct9

129

benedictus preſtans valere.i.poſſe quã gracia fidei.i.valens benedictus peregit mira.i. mira-cula que in dyalagorum libro poſſunt inueniri pro precibus mente fideli.

De hinc extendens pedem in remotis ardua ſcandens cruciari malens corporis artus iuue-nilis ardens caſto amore.

Dehinc.i.deinde extendens pedem in remotis locis.id eſt heremo magis volens cruciari ꝙ̃ fa-uore artus iuuenilis corporis. et quare q2 erat ardens caſto amore dei.ſcandens.i. aſcendens ardua.i.excelſa et fuit malens.i. magis volens cruciari ꝙ̃ fouere artus.i.membra corporis.et quare:q2 erat ardens caſto amore dei.

Gloriã patri reſonem9 oẽs:⁊ tibi compar vtri-uſqȝ ſemper ſpiritus alme deus omni tp̄e ſecli.

Omnes reſonemus.i.perſoluamus gloriaȝ.i. laudem patri.⁊ o alme.id ē ſancte ſpiritus com-par.i.equalis vtriuſqȝ ſcilȝ patris ⁊ filij tu dico vnus deus omni tempore ſecli reſonem9.i.per-ſoluamus gloriaȝ ſemper.id eſt in omni tempo-re tibi.id eſt ad honorem tui.

Imbuit poſt hinc hoies beatos regulis artis ani-mos retũdi ⁊ iugo ſẽp dñi poloꝝ ſubdere colla.

Conſtructio.Imbuit.id ē docuit vel impleuit poſt hinc.i.deinde hoies bonos vel benedictos

regulis artis.i.ſtrictis:retũdi.i.refrenari animos ſuperbos et docuit ſubdere colla.i.mentis ſem-per iuſto dñi polorum in preceptis dñi.

Ex quibus maurus ſedulus miniſter obſequẽs patri latice lauatum gurgite fontis puerum re-tractum.

Ex quibus ſanctis.i.ſanct9 maurus fuit ſedu-lus.i.aſſiduus miniſter ſcȝ ſancti benedicti obſe-quens.i.obediens patri.i.benedicto traxit pue-rum ſcȝ merſum.puerum dico retractum gurgi-te fontis leuatum latice.i.ex aqua equoris leua-tum.i.exiſtentẽ ſup planiciem aque.

Huius o xp̄e meritis precamur vt arceas iram tribuas fauorẽ graciam preſtans veniamqȝ no-bis mitis ad omnes.

O xp̄e precamur veniam meritis huius ſancti benedicti vt arceas.i. repellas a nobis iram et tribuas fauorem.i.auxilium preſtans graciam virtutum ⁊ veniam peccatoꝝ nobis tu dico mi-tis.i.ſuauis reſpiciendo ad omnes.

Prebe oram9 deus alme rector vt fides noſtra vicijs reſiſtat atqȝ virtutum miniſtra ſtudijs pec-tore puro.

O alme deus.i.ſancte rector. id ē gubernator oramus.i.deprecamur.⁊ ideo prebe nobis vt fi-des noſtra reſiſtat vicijs atqȝ miniſtrat ſtudijs virtutum pectore puro. Gloria patri ⁊c.

i am xpē ſol iuſticie:nocꝗ recedant tenebre
nūc mētis eat cecitas:ꝟtutū ⁊ lux redeat.

Jn hoc hymno rogat autoꝛ deum vt in hoc tē-poꝛe tribuat nobis coꝛ penitens ⁊ quos longa-nimitate pietatis expecta ſua benignitate a ſe conuertat. ⁊ hoc eſt. O xpē ſol iuſticie.i.ſplēdoꝛ pietatis tenebre noctis.i.peccata noſtre mentis ſcꝫ cecitas eat.i.recedat nunc.i. in hoc tempoꝛe vt lux virtutum redeat.i.virtutes bonoꝛuꝫ ope-rum in nobis redeant.i.reuertantur.

Da tempus acceptabile: ⁊ penitens coꝛ tribue:
ne nos noctiū trāſeat:hoc qđ benigne ꝑrogas

Da tempus acceptabile.i. cōgruuꝫ ad penitē-ciam:qꝛ ante paſſionē.ſ.in veteri teſtamēto non erat qꝛ ocul9 pꝛo oculo ⁊ dens pꝛo dente daba-tur mō aūt nō ſic. ⁊ tribue nobis coꝛ penitēs vt nō trāſeat.i.nō reddat nos vacuos.hoc.i.ꝓpter hoc quod pꝛerogas.i.interpellas deum patreꝫ pꝛo nobis benigne.i.miſericoꝛditer.

Quiddamꝗ penitentie:da ferre licet grandiuꝫ
maioꝛi tuo munere:qđ demptio ſit criminum.

O xpē da quiddam.i.paululū penitencie fer-re.i.agere nobis qđ.i.propter quā penitenciam demptio.i.ablutio criminum fit. ⁊ hoc tuo mu-nere maioꝛi criminibus quia delet crimina licet pꝛo q̄uis grandium.i.peccatoꝛum.

Dies venit dies tua:in qua refloꝛent omnia:le-
temur in hac vt tuam:per hanc reducti graciaꝫ

Uere debes dare penitenciam qꝛ iudicij dies vl' paſcalis feſtiuitas venit.quia nos ſumus in quos fines ſeculoꝛum deuenerunt dies ſcꝫ paſ-calis venit.i.accedit.dies dico illa in qua ſcilicꝫ die omnia ſcꝫ mentes hominum refloꝛent.id ē micant virtutibus.ideo letemur in hac die vt ꝑ-ſicut reducti ſumus.i. redempti per hanc tuam graciam.i.gratis ⁊ redemiſti nos ⁊ ſaluaſti.

Te rerum vniuerſitas:clemens adoꝛet trinitas
⁊ nos noui per veniam:nouum canam9 canticū

Et ideo o clemens trinitas in perſonis et vni-tas in eſſentia.vniuerſitas rerum.i.vniuerſa res adoꝛet te. ⁊ nos facti noui per veniā.i.per tuaꝫ graciam canamus canticum nouum.i. iubileuꝫ Jubileum eſt qđ mente nec oꝛe poteſt expꝛimi.

Pꝛeſta beata trinitas:cōcede ſimplex vnitas:vt
fructuoſa ſint tuis:ieiunioꝛuꝫ munera amen.

O beata trinitas pꝛeſta.i.dona.ſ. trin9 de9 in perſonis. ⁊ o ſimplex vnitas.ſ.in ſubſtantia cō-cede.i.iube vt munera ieiunioꝛum noſtroꝛū ſint fructuoſa.i.fruct9 bonoꝝ ferētia tuis.ſ.ieiunijs vt ieiunia nr̄a ſint acceptabilia ⁊ tibi placēcia.

a udi benigne ꝯditoꝛ:nr̄as p̄ces cū laudib9
in h° ſacro ieiunio: fuſas quadragenario

Materia huius hymni eſt cõmendatio ieiunij ⁊ hortatur nos ieiunare et deo ſeruire et in hoc tempore ieiunij in orationibus plus ꝙ in alijs diebus inſiſtere.vt in die iudicij habeamus vitam eternam ⁊ hoc eſt. o benigne conditor. id ē creator omnium rerum audi preces noſtras cũ laudibus.preces dico fuſas in hoc ſacro ieiunio quadragenario.i. in numero.xl. dierum.in quibus digne ieiunare debemus.

Scrutator alme cordium: infirma tu ſcis virũ
ad te reuerſis exhibe:remiſſionis graciam.

Et quia fundimus preces o alme ſcrutator.i. inquiſitor omnium cordium noſtrorum.bene dico ſcrutator qr tu ſcis.i.cognoſcis infirma virium.⁊ quia tu ſcis exhibe.i.oſtende vel da graciam remiſſionis tue reuerſis.i.penitẽtibus ad te

Multum quidem peccauimus: ſed parce confitentibus ad laudem tui nominis: confer medelam languidis.

Bene dixi reuerſis quia peccauimꝰ multũ quidem.i.certe ſed parce.i.condona confitentibus peccata.et confer.id eſt tribue medelam languidis.i.medicinam peccatoribus ad laudem tui nominis.i.ad hoc vt nomen tuũ laudetur.

Sic corpus extra conteri:dona ꝑ abſtinẽtiaꝫ:ieiunet vt mens ſobria:a labe prorſus criminum

Et conferendo medicinam dona conteri.i.minui per abſtinentiam comeſtionis corpꝰ noſtrũ extra ſe ſic vt mens ſobria. id eſt abſtinens vel modeſta ieiunet prorſus. id eſt omnino a labe id eſt a putredine criminum.i.peccatorum.

Ecce tempus ydoneum:medicina peccaminum quibus deum offendimus:corde verbis operibus.

In hꝰ hymno hortatur nos autor vt ab omni peccato abſtineamus ⁊ rogamus deum cum lacrimis ⁊ precibꝰ vt ipſe remittat peccata noſtra nobis.et nos mundi ab omni vicio in tempore huius ieiunij.quia ipſe pius ⁊ miſericors eſt.et hoc eſt.O fratres tempus ydoneum.i. congruum ad peccata noſtra remittenda venit. tempꝰ dico medicina peccaminum.i. peccatorum quibus ſcꝫ peccatis offendimus deum contra nos offendimus corde.i.vana cogitatione.verbis.i. iniquis ſermonibus et turpiloquijs operibꝰ.i. prauis et illicitis actibus.

Qui pius ⁊ propicius nobis pepercit hactenus
ne nos cuꝫ noſtris perderet tantis iniquitatibꝰ

Dico ꝙ verbo ⁊ opere deum offendimus qui ſcꝫ deus exiſtens pius ⁊ propicius.i.miſericors pepercit nobis hactenus.i.hucuſqꝫ ne ſm̃ mala nr̃a nos ꝑiter cũ nr̃is iniquitatibꝰ ꝑderet. ſꝫ ita

pepercit vt mediãte paterno auxilio ad ipm̃ ve
niam9:⁊ ãmodo in bonis operibꝰꝑſeueremus.
Hunc igitur ieiunijs cum pꝛecibus ⁊ lacrimis
multiſqꝫ bonis alijs placeamus deuotiſſime.
Et qꝛ pepercit nobis miſericoꝛditer placam9
id eſt placituꝫ nobis faciam9 hũc.ſ.deuꝫ.⁊ quo
mõ cuꝫ ieiunijs.i.cum abſtinentia cibi ⁊ potus.
⁊ cum pꝛecibus.i.cuꝫ oꝛationibus aſſiduis qꝛ
ipſe ait. Petite ⁊ accipietis.⁊ alibi. Amen amen
dico vobis quicquid oꝛantes petitis credite et
fiet vobis.⁊ cum lacrimis cõpunctionis et cum
multis bonis alijs placeamus ei deuotiſſime.i.
cum magna deuotione.
Ut nos a cunctis ſoꝛdibus purgans oꝛnet vir-
tutibꝰ angelicis ⁊ cetib9:nos iungat in celeſtibꝰ
Dixi ꝙ placeamus ei deuotiſſime vt ipſe pur-
gans nos a cunctis ſoꝛdibus et peccatis oꝛnet
nos virtutibus ⁊ faciat nos perſeuerare in eis.
ꝙ pꝛo et iungat nos in celeſtibus.i.in regno ce-
loꝝ angelicis ⁊ cetib9.i.ſocietatibus angeloꝛũ.
Sit benedictus genitoꝛ eiuſqꝫ vnigenitꝰ cuꝫ ſpi
ritu paraclito in ſempiterna ſecula amen.
Genitoꝛ.i.deus pater ſit benedictus ꝙ pꝛo ⁊
eius vnigenitus.i.xp̃us qui eſt filius vnicus ei9
ſit benedictus cum ſpiritu paraclito.i.cõſolato
re in ſempiterna ſecula amen.

C larum decus ieiunij: monſtratur oꝛbi celi
tus:ꝙ xp̃us auctoꝛ omnium cibis ditauit
abſtinens.
In hꝰ hymno hoꝛtatur nos et admonet auctoꝛ
ieiunioꝛuꝫ humilitatem ⁊ inde auctoꝛitatem ha
beret:⁊ a xp̃o efficaciã ⁊ vt antiqui patres moy
ſes ⁊ helias conſecuti ſunt vitam eternaꝫ ita cõ
ſequamur. Conſtru.clarum decus.i.cõmendabi
le ieiunium monſtratur.i.datur celitus oꝛbi.id ẽ
mundo.per ieiunium auctoꝛ omnium tempoꝛũ
abſtinens cibis ditauit. id eſt ſanctificauit vel
auctoꝛ.id eſt factoꝛ omniuꝫ rerũ ditauit ieiuniũ
Hoc moyſes carus deo:legiſqꝫ latoꝛ factus eſt:
hoc heliam per aera:curru leuauit igneo.
Hoc.id eſt ex hoc ieiunio moyſes cui data eſt
lex in tabulis lapideis factus eſt carus latoꝛ.
id eſt datoꝛ hoc heliam leuauit in curru igneo.
quia helias tranſgreſſus ioꝛdanem cum ſocio
ſuo heliſeo dimiſſo pallio raptus eſt in curru
igneo in celum.poſtea heliſeus reuerſus percuſ
ſit ioꝛdanem cuꝫ pallio ⁊ ceſſit.et tranſiuit ſicco
veſtigio.
Hinc daniel miſteria:victoꝛ leonum viderat:ꝑ
hoc amic9 intimus:ſponſi iohannes claruit.
Hoc.i.ex hoc ieiunio daniel viderat miſteria
qꝛ nemo ali9 facere poterat. ⁊ hoc cognouerat

per ſpiritum ſanctum victor.id eſt ſuperator le-
onum ⁊ per ſanctum ieiunium iohãnes factꝰ eſt
amicus intimus ſponſi.id ẽ xp̃i fideliſſimus cla-
ruit.i.clarus factus eſt.
Hec nos ſequi dona deus per exempla parci-
moie:tu robur auge mẽtiũ dãs ſpiritale gaudiũ
Et quia iſti facti ſunt ſancti vel beati. O deꝰ
hec dona nobis vt nos poſſumus ſequi ſola ex
empla eorum parcimonie.id eſt abſtinentie cibi
⁊ potus.⁊ tu auge robur.i.fortitudinem mentiũ
dans ſpiritale gaudium.
Preſta pater per filium: preſta per almum ſpi-
ritũ:cũ his p euũ triplici:vnꝰ deus cognomine.
O pater preſta nobis hec ſcz que ſupra oraui
mus tu dico exiſtens vnus deus per euum.id eſt
in eternum cum his ſcz filio ⁊ ſpiritu paraclito
duplici cognomine.
e x more docti miſtico ſeruemus hoc ieiuni-
um:deno dieruz circulo ductu quater no
uiſſimo.
Materia huius hymni eſt ꝯmendatio ieiunij ⁊
hortamur nos ieiunare ⁊ deo ſeruire.⁊ hoc tem
pore ieiunij in orationibus ⁊ bonis operibꝰ plꝰ
q̃ alijs diebus vt inde habeamꝰ vitam eternaz
⁊ hoc eſt. O fratres ſeruemus hoc ieiunium in
quo modo ſumꝰ ſcz caſte ⁊ honeſte nos docti.i.

inſtructi ex more.i.ex conſuetudine miſtico.i.fi-
gurato.ieiunium dico ductuz nouiſſimo.i.in no
uiſſime.circulo. id eſt reuolutione quaterdeno
dierum.i.per.xl.dies.
Lex ⁊ pphete primitꝰ: hᵒ pertulerũt poſtmodũ:
xp̃s ſacrauit omniũ rex atq; factor temporum.
Lex data per moyſen ⁊ prophete ſcz helias et
alij.pertulerunt hoc ieiunium et xp̃us ſacrauit
illud poſtmodum.i.poſtea quia per.xl.dies ieiu
nauit donans nobis exemplum vt in tempore
valeamus redimere totius anni ieiunando per
xl.dies ⁊ a malis abſtinendo ⁊ bene debemus ie
iunare qr prophete ieiunauerunt ⁊ xp̃us ⁊ lex ⁊
factor omnium cõſecrauit illud ieiunando.
Utamur ergo partius:verbis cibis ⁊ potibꝰ: ſõ
no locis ⁊ artius:perſtemus in cuſtodiam.
Et quia prophete ⁊ poſtea xp̃s conſecrauit hᵒ
ieiunium.vtamur ergo parcius.i.temperantius
q̃ſin alijs diebus verbis malis. ⁊ cibis ⁊ potibꝰ
id eſt a ſuperfluitate comeſtionis ⁊ ebrietate qr
mediante crapula in penis labimur. ⁊ vẽter me
ro eſtuans de facili ſpumeſcit in libidinem ⁊ nõ
ſolum in iſtis vtamur parcius. ſed etiam iocis il
licitis artius.i.ſtrictius ⁊ perſtemus.i.perſeuere
mus in cuſtodia anime noſtre.
Uitemꝰãte peſſima:queq; ſubruũt mẽtes vagas

nullumq; demus callido hoſti locum tirãnidis.

Dico ꝙ relictis vicijs perſtemus in cuſtodiaȝ virtutum ⁊ vitemus.i. abiciamus a nobis ante id eſt. in pꝛimo peſſima.id ē peccata vel pꝛaua opera que ſubruunt mentes vagas.i.aggrauãt ꝙ pꝛo ⁊ nõ demꝰ vllũ locũ.i. vllã cauſaȝ nocẽdi callido hoſti.i.dyabolo tirãnidis.i. crudelitatꝭ

Dicamus omnes cernui: clamemus atq; ſinguli ploꝛemus ante iudicem: flectamus iram vindicem.

In hoc hymno hoꝛtatur autoꝛ vt rogemꝰ deũ cũ pꝛecibus et lacrimis vt ipſe auertat a nobis iram ſuã. ⁊ remittat nobis delicta noſtra ⁊ hoc eſt. Nos omnes dicamꝰ cernui.i.pꝛoſpiciat ꝙ p et ſinguli.i.nos omnes clamemꝰ voce intermiſſa ante iudicem.i.pꝛeſentiam xp̄i qui eſt futurꝰ iudex iudicare viuos ⁊ moꝛtuos ⁊ ſeculum p ignẽ ⁊ quare dico ꝙ clamemus ſcȝ vt flectamus iraȝ vindicem ⁊ vindictam accipiet de cõmiſſis.

Noſtris malis offendimus: tuã deus clementiã effunde nobis deſuper remiſſoꝛ indulgentiam.

O deus nos offendimus.id ē irritamus tuam clementiam.i.tuam benignitateȝ contra noſtris malis.i.carnalibus operibus.⁊ qꝛ tu pius ⁊ miſericoꝛs es ⁊ dixiſti. nolo moꝛtem peccatoꝛuȝ ſȝ vitam. et vt conuertantur et viuant per coꝛdis

compunctionem o remiſſoꝛ.i.condonatoꝛ delictoꝛum effunde.id eſt emitte nobis deſuper.i. de ſuperno ſolio indulgentiam peccatoꝛum.

Memento ꝙ ſumus tui licet caduci plaſmatis: ne des honoꝛem nominis tui pꝛecamur alteri.

Et mittere debes de celo nobis veniam quia nos redemiſti ſanguine tuo. et ideo memento o domine qꝛ tui ſumꝰ redempti licet ꝑ q̃uis caduci plaſmatis.i. fragilis nature.qꝛ de limo terre ⁊ pꝛecamur te dñe ne tu des.i. permittas alteri id eſt inimico humani generis honoꝛem nominis tui ſcilicet nos quia nomine tuo chriſte chriſtiani vocati ſumus.

Laxa malũ qđ geſſimꝰ: auge bonũ qđ poſcimꝰ placere quo tandẽ tibi: poſſumꝰ hic ⁊ perpetim.

Et qꝛ alter nõ debet occupare honoꝛẽ tui nominis rogamus te laxa.i.dimitte nobis malum id eſt peccatum qđ geſſimus.id eſt qđ male perpetrauimus et auge.id eſt augmenta bonuȝ qđ poſcimus a te.quo pꝛo vt poſſumus. id eſt valeamus placere tandem.id eſt hic in pꝛeſenti id ē in conſpectu tuo et perpetim.i. perhenniter.

Preſta beata trinitas.

Vexilla regis pꝛodeunt: fulget crucis miſterium: quo carne carnis conditoꝛ: ſuſpenſus eſt patibulo.

Materia huius hymni eſt talis vt dicit beatus ambroſius. Paſſio dñi venit ⁊ quia venit debemus de paſſione aliquid agere. ⁊ qꝛ debem9 aliquid dicere ergo dicamus. Vexilla regis. vexilla dñi ſunt iſta. baptiſmus de quo ipſe dicit. Niſi qui renatus fuerit ⁊c̄. Jtem vexilla ſunt corpus ⁊ ſanguis eius. Unde ipſe dicit. Niſi manducaueritis carnem filij hominis ⁊c̄. Conſtructio. vexilla. i. ſigilla: regis. i. xp̄i prodeunt. i. apparent: miſterium. i. ſacrificium ſcꝫ paſſio xp̄i vl' crucis fulget qꝛ expugnauit dyabolum quo miſterio conditoꝛ. i. creatoꝛ carnis ſuſpenſus ē patibulo et hoc carne pro humano genere vel in carne ſua propria.

Confixa clauis viſcera: tendēs manus veſtigia redemptionis gracia hic immolata eſt hoſtia.

Ego dixi ꝙ xp̄us ſuſpenſus eſt patibulo. i. cruce ⁊ ideo xp̄s immolata eſt hoſtia. vel talis ē littera ſcꝫ in ara crucis gracia redemptionis. id ē ſaluatio humani generis tendens. i. extendens manus ſcꝫ ſuas in cruce ⁊ tendens veſtigia ſanguinis ipſi9 ⁊ per hoc notat ꝙ ſanguis fluerat per totum corpus ipſius. tendens dico viſcera numerabilia qꝛ intātuꝫ fuit extēſus xp̄us in cruce: ꝙ omnia membra ipſius poterant numerari confixa. i. perforata clauis. claui enim ſunt poſiti in manibus ſuis ⁊ pedibus. ⁊ lancea in latere ⁊ inde exiuit ſanguis ⁊ aqua. exinde dico vel manauit ſanguis redemptionis ⁊ aqua baptiſmatis. ex quibus nos xp̄iani regeneramur in fōte ⁊ in ſacro baptiſmate.

Quo vulneratus inſuper: mucrone dire lancee: vt nos lauaret crimine: manauit vnda ſāguine.

Ecce miſterium crucis fulget per totum mundum quia per crucem habemus altare. per corpus xp̄i hoſtiam per ſanguineꝫ vinum. ⁊ per ſudorem aquam ex quibus ſacrificium facim9 ſingulariter. qꝛ ex immolatione crucis ſibi fit altare: ⁊ ideo per crucem habemus altare in quo ſacrificamus. quo. i. in quo patibulo. ⁊ vulnerat9 inſuper ſcꝫ ſuper clauos mucrone. id ē acumine lancee dire. i. crudelis. ⁊ ad quid ad hoc ſcilꝫ vt nos lauaret a crimine. i. a peccato: vnda. i. aqua manauit. id eſt perfluxit cum ſanguine.

Jmpleta ſunt que concinit: dauid fideli carmine: dicēdo nationib9: regnauit a ligno deus.

Et eo tempoꝛe perpetrata ſunt que ſcripta ſūt de xp̄o per prophetas. Unde ip̄e ſumens acetū in cruce cuꝫ ſpongia dixit cōſūmatum eſt. ⁊ hoc eſt. Qd̄ dauid concinit. i. prophetauit fideli carmine in pſalterio ſunt impleta iſta. dicēs in nationibus. i. in gentibus diuerſis. ⁊ de9 regnauit

a ligno.id eſt a paſſione ſurrexit.
Arbor decora ⁊ fulgida:ornata regis purpura
electa digno ſtipite tam ſancta mēbra tangere.
Et qꝛ pependit in cruce poſſumꝰ proferre vo
cem admirationis. O quātū fuit ornata arbor
decora.i.pulchra:⁊ fulgida.i.ſplēdida: ornata
id eſt decora:purpura regis.i.purpureis mem-
bris xp̄i. Arbor dico electa tangere.id eſt ſuſti-
nere tam ſancta membra. digno ſtipite.id eſt
ſancto trunco.
Beata cuiꝰ brachijs ſecli pependit preciū:ſtate
ra facta corporis:predamq̄ tulit thartaris.
Vere beata fuit arbor vel crux in qua pepen-
dit precium mundi ſcilicet chriſtus: brachijs.i.
cornibus cuius.id eſt crucis.precium ſecli intus
pependit. Arbor dico ſtatera.id eſt libra corpo
ris chriſti:tulit predam thartaris ⁊ deſcendens
dominus de cruce ad thartara nullum de ſuis
ibi reliquit. In hoc loco ſermo dirigit̄ ad crucē
O crux aue ſpes vnica:hoc paſſionis tempore:
auge pijs iuſticiam:reiſq̄ dona veniam.
Et quia es ſtatera facta. O crux aue.id eſt ſal
ue.tu dico vnica ſpes noſtra:auge. id eſt multi-
plica iuſticiam pijs.id eſt pietatem habentibus
hoc tempore paſſionis.⁊ dona veniam.i.remiſſi
onem peccatorum ſcilicet reis.

Te ſumma deus trinitas:collaudet omnis ſpi-
ritus:quos per crucis miſterium: ſaluas rege ꝑ
ſecula amen.
Et quia nos redemiſti tuo ſanguine: ideo o
ſumma trinitas.id eſt o deus omnipotens om-
nis ſpiritus collaudet te et quos ſcilicet homi-
nes per miſterium crucis.id eſt per paſſionem:
ſaluas.id ē liberas rege per ſecula cuncta amē
p Ange lingua glorioſi:preliū certaminis
et ſuper crucis tropheum:dic triumphū
nobilem qualiter redemptor orbis:immolatus
vicerit.
Hymnus iſte continuatur ſuperiori. dixerat
enim q̄ dominus poſitus fuit in cruce et latus
eius perforatum et ſic deprecamur eum q̄ ſicut
mortuus eſt.id eſt ſicut corpus quod aſſumpſit
in virgine et in cruce dimiſit. et ad inferna deſ-
cendit cum dyabolo pugnauit ⁊ eum ſuperauit
ſic faciat nos vincere cuncta nobis aduerſaria
ſcilicet dyabolum ⁊ mundum et concupiſcentia
ſua.⁊ domeſticum inimicum ſcilicet carnem. de
qua dicitur. Quanto familioſior tanto pericu-
loſior. O lingua pange. id eſt manifeſta preli-
um certaminis glorioſi. id eſt victoriam quam
chriſtus obtinuit moriendo ſm̄ carnem quādo
vicit mortem morte ſua. vnde ipſe ait. O mors

ero moꝛs tua ⁊c.et ſuper tropheuꝫ ſcꝫ de victo
ria crucis dic triumphum nobilem de inimicis
fugatis qualiter redemptoꝛ.i. liberatoꝛ totius
mundi immolatus in ara crucisvicerit.i.vincit
dyabolū.Et nota ꝙ ante paſſionē xp̄i dyabolꝰ
duas manus.id eſt duas poteſtates ſcilꝫ in coꝛ-
poꝛe et in anima hominis habuit. qꝛ quoſdam
in coꝛpoꝛe ⁊ in anima: quoſdaꝫ tantū in anima
poſt moꝛtem tēpoꝛalem trahebat ad ſe. ſed mo
do poſt paſſionem vnam habet ſcilicet de dua-
bus poteſtatibus amiſit vnam.

De parentis pꝛothoplauſti:fraude facta con-
dolens:quādo pomi noxialis moꝛte moꝛſu coꝛ
ruit:ipſe lignū tūc notauit:dāna ligni vt ſolueret

In hoc loco apoſtrophat ſe autoꝛ ſi aliquis
foꝛte diceret quare fuit immolatus xp̄us.reſpō
ſio ſic.qꝛ condoluit de deceptione pꝛimi paren-
tis ſcꝫ ade ⁊ hoc eſt.Chriſtꝰ condolens fraude
facta fraudulenti parentis noſtri ade pꝛotho-
plauſti.i.pꝛimi foꝛmati quando coꝛruit pꝛimꝰ
parens moꝛte.i.in moꝛtem et hoc moꝛſu vetidi
pomi noxialis.i. nociui ipſe xp̄us tunc notauit
pꝛeoꝛdinando ſignauit lignum ſue crucis vt ſol
ueret.i.recuperaret damna ligni ſcilꝫ que vene
rant per lignum.i.pomum vetidum.

Hoc opus noſtre ſalutis: oꝛdo depopoſcerat

multifoꝛmis:pꝛoditoꝛis ars vt artem falleret ⁊
medelam ferret inde hoſtis vnde leſerat.

Bene dico ꝙ xp̄us tunc notauit lignum vt ſol
ueret damna ligni quia nullo alio modo pote-
ramus recuperari.⁊ hoc aggreditur dicere.Oꝛ
do ſalutis noſtre depopoſcerat hoc opus ſcꝫ vt
deus carnem ſumeret ⁊ patibulum crucis ſubi-
ret.Per lignum damna ligni ſoluerētur:vt ars
id eſt deus qui eſt artifex omnium rerū falleret
id eſt deſtrueret artem multifoꝛmis pꝛoditoꝛis.
id eſt dyaboli vt illa res ferret medelam.i. ſalu
tem omnium gentium inde.id eſt ex illa re ſcili-
cet a ligno vnde.id eſt de quo ligno hoſtis.id ē
dyabolus leſerat.id eſt nocuerat.

Quando venit ergo ſacri plenitudo tempoꝛis:
miſſus ē ab arce patris natꝰ oꝛbis cōditoꝛ atqꝫ
ventre virginali caro factus pꝛodijt.

Ergo quando.id eſt poſtꝙ plenitudo tempo-
ris. id eſt quando vltima etas venit.i. quando
deus ſacrificauit filium:conditoꝛ oꝛbis.i.xp̄us
natus miſſus eſt ab arce patris in munduꝫ atqꝫ
factus caro vel carnalis pꝛodijt.i. exijt de ven-
tre virginali. Et nota ꝙ ſicut flos ſine macula
pulcher ⁊ olens ac ſuauis naſcitur: ita chriſtus
ſine ſemine et ſine crimine de vtero virginis ma
rie pꝛodijt.

Vagit īfans inter arta:poſitus preſepia: mē-bra pānis inuoluta:virgo mater alligat:pedes manuſqꝫ crura ſtricta cingit faſcia.

Infans.id eſt chriſtus poſitus inter arta.id ē anguſta preſepia vagit.id eſt plangit. Et nota ꝙ vagire eſt proprium puerorum. virgo maria mater ſua alligat membra ſua inuoluta pānis et faſcia.id eſt vitela cingit pedes et manus et crura ſtricta.

Gloria et honor deo: vſquequo altiſſimo: vna patri filioqꝫ inclito paraclito cui laus eſt ⁊ po-teſtas:per eterna ſecula amen.

Gloria et honor deo ſit vſqueq̄ altiſſimo vna id eſt equaliter patri⁊ filio:inclito.i. glorioſo ⁊ paraclito.id eſt ſpiritui ſancto ſit laus et gloria ſimiliter equalis gloria coeterna maieſtas ⁊ tribus perſonis et vni deo cui laus eſt ⁊ poteſtas per eterna ſecula amen.

l uſtra ſex qui iam peracta tempus implēs corporis ſe volēte natus ad hoc paſſioni deditus agnꝰin cruce leuatur imolādus ſtipite

Nota ꝙ luſtra dicitur ſpacium quinqꝫ annorū et dicitur a luſtrando eo ꝙ romani luſtrabant per ſpacium quinqꝫ annorum in capite totam romam. ⁊ nos ſimiliter per quinqꝫ etates debe-mus luſtrare totam romam ſcꝫ ſanctaꝫ eccleſiā

vincentem inimicos. Hymnus iſte ſic continuatur.chriſtus carnaliter erat.xxx. annorum cum eſſet deditus paſſioni. Luſtra ſex ⁊c̄. Et nota accuſatiui vel ablatiui caſus poſſunt ibi legi. Ablatiui ſic leguntur.xp̄us qui eſt implens tempꝰ id eſt etatem corporis humani ſex luſtris iam ꝑactis.et eſt ibi litote caſus pro caſu. melius tamen eſt vt accuſatiui legantur ſic. chriſtus qui eſt implens tempus.id eſt etatem corporis humani ſcꝫ per ſex luſtra iam peracta. natus ſe volente.id eſt ſponte natus ad hoc vt pateretur. agnus.i.xp̄us ſine macula deditus paſſioni leuatur in cruce a iudeis immolandus. id eſt ſacrificandus ſtipite.id eſt ligno.

Hic aceto fel arundo:ſputa clauis lancea:mite corpus perforatur:ſāguis vnda profluit terra pontus aſtra mūdus quo lauantur flumine.

Hic.id eſt in cruce dederunt ei fel mixtum cuꝫ aceto arundo.id eſt calamus traditur ei in ſignum deriſionis pro ſceptro.et preter hec ſputa adhibita ſunt ei.corpꝰ mite.i.ſuaue perforatur cum clauis ⁊ lancea:⁊ inde ſanguis⁊ vnda.id ē aqua profluit.id eſt exiuit de corpore eius:quo flumine.i.pro qua ſanguinis effuſione terra.i. humiles pontus.i.fluctuantes vicio.aſtra.id ē iuſti.⁊ mundus.id eſt mundani:lauantur.id eſt

purgantur. Per aquam debem⁹ intelligere baptiſmum. Per ſaguinem criſma. et dicunt quidaꝫ ꝙ angeli boni purgati ſunt de labe quã habuerunt de illis qui ceciderunt. vt lucifer ⁊ ſui complices. ⁊ ideo dicit aſtra.

Crux fidelis inter omnes: arbor vna nobis: nulla ſilua talem profert: fronde flore germine: dulce lignuꝫ dulces clauos: dulce pondus ſuſtinet

Et quia redemit nos in cruce leuatus: omnes debemus clamare. O crux fidelis arbor inter omnes es vna. id ē ſola nobilis: qꝛ nulla ſilua profert talem arborem fronde. id eſt protectionem. flore. i. decore germine. i. radice. vł flore. i. xp̄s qui vocatus eſt flos a prophetis. quia ſicut flos procedit ſine feditate vel aliqua putredine ita xp̄us ex vtero virginis proceſſit ſine aliquo peccato. Dulce lignum fuit illud: quod ſuſtinet dulces clauos xp̄i ⁊ dulce pondus. i. xp̄m.

Flecte ramos arbor alta tenſa laxa viſcera ⁊ rigor lenteſcat ille queꝫ dedit natiuitas: vt superni membra regis miti tendas ſtipite.

Et precium mūdi pependit in te: ideo o arbor alta flecte. i. humilia ramos. i. brachia crucis et lapſa. i. relapſa viſcera xp̄i tenſa. i. extenſa in te et ille rigor. i. duricia lenteſcat. i. molleſcat queꝫ rigorem natiuitas. i. natura dedit tibi vt tendas

ſtipite. i. in cruce miti. i. humili mēbra ſupni regi

Sola digna tu fuiſti ferre ſecli preciuꝫ: atqꝫ portum preparare nauta mundo naufragio: quem ſacer cruor perunxit fuſus agni corpore.

Tu ſola fuiſti digna. ſ. ferre preciū ſeculi. id ē ſuſtinere illū qui fuit appreciat⁹ triginta argenteis. atqꝫ preparare portum quaſi nauta mūdo naufragio. i. periclitato. i. omnibus periclitātibus quē mūdū ſacer cruor. i. ſanct⁹ ſanguis perunxit. i. mundauit ille dico fuſus de corpe agni.

Gloria ⁊ honor deo vſquequo altiſſimo ⁊c̄.

c horus noue hieruſalem noua melli dulcedinem promat colēs cum ſobrijs: paſchale feſtum gaudijs.

Metrū eſt iambicū. Autor eſt ambroſius ⁊c̄.

Materia huius hymni eſt inuitare ad laudem feſti paſchalis: cum militauerimus contra dyabolum. Dicit ergo chorus noue ⁊c̄. Notanduꝫ eſt ꝙ primo vocabatur ciuitas illa iebus. ſecundo iebuſalem. tertio ſalem. quarto hieruſalem. preſignificatur multiplex hominis ſtatus. Jeb⁹ enim interpretatur conculcamen. ⁊ hoc eſt quādo aliquis in adoleſcētia intonſus efficitur. Jebuſalem interpretatur pax conculcationis et hᵒ eſt quando aliquis habitat ⁊ delectatur in predictis. Salem interpretatur pax. ⁊ hoc ē quādo

aliquis reuerſuꝰ eſt a vicijs. Hieruſalem inter⸗
pretatur viſio pacis. ⁊ hͦ eſt qn̄ aliquis fruetur
celeſti gaudio. Un̄ hoc nomen hieruſalem qua
tuoꝛ modis accipitur ad lr̄am. Hieruſalem eſt
illa ciuitas paleſtine. Anagogice hieruſalez eſt
eccleſia triūphans. ſ. choꝛus celeſtis patrie. In
hoc loco accipitur ſic. choꝛus noue hieruſalē. i.
noue anime. ſ. cuiuſlibꝫ hominis bene innouati
⁊ purgati a vicijs pꝛomat nouam dulcedinem
melli. i. dulce melos. Meluꝫ dicit̄ a mel qꝛ ſicut
mel fit ex diuerſis generibus rerum. ita ⁊ meluꝫ
eſt qᷦ fit ex diuerſis notulis nouum. vnde cāta
te dn̄o canticū nouū. Mel dicit̄ a miſcendo vn̄
pꝛohibebatur in lege ꝙ nemo i ſacrificio pone⸗
ret mel: ſed ſemper ſal. Mel eniꝫ fit ex diuerſis
generibus rerum. Homo non debet eſſe diuer⸗
ſus ſed vniformis in bono. vnde vinū ⁊ ſincerā
non bibet. ſi etiam ſumitur hic vinū in mala ſig⸗
nificatione. vinū fit ex vno genere rerum. illi qͣs
bibunt qui tale quid faciunt ſemper qᷦ niſi ſit
repꝛehenſibile. Sincera fit ex diuerſis generibꝰ
rerum que duo mixta vnū coꝛrūpit aliud vt de
ceruiſia aut granum coꝛrūpit aquaꝫ: aut aqua
granū. ⁊ ſincera quaſi puritate. Ille ergo bibit
ſinceraꝫ qui facit aliquid qᷦ videtur de genere
bonoꝝ cū ſit. choꝛꝰ dico colēs feſtū paſchale cū

gaudijs ſobrijs cōuenit ad coꝛpꝰ. vn̄ Sobrie ⁊
iuſte ⁊ pie viuamꝰ in hoc ſeculo. Iuſte quo ad
pꝛoximū. pie qͣ ad deū. ſobrie qͣ ad noſmetipꝯ
Quo xp̄s inuictus leo: dracone ſurgēs obruto
dū voce viua ꝑſonet: a moꝛte functos excitat.
Quo ſcꝫ feſto paſcali xp̄s inuictus leo vt nar⸗
rat phiſiologꝰ. Sicut leo rugitu ſuo reſuſcitat
catulum poſt triduū: ita pater filiuꝫ: quare dictꝰ
eſt leo. ille dico ſurgens dracone. i. dyabolo ob⸗
ruto. i. lapſo dū viua voce perſonat vt genimina
viperarum vn̄ docuit nos fugere a ventura ira
Uel generaliter poteſt legi de angelis qui viua
voce reſuſcitabunt moꝛtuos ad iudicium exci⸗
tat functos a moꝛte ſm̄ pꝛimaꝫ litteram a moꝛ⸗
te. id eſt a moꝛtali peccato. ſm̄ aliam litteram. a
moꝛte quam omnis homo habebit.
Quā deuoꝛarat impꝛobꝰ: ꝓ̃dam refudit tharta
rus captiuata te libera iheſum ſequūt̄ agmina.
Ipſe. ſ. deus refudit. i. retrofudit pꝛedaꝫ quā
thartarus. i. infernus impꝛobus. i. inſaciabilis
deuoꝛarat. i. ad ſe traxerat captiuata te libera
id eſt aie ſanctoꝝ liberare agmina ſequūt̄ iheſū
vnde illud. Quocūqꝫ pergis ⁊c̄.
Ipſum canendo ſupplices: regem ꝓ̃cemur mili
tes: vt in ſuo clariſſimo: nos oꝛdinet palatio.
Nos ſupplices. i. humiles ꝓ̃cemur ip̄m regē. i.
xp̄m nos dico milites pꝛecemur inquā xp̄m cuꝫ

prece ⁊ laudibus vt ordinet nos in ſuo clariſſi‑
mo palatio.i. in celo inter ſanctos. vñ in euãge
lio in domo patris mei manſiones multe ſunt.
Per ſecla mẽte neſcia: patri ſupremo gloria: ho
norq; ſit filio ⁊ ſpiritui paraclito amen.
Gloria ſit patri ſupremo.i.excelſo per ſecla.i.
per ſecula ⁊ eſt ibi ſincopa. gloria dico neſcia
mente.i.incõprehenſibilis poſſibilitate hũana.
Unde deꝰ regnauit ineternuz ⁊ vltra. ⁊ honor
ſit ei ſcz patri cum filio ⁊ ſpiritu paraclito amẽ
P ex eterne dñe: rex creator omniũ: qui es ⁊
ante ſecula: ſemper cum patre filius.
Omnes iſti hymni habent vnã materiam ⁊ vnã
intentionem qꝛ de paſſione xp̃i ⁊ de reſurrectio‑
ne tractant. Oſtendit enim ꝙ ſicut mortuus eſt
propter delicta noſtra ſic et reſurrexit propter
iuſticiam ⁊ iuſtificationem noſtram ⁊ cõtulit no
bis verum paſcha.i.tranſitum de terra ad celũ.
de inferno ad paradiſum. Item rogat vt ſua re
ſurrectio ſit noſtra redemptio ⁊ in paſchali tem
pore vel gaudio.i.in die iudicij defendat nos a
periculo mortis.i.a damnatione. Uel materia
huius hymni eſt vt deum deprecemur vt ſicut il
le plaſmauit adam ⁊ accepit corporis eius for
mã vt nos redimeret a poteſtate dyaboli. ⁊ iũge
ret nos deo prĩ: ita liberet nos ab omni delicto

in hoc paſcali gaudio. et hoc eſt. O dñe eterne
rex quia in omni tempore es rex regum tu dico
creator omnium rerum. et qui ſemper es filiꝰ cũ
patre ante ſecula.i.ante mundi ꝯſtitutionem.
Qui mundi in primordio: adam plaſmaſti ho‑
minem: cui tue ymagini: vultuz dediſti ſimilem.
Qui plaſmaſti hominẽ vel formaſti de nihilo
in primordio. id eſt in principio mundi cui tue
ymagini.id eſt ade dediſti vultum ſimilem. id ẽ
mentem ſimilem per rationem vultus tui.
Quem dyabolus deceperat: hoſtis humani ge‑
neris: cuius tu formam corporis: aſſumere dig‑
natus es.
Quem adam ſcz dyabolus hoſtis.i.inſidiator
humani generis vel hoſtis qꝛ nos in adam de‑
ceperat. ideo tu formam ade dignatus es aſſu‑
mere. vt ſic nos redimeres. et hoc eſt cuius ade
dignatus es aſſumere corporis formam.
Ut hominez redimeres: quẽ ante iaz plaſmaue
ras ⁊ nos deo ꝯiungeres: per carnis ꝯtuberniũ
Dico ꝙ dignatus es formam ſerui tui accipe
re ad hoc vt redimeres hominem ſcilz adam et
alios. quem hominem iam ante plaſmaueras ⁊
nos redimendo coniungeres deo patri per con
tubernium.i.per vnionem vel per habitaculuz
vel per ꝯiunctionem carnis.i.humanitatis.

Quem edituʒ ex virgine: paueſcit omnis aīa:ꝑ
quē ⁊ nos reſurgere:deuota mente credimus.

Quem editum.i.natum ex virgine maria oīs anima.i.omnis ſpiritus rationalis paueſcit.i. miratur per quem te credimꝯ reſurgere nos duʒ veneris iudicare viuos ⁊ moꝛtuos deuota mente.id eſt bona operatione.

Qui nobis per baptiſmum:donaſti indulgentiam:qui tenebamur vinculis:ligati conſcientie.

O tu xp̄e qui donaſti nobis.ſ. omnibus velle credentibꝯ pie ⁊ quid:indulgentiam oꝛiginalis peccati.i.remiſſionem per baptiſmum qui tenebamur ligati vinculis conſcientie.

Qui crucem pꝛopter hominē:ſuſcipere dignatꝰ es: dediſti tuū ſanguineʒ noſtre ſalutis pꝛecium

Qui dignatus es ſuſcipere crucem.i.paſſionē crucis pꝛopter hominem dediſti tuuʒ ſanguinē ſcilicet pꝛecium noſtre ſalutis.qꝛ cum ſanguine tuo emiſti nos et redemiſti.

Queſumꝯ auctoꝛ omniū:in hoc paſcali gaudio ab omni moꝛtis impetu:tuum defende populū

Et qꝛ tot ⁊ tāta feciſti ꝙ nos a moꝛte liberaſti ideo o auctoꝛ omnium reruʒ queſumus.i.rogamus te in hoc paſcali gaudio.i.in tua reſurrectione defende.i.ptege populum tuū a peccato redēptū.ab oi moꝛtis impetu.i. ab oi periculo.

a uroꝛa lucis rutilat:celum laudibus intonat:mundus exultans iubilat: gemens infernus vllulat.

Materia huius hymni eſt laudare deuʒ ⁊ extirpare vicia ⁊ adherere virtutibus.Et nota ꝙ eccleſia dicitur auroꝛa⁊ quia auroꝛa expellit tenebras:ita eccleſia penitus extirpat vicia ⁊ peccata.Auroꝛa diei quia xp̄s reſurrexit:celeſtes creature intonant laudibus ⁊ homines exultantes laudant.⁊ dyabolus vllulat ⁊ gemit.Expone ergo ſic.Auroꝛa lucis rutilat. id ē quādo auroꝛa pullulat ⁊ incipit dieſcere. celum. id eſt celeſtis creatura intonat.id eſt reſonat laudibus:mūdꝰ exultans iubilat.i.homines credentes in deum cantant ⁊ infernus gemens.i. dyabolus vlulat ⁊ plangit quia dolet de amiſſione eoꝛum quos tenebat moꝛtuos ſcʒ adam ⁊ alios quos ſecum deus traxit ad requiem.

Cum rex ille foꝛtiſſimꝯ:moꝛtis cōfractis viribꝯ pede ꝯculcans thartara:ſoluit a pena miſeros:

Dico ꝙ celuʒ tunc intonat laudibus:cum rex ille foꝛtiſſimus.i.xp̄us conculcans pede.i.pietate ſua thartara.i.dyabolū ſoluit.i. liberauit miſeros homines a pena dyaboli.et hoc ꝯfractis viribus moꝛtis.id eſt dyaboli.

Jlle qui clauſus lapide:cuſtoditur ſub milite:
triūphās pompa nobili:victoꝛ ſurgit de funere

Vere confractis viribus mortis.i.dyaboli ſol
uit a pena miſeros homines.quia ille qui clau
ſus eſt lapide.i.monumento cuſtoditur.i.vigila
tur ſub milite.i.ſub militibus ſingulare pro plu
rali per ſinodochen.triumphās.i.vincens pom
pa nobili.i.victoria.quia tunc animas ab infe
ris extraxit ⁊ ſurgit.id eſt ſe ſurſum erigit de fu-
nere.id eſt de morte.

Solutis iam gemitibus:⁊ inferni doloribꝰ: qꝛ
ſurrexit dñs reſplendens clamat angelus.

Accipe de predicto verſu xp̄us erat victor ſolu
tis iam gemitibus ⁊ inferni doloribus angelus
reſplendens.id eſt valde nitens clamat dicens
mulieribus.Ite dicite diſcipulis eius⁊ petro qꝛ
ſurrexit dominus.

Triſtes erant apoſtoli de nece ſui dñi:quem/pe
na mortis crudeli ſerui damnarant impij.

Ita dixerunt angeli mulieribꝰ ⁊ apoſtoli erāt
triſtes de nece.i.de morte ſui domini quem do-
minum ſerui impij.i.iudei damnarant.i.damna
uerant crudeli pena mortis.

Sermone blando angelus:predixit mulieribus
in gallileam dñs/videndus eſt quantotius.

Et qꝛ apoſtoli erāt triſtes d̄ nece ſui dñi. ideo
angelꝰ predixit mulieribꝰ blādo ſermone dñs vi
dendꝰ ē in gallileā a nobis quātotius.i.ſubito

Ille dum pergunt concite apoſtolis hoc dicere
videntes eum viuere oſculantur pedes dñi.

Ille mulieres dum pergunt concite.i.ſollicite
dicere hoc apoſtolis videntes euꝫ viuere.i.xp̄m
oſculantur pedes domini. id eſt locum vbi po-
ſuerunt eum perfidi iudei.

Quo agnito diſcipuli in gallileam propere per
gunt videre faciem deſideratam dñi.

Quo agnito.i.a quo audito qꝛ ſurrexit domi
nus:diſcipuli.i.apoſtoli pergūt propere.i.feſti-
nanter in gallileam videre faciem domini deſi-
deratam ſcꝫ ab eis.

Claro paſcali gaudio:ſol mūdo nitet radio:cū
xp̄m iam apoſtoli viſu cernunt corporeo.

Sol nitet.i.ſplendet radio ſuo mundo in paſ-
cali gaudio claro cum.i.quando apoſtoli cer-
nunt iam xp̄m viſu corporeo.

Oſtenſa ſibi vulnera in xp̄i carne fulgida reſur
rexiſſe dominum voce fatentur publica.

Diximus ꝙ tunc apparuit diſcipulis:ſed qui
dam illorum ſcꝫ thomas nō credidit. Unde do
minus oſtendit ei ſua vulnera:et ait.noli eſſe in
credulꝰ ſed fidelis. Et nota ꝙ quatuor de cau-
ſis cicatrices vulnerum oſtendit dominus ſcilꝫ
vt eſſet ſignū victorie. vt deinceps de reſurrecti
one non dubitarent.qui crediderunt illud fan-

taſticum corpus accepiſſe aut vt eſſet ad patreȝ
interceſſio. Conſtru. Oſtenſa ſibi vulnera.i.oſtē
ſis vulneribus ſibi.i.apoſtolis et fulgida carne
xp̄i illi apoſtoli fatentur.i.predicant voce pub-
lica.i.manifeſta dn̄m ſurrexiſſe.
Rex xp̄e clementiſſime:tu corda noſtra poſſide
vt tibi laudes debitas reddamꝰ omni tēpore.
O xp̄e tu dico clemētiſſime rex.tu poſſide.id ē
guberna corda noſtra.i.mentes ſimul cum cor-
poribus vt reddamus.i.perſoluamus ad hono
rem tuum omni tempore laudes tibi debitas.
a d cenam agni prouidi:⁊ ſtolis albis cādi-
di:poſt tranſitum maris rubri: chriſto ca
namus principi.
Materia huiꝰ hymni eſt ꝙ nos inuocat auctor
ad cenam agni illius qui tollit peccata mundi
ſcȝ ad accipiendum corpus ⁊ ſanguinem domi
ni de quo dictū eſt. Qui ſumit corpꝰ xp̄i indigne
iudiciū ſibi manducat ⁊ bibit. Qui vero digne:
habet vitaȝ eternam. Nos ꝟo poſiti ad cenam
agni prouidi.agni.i.ad accipienduȝ corpus et
ſanguinē dn̄i.vel ad vltimū preceptū xp̄i. qꝛ ſi-
cut poſt cenā nullū reſtat prādiū: ita poſt nouū
teſtamentū nullū reſtat preceptū. ad cenā agni
prouidi ⁊ agni candidi ſtolis albis.i.cū ꝟtutibꝰ
canamꝰ principi xp̄o.i.laudemꝰ eū de reſurrecti

one poſt trāſitum maris.id eſt poſt baptiſmum
vel poſt gloriam reſurrectionis.
Cuius corpꝰ ſanctiſſimū:in ara crucis torriduȝ
cruore eius roſeo:guſtando viuimus deo.
Sanctiſſimū corpꝰ cuiꝰ xp̄i torridū.i.crematū
qꝛ paſſuȝ in ara crucis guſtando.i. ſuſcipiendo
cuȝ roſeo cruore viuimus deo ꝓtecti.i. defenſi.
Protecti paſche veſpere: a deuaſtante angelo:
erepti de duriſſimo:pharaonis imperio.
Dico ꝙ viuimꝰ deo protecti.i. defenſi vel ſer-
uati veſpere paſche.i. vltima etate ab angelo
deuaſtante.id ē percucienti primogenita egipti
erepti.id eſt liberati de duriſſimo imperio pha-
raonis.id eſt dyaboli.
Jam paſcha noſtrū xp̄s eſt:qui imolatꝰ agnus
eſt:ſinceritatis azima:caro eius oblata eſt.
Conſtrue.xp̄us eſt iam noſtrum paſcha. id eſt
tranſitus de vicijs ad virtutes.qꝛ xp̄us eſt agnꝰ
id eſt paciens immolatus pro omnibus nobis.
Vel ſic qꝛ xp̄s imolatus pro nobis ē agnꝰ ſince
ritatis.i.puritatis.caro eius oblata.i. ſacrifica
ta eſt azima.i.ſine fermento: vel ſine amaritudi
ne. Azima dꝛ ab a qd̄ ē ſine ⁊ zima qd̄ ē fermētū
vl' amarum.inde azima q̄ſi ſine amaritudine.
O vere digna hoſtia:ꝑ quā fracta ſunt tharta-
ra:redēpta plebs captiuata: reddita vite p̄mia

O vere digna hoſtia.i. ſacra per quam ſcilicꝫ
hoſtiam thartara ſunt fracta ⁊ per quaꝫ plebs
captiuata.i.anime ſanctorum ſunt redempte.et
p quā p̄mia vite eterne ſunt reddita vita eterna
Cuꝫ ſurgit xp̄s tumulo:victor redit de baratro
tirannū trudens vinculo:⁊ reſerans paradiſuꝫ
Cum.i.quando xp̄s ſurrexit tumulo.id ē de ſe
pulchro victor redit de baratro.i. de fouea in-
ferni trudens.i.claudens tirannum.i.dyaboluꝫ
cum vinculo.i.cum poteſtate ſua ⁊ reſerans pa
radiſuꝫ fidelibus tuis qꝛ tua miſericordia hoc
feciſti ideo rogamꝰte. Queſumꝰ auctor oīm ⁊c.
e terne rex altiſſime: redemptor ⁊ fidelium:
quo mors ſoluta deperit datur triumphꝰ
gracie.
O eterne rex altiſſime ⁊ redemptor fideliū quo
id eſt per quem mors ſoluta deperit.i.deſtructa
extitit.perijt inquaꝫ mors eterna.i.deſcenſ9 ad
inferna quia ſancti illic modo non deſcendunt
vt ante paſſionem xp̄i triumph9.id eſt victoria
gracie datur iam glorificatis in anima ⁊ corpo
re ⁊ glorificandis in reſurrectione.
Scādens tribunal dextere patris poteſtas oīm
collata eſt ihesu celitus que non erat humanitꝰ
Tu es ſcandens.i.aſcendens tribunal.i.ſedēs
dextere patris.i.ad equalitatem patri poteſtas

omnium rerum eſt collata.i.attributa ihesu ſcꝫ
xp̄o et hoc celitus.i.diuinitus poſſumus dicere
ꝙ ſolus eſt ad dexteram patris.ceteri ordines
ſanctorum ad ſiniſtram reſpectu claritatis filij
que poteſtas non erat ei collata humanitus.id
eſt ꝙdiu vel quando erat in mundo.
Ut trina rerum machina:celeſtium terreſtriū:et
infernorum condita:flectant genu iam ſubdita
Dico ꝙ poteſtas datur diuinitus xp̄o que nō
erat humanitus.ſ.vt trina rerum machina ſcilꝫ
celeſtiuꝫ terreſtriuꝫ ⁊ infernorum.condita ad te
flectant genu iam ſubdita.i.flectētes genua.ce-
leſtes terreni ⁊ infernales ſunt ſubdita.id ē hu-
miliata tibi.id eſt ad honorem tui.
Tremunt videntes angeli:verſa vice mortaliuꝫ
culpat caro purgat caro:regnat deus dei caro
Angeli videntes humanam formam vel natu
ram tremunt.i.mirantur.ſ.qꝛ videbant humanā
naturam per ipſum.i.per xp̄m.i.ad dexteraꝫ pa
tris collocatam ⁊ exaltatam.⁊ hoc vice ꝟſa mor
talium quia tremebant ⁊ mirabantur. Et nota
ꝙ ante natiuitateꝫ xp̄i angeli ab hominibus ſe
adorari patiebantur ſed non poſtea ſicut legi-
mus de iohāne qui cum vellet angeluꝫ adorare
inquit angelus iohāni. Noli me adorare ſeru9
tuus enim ſum ⁊ fratruꝫ tuoꝝ. Caro ade culpat

nos.i.ꝑ adaȝ in peccatũ cadim9.Caro xp̄i pur
gat nos.i.ꝑ xp̄m de vicijs ad ꝟtutes ſurgimus.
Caro dei.i.de9regnat qꝛ xp̄us deus ⁊ homo.
Tu eſto noſtrum gaudiuȝ:manens olimpo per
ditum mundi regis qui fabricaȝ mundana vin
cens gaudia.
O xp̄e tu eſto noſtrum gaudium manens per
ditum.i.nobis paratuȝ honoꝛatuȝ vel ſublima
tuȝ olimpo.i.in celo tu qui regis.i.gubernas fa
bricam mundi vincens mundana gaudia.
Hinc te pꝛecantes queſum9:ignoſce culpis om
nib9:⁊ coꝛda ſurſum ſubleua.ad te ſup̄na gr̄a.
Quaſi diceret d̄ſpexiſti gaudia mundi.⁊ hinc
nos pꝛecantes queſum9.i.depꝛecamur te ignoſ
ce culpis omnibus.i.dimitte nobis peccata nr̄a
⁊ ſubleua.id eſt ſurſum leua coꝛda ad te ſuper
na gracia.i.pꝛo ſumma miſericoꝛdia.
Ut cũ rubente ceperis:clarere nube iudicis:pe
nas repellas debitas:reddas coꝛonas ꝑditas.
Nos queſum9te vt cum.i.quando nubes iudi
cis.i.xp̄i ceperit clarere repente.Uel alia littera
Ut cum.i.quando ceperis clarere.i. fulgere nu
be iudicis.i.xp̄i rubente.i.clareſcente.i.deo ip̄o
adueniente a nobis repellas penas debitas ꝑ
adam.et reddas. id eſt tribuas per graciam co
ronas perditas per culpam.inuentam et colla

tam ſm̄ meritum per graciam quia non neceſſi
tate cogente ſed a voluntate.id eſt gratis a moꝛ
te liberauit et ſaluauit.
Gloꝛia tibi dn̄e:qui ſcādis ſupꝛa ſydera:cū pa
tre ⁊ ſancto ſpiritu:in ſempiterna ſecula amen.
O dn̄e iheſu xp̄e qui ſcādis ſup oēs celos glo
ria ſit.i.laus ⁊ honoꝛ ſit tibi cū patre⁊ ſācto ſpi
ritu in ſempiterna ſecula amen.i.ſine defectu.
i heſu noſtra redemptio:amoꝛ ⁊ deſideriuȝ
de9creatoꝛ omniū:homo in fine tēpoꝛum
O iheſu noſtra redēptio.tu dico amoꝛ ⁊ deſi
derium noſtrum.i.amoꝛ deſiderabilis de9 crea
toꝛ omnium qui es in fine tempoꝛū fact9homo
Unde deus ⁊ homo ⁊ hoc tamē vltima etate.
Que te vicit clementia: vt ferres nr̄a crimina:
crudelē moꝛtē patiens: vt nos a moꝛte tolleres
Que.i.quanta clementia.i.pietas vicit.i.com
pulit: vt ferres.i.poꝛtares vl̄ deleres noſtra cri
mina ſcȝ peccata tanꝙ patiens crudeleȝ moꝛtē
crucis pꝛo peccat noſtris. Et quare vt tolleres
id eſt liberares nos a moꝛte.i.a dyabolo.
Inferni clauſtra penetrās: tuos captiuos redi
mēſ:victoꝛ triūpho nobili:ad dextrā pr̄is r̄ſidēs
Tu penetrās.i.frangens clauſtra inferni.redi
mēs ſanguine tuo captiuos qui tenebant̄ iuſte
in inferno reſidens ad dexteraȝ patris manens
victoꝛ triumpho nobili.i.mirabili victoꝛia.

Ipſa te cogat pietas: vt mala noſtra ſuperes: parcendo voti compotes: nos tuo vultu facies

Ipſa pietas que coegit te vt ſubires mortem crucis cogat.i.fictat te vt ſuperes noſtra mala id eſt dimittas nobis debita noſtra ⁊ facies nos compotes noſtri voti.id eſt deſiderij tuo vultu id eſt tua preſentia.

Tu eſto noſtrum gaudium: qui es futurꝰ pm̄iū ſit noſtra in te gloria: ꝑ cuncta ſemꝑ ſecula amē

Et tu qui es futurus noſtrum premiuꝫ eſto noſtrum gaudium.id eſt in preſenti et in futuro.et noſtra gloria.id eſt laus ſit in te ſemper.i.in omni tempore per cuncta ſecula amen.

V eni creator ſpiritus: mentes tuorum viſita imple ſuperna grā: que tu creaſti pectora

Materia huius hymni eſt ſpiritꝰ ſanctus queꝫ pater ⁊ filius promiſerat quando dixit ioeli. Effundam de ſpiritu meo ſuper omnem carnem. Filius promiſit quando dixit. Si aſſumptꝰ fuero in celum mittam vobis paraclitum. ⁊ apoſtolis orantibus in hora tertia mundus tonuit et ſubito venit ſpiritus ſanctus. ⁊ apoſtoli inflammati ſpiritu ſancto diuerſi loquebātur linguis magnalia dei. Intentio eſt rogare deum vt purget pectora noſtra ſuperno ſplendore ⁊ illuminet gracia ſpiritus ſancti ⁊ expellat a nobis viſibiles ⁊ inuiſibiles hoſtes vt habeamus vitam permanentem cū ipſo. O creator ⁊ o ſancte ſpiritꝰ dei veni ⁊ viſita mētes tuoꝝ fideliuꝫ. ⁊ veniēdo imple pectora ſuꝑna grā q̄ tu creaſti.i.feciſti

Qui paraclitus diceris: donuꝫ dei altiſſimi: fōs viuus ignis caritas: ⁊ ſpiritalis vnctio.

Qui paraclitus.i.conſolator diceris donū dei altiſſimi ⁊ diceris fons viuus de quo non cōmunicat alienꝰ. Vel fons aque ſalientis in vitam eternam. ⁊ diceris ignis q2 corda hominū ad dilectionem dei ⁊ proximi accendis. ⁊ vicia.i.peccata ꝯſumis. ⁊ diceris caritas: q2 facis diligere deum ⁊ proximuꝫ.et diceris ſpiritalis vnctio q2 de ſpirituali vnctione.i.de ſpiritu ſancto vngis corda hoīm. vt humilientur in baptiſmo.

Tu ſeptiformis gracie: dextre dei tu digitus tu rite promiſſum patris ſermone ditans guttura

Tu es donū ſeptiformis gracie.i.propter ſeptiformem grām. Septē ſeniꝫ ſunt dona ſpiritus ſancti. ſpiritus ſapientie ⁊ intellectꝰ: ſpiritꝰ cōſilij ⁊ fortitudinis. ſpiritꝰ ſcientie ⁊ pietatis ⁊ amoris. Tu es digitus.i.potētia dextre dei q2 ſicut modi digitorum ſunt varij: ita varia ſunt dona ſpiritꝰ ſancti. ⁊ tu es promiſſum patris recte ditans.id eſt faciens diuites guttura vel pectora ſermone rite.i.amore ſolito promiſſo patris.

148

Accende lumen ſenſibus:infunde amorem cordibus:infirma noſtri corporis: virtute firmās perpetim.

Et tu qui operaris omnia accende lumen ſenſibus.i. mentibus noſtris. et infunde cordibus noſtris amorem.i.dilectioneꝫ dei firmans infirma.i.debilia noſtri corporis perpetim.i.ꝑhēniter vel perpetue:ꝟtute.i.mirabiliter cū ꝟtute ꝑpetua ⁊ ſemꝑ nos firmans.i.protegens.

Hoſtem repellas longiꝰ pacēqꝫ dones protinꝰ ductore ſic te preuio:vitemus omne noxium.

Repellas hoſtem longius.i.remoueas cū procul a nobis ⁊ dones pacē protinꝰ.i.cito vitemꝰ omne noxiū.i.peccatū ſic:te preuio.i.ductore.

Per te ſciamꝰ da patrē:noſcamus atqꝫ filiuꝫ:te vtriuſqꝫ ſpiritum:credamus omni tempore.

Da o ſancte ſpiritus vt per te ſciamꝰ patrem atqꝫ noſcamus filium et credamꝰ te vtriuſqꝫ ſpiritum.id eſt procedentem a patre et filio omni tempore amen.

i am chriſtus aſtra aſcenderat:regreſſus vnde venerat:promiſſa patris munera: ſanctum daturus ſpiritum.

Materia huiꝰ hymni eſt eadem que in premiſſo ſpiritus.i.conſolator vel aduocatus dicitur qꝛ conſolatur nos cum ſumꝰ in peccatis trahendo

nos ad celeſtem patriam ipſe ſpiritꝰ ſanctus cū ſplēdore feruēti apparuit diſcipulis ſuis qꝛ ſermo igneꝰ futurꝰ erat. idō in ignea lingua eis apparuit.quia fecit eos ardentes in dilectione dei ⁊ proximi:⁊ perito ſermone affluentes.⁊ hoc eſt xp̄us aſcenderat iam ſm̄ humanitatem aſtra.i. celos.xp̄us dico regreſſus.i.reuerſus vnde venerat daturus apoſtolis munera promiſſa patris id eſt ſpiritum ſanctum.

Sollēnis vrgebat dies:quo miſtico ſeptēplici: orbis volutus ſepcies:ſignat beata tempora.

Sollēnis.i.feſtiualis dies vrgebat.id ē feſtinabat vel imminebat.ſepcies ſeptem que ſunt.xl. ⁊ nouem et vno addito quinquaginta.Per.vij intelligimus temporalia.i. corporalia per que ſeptem totum tempus vite noſtre voluitur in q̄ debemus liberari a peccatis:vt perueniamꝰ ad illam beatitudinem que intelligitur per vnum ⁊ xl.dies in quibus ieiunare debemus vt peruenire poſſumꝰ ad diem ſabbati.i. ad requiem quo die miſtico.i.figuratio ſeptemplici.i. per figurā ſeptemplicem orbis.i.ſeptimana volutus ſepcies.i.per.xl.⁊ nouem dies ſignat beata tempora ſcꝫ futura.i.eternam requiem.

Duꝫ hora cunctis tertia repente mundus intonat orantibus apoſtolis deum veniſſe nunciat.

Et qꝛ xp̄us aſcenderat dum hoꝛa tertia vide-
batur eſſe cunctis.i.omnibus apoſtolis mundꝰ
intonat repente.id eſt ſubito ⁊ ille ſonus vł mū
dus nunciat deum veniſſe oꝛantibus apoſtolis
id eſt ſimul in vnum locum cōgregatis ⁊ oꝛanti
bus ⁊ expectantibus pꝛomiſſionē domini ſui ſcꝫ
xp̄i.cū ipſe de illa pꝛomiſſione eis ante aſcenſio
nem locutus fuiſſet dicēs.Vado ⁊ venio ad vos
⁊ mittam vobis paraclituꝫ.i.conſolatoꝛem qui
docebit vos omnem veritatem. Et ita facti per
fectioꝛes in omni ſcientia erāt:quia diuerſa ge
nera linguarum loquebantur: et pꝛedicabant
magnalia dei.

De patris ergo lumine decoꝛus ignis almus ē
qui fida xp̄i pectoꝛa caloꝛe verbi compleuit.

Et quādoquidem pater miſit ſpirituꝫ gꝰ ignis
id eſt ſpiritꝰ decoꝛus.i.pulcher eſt almꝰ de lumi
ne patris qui ſpiritꝰ cōpleuit.i.vt haberent ſci-
entiam loquēdi pectoꝛa apoſtoloꝝ vel hominū
fida.i.fidelia xp̄i.⁊ hoc cum caloꝛe.i.ardoꝛe ſpi
ritus ſancti verbi ⁊ filij.

Impleta gaudent viſcera:afflata ſancto ſpiri-
tu:voces diuerſas intonāt:fant̄ dei magnalia.

Viſcera apoſtoloꝝ impleta.i.ſaciata gaudent
quia fecit eos loquentes et etiam ardentes in
amoꝛe et afflata. id eſt aſpirata ſpiritu ſancto

intonant diuerſas voces.i. generationes omni
um linguarum ⁊ fatentur vel fantur magnalia
dei.i.mirabilia dei.i.pꝛedicant nomen.

Ex omni gente cogniti grecis latinis barbaris
cūctiſq; admirātibꝰ:linguis loquūtur omnibꝰ

Ex omni gente.i.ex omnibus gentibus cogni-
ti ſunt apoſtoli ſcilꝫ a grecis.latinis. barbaris
cunctiſq; admirantibꝰ apoſtoli loquūt̄ linguis
omnibus.que ſunt.xl.⁊ decem.

Judea tunc incredula:veſana toꝛuo ſpiritu:ru
ctare muſti crapulaꝫ:alumpnos xp̄i concrepat.

Ita loquebantur ⁊ omnes admirabantur ſic
loquentes ⁊ credunt deum in eis eſſe. ſed iudea
increpat eos.i.plebs iudeoꝛum incredula. id ē
infidelis.illa dico veſana.id ē inſana toꝛuo ſpi
ritu.i.ſuperbo ꝯcrepat alumpnos.i. diſcipulos
xp̄i ructare crapulam muſti.i.cōterminat loqui.

Sed ſignis ⁊ v̓tutibus:occurrit ⁊ docet petrus
falſos pꝛobauit perfidos: iohelis teſtimonio.

Eſtimabant iudei q̄ pꝛe nimio potu muſti.i.ꝑ
ebrietatem apoſtoli taliter loquebantur ſed pe
trus occurrit ſignis.i.miraculis ⁊ virtutibus do
cet.i.pꝛobat perfidos iudeos ꝓbauit loqui fal-
ſa iohelis pꝛophete teſtimonio. pꝛobauit enim
iohel ſic.Effundam de ſpiritu meo ſuper omnē
carneꝫ.⁊ pꝛophetabūt filij veſtri ⁊ filie veſtre.

Sit laus patri cuꝫ filio: ſancto ſimul paraclito
nobiſq; mittat filius cariſma ſancti ſpirit⁹ amen
Laus ſit patri cuꝫ filio ſimul ⁊ ſancto paracli
to. id eſt ſpiritui ſancto et mittat nobis omnib⁹
fidelibus cariſma. id eſt donum ſpiritus ſancti.
vel graciam ſpiritus ſancti.

b eata nobis gaudia: ãni reduxit orbita: cũ
ſpiritus paraclitus: effulſit in diſcipulos.

Materia huius hymni eſt ſpiritus ſanctus quẽ
pater ⁊ filius promiſerunt ioheli dicens. Effun
dam de ſpiritu meo ſuper omnem carneꝫ. ⁊ pro
phetabunt filij veſtri ⁊ filie veſtre. ⁊ filius dixit.
Si aſſumptus fuero a vobis in celum mittã vo
bis paraclitum. ⁊ apoſtolis orantibus mundus
intonat. ⁊ venit ſpiritus ſanctus in ſpecie ignis
quo apoſtoli inflãmati loquebantur magnalia
dei varijs linguis. Queritur hic vtrum filius
ſit a patre non factus ſed genitus ex preiacenti
materia: dico ex ſubſtantia patris ⁊ non ex aliq̃
ſed a patre. Similiter dico ex proceſſione ſpiri-
tus ſancti. qꝛ fit ex patre ⁊ filio et de ſubſtantia
vtriuſq; coequalis eis ⁊ nõ ex aliquo factus nec
ex nihilo. Conſtru. orbita. id ẽ reuolutio anni re
duxit nobis beata gaudia: cum ſpiritus paracli
tus effulſit. i. reſplenduit in diſcipulos.

Ignis vibrante lumine: lingue figuram detulit
verbis vt eſſent proflui: ⁊ caritate feruidi.

Conſtru. Ignis. i. ſpirit⁹ ſanctus cuꝫ ſplendo
re feruente apparuit diſcipulis quia ſermo eoꝝ
futurus igneus erat ⁊ ideo in lingua ⁊ igne ap-
paruit quia fecit eos ardentes in dilectione dei
⁊ proximi ⁊ pariter ſermone affluentes q̃d dicit̃
hic. Ignis. i. ſpirit⁹ ſanctus detulit figuram lin
gue vibrante. i. feruente lumine ſuo. i. ſplendore
vt illi apoſtoli ⁊ diſcipuli eſſent proflui. i. fecun
di ⁊ loquẽtes varijs linguis. i. varijs verbis fer
uidi. id eſt calidi caritate.

Linguis loquũtur omniũ: turbe pauẽt gẽtiliuꝫ
muſto madere deputãt: quos ſpirit⁹ repleuerat

Illi apoſtoli loquũtur linguis omniũ et ideo
turbe gentilium pauent. i. mirantur et turbe ille
deputant. i. valde putant madere. i. habundare
muſto. id ẽ vino illos quos ſpirit⁹ ſanctus ſuo
ſplendore repleuerat.

Patrata ſũt hec miſtica paſche peracta tempo-
re ſacro dieruꝫ numero quo lege fit remiſſio.

Cum filij iſrael. xl. ⁊. ix. annis per deſertum er-
raſſent in quinquageſimo anno iuxta montem
ſinay cum fulgore ⁊ tonitruo legem acceperũt.
Item in lege moyſi. filij iſrael emebant ſeruos
⁊ ancillas ⁊ agros: ⁊ poſſidebãt. xl. ⁊. ix. ãnos in
quinq̃geſimo ãno oẽs liberabãtur. inde dꝛ ãn⁹
iubileus. i. remiſſionis ⁊ ſignificat octauã diem

reſurrectionis in qua omnes liberati erunt ſer-
uitute dyaboli.⁊ hec eſt miſtica ⁊ figuratiua ſūt
patrata.i.completa peracto.i.completo tempo
re paſche ſacro numero dierum in quinquage-
nario quo numero fit remiſſio in lege moyſi.
Te nunc deus piiſſime: vultu precamur cernuo
illapſa nobis celitus: largire dona ſpiritus.
O piiſſime deus precamur te nunc.i.in preſen
ti vultu cernuo.i. prono largire dona ſpiritus
ſancti illapſa nobis celitus.i. diuinitus infuſa.
V t queant laxis reſonare fibris: mira geſto
rum famuli tuorum: ſolue polluti labii re
atum ſancte iohannes.
Hymnus iſte vitam ⁊ mores habitum ⁊ conuer
ſationez ſancti iohānis baptiſte deſcribit. orās
⁊ perſuadens vt eius conſuetudinem imitemur
vt ad eius beatitudinem peruenire mereamur.
O ſancte iohannes ſolue.i.relaxa reatum labii
id eſt oris polluti.i.inquinati vt famuli tui que
ant.i.poſſint reſonare mira.i.miracula geſtorū
tuorum.i.factorum: fibris.id eſt venis laxis.id ē
reſolutis vel apoſtolis vocibus.
Nuncius celſo veniens olimpo: te patri magnū
fore naſciturum: nomen ⁊ vite ſeriem gerende:
ordine promit.
Nuncius celſo eſt veniens olimpo.i. de celo.ſ.

angelus gabriel veniens olimpo promit.i.nun
ciat te fore magnū naſciturum patri tuo zacha
rie ⁊ nomen tuum ſimiliter promittit. quia dixit
iohānes vocetur.⁊ promittit ſeriem.i. ordinem
vite gerende dicens. Uinum ⁊ ſincerā nō bibet
ordine.i.ſcḋm ordinem quem geſſit.
Ille promiſſi dubiꝰ ſuperni: perdidit prompte
modulos loquele: ſed reformaſti genitus per-
empte organa vocis.
Ille ſcꝫ zacharias dubius.i. incredulus pro-
miſſi ſuperni.id ē celeſtis promiſſionis, perdidit
prompte modulos loquele.i.modū locutionis
Ambroſius dixit ꝙ zacharias vocem amiſerat
in conſonantibus qꝛ eas formare non poterat
ſed tu reformaſti o ſancte iohannes genitꝰ.i.na
tus organa vocis perempte.i. extincte vocis.
Uentris obſtruſo poſitus: cubili ſenſeras regez
thalamo manentem hinc parens nati meritis
vterqꝫ abdita pandit.
Et tu poſitus.i.recumbens cubili.i.ventre ma
tris tue obſtruſo.i.clauſo ſenſeras regez.i. xp̄m
manentem.i.iacentem thalamo.i. ventre marie
hinc.i.ex hoc ꝙ tu nouiſti xp̄m o iohānes parēs
vterqꝫ ſcꝫ zacharias ⁊ helizabet pandit abdita
id eſt prophetauerunt abſcondita. Pater autē
dixit. Benedictꝰ dn̄s deus iſrael ⁊ hoc nō ſuis

135

meritis: ſed filij ſcȝ iohãnis. Mater autȝ dixit Vñ eueniet mihi ꝙ mater dñi mei veniet ad me

Antra deſerti

Antra deſerti teneris ſub annis ciuium turmas fugiens petiſti ne leui ſaltem maculare vitaȝ famine poſſes.

O ſancte iohãnes tu fugiēs turmas.i.turbas ciuium petiſti antra.i.obſcuram ſpeluncam deſerti ſub teneris annis.i.in etate duodecim ãnorum ne poſſes maculare vitam ſanctam famine id eſt verbo ocioſo. Ocioſum eſt verbum quod aut vtilitate rectitudinis: aut iuſte ratione neceſſitatis caret. famine dico ſaltez leui.i.ſine bono fructu.

Prebuit hyrtum tegimen calamus artubus ſacris tropheum bidentes cui latex hauſtum ſociata paſtum mella locuſtis.

Camelus prebuit hyrtum.i.tegimen aſperum id eſt veſtimentum ſacris artubꝰ bidētes.i.oues prebuerunt tropheum.i.cingulum. cui ſcȝ iohãni latex.id eſt aqua prebuit hauſtum ⁊ cui mella prebuerunt paſtum. mella dico ſociata ſibi ⁊ locuſtis.id eſt volatilibus.

Ceteri tantum cecinere vatum corde preſago: iubar ad futurum tu quidem mundi ſcelus auferentem indice prodis.

Ceteri vatum.i.alij prophete cecinere.i.pphe

136

tauerunt tantuȝ.i.tantūmodo corde preſago.i. prouido iubar eſſe ad futurum.id eſt xp̄m venturuȝ.ſed tu diſcretus es ab alijs prophetis dicens. Ecce agnus dei ⁊c. prodis.i.oſtendis xp̄ȝ ſupple auferentem ſcelus mundi.i.peccatum indice.i.cum digito dicens. Ecce agnus dei ⁊c.

Non fuit faſti ſpaciuȝ per orbis ſanctior quiſꝙ̄ genitus iohanne qui nephas ſecli meruit lauātem tingere limphis.

Quiſꝙ̄ homo genitus non fuit ſanctior iohāne per ſpacium faſti orbis.i.ampli mundi. Vnde veritas ait. Inter natos mulieruȝ ⁊c. ſcilicȝ corruptarum mulierum. Quidam opponunt d̄ xp̄o. ſed non valet. quia de virgine natus ē. qui iohannes meruit tingere. id eſt baptiſare limphis.id eſt aquis iordanis lauantem. id ē xp̄m purgantem nephas.id eſt peccatum ſecli. id eſt ſeculi.et eſt ibi ſincopa.

O nimis felix meritiꝗ celſi: neſciens labeȝ niuei pudoris prepotens martir heremiꝗ cultor maxime vatum.

Et quoniam meruiſti xp̄m tingere limphis. tu dico o nimis felix celſi meriti. neſciēs.i. ignorās labem.i.ſordē niuei pudoris.i. pulchre caſtitat martir.i.teſtis prepotēs.i.pre alijs potēs dixiſti ecce agnꝰ dei ⁊c. vł martir.i.ꝯcollatꝰ: ⁊ cultor.i.

habitatoꝛ heremi.i. loci ſolitarij tu dico maxi-
me vatum:quia propheta ⁊ plus q̄ꝫ propheta.
Serta terdenis alios coronans aucta cremen-
tis duplicata quoſdaȝ trina centeno cumulata
fructu te ſacer ornant.

Tres ordines hic notantur ſcȝ triceſimꝰ.ſexa
geſimus.centeſimus.in quibus continentur om
nium hominum ordines ſcȝ continentes. coniu
gati.vel virgines.qui ⁊ deſignantur per tres vi
ros ſcilicȝ per noe.per danielem.⁊ per iob.Per
noe coniugati.per iob continentes.per danielē
virgines deſignantur.. Unde in euāgelio.Alij
ſunt in lecto.alij in villa.alij in agro.Hoc tra-
ctum eſt de euāgelio/vbi dicitur de ſemine acto
Aliud ſexageſimum.aliud triceſimum. aliud cē
teſimum fructum attulit. ideo dicitur hec ſerta
terdenis.Serta.i.corone terdenis.i.triginta co
ronant alios ſcȝ coniugatos qui habent ſecum
fidem trinitatis.⁊ adherent decem preceptis le
gis.⁊ illa ſexta duplicata ſcilicȝ in ſexageſimum
fructum coronant quoſdam ſcȝ cōtinentes qui
vixerunt in caritate.⁊ habent ſex opera miſeri-
cordie ⁊ caſtitatis vel caritatis.vt paſcere ieiu-
nos.veſtire nudos ⁊c.et illa ſexta.i.triginta ſu-
per ſexageſima cumulata ⁊ aucta per augmen-
tationem denarij ſcȝ per decem cēteno fructu.i.

centeſimo coronante o ſancte iohānes qui es vir
go.quia centeſiimus fructus coronat.i.ornat vir
gines. Et vt breuius exponamus. A triceſimo
fructu vel ordine coniugati: a ſexageſimo cōti-
nentes:a centeſimo virgines poſt diſſolutioneȝ
corporis ⁊ anime coronantur in eterna beatitu
dine. Et nota ꝙ triceſimus numerꝰ ſurgit a ter
nario ⁊ denario. quia coniugati habent fidem
ſancte trinitatis.⁊ adherent decem preceptis le
gis.Sexageſimus numerꝰ a ſenario ⁊ denario
ſurgit.quia continentes habent ſex opera miſe-
ricordie ⁊ caritatis ſcȝ paſcere ieiunos ⁊c.Vir-
gines in centeſſimo ordine ponuntur.⁊ ſignifi-
cant perfectionem quia centenarius numerus
ſurgit a trino triceſimo ⁊ denario.i.decem ſuper
addito:et ita ſunt centum. Per.c.numerus per-
fectus intelligitur.⁊ in hoc ordine fuit beatꝰ io
hannes non abſurde imo aperte ſm loquelam
digitorum.Per triceſimum numerum coniuga-
torum:⁊ per ſexageſimum continentium:per cē-
teſimum virginuȝ merces accipitur.Periti eniȝ
prima cōputatione articuloꝝ quā appellant lo
quelam digitorum:dicunt. quoniam in ſiniſtra
manu per quā vita temporalis intelligitur vſqȝ
in nonagintanouem ſolebant computare. Cen
tum autem ⁊ deinde in dextra parte per quā ce-

leſtis vita deſignatur. Unde de quodam cente-
nario habemus in quodam libro ſic. Jam dex-
tra computat annos. Jn hoc loco facit auctor
numerum ſuum per quinqꝫ digitos manus ſcilz
per pollicem. per indicem. per mediuz. medicuz
⁊ auricularem. Auricularis in palma poſitus:
ſignificat vnitatem. Medicus cum ipſo poſitꝰ
duo ſignificat. Medius cuz ipſis poſitis ſcz in
medio tria: deinde nihil. Auricularis erectꝰ me
dio ⁊ medico iacentibꝰ quatuor ſignificat. Me
dicus cum illo erectus medio iacente in palma
quinqꝫ deſignat. Medius cum illis erectus ſex
ſignificat. Jtem auricularis in palma extenſus
vij. ſignificat. Medicus eodem modo poſitꝰ in
palma octo ſignificat. Mediꝰ ſimili modo po
ſitus. ix. ſignificat. Index qui vſqꝫ hic nil fecit
predicto modo poſitus. x. ſignificat. Amplexu
pollicis adiunctus. xxx. ſignificat. Per quem nu
merum ſatis congrue accipitur merces cõiuga-
torum propter illorum mollem amplexum ⁊ vi
te dilectionem ⁊ concordiam. Pollex ſiquidem
cum indice firmiter aſtrictus ſexaginta ſignifi-
cat. Per quez numerum ſatis competenter acci
pitur merces continentium. Graue enim eſt ab
amplexu ⁊ voluptuoſa delectatione ⁊ ꝯſuetudi-
ne abſtinere. Uñ ſcriptũ ẽ. Nil ꝯſuetudine maiꝰ

Jn dextra dicitur centum per quez numeruz qr
fit in dextra parte vita celeſtis intelligitur. Nõ
imerito accipitur merces virginuz. qr in hac vi
ta mundam ⁊ immaculataz vitam celeſtem ⁊ an
gelicam inquantum poſſunt ducunt.
Nunc potẽs noſtri meritis opimis pectoris du
ros lapides repelle a ſpiritu planans iter ⁊ re-
flexos dirige calles.
Et quia tu talis es o ſancte iohannes potens
nunc repelle. i. remoue duros lapides. i. incredu
litates noſtri pectoris meritis opimis. i. fertili-
bus ⁊ magnis ⁊ fecundis planans iter aſperuz
id eſt petroſum et dirige calles reflexos. id eſt
curuos in peccatis.
Ut pius mundi ſator ⁊ redemptor mentibꝰ pul
ſa liuione puris rite dignetur veniens ſacratos
ponere greſſus.
Ut pius ſator. ⁊ dicitur a ſero ris. id ẽ creator
mundi ⁊ redemptor mentibus puris pulſa liui
one. i. liuore abiecta venenoſa ſorde viciorum
ſaluator veniẽs dignetur ponere greſſus ſacra
tos. i. ſancta itinera rite. i. ſine offenſione.
Laudibus ciues celebrant ſuperni te deus ſim
plex pariterqꝫ trine ſupplices ⁊ nos veniaz pre
camur parce redemptis.
Superni ciues. i. celeſtes angeli celebrant te

laudibus o deus ſimplex ſcilꝫ ſubſtantia carens patribus ⁊ trine ſcilꝫ in perſonis. pariter ⁊ nos ſupplices.i.humiles precamur veniam.i.indul-gentiam.parce redemptis.id ē dimitte nobis redemptis peccata noſtra.qꝛ redemiſti nos ſāguine tuo proprio amen.i.ſine fine.

F elix per omnes feſtuꝫ mūdi cardines apoſtolorum prepollet alacriter petri beati pauli ſacratiſſimi quos xp̄s almo conſecrauit ſanguine eccleſiarum deputauit principes.

Sic laudat auctor deuꝫ in cōmemoratione petri ⁊ pauli qui deputauit illos eſſe principes eccleſie.⁊ poteſtateꝫ dedit illis ligandi atqꝫ ſoluēdi vincula peccatorum. vnde rogamus eos vt reddat nos deuotos fide⁊ ſpe robuſtos⁊ repletos fonte genuine caritatis impetrare ab eis viuere poſt mortem apoſtoloruꝫ feſtum felix.id ē beatum vel letum prepollet alacriter.i.iocoſe ꝑ alijs ſplēdet per omnes cardines.i. per omnia climata ſcꝫ per omnes partes mundi apoſtolorū dico petri beati pauli ſacratiſſimi quos apoſtolos xp̄us conſecrauit almo ſanguine ⁊ deputauit.i.cōſtituit eos eſſe principes eccleſiaꝝ

Hi ſunt oliue due coraꝫ dn̄o ⁊ candelabra luce radiētia p̄clara celi: duo luminaria fortia ſoluūt peccatoꝝ vincula portas olimpi reſerāt fidelibꝰ

Hi ſunt due oliue ⁊ due arbores fructuoſe et redolētes ⁊ ſunt candelabra luce radientia coram dn̄o ſcꝫ cum lumine virtutum.qꝛ dn̄s nō poſuit eos ſub modio abſconditos ſed ſuper can-delabra.i.in maiori claritate ſiue caritate ſcꝫ romana ciuitate:vel duo preclara luminaria celi ſoluunt ⁊ rumpunt fortia vincula peccatoruꝫ ⁊ reſerant iſti duo portas.i.aperiunt olimpi.i. celi fidelibus.i.xp̄ianis.

Habent ſupernam poteſtatem claudere ſermone ſedes pandere ſplendentia lumina poli ſup alta ſydera lingue eoꝝ claues celi facte ſunt laruas repellunt vltra mundi limitem.

Et ipſi ſcꝫ petrus ⁊ paulus habent poteſtateꝫ claudere ſupernas ſedes.i.celeſtes ⁊ habent poteſtatem claudere ſermone.i. ſolo verbo vt.i.ſi-cut clauſit ananie ⁊ ſaphire cum petrus dixit pecunia tua tecū ſit.i.peccata tecum ſint in opera-tione.⁊ pādere.i.aperire ſplendentia lumina poli lingue eorum claues facte ſunt ſuper alta ſy-dera.i.ſup oēs doctores eccleſiarum ⁊ repellūt laruas.i.culturas ydolatrie:larua quoddā mōſtrū ē ⁊ i vultu hoīs ē vt pauorē inferat:ꝑ qddā fantaſias ⁊ nocturnas intelligimꝰ peccatoꝝ q̄s apl̄i repellūt ab eis qui eos ſequuntur.Nota qꝫ aliud ē ydolatria aliud lateracēſis cultura ydo

latria latera eſt ſeruit⁹ dei.ydolatria eſt ille qui
ſeruit ydolis.ydolatria eſt cultura ydoli:ydolū
eſt ymago. Item ydolatriuꝫ eſt oblatio ydoloꝝ
Item alteracenſis grece dicitur ſeruitus latine
deo qui debetur ꝛ homini ꝛ vnicuiqꝫ.Dulia igi
tur dicitur cultura que ſoli deo debetur latera
diſtincte accipitur de deo ꝛ de dyabolo:ꝛ cōpo
nitur ydolatria cultura ydoli. ꝛ declinatur hoc
ydolum ydoli:ꝛ hec latera latere:que eſt ſeruit⁹
ꝛ ydolatria cultura ydoli dyabolo facta quan
do ſoli debetur ydolis dat̃ qđ oſtenditur ꝙ hō
xp̄us vt deus adorandus ſit.dulia in trib⁹ par
tib⁹ diuiditur in magna maiori maxima parte
adoratur caro xp̄i in maiori beata virgo maria
ꝛ omnes ſancti in magna maiores noſtri ado
rantur. venerantur vltra limites mundi.extra ec
cleſiam.hactenus ꝯmēdauit autor vtroſqꝫ.ſ.pe
trum ꝛ paulū mō vult tm̄mō petꝝ cōmendare.
Petrus cathenaꝝ laq̄os xp̄i iubente rupit mira
biliter cuſtos ouil' ꝛ doctor eccleſie paſtor gregꝭ
ꝯſeruator ouiū arcet lupoꝝ truculentem rabiē.
Beat⁹ petr⁹ rupit laq̄os cathenaꝝ qꝛ cecide
rūt cathene de manib⁹ eius per angelū nūciātē
mirabiliter.i.fortiter xp̄o iubente et ipſe cuſtos
ouilis ꝛ doctor fidel' ecce ꝛ paſtor gregꝭ xp̄iani ꝛ
ꝯſeruator oim fideliū arcet.i.expellat truculētē.i.

crudelē ſeuiciā lupoꝝ.i.demonū vl' hereticoꝝ
Quodcūqꝫ vinclis ſuper terraꝫ ſtrinxerit erit in
aſtris religatum fortiter:ꝛ qđ reſoluit in terris
arbitrio erit ſolutum ſuper celi radium in fine
mundi iudex erit ſeculi.
Quodcūqꝫ vinclis.i.vibramine ſentencijs con
ſtrinxerit.i.conſtringet erit ligatum in aſtris.i.
in celis.ꝛ qđ reſoluerit in terris arbitrio.i. iudi
cio ſuo erit ſolutum ſuper radium ſolis vel celi
ꝛ erit iudex ſeculi in fine mundi.
Non impar paulus huic doctor gentiuꝫ electio
nis templum ſacratiſſimum in morte compar in
corona particeps ambo lucerne ꝛ decus ecce in
orbe claro choruſcat vibramine.
Petrus erat talis qualis ſuperi⁹ oſtenditur:ſꝫ
paul⁹ nō impar huic ſcꝫ petro equalis doctor
gentium ꝛ ſacratiſſimum templum.i. vas electi
onis ꝛ in morte ꝛ in paſſione compar.i.equalis
huic ꝛ in corona particeps.i.ꝯcors ambo illi lu
cerne ſūt ꝛ decus.i.honor eccleſie choruſcāt cla
ro vibramine.i.magno ſplendore in orbe.i. in
mundo ꝛ autor romam cōmendat dicens.
O roma felix que tantorum principum es pur
purata precioſo ſanguine excedis oēm mundi
pulchritudinem nō laude tua ſed ſanctoꝝ meri
tis quos cruentatis iugulaſti gladijs.

O roma felix.i.beata es̄ que purpurata.i. de
corata precioſo ſanguine nr̄m qui paſſi ſunt tã
toꝝ principũ.i.tam magnoꝝ ſcꝫ petri ⁊ pauli ex
cedis.i.exceſſio omnem pulchritudineꝫ mundi.
ideo tua laude ſed meritis ſanctoruꝫ.i. propter
ſãctos quos iugulaſti.i. interfeciſti gladijs cru
entatis.i.ſanguinolentis qꝛ in te occiſi ſunt.
Uos ergo ſancti glorioſi martires petre beate
paule mũdi lilium celeſtis aule triumphales mi
lites precibus almis noſtris nos ab omnibꝰ mu
nite malis ferte ſuper ethera.
Et quia habetis poteſtatem ligandi atqꝫ ſol-
uendi ergo o martires glorioſi.ſ. petre ⁊ paule
lilium.i.ornamentum vel flos mũdi ⁊ milites ce
leſtis aule palacij triumphales.i.victorioſi mu-
nite.i.defẽdite nos ab oibꝰ malis nr̄is almis p̃ci
bus ⁊ ferte nos ſuꝑ ethera.i.vſqꝫ ad etherũ celũ
Gloria deo per immenſa ſecula ſit tibi nate de-
cus imperium honor poteſtas ſanctoqꝫ ſpiritui
ſit trinitati ſalus indiuidua per infinita ſeculo-
rum ſecula amen.
Gloria ſit deo patri per immenſa ſecula.i.per
immutabilia ſecula ⁊ o tu nate.i.fili dei viui de
cus ⁊ imperium qui imperas celo ⁊ terre ⁊ mari
ſit tibi honor ⁊ ptãs ſit ſpiritui ſcõ indiuidua.i.
inſeꝑabilis ſalꝰ ſit trinitati q̃ trinitas.ſ.vnꝰ deꝰ ẽ

ſalus omnium gentium per infinita ſecula ſecu
lorum.i.inſequentia amen.i.ſine fine.
a urea luce ⁊ decore roſeo lux lucis omne ꝑ
fudiſti ſeculũ decorans celos inclito mar
tirio hac ſacra die que dat reis veniam.
O lux lucis.i.filius patris perfudiſti omne ſe
culum.i.repleſti aurea luce.i.predicatione apo
ſtoloꝝ lumina aurea dicta ſunt ſplendore prop
ter ſapientie ⁊ bonitatis ⁊ bone vite qꝛ nos illu
minãt decore roſeo.i.rubeo martirio tu dico de
corans celos.i.celeſtes creaturas inclito marti-
rio.id ẽ in nobili paſſione in hac ſacra die ſcꝫ in
hac ſacra feſtiuitate que dies dat veniam.i.in-
dulgentiam reis.i.peccatoribus.
Janitor celi doctor orbis pariter iudices ſecli
vera mundi lumina per crucem alter:alter enſe
triumphans vite ſenatum laureati poſſident.
Janitor celi.i.petrus oſtiariꝰ doctor orbis.i.
predicator mũdi ſcꝫ paulus pariter.i. ſimul ſũt
iudices ſeculi ⁊ ſunt vera lumina mundi alter.i.
petrus triũphans.i.vincens per crucem.alter.i.
alius ſcꝫ paulus triũphãs enſe laureati.i.coro
nati poſſident ſenatũ.i.principatũ huiꝰ vite.
Jam bone paſtor petre clemens accipe vota p̃
cantum ⁊ peccati vincula reſolue tibi poteſtate
tradita qua cunctis celũ verbo claudis aperis.

Apoſtropham facit aut ad petrũ ſic dicens o
petre bone paſtor clemens accipe iam vota pre
cãtum.i.p̄ces ⁊ reſolue vincula peccati poteſta
te tibi tradita a xp̄o qua poteſtate claudis.id ē
aperis celũ.i.paradiſuȝ cunctis v̄bo.i.ſermone

D octor egregie paule mores inſtrue ⁊ mēte
poli nos trãſferre ſatage donec perfectũ
largiat̃ pleni9 euacuato qđ ex parte gerimus.

O paule doctor egregie.i.nobili inſtrue.i. cō-
pone noſtros mores ⁊ ſatage.i.labora trãſferre
nos mente poli.i.celeſtib9 donec.i.quouſq; per
fectũ.i.in vtraq; parte ſȝ aia ⁊ corpore largiatur
id eſt tribuatur nobis in futuro plenius.i.deus
largiatur illud plenius euacuato.i. penitus di-
miſſa ſcȝ mortalitate quã gerimus ex parte.i.in
hoc mortali corpore quaſi in aliam partem ho
minis verſa fuerit.i.i futuro gloriabitur homo
plenius ⁊ p̄fectius data ſibi imortalitate vtriuſ
q; partis ſcȝ corporis ⁊ anime.

Oliue bine pietatis vnice fide deuotos ſpe ro-
buſtos maxime fonte repletos caritatis gemine
poſt mortem carnis impetrare viuere.

Oliue bine pietatis.i.due oliue pietatis vnice
id eſt indiuiſe pietat[.i.vnius amoris impetrare
id eſt poſtulare a deo nos viuere deuotos ⁊ ro
buſtos.i.firmos ſpe maxime repletos fonte ge-

mine caritatis ſcȝ dilectionis dei ⁊ proximi.im-
petrare in quã dico poſt carnis.id eſt reparatio
nem corporis ⁊ anime.

Sit trinitati ſempiterna gloria honor poteſtas
atq; iubilatio in vnitate que manet imperiuȝ ex
tunc ⁊ modo per eterna ſecula amen.

Sempiterna gloria.i.eterna gloria ſit trinita-
ti in tribus perſonis ⁊ honor ſit eis atq; iubila-
tio.i.laudatio ſit ei trinitati in vnitate ſcȝ in vno
deo.⁊ deo illa trinitas que eſt vn9 deus manet
imperiuȝ.i.exiſtit precepto extunc.i. ab exordio
mundi ⁊ modo in preſēti per eterna ſecula. id ē
per omnia ſequentia amen.i.ſine defectu.

T ibi xp̄e ſplendor patris vita virt9 cordiũ
in ɔſpectu angelorꝝ votis voce pſallim9 al
ternãtes ɔcrepando melos damus vocibus.

In hoc hymno intendit autor laudare dñm.
intēdit etiã in hac cōmemoratione ſãcti michae
lis grã vel amore ipſius archangeli collaudare
oēs angelos ſed maxime michaelem qui ē prin-
ceps milicie celeſtis. rogat itaq; vt precatur vt
oēs angeli nobis aſſiſtant ⁊ demones nobis re-
pellãt et mũdo corde ⁊ corp̄e nos reddãt. ⁊ h°
eſt.O xp̄e qui es ſplēdor patr] vita ⁊ v̄t9 cordiũ
q̄ ſicut viuit corp9 per animã:ita viuit aia per
xp̄m pſallim9 tibi in cōſpectu angelorꝝ votis ac

precibus vel corde ⁊ ore ⁊ voce ⁊ damus melos id eſt melodias vocibus noſtris ꝯcrepādo.i. reſonādo alternantes.i.vocibꝰ votis decātantes.

Collaudemus venerātes omnes celi milites ſꝫ precipue primatem celeſtis exercitus michaelē in virtute conterentem zabulon.

Nos bene collaudemꝰ oēs milites.i. angelos celi ſcꝫ precipue primatem celeſtis exercitus ſcꝫ michaelem cōterentē zabulon.i.dyabolū in virtute cruc[is]. Michael interpretatur qui es vt deꝰ qui dicit quis eſt ita fortis vt deꝰ noſter qui creauit nos ad laudādū nos ſe ſcꝫ xp̄m. p h[oc] nomē michael oſtēdit ꝙ nullꝰ pōt facere qō deꝰ facit.

Quo cuſtode procul pelle xp̄e pijſſime omne nephas inimici mundo ſorde ⁊ corpore paradiſo redde tuo nos ſola clementia.

Quo cuſtode ſcꝫ michaele o xp̄e pijſſime.i.fortiſſime procul pelle.i.abice longe omne nephas id eſt omne peccatum inimici.i.dyaboli ⁊ redde nos ſola vel ſancta clementia tuo paradiſo. id eſt in requiem nos dico mundos factos corde ⁊ corpore.i.tuorum operum exhibitione.

Gloriā patri melodis perſonemꝰ vocibꝰ gloriā xp̄o canamꝰ gloriaꝫ paraclito qui trinꝰ ⁊ vnus deus extat ante ſecula amen.

Et quo cuſtode ſcꝫ michaele xp̄s expellit a nobis omne nephas inimici et facit nos mundos corde ⁊ corpore.ideo perſonemus gloriā patri melodis.i.dulcedinis vel dulcibus melodijs vt ſit ablatiui caſus:canamus gloriaꝫ xp̄o.i.eiꝰ filio ⁊ canamꝰ ſimiliter eadeꝫ qualitate gloriā.i. laudem ⁊ honorem paraclito.i. ſpiritui ſancto qui extat.i.manet deꝰ trinꝰ in pſonis ⁊ vnꝰ in vnitate ſube añ ſecla.i.añ oia ſecla amē.i.ſine fine

X pe ſanctoꝝ decus angeloruꝫ rector humani generis ⁊ auctor nobis eternum tribue benignus ſcandere celum.

O xp̄e ſanctoꝝ decus angeloꝝ:ſāctoꝝ dico ad drām maloꝝ. Et nota ꝙ autor facit hic inuocationē ad ſingulos angelos:rector humani generis ⁊ auctor tu benignus tribue nobis ſcandere id eſt aſcendere celum.i.regnum eternum.

Angeluꝫ pacis michael ad iſtaꝫ celitus mittas rogitamus aulam nobis vt crebro veniente creſcant proſpera cuncta.

Rogitamus mittas celitus.i.dirigi ad iſtaꝫ aulam.i.eccleſiā michaeleꝫ angelū pacis qui nos placat deo quotiēs magna nūciantur a nobis a deo michael mittit.qñ vo maiora gabriel mittitur. vt marie zacharie.qñ ad medelā raphael mittitur. vt thobie. raphael ſcribitur medicina ad h[oc] ergo mutat vt cuncta proſpera creſcāt veniente michaele angelo dei crebro.i. frequēter.

Angelo fortis gabriel vt hoſtez pellat antiquū
volitat ab alto ſepius templum veniēs in iſtud
noſtri miſertus.
Gabriel interpretatur fortis angelus.i.forti-
tudo dei per quē intelligitur ꝙ fortis fuit ꝛ po-
tens ad defendendum fortitudinem dyaboli ꝑ
virtutem ſancte crucis ꝛ gabriel fortis angelus
volitat.i.volet ab alto.i.celo vt pellat antiquū
hoſtem.i.dyabolum gabriel dico veniens ſepiꝰ
in iſtud templum.i.eccleſiaȝ miſertus noſtri.
Angelum nobis medicuȝ ſalutis mitte de celis:
raphael vt omnes ſanet egrotos pariterq̄ no-
ſtros dirigat actus.
O xp̄e mitte nobis angelum raphaelem medi
cum ſalutis noſtre.raphael interpretatur medi
cina dei:ꝛ ſignat xp̄m qui tulit nobis d̄ celis me
dicinam.i.portauit nobis medicinam de celo.ſ.
ſpiritꝰ ſancti cuius gracia mundati ſumꝰ ab om
ni peccato ꝛ liberati ab hoſte antiquo vt ſanet
ꝛ curet nos omnes egrotos in mente et dirigat
actus noſtros.i.noſtras operatiōes prauas ad
bonam operationē angelorꝫ vel inuocationem
Hinc dei genitrix maria totus ꝛ nobis chorus
angelorꝫ ſemꝑ aſſiſtat ſimul ꝛ beata concio tota
Et quia facimus inuocationem angelorum o
maria genitrix dei noſtri et totus chorus ange-

loruȝ aſſiſtat ſemper.id eſt in omni tempore no
bis omnibus et tota contio beata. id eſt exerci-
tus angelorum nobis aſſiſtat ſimul omnibus vt
iſti intercedant pro nobis.
Preſtet hec deitas beata patris ac nati pariter
q̄ ſancti ſpiritꝰ cuiꝰ roboat in oi gl'ia mūdo amē
Beata deitas ſcȝ patris ac nati.i.filij ꝛ ſpiritꝰ
ſancti preſtet.i.tribuat nobis pariter hec ſupra
dicta gloria cuiꝰ ſpiritus roboat.i. perſonat in
omni mundo amen.i.ſine fine.
p p̄e redēptor oīm ꝯſerua tuos famulos:be
ate ſemꝑ v̄ginis placatus ſanctis precibꝰ
Hic facit inuocationē ad oēs ordines angelorꝫ
ꝛ deprecatur eos vt ipſi aſſint nobis et a nobis
omnia vicia repellāt ꝛ nos purificatos corde ꝛ
corpore ꝛ opere ad celeſtia regna perducāt. O
xp̄e redemptor omniuȝ ſcȝ fidelium conſerua tu
os famulos qui tibi famulantur.tu dico placa
tus ſanctis precibus beate marie virginis ꝛc.
Beata quoq̄ agmina celeſtium ſpirituum pre-
terita preſentia futura mala pellite.
O beata agmina celeſtiuȝ ſpirituum ſcȝ ange
lorum pellite quoq̄.i.ſimiliter preterita mala.i.
vicia ꝛ futura a nobis.
Uates eterni iudicis apoſtoliq̄ dn̄i ſuppliciter
expoſcimus ſaluari veſtris precibus.

Uates.i.o vos prophete eterni iudicis.i.xpi o apoſtoli dñi expoſcimus.i.deprecamur ſuppliciter ſaluari veſtris precibus.

Martires dei incliti confeſſoreſqꝫ lucidi veſtris orationibus nos ferte in celeſtibus.

O martires dei incliti.i.nobiles ꝛ electi ꝛ confeſſores lucidi.i.caſti ferte nos in celeſtibus regnis veſtris orationibus.

Chorus ſanctaꝝ ꝟginum monachoꝝqꝫ omniuꝫ ſimul cũ ſanctis omnibus cõſortes xpi facite.

Chorus ſanctaꝝ ꝟginũ ꝛ omniũ monachorũ facite nos xpi conſortes.id ē participes celeſtis regni cum omnibus ſanctis.

Gentem auferte perfidã credentium de finib9 vt xpo laudes debitas pſoluamus alacriter.

Auferte.i.remouete gentē perfidã.i.infideleꝫ de finibus credentiuꝫ ꝛ ad quid:vt perſoluam9 alacriter.i.ioco ſe xpo laudes debitas.

Gloria patri ingenito eiuſqꝫ vnigenito vna cuꝫ ſancto ſpiritu in ſempiterna ſecula amen.

Gloria.i.laus ſit ingenito eiuſqꝫ vnigenito.i. filio ihesu xpo vna.i. pariter cũ ſãcto ſpiritu in ſempiterna ſecula amen.i.ſine fine vel defectu.

I hesu ſaluator ſeculi redemptis ope ſubueni ꝛ pia dei genitrix ſalutē poſce miſeris.

Hymn9 iſte cõtinuatur ſupiori ſic:ita dixi o xpe

cõſerua tuos famulos ꝛ bene debes quia redemiſti nos ꝛ hoc eſt o ihesu ſaluator ſeculi ſubueni.i.ſuccurre redemptis ope.i.ſcꝫ tuo auxilio et o pia dei genitrix poſce.i.impetra ſalutem animarum nobis miſeris.

Cetus omnes angelici patriarcharum cunei et prophetarum merita nobis precentur veniam.

O omnes angelici cet9.i.omnes ſocietates ſeu exercit9 cunei.i.chori patriarchaꝝ ꝛ merita prophetarum precentur.i.poſtulant vel impetrant nobis veniam.i.indulgentiaꝫ peccatorum.

Baptiſta xpi preuius ꝛ clauiger ethereus cũ ceteris apoſtolis nos ſoluant nexu criminis.

Baptiſta iohannes preuius.i.precurſor xpi ꝛ clauiger.ſ.petr9 ethere9.i.celeſtis cuꝫ ceteris aplis ſoluãt nos a nexu criminis.i. a vincul' peccatoꝝ

Chorus ſanct9 martirꝝ ſacerdotũ cõfeſſio ꝛ ꝟginalis caſtitas nos a peccatis abluant.

Sacratus chorus.i.ſacer cetus martiruꝫ ꝛ cõfeſſio ſacerdotũ.i.iuſtorum et caſtitas ꝟginalis id eſt virginum abluant nos a peccatis.

Electorum ſuffragia omneſqꝫ ciues celici ãnuãt votis ſupplicum ꝛ vite poſcant premium.

Suffragia.i.patrocinia electoꝝ ꝛ oēs celici.i. celi ciues.i.angeli annuant.i.faueant votis.i.pcibus ſupplicum.i.humiliuꝫ vt poſcant.i.impetrant premium vite eterne.

Laus honor virt9 gloria deo patri ⁊ filio ſácto ſimul paraclito in ſempiterna ſecula amen.

Laus.i.ꝟt9honor ꝟt9gloria ſint deo pr̄i ⁊ filio ſimul ſancto paraclito in ſempiterna ſecl'a amē

r ex xp̄e martini decus hic laus tua tu illi9 tu nos in hũc te colere in ip̄m quin tribue

Autor iſte cōmendat ⁊ laudat deũ de cōuerſiōe ⁊ habitu beati martini q2 hic pauper ⁊ modic9 celũ diues ingreditur q2 p conſtantiā fidei ⁊ in confeſſione trinitatis trium mortuoꝝ quoꝝ aie detinebantur clauſe in inferno ſuſcitator ſuper meruit rogat itaq3 dn̄m vt ſicut per cōfeſſionem ſancte trinitatis tres mortuos ſuſcitauit ab inferno:ita ſuſcitet nos cu3 peccato ⁊ ſicut induit pauperem parte ſue clamidis ſic nos induat iuſticia. O xp̄e rex eterne dec9.i.honor iſte ſc3 martinus eſt tua laus tu es ſalus illi9martini tu tribue nos colere te in hunc.ſ.martinũ quin.i.inſuper tribue nobis ip̄m martinũ colere in te.

Qui das per orbis cardines q3 gemina fulget preſulu3 da quos premunt culpe graues ſoluat per ingens meritum.

Tu qui das q3 gemina exiſtēs refulgentia preſulũ fulget.i.ſplendet.i. preſbiteroꝝ p cardines id ē p angulos orbis.i.p quatuor partes mũdi da.i.ↄcede vt martin9perſoluat ingēs meritu3

nos quos graues culpe.i.criminalia peccata p̄mũt ita ſoluat vt nō excludat nos nec ecōuerſo

En pauper hic ⁊ modicus celum diues ingreditur celi cohortes obuiant lingue tribus ouant.

En.i.ecce hic ſc3 martin9pauper in operibus ſc3 ⁊ modicus ſc3 in pſona corpis in paruis diuicijs.ſ.diues in ꝟtutibus exeundo de mũdo ingreditur celũ cohortes.i.exercitus celi obuiāt ei lingue.ſ.homines tribus iſrael iudei gentes.id eſt gentiles ouant.id eſt applaudunt.

Ut vita fulget tranſitus celis ⁊ aruo ſplendid9 gaudere cũctis piu3 ē cũctis ſalus ſit hic dies.

Ut pro ſicut ſic vita illius ſit tranſitus.i.obit9 eius fulget.i.ſplēdet in celis.i.in celo ⁊ in aruo id ē in terra ſeu in mũdo tranſit9dico ſplendid9 ⁊ ideo quia fulget pium eſt. id ē dulce gaudere cunctis hoib9 ⁊ hic dies.i.h9 feſtũ ſit ſal9cũctĳ.

Sit trinitati gloria martinus vt ↄfeſſus eſt cui9 fidem per opera in nobis ⁊ ipſe roboret.

Gloria ſit trinitati.ſ.pr̄i ⁊ filio ⁊ ſpiritui ſácto vt p ſicut ſicut martin9cōfeſſus ē.ſ.fide ⁊ ope fide3 cui9martin9⁊ ip̄e de9roboret in nobis.

artine par apoſtol' feſtũ colētes tu foue qui viuere diſcipulis vis aut mori nos reſpice.

In h9 hymno ↄmendat autor beatũ martinũ p ↄſtantia3 fidei ei9quā habuit in ſuſcitatiōe triũ mortuoru3 vnum de q̄tuor apoſtolis.¦⁊ hoc eſt.

O mártine pār apoſtolis.i.equalis i reſurrecti
one moꝛtuoꝝ triũ qꝛ tres moꝛtuos ſuſcitauit vt
apoſtoli ⁊ qꝛ globus igneus.i. ſpiritus ſanctus
deſcendit ſuper eũ tu foue eos.i.reſuſcita a pec
cato colentes tuum feſtũ qui vis viuere aut mo
ri diſcipulis.i.ad vtilitatẽ diſcipuloꝝ qꝛ nec mo
ri timuit nec viuere recuſauit.vñde ⁊ ipſe effun-
dens oꝛationem apud dñm ait. o dñe ſi adhuc
populo tuo ſum neceſſarius non recuſo laboꝛeȝ
fiat voluntas tua: qꝛ nec viuere nec moꝛi recu-
ſaſti ideo reſpice nos vt tuis meritis mundi coꝛ
de ⁊ coꝛpe exiſtẽtes aulã celi ingredi mereamur
ſicut feciſti in tpe tuo p̃latos eccleſie famoſos.
Fac qđ olim geſſeras nũc pꝛeſules clarifica au
ge decus ecce fraudes elide ſathane.

Jam nunc.i.in pꝛeſenti fac nos eſſe iuſtos qđ
geſſeras.i.feceras olim pꝛedicando clarifica.i.
illumina nunc pꝛeſules ecce.i.pꝛelatos auge de
cus eſſe elide.i.frãge ⁊ repꝛimes fraudes ſatha
ne.i.dyaboli aduerſarij nunc.

Qui ter chaos euiceras merſos reatu ſuſcita di
uiſeras vt clamidem nos indue iuſticiam.

Qui euiceras.i.euacuaſti chaos.i. infernũ ter
id ẽ tres moꝛtuos ſuſcitaſti tu qui ter intraſti in
infernũ r̃ſuſcitãdo tres moꝛtuos ſuſcita merſos
reatu.i.a culpa pꝛimi parent̄ et ꝓpꝛia vt ꝑ ſicut
diuiſeras clamidẽ paupi ſic indue nos iuſticiaȝ

Ut ſpiritalis gloꝛie quondã recoꝛderis tue mo
naſtico nunc oꝛdini iam pene lapſo ſubueni.

O martine ſubueni.i.ſuccurre monaſtico oꝛdi
ni.i.oꝛdini monachoꝛuȝ iam lapſo.i. relapſo in
peccat̄ pene.i.fere ⁊ ad quid vt recoꝛder̄ quon
dam ſpiritualis vel ſpiritalis gloꝛie.

e xultet celũ laudib⁹ reſulget terra gaudijs
apoſtoloꝝ gloꝛia ſacra canunt ſollennia.

Jn h° hymno facit autoꝛ inuocationẽ ad apo-
ſtolos vt ipſi pꝛo nobis inſultẽt ⁊ ſuis p̃cibus a
nobis vicia repellãt vt ipſi cõueniũt ad iudiciũ
nõ pꝛo reatu puniant ſed cõpletos eternis gau
dijs faciant. ⁊ nota ꝙ dies iudicij nõ dicit̃ ideo
ꝙ tunc ſit dies ſed apparebũt oĩa nobis tãꝙ in
die celũ.i.celeſt̄ curia exultet.i.gaudeat laudib⁹
terra.i.terreni.ſ.hoies reſultẽt gaudijs.i.hoies
canũt.i.laudãt ſacra ſollẽnia.i.gloꝛia apl̃oꝛuȝ.

Uos ſecli iuſti iudices ⁊ vera mundi lumina vo
tis pꝛecamur coꝛdium audite pꝛeces ſupplicuȝ

Uos apl̃i iuſti iudices ſecli ꝑ ſeculi ⁊ ṽa lumi-
na mũdi qꝛ tot⁹ mũd⁹ illuminat̃ eoꝝ p̃dicatiõe
p̃camur vos votis coꝛdiũ.i.p̃cib⁹ coꝛdis audi-
te pꝛeces ſupplicum.i.humilium.

Qui celũ verbo clauditis ſeraſq̃ ei⁹ ſoluit̄ nos
a peccatis omnibus ſoluite iuſſu queſumus.

Qui claudit̄.ſ.peccatoꝛib⁹ celũ ṽbo.i.ſmone

⁊ ſoluit] ſcꝫ bonis ſeras.i.infirmitates eiꝰ.que-
ſumus.i.precamur vos ſolute.i. abſoluite nos
a peccatis omnibus iuſſu.i.p̃cepto xp̃i.
Quoꝝ p̃cepto ſubdit̃ ſalus ⁊ lãguor oim ſana-
te egros moribus nos reddentes virtutibus.
Precepto qꝝ.ſ.apl'oꝝ ſalꝰ.i.ſanitas ⁊ lãguor
.i.infirmitas oim hoim ſubdit̃ ſa ate egros.i.
peccatores moribꝰ.i.prauis cogitationibus di
co reddentes nos virtutibus.
Ut cum iudex aduenerit xp̃s in fine ſeculi nos
ſempiternis gaudijs faciat eſſe compotes.
Et rogamꝰ vos vt cũ xp̃s iudex aduenerit i fine
ſecl'i faciat nos eſſe ꝯpotes ſẽpiternis gaudijs.
e terna xp̃i mũera apl'oꝝ gloria laudes ca
nentes debitas letis canamus mentibus.
Hymnꝰ iſte ꝯtinuatur ſuperiori.ſ.exultet celum
laudibꝰ.Nos canẽtes d̃bitas laudes xp̃o in ho
nore apl'oꝝ canamꝰ let] mẽtibꝰ.i.iocoſis ad glo
riã illoꝝ eterna xp̃i munera.i.innumerabilia.
Eccleſiaꝝ principes belli triũphales duces cele
ſtis aule milites ⁊ vera mundi lumina.
Iſti ſũt principes eccleſiaꝝ iſti ſũt triũphales
duces belli.i.triũphãtes.iſti ſũt milites celeſtis
aule.i.palacij.⁊ ſunt vera mundi lumina qꝛ pre
dicatione illorum illuminatus eſt mundus.
Deuota ſanctoꝝ fides inuicta ſpes credentiuꝫ

perfecta xp̃i caritas mundi triumphat principẽ
Fides deuota ſanctoꝝ.i.obediẽs inuicta ſpes
credentiũ perfecta xp̃i caritas.i.amor triũphat
.i.ſuperat principeꝫ mũdi.i.dyabolũ.Uñ:venit
princeps mũdi huiꝰ ⁊ in me nõ habet quicquã.
In his paterna gloria in his volũtas ſpiritus
exultat in his filius celum repletur gaudijs.
Paterna gloria exultat in his.ſ.apoſtolis volũ
tas ſpũs ſãcti exultat in his filiꝰ exultat in his
quid dicã ꝑ ſingula:celum repletur gaudijs.
Te nunc redẽptor q̃ſumꝰ vt ipſoꝝ cõſortio iun-
gas p̃cantes ſeruulos in ſempiterna ſecl'a amẽ.
O redemptor queſumus te nunc.i.in preſenti
vt iungas precãtes ſeruulos conſortio ipſoꝝ.ſ.
apl'oꝝ in ſempiterna ſecula amen.
ſ anctorũ meritis inclita gaudia pangamꝰ
ſocij geſtaqꝫ fortia naꝫ gliſcit animꝰ pme-
re cantibus victorum genus optimum.
In hoc hymno laudat autor deũ in cõmẽorati
one ſanctoꝝ martirum.qꝛ munduꝫ cuꝫ pompis
ſuis ⁊ cũ vicijs ⁊ ꝯcupiſcẽcijs ſuis dimiſerũt vñ
in terris laudãt̃.⁊ in cel' honorãt̃. Intẽdit itaqꝫ
rogare deũ vt nos ſuos famulos iũgat ꝯſortio
ſctõꝝ martirũ.⁊ hꝰ ẽ.O ſocij pangamꝰ.i. cãtemꝰ
inclita gaudia.i.preclara meritis ſanctoꝝ ⁊ for-
tia geſta eorum. naꝫ animus meus gliſcit id eſt

cupit vel gaudet promere.i.laudare cum canti-
bus optimum genus victorum.i.martirum.
Hj ſunt quos retinens mundus inhorruit ipm
nam ſterili flore per aridū ſpreuere penitus te
q̃ ſecuti ſunt rex xp̄e bone celitus.
Hj ſunt martires quos mundus retinens in-
horruit.id ē odio habuit naz ipſi martires ſpre
uere penitus ipſum ſcꝫ mundum per aridum.i.
valde ſiccum flore ſterili.id eſt non fructuoſo ꝛ
ſecuti ſūt celitus.i.diuinitus te o xp̄e bone rex.
Hj pro te furias atq̃ ferocia calcarunt homi-
num ſeuaq̃ verbera ceſſit his lacerans fortiter
vngula nec carpſit penetralia.
Hj martires calcarunt.id eſt ſuſtinuerunt pro
te furias hominū.i.inſanias infideliū atq̃ ver
bera ferocia.i. crudelia ꝛ ſeua.i.iniuſte illata.ꝛ
vngula.i.quoddaz genus tormenti ceſſit.id eſt
locum dedit his martiribus lacerans.i. puniēs
queuis tormenta nec pro ſed et non carpſit pe-
nenetralia martirum vel apoſtolorum.id ē non
fuerunt tracta vel diuiſa eorum viſcera:ꝛ hꝰ vir
tute dei:quia virtus dei erat in eis.
Ceduntur gladijs more bidentium nō murmur
r̄ſonat nec querimonia ſed corde tacito mēs be
ne conſcia conſeruat pacientiam.
Jpſi cedūt̄.i.iugulāt̄ gladijs crudelibꝰ morte
bidētiū.i. ꝯſuetudie ouiū murmur eoꝝ n̄ r̄ſonat

nec querimonia.i.lamentatio non audit̄ ſꝫ mēs
bene conſcia.i.boni meriti conſeruat pacientiā
tacito corde.quia fortes pacientes ꝛ firmi erāt
pro fide xp̄i in bello.
Que vox que poterit lingua r̄texere que tu mar
tiribꝰ munera preparas rubri naz fluido ſāgui
ne laureis ditantur bene fulgidis.
Et qꝛ hec oīa pro xp̄i noīe patiebantur igitur
que vox que lingua poterit retexere.i.dicere vel
explicare munera.i.dona que tu martiribꝰ pre-
paras.nam ipſi rubri.id ē rubei fluido.i. fluēte
ſanguine ditantur.i.coronantur laureis.i.coro
nis bene fulgidis.
Te ſumma deitas ſupplices poſcimꝰ vt culpas
abluas noxia ſubtrahas des pacē famulis nos
quoq̃ gloriā per cuncta tibi ſecula amen.
O ſūma deitas nos ſupplices.i. hūiles poſci-
mꝰ.i.rogamꝰte vt abluas.i.deleas,culpas nr̄as
.i.pctā nr̄a.ꝛ ſubtrahas noxia.i.ipa pctā a nob̄.
ꝛ des pacē famul̄ tuis q̄.i.ſil̄r nos oēs demꝰglo
riā tibi.i.ad honorē tui per cūcta ſecula amen.
i ſte ꝯfeſſor dn̄i ſacratꝰfeſta plebſ cꝰcelebrat
p orbē hodie letꝰmeruit ſecreta ſcādere celi
Materia huiꝰhymni ē q̃ totis viribꝰdeū ſuper
oīa laudare debemꝰ. Jntēdit etiaz autor in hꝰ
hymno tractare de aſcēſiōe illiꝰcōfeſſoris in cuiꝰ

memoria p̄ſens hymn⁹ totis laudib⁹ celebratur
Iſte ꝯfeſſor dn̄i ſacrat⁹ a dn̄o let⁹.i.exultās meruit hodie.i.in hac die ſcādere.i.aſcēdere ſecreta celi.i.ad celos.feſta cui⁹ ſancti plebs deuota celebrat per totum orbem.

Qui pius prudēs hūilis pudic⁹ ſobri⁹ caſt⁹ fuit ꝛ quiet⁹ vita dū p̄ſens vegetauit ꝯ⁹ corpis art⁹

Qui ſcꝫ cōfeſſor fuit caſt⁹ corpe ꝛ in aīa pi⁹.i.ſāct⁹ prudēs.i.ſapiens hūilis pudic⁹ in v̄bis ſobrius in moribus ꝛ quietus.i.trāquillus duꝫ.i.donec vegetauit.i.nutriuit artus.i. vmbraꝫ corporis eius preſēs vita.i.qn̄ erat in h° ſeculo.

Ad ſacrū cui⁹ tumulū frequēter mēbra lāguētū mō ſanati q̄libet morbo fuerint ḡuata reſtituūt̄

Ad ſacrū tumulū cui⁹ cōfeſſoris mēbra lāguētū.i.egrotātū reſtituūtur modo.i. in p̄ſenti ſanitati.i.ſaluti frequēter q̄libꝫ morbo.i. a q̄cūq; infirmitate illa mēbra fuerint grauata.

Unde nūc noſter chorus in honore ipſius hymnum canit hunc libenter vt pijs eius meritis iuuemur omne per euum.

Unde nūc noſter chorus noſtroꝝ fratrū canit hūc hymnū in honore illi⁹ cōfeſſoris.libenter.i.volūtarie.ꝛ ad quid canimus:vt iuuemur pijs meritis.i.patrocinijs ꝛ orationib⁹ eius per omne euum.i.per cuncta ſecula amen.

Sit laus illi decus atq; virtus qui ſupra celi reſidens cacumen totius mundi machinā gubernat trinus ꝛ vnus amen.

Salus.i.gloria dec⁹.i.honor atq; v̄t⁹ ſemꝑ ſit illi deo qui reſidet ſup̄ cacumē.i.ſup̄ ceptrū celi trin⁹ dico in pſonis ꝛ vn⁹ in deitate ſubſtātie qui gubernat machinā.i.fabricā totius mūdi.

Hymnus ſequens eſt plurimoꝝ martirum.

r ex glorioſe martirū corona cōfitētiuꝫ qui reſpuentes terrena perducis ad celeſtia.

Materia hui⁹ hymni ē inuocare regē martirū vt dirigat ad nos aures ſue clementie.ꝛ qd̄ delinquim⁹ ꝑpter merita ſanctoꝝ in quoꝝ ꝯmēoratione p̄ſens hymn⁹ cātat̄: parcere vel ignoſcere dignet̄.ꝛ h° eſt. O glorioſe rex martiꝝ corona cōfitentium.i.confeſſor hominuꝫ qui perducis reſpuentes terrena ad celeſtia regna.

Aurē benignā protin⁹ appone nr̄is vocib⁹ trophea ſacra pāgim⁹ ignoſce quod delinquimus

Tu appone aurē tuā benignā ꝓtin⁹.i.ſtatim nr̄is vocibus ꝛ ignoſce qd̄ delinquimus qui pāgimus ſacra trophea.i.victoria martirum

Tu vincis in martiribus parcēdo ꝯfeſſorib⁹ tu vince noſtra crimina donando indulgentiam.

Tu vincis ſeuiciā tirānoꝝ in martirib⁹ ꝑcēdo ꝯfeſſoribus qꝛ non vis vt per martiriuꝫ finiant

vitā ſuā tu vince.i.deſtrue nr̄a crimina donādo nobis indulgētiā.qꝛ tu nōvis mortē pctōris ⁊c̄

d eus tuoꝝ militū ſors ⁊ corona p̄miū laudes canentes martiris abſolue nexu criminis.

O deus tu ſors.i.corona ⁊ ps tuoꝝ militū.i. hereditas.vñ dauid.{Dñs ps hereditat[mee.⁊ tu p̄miū qꝛ ſm meritū tribuiſ abſolu... nos nexu crimis.i.laq̄o pctōꝝ noſ dico canētes laudes tuaſ

Hic nēpe,mūdi gaudia ⁊ blandimēta noxia caduca rite deputans peruenit ad celeſtia.

Hic martir deputās.i.pēſans rite.i. recte gaudia mūdi ⁊ blādimenta eſſe noxia ⁊ caduca peruenit nempe.i.certe ad celeſtia regna.

Penas cucurrit fortiter et ſuſtulit viriliter ꝑ te effundens ſanguinem eterna dona poſſidet.

Et ipſe cucurrit fortiter.i.cōſtans forti aīo delectationes hui⁹ mundi trāſiuit.⁊ ſuſtulit.i. ſuſtinuit illas penas viriliter effundens ſanguinē ſuum et ideo poſſidet eterna dona.

Ad hoc p̄catu ſupplices te poſcim⁹ piiſſime in hoc triūpho martiris dimitte noxam ſeruulis.

Ob h°.i.ꝑpter h° qꝛ ꝑ te ſāguinē fudit o piiſſime pater nos ſupplices poſcim⁹.i.p̄camur te p̄catu in h° triūpho.i.in hac victoria martiris dimitte noxā.i.culpā ſeruul'. Laus ⁊ p̄heniter ⁊c̄

M artir dei qui vnicū p̄ris ſequēdo filiū victis triumphans hoſtib⁹ victor fruens celeſtibus

Materia hui⁹ ē vt relict[delectatōib⁹ ⁊ vanitatib⁹ hui⁹ ſeculi bona opa exercēdo deū ꝯſeq̄mur

O martir dei qui fuiſti victor victis hoſtib⁹ tu dico triūphās ſequēdo vnicū filiū p̄ris es mō fruens celeſtibus bonis.

Qui precat⁹ munere noſtrū reatū dilue arcens mali cōtagiū vite remouens tedium.

Et qꝛ tāt[bonis fruer[dilue.i.extingue reatū.i. pctm̄ nr̄m.tu dico arcens contagiū mali.i.dyaboli remouens tedium vite ſcꝫ.famem.ſitim.nuditatē.frig⁹.ſ.nobis donādo tpalia diſſimilia

Soluta ſunt iam vincula tui ſacrati corporis nos ſolue vinclis ſeculi amore filij dei.

Et qꝛ vincula tui ſacrati corpis ſūt iā ſoluta a nexib⁹ hui⁹ ſecli diſſolutōis ⁊ es cū xp̄o ſic ſolue nos a vinclis ſecli.i.abſolue nos a pctis tuis p̄cib⁹ ⁊ h° amore filij dei. Preſta pr̄ piiſſime ⁊c̄.

i heſu corona ṽginū quē mater illa ꝯcepit q̄ ſola ṽgo parturit hec vota clemēs accipe.

In h° hymno laudat autor deū in ꝯmēoratiōe ſctāꝝ ṽginū q̄ donādo fragilē ſexū meruerūt ſcādere ſecreta celi.Rogat itaqꝫ ōp̄cat̄ deū:vt neſciam⁹ vulnera corruptōis.O ih̄u corōa ṽginū quē.ſ.te mater illa mirabil' ꝯcepit.ſ.ſcā maria q̄ ſola mater inter alias ṽgo parturit tu clemens accipe.i.ſuſcipe hec vota noſtra.i. has preces.

Qui paſcis inter lilia ſeptus choreis ṽginū ſpō

ſas decorās gloria ſponſiſqꝫ reddens premia.
Tu q̄ paſc[is].i.delectar[is] inter lilia.i.bōa opa ſep
t⁹.i.circūdat⁹choreis.i.ordinib⁹ ꝟginū.ꝛ es d̄co
rās.i.coronās ſpōſas glīa ꝛ r̄ddēs ſpōſis p̄mia
Quocūqꝫ pgis ꝟgines ſequūt̄ atqꝫ laudib⁹ poſt
te canētes curſitāt hymnoſqꝫ dulces perſonant.
Quocūqꝫ.i. ad quēcūqꝫ locū pgis:ille ꝟgines
ſequūt̄ te.atqꝫ canētes curſitāt.i. currūt poſt te
laudib9.ꝛ pſonāt dulces hymnos.i.laudes.
Te dep̄camur largius noſtris adauge ſenſib9
neſcire prorſus omnia corruptionis vulnera.
Et qꝛ ꝟgines perſonāt tibi laudes:p̄camur te
adauge largi9.i.augmēta ampli9 nr̄is ſenſib9
ꝛ da prorſus.i.oīno nobis oīb9neſcire vulnera
corruptionis. Preſta pater ꝛc[etera].
V irginis proles opifexqꝫ matris virgo quē
geſſit peperitqꝫ virgo virginis feſtum ca-
nimus tropheum accipe votum.
Materia h9 hymni ē canere deo laudes.ꝛ ſeq
veſtigia ei9.Cōmēoratio ſcāꝝ ꝟginū agit̄ i iſto
hymno.ꝛ hͦ ē.O ples.i.o fili marie virginis.ꝛ o
opifex.i.creator matr[is] quē.ſ.te ꝟgo maria geſſit
.i.portauit ꝟgo.ſ.maria pepit.i.parturit te.nos
canim9feſtum virginis tropheū.i.victoriā.ꝛ iō
accipe.i.ſuſcipe votum.i.preces noſtras.
Hec tua ꝟgo duplici btā ſorte dū geſſit fragilē
domare corpis ſexū domuit cruētū corpe ſeclūꝫ

Hec tua ꝟgo ē beata dulci ſorte.ſ. caſtitate ꝛ
ꝟginitate ꝛ martirio dū geſſit.i. dū deſiderauit
domare.i.macerare fragilē ſexū.i.delere naturā
corpis.ꝛ illa domuit.i.deuincit cruentū.i.ſāgui-
nolentum vel crudelem ſeclum.i.dyabolum cor
pore.vt agathe ꝛc[etera].
Inde nec mortem nec amica mortis ſeua pena
rum genera paueſcens ſanguine fuſo meruit ſe-
creta ſcandere celi. Unde qꝛ domuit fra-
gilem ſexū.i.corpus ſuū nec pro ꝛ non.ꝛ nō fuit
paueſcēs.i.timens mortē nec ſeua genera pena
rū nec fuit amica mortis.i.dyaboli vel peccati.
ꝛ iō ſāguine fuſo.i.cōſūmato martirio ip̄a ꝟgo
meruit ſcādere.i.aſcēdere ſecreta celi.i.ad celos
Huius obtentu deus alme noſtris parce iā cul
pis vicia remittens quo tibi puri reſonemus al
mum pectoris hymnum.
Et qꝛ meruit ſcādere celū o alme de9parce iā
culpis.i.peccat[is] obtētu.i.p̄ce vel or̄one hui⁹ꝟgi
nis ꝛ tu vicia remittēs quo ꝑ vt vt nos puri.i.ca
ſti reſonem9tibi almū hymnū.i.cāticū.i.cātem⁹
ſanctam laudem tibi.id eſt ad honorem tui.
Gloria tibi domine qui natus es ꝛc[etera].
V rbs beata hieruſalem dicta pacis viſio q̄
conſtruitur in celis viuis ex lapidib9ꝛ an
gelis coornata ꝛ ſponſata comite.

Jn hac ꝯmẽoꝛatõne celeſtis irl̃m autoꝛ laudat deũ qui hᵒ ſacro tẽplo infundit iugiter ſuã bene dictionẽ.q̃ ꝓpter rogat deũ vt in hᵒ tẽplo ſãcto ſuo oẽs ꝓmereamur acquirere eterna bõa:⁊ adepta cũ ſuis ſãctis ꝑhẽniter poſſidere Hieruſalẽ btã vrbs ẽ ciuitas celeſtis ꝯſtituta vl' ꝯſtructa de aiabꝰ ſcõꝝ qui ſũt viui lapides.⁊ ẽ interp̃tata viſio pacꝫ q̃ irl̃m ꝯſtruit̃ in cel' ex viuis lapidibꝰ.i.ſãctis aiabꝰ ſcõꝝ qui ſũt viui lapides.illa dico coornata.ſ.in angelis vt ſpõſa comite.i. ſicuit mulier oꝛnata ẽ viro.i.ſpõſo ita eccl'ia xp̃o
Noua veniẽs e celo nuptiali thalamo p̃parata vt ſponſata copulet̃ dño platee ⁊ muri eiꝰ ex auro puriſſimo. Jſta noua ſpõſa.i.ſcã eccleſia veniẽs e celo.i.cũ xp̃o iſta dico p̃parata nupciali.i.v̾ginali thalamo vel lecto.i.lauacro baptiſmatꝭ.vt.ꝑ ſicut ſpõſata copulet̃.i.ꝯiũgat̃ dño platee.i.minꝰ ꝑfectis ⁊ muri.i. p̃dicatores illiꝰ ſpõſi ſũt ex auro puriſſimo.i. ex ſplẽdoꝛe ſcõꝛuꝫ qui ſplendidi efficiũtur vt auꝝ puriſſimum.
Tonſionibꝰ preſſuris expoliti lapides ſuiſqꝫ aptantur locis ꝑ manꝰ artificis diſponũtur ꝑman ſuri ſacris edificijs. Lapides.i.ſãcti martires expoliti.i.aptati ad edificãdũ tõſionibꝰ.i.ꝑcuſſionibꝰ ⁊ afflicti p̃ſſuris.i.tribulationibꝰ Sicut lapides in muro ſũt edificati ita aie ſãctoꝝ ſũt oꝛdinate in ꝑadiſo.cꝫ.p ⁊ aptãtur.i.oꝛdinãt̃

vel diſponũtur ſuis locis ꝑ manꝰ artificis.i.per manꝰ filij dei lapides dico ꝑmanſuri diu ſacris edificijs.i.celeſtibus edificijs.
Poꝛte nitent margaritis aditis patentibus: et virtute meritoꝛuꝫ illuc introducitur omnis qui pꝛo xp̃i nomine in hoc mundo pꝛemitur.
Poꝛte.ſ.illi⁽ tẽpli nitẽt.i.reſplẽdẽt margaritꝭ .i.v̾tutibꝰ aditis luminibꝰ patẽtibꝰ.i.aptis ſacrꝭ tẽplis.⁊ hic.i.in tẽplo ois xp̃ianꝰ qui ꝑ xp̃i noie pꝛemit̃.i.cruciatur illuc.ſ.in p̃ſenti mũdo introducitur illuc.i.in celeſtẽ hieruſalem v̾tute meritoꝛum.i.bonoꝛum operum ſcꝫ donoꝝ ſuoꝝ.
Angularis fundamentum lapis xp̃s miſſus eſt qui cõpage parietis in vtroqꝫ nectitur quẽ ſãcta ſion ſuſcepit in quo credens permanet.
Chriſtꝰ dꝛ lapis angularꝭ qꝛ a iudeis fuit rep̃batꝰ.vñ dauid. Lapidẽ quẽ rep̃bauerũt edi.⁊cꝭ tñ duos populos in vnũ ꝯiũxit.ſ. iudaicũ ⁊ gẽtilẽ.qui xp̃s.i.dei filiꝰ ſpeculat̃ q̊tidie eternã beatitudinẽ ſũmi regꝭ.i.dei p̃ris.xp̃s.ſ. fũdamẽtũ totiꝰ eccl'ie miſſus ẽ a p̃re.vl' ẽ factꝰ lapis angularis qui lapis nectit̃.i.ꝯiũgit̃ ꝯpage.i.ꝯiũctiõe parietis in vtroqꝫ.i.in duobꝰ pplis.ſ.in iudaico ⁊ gẽtili quẽ.ſ. xp̃m ſyon ſuſcepit. Sãcta ſyõ interp̃tatur eccl'ia vl' ſpeculatio in quo ſcꝫ in xp̃o vel eccleſia.credens.i.xp̃ianus qui credit permanet firmiter in fide ſancte eccleſie.

Omnis illa deo ſacra et dilecta ciuitas plena modulis ⁊ laude ⁊ canore iubilo trinum deum vnicūq; cum fauore predicat.

Omnis illa ciuitas.i.eccleſia militās deo.i.ad honorē dei ē ſacra.i.ſacrata ⁊ dilecta.i.amata a deo ⁊ plena modulis.i.cātilenis angelorum in laude dei ⁊ canore.i.cantu vel canore iubilo.i.dulci exultatione. Jubileꝰ ē gaudiū illud qd̄ ē interiꝰ in hoie qd̄ oino nō pōt referri.nec oino tacet p̄ animi exultatiōe.⁊ ſcā ecclia p̄dicat trinū deū ſcʒ in p̄ſonis.vnicūq;.i.vnū in ſubſtātia.vl' vnū quoq; cuʒ fauore predicant.eum prece.

Hoc in tēplo ſumme deus exorat̄ꝰ adueni ⁊ clementi bonitate precum vota ſuſcipe largaʒ benedictionem hic infunde iugiter.

O ſumme deꝰ exoratꝰ ſcʒ a nobis.i.tu dep̄catꝰ adueni p gr̄am in hꝰ tēplo.i.in iſta ecclia.⁊ ſuſcipe vota p̄cātū.i.p̄cuʒ vel orōnū.ſ.p̄ces d̄uotas Intrāſitiue legitur. ⁊ ē endiadis.vt hic qn̄ duo ſubſtātiua ſil' iūcta quorum alterum adiectiuat̄ aliud remanet ſubſtātiuū.clementi bonitate.i.tua moderata prece vl' voce infunde.i.imitte iugiter.i. p̄hēniter vel aſſidue largam benedictionem.

Hic promereantur omnes petita acquirere et adepta poſſidere cum ſanctis perhēniter paradiſum introire tranſlati in requiem,

Hic ſcʒ in ſacrata eccleſia.vel hic.i.in iſto loco vel eccleſia ꝯgregatio fideliū vel omnes homines fideles promereantur.i.bene mereantur acquirere petita vel iuſta.i.vitam eternaʒ. ⁊ mereātur poſſidere.i.obtineri adepta.i.introire paradiſum cum ſanctis perhenniter.illi dico tranſlati in requiem [.i]d eſt in eternum gaudium.

Sequitur tabula hymnorum.

Primo dierum omniū	4	Nox ⁊ tenebre.⁊ nubi.	41
Nocte ſurgētes vigile.	13	Nox atra rerum conte.	45
Jam lucis orto ſydere.	15	Tu trinitatis vnitas	49
Rector potēs ve.de.	20	Plaſmator homi.deꝰ	52
Lucis creator optime	22	Aurora iam ſpargit	56
xp̄e qui lux es ⁊ dies		Conditor alme ſyderum	58
Splēdor paterne glo.	30	Vox clara ecce into.	62
Cōſors paterni lumi.	35	xp̄e redemptor gen.ex	66
Telluris ingens cond	38	Nuncium vobis fero	
Aue maris ſtella dei	75	Chorus noue irl'm	
O glorioſa dn̄a ex.	79	Aurora lucis rutilat	116
O q̄ glorifica luce		Eterne rex altiſſime	121
xp̄e ſanctorum decus	150	Veni creator ſpiritus	125
Audi benigne condi.	92	Beata nobis gaudia	132
Clare decus ieiuniuʒ		O nimis felix meritis	136
Dicamus omnes cer.		O roma felix que tan.	
Pange lingua glo.p̄.	104	Doctor egregie pau.	147
Eterne rex conditor	7	xp̄e ſanctorum decꝰa	150
Ecce iam noctis	14	Jheſu ſaluator ſeculi	153

Nũc ſancte nobis. 18
Rex deus tenax. 21.
Te lucis ante ter. 24.
Sonno refectis ar. 28.
Jmmenſe celi condi. 33.
Ales diei nũcius 36.
Rerum creator opti. 40
Celi de9ſanctiſſime 43
Magne deus poten. 48
Eterna celi gloria 51.
Sũme deus clemen. 54
O lux beata trinitas. 57
Verbuz supernũ pro. 60.
Veni redemptor gen. 66.
A ſolis ortu cardine. 68.
Hoſtis herodes im. 73.
Quem terra pontus 77.
Quod chorus vatum
Martiris ecce dies
Jam xp̃e ſol iuſticie. 91.
Ecce tempus ydoneũ
Ex more docti miſti. 97.
Vexilla regis prodeunt. 100.
Luſtra ſex qui iam 107.
Martine par apl̃is.
Eterna xp̃i munera. 150.
Jſte ꝯfeſſor domini. 162
Deus tuoꝝ militum. 165.
Jheſu corona v̄ginũ. 166.
Urbs beata hieruſalẽ. 168.
Rex eterne dñe 113
Ad cenã agni ꝓuidi 119
Jheſu noſtra redẽp. 123
Jam xp̃s aſtra aſcen. 127
Ut queãt laxis reſona 133.
Felix per omnes
Aurea luce 7 decore 146.
Tibi xp̃e ſplen.pa. 148.
xp̃e redemptor omniũ 152
Rex xp̃e marti.decus
Exultet celũ laudib9 158
Sanctorum meritis 160
Rex glorioſe marti. 164
Martir dei qui v[illegible] 165
Virginis proles op[illegible] 164
Antio diserti — 155.

Explicit tabula hymnorum.

[illegible] ZARAGOZA

[illegible] Iste cuius

[illegible] posteri[illegible] Cum de [illegible] schi nodi [illegible]

[illegible]

[illegible] Ve[illegible] ille [illegible]

[illegible] ego [illegible]

[illegible]